DEMOKRAT TÜRKİYE

GELECEK GÜZEL GÜNLERE MERHABA

SAYI 24
ARALIK 83

3.75 HFL
3 SFR
24 ÖS

Nr.24
Gültig von 17 Dezember
bis 15 Januar

G 2008 E POSTVERTRIEBSTÜCK GEBÜHR BEZAHLT

Cunta Özal'la anlaştı

Uzlaşma ne kadar sürecek !

Generaller Cuntasında görev değişimi yapıldı. Cuntanın 5 üyesi sivilleşirken diğerleri ordunun tepesine kondular. Sivil-asker birlikte toplumun özgürlüğe akışını önleme çabası içindeler. Özal da toplumsal muhalefetle Cuntayı uzlaştırma görevini hazırol vaziyette devraldı.

- Meclis Başkanı Anavatan Partisinden Necdet Karaduman oldu.

- Bakanlar Kurulu ANAP üyelerinden oluştu.

- Cunta Özal hükümetine 6 ay "Kanun kuvvetinde kararname çıkarma yetkisi" tanıdı.

- Zamlar Ulusu hükümetine yaptırıldı.

- İncirlik Hava Üssü, Lübnan'daki ABD kuvvetlerine açıldı.

-MGK'nin 12 Eylül'den bu yana aldığı kararlar, yaptığı icraat ve beyanlar tartışılmayacak, eleştirilemeyecek.

-MGK döneminde çıkmış yasalar hakkında iptal davası açılamayacak.

-Cunta kamu kuruluşlarına 2000'den fazla üst düzey yöneticisi atadı.

-Kamu kuruluşlarındaki sıkıyönetim görevlilerinin, görev süreleri bir yıl daha uzatıldı.

Uzlaşan-dayatan

6 Kasım seçimlerinden buyana Cunta ve Özal'ın faaliyetleri ve aralarındaki ilişkiler ilginç bir görünümde...

Bu ilginç görünüm, Cuntanın topluma zorla dayattığı yasal çerçeve ile, toplumun 6 Kasım seçimlerin de ifade ettiği eğilim arasındaki çarpıklıktan kaynaklanıyor. Bu nedenledirki Meclis başkanlığı seçimi yada Bakanlar Kurulunun oluşturulması gibi normal bir parlamenter sistemin olağan sorunları olağan dışı anlamlar kazanıyor.

Böylece meclis başkanlığı seçiminin sonucundan ya da Bakanlar Kurulunu oluşturanların kimliklerinden Cunta ile Özal arasındaki ilişkinin yada Cuntanın taktiklerinin haldeki durumunu dolaylıca anlayabiliyoruz. Cunta ile Özal arasındaki ilişkiyi anlamak ise, Türkiye politik arenasının haldeki durumunu anlamak demektir. Çünkü şu anda siyasal arenayı belirleyen iki iktidar odağı, gerçek iktidarı elinde tutan Cunta ile oy kullananların çoğunluğunu alan iktidar partisi ANAP'dır.

Devamı 2.sayfada

UZLAŞAN-DAYATAN

Baştarafı 1.sayfada

Cunta ile Özal arasında şu andaki ilişkiler iki taraf açısından da temkinli bir uzlaşma görünümündedir.

Özal açısından, cunta ile bütünleşme şeklinde görülmeyecek bir uzlaşma, baştan beri kabul edilen bir çizgidir. Cunta açısından ise, 6 Kasım seçim sonuçlarının dayattığı bir zorunluluktur. Bu sebepten dolayıdır ki Meclis Başkanlığı seçiminde ve Bakanlar Kurulunun oluşturulmasında fazlaca dayatıcı olmamıştır. 6 Kasım seçimlerinde ortaya çıkan hava, dayatmalara yada açık bir çatışmaya uygun değildir. Öte yandan cunta tarafından yapılacak dayatmalarla ANAP'ın fazlasıyla muvazaalı görünüm kazanması, parti kadrolarında ve desteğini aldığı toplumsal çevrelerde huzursuzluklara bölünmelere ve radikalleşmeye yolaçabilir. Gerçi Cuntanın bu tür bir durumdan da faydalanabileceği koşullar sözkonusu olabilir. Ama 6 Kasım seçim sonuçlarının taze anısı henüz bu tür girişimlere olanak vermemektedir. Bu nedenle Cunta, bir süre, örneğin mahalli seçimlere kadar Özal'la birlikte yürüme kararındadır. Meclis başkanlığı seçiminde ve Bakanlar Kurulunun oluşumunda dayatıcı olunmaması zorunlu hale gelen zam uygulamalarının Ulusu hükümetine yaptırılması, Özal'a 6 ay süreli -kanun hükmünde kararname- yetkisinin verilmesi gibi uygulamalar cuntanın Özal'la uzlaşma hatta şimdilik onunla birlikte yürüme isteğinin belirtileridir.

Bu uygulamalar, bir yandan Özal'a askerlerin her dediğini yapmayan, hatta kendi isteklerini kabul ettiren bir görünüm kazandırarak onun DYP muhalefeti karşısındaki konumunu güçlendirmiş; öte yandan da kamuoyunda, cuntanın sivilleşme istediği, ordunun artık kışlasına döndüğü gibi bir yanılsama sağlanmıştır. Her nekadar cuntacılar üniformalarını çıkartıp sivillerini giymiş ve Anayasaya göre MGK dönemi bitmişse de ordu kışlasına dönmemiş, Cunta alanı bütünüyle terketmemiştir. Aksine Cunta, muhtemel bir açık çatışmaya, uygun bir zamanda girişebilmek için şimdilik geri çekilen ve bu sürede de mevzilerini sağlamlaştıran bir ordu görünümündedir. MGK'nin 12 Eylül'den bu yana aldığı kararların yaptığı icraatların ve beyanlarının tartışma ve eleştirisinin yasaklanması; Anayasa mahkemesi yasasının yeniden düzenlenerek MGK döneminde çıkmış yasalara ilişkin iptal davalarının açılamayacağı kararı; kamu kuruluşlarına iki binden fazla üst düzey yöneticisinin atanması; Yine Kamu Kuruluşlarına sıkı yönetimce atanmış, sıkıyönetim görevlilerinin görev sürelerinin bir yıl daha uzatılması; Incirlik üssünün Lübnan'daki ABD birliklerine açılması gibi kararlar açıktır ki sivilleşen bir cuntanın, kışlasına dönen bir ordunun alabileceği kararlar değildir. 6 Kasım seçimlerinden sonra Cunta tarafından alelacele alınan bu kararların anlamı; Cuntaya tepki duyan toplumsal kesimlerin oylarıyla hükümete gelmiş olan ANAP'nin hükümet gücünün şimdiden kuşatılması ve parlamenter bir demokrasi çabasındaki sivil burjuva muhalefetle muhtemelen gündeme gelecek bir açık çatışma için şimdiden mevzilerin hazırlanmasıdır.

Kısaca, seçimlerden bu yana geçen bir ayı aşkın süredeki iç siyasal gelişmeler, Cunta ile ona tepki duyan toplumsal çoğunluk arasında bir uzlaşma sağlama çabaları olarak yorumlanabilir..Bu uzlaştırma çabasında bir numaralı rolü, arkasında cuntaya karşı olan toplumun çoğunluğunu bulunduran Özal oynamaktadır.

PARLAMENTO DIŞINDAKİ BURJUVA MUHALEFETİ NE YAPIYOR?

Parlamento dışında yer alan burjuva muhalefetinin en önemli üç odağı, DYP, SODEP ve parti kurma çalışmaları içinde bulunan Ecevit çevresidir.

Bu üç odak da seçimlerden buyana geçen süredeki politik olaylarda etkili olmaktan çok, gözlemci durumundadırlar. Daha doğrusu bu üç odağın ama özellikle DYP'nin varlığı, Özal'ın cuntayla olan pazarlıklarında Özal'a manevra olanağı sağlayan bir rol oynamaktadır. Böylece Özal, cunta ile ilişkilerini, partisinin kadrolarında ve tabanında ortaya çıkabilecek huzursuzluklara neden olmayacak bir biçimde sürdürmektedir.

Şimdilik bu üç siyasal odak da genel seçim havasında geçeceğe benzeyen mahalli seçimlere hazırlanıyorlar. Bu hazırlıklar, Ecevit ve çevresince sessiz ve uzun vadeli olarak yürütülürken, DYP ve SODEP'te ise gövde gösterileri şeklinde sürüyor. Öte yandan burjuva siyasal platformun sağ ve özellikle sol kesimlerinde toplumsal muhalefetin gerçek temsili tartışmaları da hararetli bir biçimde sürmektedir.

Bu nedenle önümüzdeki mahalli seçimler, cuntaya tepki duyan toplumsal çoğunluğun sağ cenahta ANAP yada DYP nin mi **"sol"** *cenahtan da HP, SODEP yada Ecevit'in mi temsil edeceklerine önemli ölçüde netlik sağlayacağa benziyor.*

ÖZAL NE YAPABİLİR?

Şu anda Bakanlar Kurulunu da oluşturan Özal için genel seçim havasında geçecek mahalli seçimler ve seçimlere kadarki süre bir hayli önemlidir. Eğer bu mahalli seçimlere parlamento dışındaki partiler katılabilirse, doğal olarak bu partiler Özal Hükümetinin seçimlere kadarki icraatını temel alan bir propaganda politikasına ağırlık vereceklerdir. Bu nedenle bu sürenin Özal için başarılı geçmesi gereklidir. Ama Türkiyenin bugünkü iktisadi durumu hükümetlere eskisi gibi, seçim ekonomisi uygulama olanaklarını tanımamaktadır. İktisadi konularda işbilirlik imajıyla tanınan Özal için bu noktada yapılabilecek tek şey seçimler öncesi izlediği taktiğini sürdürmektir. Yani bir yandan sonuçları pek kısa sürede alınamayacak ama kamuoyunda çarpıcı olabilecek sansasyonel iktisadi uygulamalar yapmak...

Öte yandan da siyasal alanda Cuntanın varlığını kullanarak **"demokrasiye geçişi"** *engelleyebilecek müdahalelere karşı çıkacak ılımlı ve akıllı bir politik güç olduğu görüntüsünü vermek...*

Sonuç olarak bilinmelidir ki, önümüzdeki süreci, cuntanın olası demokrasi dışı müdahaleleri, Özal'ın uzlaşma çabaları ve bunun gibi görünen politik olayların arkasındaki 6 Kasım seçim sonuçlarıyla kendini hissetiren toplumun, özgürlüklere doğru belki biraz ağır olan akışı belirleyecektir.

Cunta-Özal

6 Kasım seçimlerinden hemen sonra bir Batılı gazeteci, T.Özal için "bu zafer onu korkutuyor" diyordu.

T.Özal o sıra gerçekten korkuyor muydu bilinmez ama hatırlanırsa o ilk günlerde kamuoyunun büyük kısmında korku değilse bile endişe egemendi. Gözdesi MDP'ye indirilen şamarın ağırlığını iliklerine kadar duyan Cuntanın bu kızgınlıkla "birşeyler" yapabileceği kaygısı yoğundu.

Özellikle Meclis Başkanı seçimi yapıldıktan sonra bu endişe ve korkuların hızla dağıldığı görüldü. Hele Özal'a başbakanlık görevi resmen verildikten sonra, pek çok kişi ve çevrede "boşuna endişelenmişiz" diyen, Cuntanın olgunluğunu, Ana.P.'ye, Özal'a gösterdiği "anlayışı" öven ferahlamış bir hava doğdu.

Fakat acaba şimdi T.Özal'a 6 Kasım ertesi "zaferinden korkuyor" diyen gazeteci "korkularınız dağılmış olmalı" dese Özal'ın samimi cevabı ne olurdu?

Sanırız evet demeyecektir Özal.

Çünkü Özal herhalde görmektedir ki, eğer Cunta 6 Kasımın hemen ertesinde öfkesini boşaltsaydı bunun ancak bir bölümü kendisine isabet ederdi. Şimdi ise Özal, Cuntanın 6 Kasım-Aralık ortası dönemdeki tüm icraatını dikkate aldığında görebiliyor ki Cunta T.Özal hükümeti ve partisini kendisine karşı verilebilecek kavgalara karşı bir ileri karakol olma görevine doğru itmek, öyle şekillemek için gayet hesaplı bir manevra uygulamaktadır. T Özal, insiyatif sahibi bir uzlaştırıcı, yumuşatıcı olarak oynamak istediği etken rolün bu manevralar ile tehlikeye girdiğini, herşeyden önce Cuntanın T.Özal'ın bu rolünü benimsemediğini, onu bir ön siper gibi kullanmaya niyetlendiğini anlamamış olamaz.

Özal bu manevra ve niyeti anlamamış gibi görünmek zorunda. Konumu ve oynamaya soyunduğu rolü gereği başka türlü davranamaz. Ama Cuntanın 6 Kasım'dan bu yana sergilediği tutum, yaptığı bazı girişimler ve emrivakilerle oluşturduğu koşulların toplu anlamı ise Cuntanın niyetini yeterince ele veriyor.

12 Eylül rejiminin ikinci döneminde Cunta kendini kazandığı "zafer"lerin sarhoşluğuna kaptırmış gibidir. 6 Kasım seçimlerinde MDP'nin uğradığı yenilgi ona "savaş"ın bitmediğini iyice kanıtladı. Üç yıldır saldırı üstüne saldırı düzenleyerek "düşman"ını kendine kul ettiğini, nihayet amacına vardığını sanan Cunta, yanıldığını gördü. 12 Eylül döneminin ortalarına doğru kapıldığı "halkın kendisine ram olduğu" gibisinden hayalleri 6 Kasımın buz gibi gerçeğinde ayılarak farketmişti. Devlet, iktidar mekanizmaları içindeki ağırlığını koruma amacından ve toplumu isteğince şekilleme sabit fikrinden cayması elbette sözkonusu değildi. Ama 6 Kasım seçimlerinin bunları tartışılır hale getiren gerçekliğini de dikkate almak zorundaydı. Bu gerçekliğe boyun eğmek değil, onu etkisiz bırakmak, ona rağmen amacı korumak sözkonusu idi. 12 Eylül döneminin bu gerçekliği yok etmek, zıddına çevirmek için yapılmış saldırılarının boşuna çıktığı ortadaydı. Şimdi bunun öfkesiyle yeni bir saldırı daha düzenlemenin sözkonusu gerçekliği azdırmaktan öte bir yararı olamazdı. Cunta, düşmanının gücünü anlamış deneyli askerlerin mantığı ile seçimden hemen sonra kendini toparlayıp yeni koşullara göre yeni bir strateji kurdu.

Bu stratejinin esası, "düşman" gerçekliğin kendi iç ayrımlarıyla bölünmesini sağlamaktı. Cunta onların kendisi tam karşılarında iken mümkün en birlikli hale gelebildiklerini, kendisi çekildiğinde ise iç sorunlarının yeniden öne çıktığını, başgösteren çatışma ortamında, çatışmanın didişmeye döndüğü noktada ise kendisinin -asker-sivil devletçi elit zümrenin- "müdahale" ederek iktidara el koyduğunu, günümüze kadarki tüm darbelerin bu kaba mekanizma içinde gerçekleştiğini dikkate alıyor olmalıdır. 12 Eylül'de, "düşman"ın artık bunca deneyden sonra pes ettiğini, kendisine ram olduğunu, dolayısıyla sözkonusu tarihsel mekanizmanın kendi lehine kırıldığını sanma, buna inanma hatasını işlemişti. Şimdi kesin olarak anlamıştır ki o mekanizma hala işlemektedir. Ve dolayısıyla bu tarihten ders alarak yeni "müdahale" için çarkın gereken noktaya doğru dönmesini sağlamak gerekmektedir. Bunun yolu kendisinin "geriye çekilmesi"dir. Kendisi ortadan çekildiğinde "düşman" gerçekliğin kendine karşı oluşmuş birliktelik biçiminin bozulması, onun iç sorunlarının birinci plana geçmesi evresi başlayabilecektir.

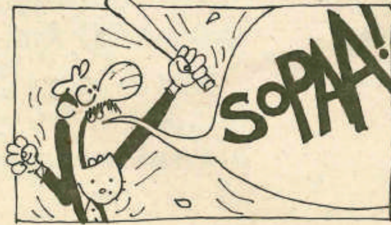
Fakat elbette ki şimdiki "geri çekilme" eskiden yapılmış olanlardan farklıdır. Ama bir yanıyla da aynıdır. Çünkü her defasında ordu ve güdümündeki zümre Anayasal mevzilerine çekilmişlerdir. Şimdi de bu yapılacaktır. Farklılık da buradadır. Çünkü şimdiki Anayasal mevziler eskisinden çok daha geniştir. Eskiden çekildiğinde ortada büyükçe bir "serbest alan" bırakan ordu, şimdi çekildiği mevzilerle ortada sınırlı bir alan bırakmakta ve üstelik bu alanı da kuşatmış, "ateş altına" kolayca alacak konumdadır. O nedenle nesnel bir gözlem, "sivil iktidara" geçilmekle ordunun çekilmiş olmayacağını hemen görür. Ancak değinildiği üzre çekilme havasının verilmesi, bu ima-

HÜSEYİN

UĞUR DURAK

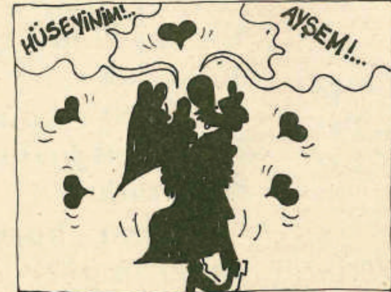

IMPRESSUM

Herausgeber/Sahibi: ADA Verlags- und Handels GmbH

Redaktionsanschrift/Yazışma adresi: ADA Verlag, Postfach 25 04 63, 5000 Köln 1

Verantwortlicher Redakteur/ Sorumlu Müdür: A. Danış Postfach 25 04 63, 5 Köln 1

Telefon: 0221/21 90 64
Telex: 8886601 ada d

Druck/Baskı: Kon-Stahl-Stiftung KG, 5309 Meckenheim
Erscheint monatlich/ Aylık dergi

ÖDEMELER İÇİN

ADA Verlag
Postscheckamt Köln
Konto Nr. 321 568-508
BLZ: 370 100 50

Deutsche Bank Köln
Konto Nr. 330 25 51
BLZ: 370 700 60

ilişkisi gerçeği

jın yaratılması da şart. Bunun yolu da önemi abartılmış jestler, sansasyon teknikleriyle yapılan propaganda.

Bunların hepsi de yapıldı.

ÇEKİLME HAVASININ YOKTAN VAREDİLİŞİ

6 Kasım seçimlerinden sonra duyulan endişeler, Cuntanın öfkesini özellikle iktidar partisinden çıkaracağı varsayımında yoğunlaşıyordu. Meclis başkanlığına istediği kişinin seçilmesini zorlamaktan, kabineyi keyfince belirleme ısrarına, hatta Özal'a başbakanlığın verilmemesine kadar uzanan ihtimallerden sözedebiliyordu. O yüzden de basın ve birçok çevrede Özal ve partisinin vakit geçirmeden bu konularda Cuntaya karşı "anlayışlı" davranacağını ilan etmesi tavsiye ediliyordu. Cuntayı teskin etmek için Ana.P. kendisinden istenmesine hacet kalmadan örneğin Ulusu'yu Meclis Başkanı seçmeyi, T.Özal kabinesine "zirve"nin önereceği isimleri saygıyla dahil edeceğimi kamuoyu önünde taahhüt etmeliydi.

Ancak bunların hiçbirisi yapılmadı. Yapılmak istendi de Çankaya tepesinde oturanlar "gerek yok" mu dediler, bilinmiyor. Sonuçta Meclis Başkanı Ana.P.'den seçildi, kabine saf Ana.P. kabinesi olarak kuruldu. Ve bütün bu süreç içinde Cunta hiçbir özel talebi olmadığı Ana.P.'nin istediği gibi davranma hakkını teslim ettiği izlenimini vermeye özen gösterdi. Hatta bu arada Ana.P.'nin kendisine "anlayış" göstermesine gerek olmadığını duyurtan Cunta, tersine Ana.P.'ye "anlayış" jestleri bile yaptı. Ulusu hükümeti "gecikmiş" zamları yapıp, Özal kabinesini kaçınılmaz bir sıkıntıdan kurtardı. Özal'ın sansasyonla sunulan "bakanlık sayısını azaltma, yeni bir kabine organizasyonu kurma" projesinin Anayasal engellere takılmaması için Çankaya'nın özel gayret ve kolaylıklar göstereceği bildirildi.

Cuntanın hükümet etme alanını Ana P.ne bırakıp "çekildiği", hatta ona rahat edebilmesi için ek imkanlar sağlamaya bile çalıştığı söylenebilirdi. Amatör bir siyaset gözlemcisinin, seyirci kitlelerin gözünde gelişmeler böyle yorumlanabilirdi. Hele MGK üyelerinin bu ve askeri görevlerini bırakıp "sivile" geçişlerinin tantanalı törenleri, "kışlaya çekilme" nutuklarının gürültüsü ortasında özellikle basının, yaratılmasına araç olduğu hava böyleydi.

KUŞATARAK ÇEKİLME

Oysa aynı basın, 6 Kasım - Aralık ortası döneminin bazı gelişmelerini önemsiz göstermeye gayret edebiliyordu. Örneğin Kasım ayı ortalarında cuntanın bir seri kararnameyle devlet aygıtına, KİT yönetimlerine yaptığı görülmedik sayıdaki atamaların ne anlama geldiği sorusunu ima biçiminde bile olsa soran pek az gazete ve gazeteci vardı. Ana.P. iktidarının başarı stratejisini ekonomi üzerine kurduğu herkesin malumu iken, özellikle KİT'lerin karar noktalarına bu derece geniş atamalar ile kendi adamlarını yerleştiren Cunta, ekonominin bu önemli alanında Ana.P.'nin hareket serbestisini kısıtlayacak mevzilere yerleşmiş oluyurdu böylece.

Bu denli doğrudan olmasa bile Cuntanın aynı dönemde aldığı dış politika ile ilgili iki kararın da Ana.P.'nin ekonomi projesi için sorunlar yaratacağı ortada. Kıbrıs'ta bağımsız devlet ilanı ve ABD ile İncirlik üssü konusunda yapılan anlaşmanın Özal hükümetine önem verilen dış ekonomik ilişkilerde endirekt olumsuz etki yapabilme ihtimali büyüktür. Şüphesiz her iki konuda da Ana.P.'nin Cuntadan çok farklı davranmayacağı öne sürülebilir. Sözkonusu iki önemli kararın da yakında hükümeti devralacak kadroyu kaale almayan bir tarzda alınıp uygulam'a sokulması ile kurulacak hükümetin siyasal itibarına düşürülen gölgeyi bir yana bırakalım. Ana.P. hükümeti her iki konuda aynı tavrı alsa bile, bu çok yönlü kararların önemi nedeniyle onları kendi parti ve hükümet stratejisi içinde zamanlayacağı, yan önlemlerini buna göre alacağı açıktır. Türkiye'de en azından partiler arası gerçek güç dengesinin en çok bir yıl sonra yapılacak kritik önemdeki seçimde belli olacağı ortadayken sözü edilen zamanlamanın önemi kendiliğinden çıkar. Sembolik ve sansasyonel olabilecek küçük konularda Ana.P.'ye "anlayış" gösterme jestleri yapan Cunta, gerçekten önemli alanlarda, Ana.P.'nin fazla ses edemeyeceği konularda itici bir uslupla Ana.P.'ye mecburen uyacağı çizgiler çekmektedir.

Fakat Cunta kuşatma manevrasında en hayati silahları iç politika alanına yerleştirdi. MGK, yasa çıkarma yetkisinin bittiği son gün yürürlüğe soktuğu bir yeni yasayla mevcut Anayasal ve yasal kısıtlamalar yetmezmiş gibi ülkenin politik-ideolojik hayatına yeni Demokles kılıçları sapladı.

Bu yasaya göre 12 Eylül diktasının başlarını sözlü veya yazılı eleştirenler, cezalandırılıyor. Ayrıca "12 Eylül 1980 öncesindeki siyasi çekişme ve çatışma ortamına benzer bir durumun yeniden doğmasına yol açmak" gibi her yana çekilebilecek bir içeriğe sahip gerekçe ile bu özellik taşıdığı iddia edilebilecek yazılı sözlü beyanlar iki yıla varan hapisle cezalandırılabilecek. Aynı ceza haklarında 10 yıl siyaset yasağı bulunanların "Türkiyenin iç ve dış politikasını menfi yönde etkileyecek sözlü veya yazılı beyanları "için de" getiriliyor.

Anti-hukukun en katıksız örneği olan bu yasa ile Cuntacı şebeke kendileri için dikenli bir dokunulmazlık siperi kurmakla kalmıyorlar, aynı zamanda mevcut legal politik ortamın bile kaçınılmaz ideolojik-politik muhtevasının hemen tümünü yasal alanın dışına itiyor. Bu durumda SODEP'in ve özellikle yeni S. Dmokrat girişimin diyelim HP'ye karşı, diyelim DYP'nin Ana.P. ve MDP'ye karşı yasal mücadele planında ceza tehdidi olmadan söyleyeceği, tartişacağı konu kalmıyor gibi.

Ana.P. hükümeti de böyle bir yasayı uygulatmak durumunda. Şüphesiz bu yasanın varlığı onun yasakladıklarının yapılmasını önlemeyecek ve beklenir ki daha da arttıracak. Açıkça değilse bile, halkımızın ve politikacılarımızın bulmakta pek hünerli oldukları yan yollar kanalıyla olacak bu.

Ana.P. hükümeti direkt olarak kendi partisiyle DYP arasındaki hayati rekabeti ilgilendiren bu konuda cuntanın yüklediği sansürcülük görevini "yasadır" diye yerine getirecek midir? Yoksa milyonlarca seçmenin küstahça haksız bulduğu bu yasayı yok sayan veya karşı çıkan bir tutum mu gösterecek?

Özal hükümetinin eline tutuşturulan iki ucu da yakıcı deyneklerin en göze batıcısı bu. Cuntanın kendisiyle Özal hükümeti arasındaki ilişkiler zemine koyduğu bu mayın, siyasi rakiplerinin Özal'ın partisine saldırmaları için oluşturulmuş bir kuşatma siperi işlevine de sahip. Özal ve partisi ya o mayına basmak, ya da gerisindeki siperlerden gelecek yaylım ateşini göğüslemek arasında tercih yapmaya zorlanıyor.

CUNTA "ANAVATAN"I MUHAREBE ALANI OLMAYA İTMEK PEŞİNDE

Anavatan Partisi Cuntanın icazetiyle kuruldu, Cuntaya tepki oylarıyla iktidar oldu. Parti yöneticileri, bu çelişkiden bir bileşim çıkaracaklarını kabul etmiş görünüyorlar. Bunu iktidarlarının "uzlaştırma" politikalarıyla gerçekleştirmeyi umuyorlar. Ancak insiyatifin kendi ellerinde olacağı varsayımına dayandırılmıştı bu hesap. Kendisine karşı duyulan tepkinin yaygınlığını görmüş Cunta ile Cuntaya karşı aktif bir tavır göstermekten çekinme düzeyindeki halk kitlelerinin, yani çelişkinin her iki tarafının da bir "aracı"nın uzlaştırma misyonuna rıza göstereceklerini, bu aracının insiyatifini tanıyacakları düşüncesini içeren bir hesaptı bu. Ana.P. iktidarı iki karşı saf arasındaki mütareke ortamında misyonunu yerine getirecek bir uzlaştırıcı gibi koymuş oluyordu kendini.

Ama 6 Kasım seçimlerinden sonra geçen bir ayı aşkın bir süre içindeki gelişmelerde cuntanın tutumunun bu hesaba uymadığı ortaya çıkmış sayılır.

Cunta Anavatan Partisi'ni kendisinin doğrudan yer almayacağı bir muharebe alanı gibi düşünmektedir. Ana P. hükümeti, Anavatan Partisi sahasında cereyan etmesi planlanan bu savaşta, cuntanın kuşatıcı manevralarına teslim olduğu oranda cunta adına kavga verecek. O savaşta Ana P yönetimi galip çıksın yada çıkmasın. Cunta için bu önemli değil. Yeter ki o savaş yenenin de en-az yenilen kadar zayiat verdiği Pirus Zaferi'ne olabildiği kadar çok benzesin. Aynı türden bir "zaferin" toplumun "sol" kesiminde gerçekleşmesi de teşvik ediliyor elbette. Nihayet o zayiatlar her türlüsü ile toplum varlığından sarfedilmiş olacak. Toplumun, geniş halk kitlelerinin, fiziki, moral yıpranması, güç ve inanç kaybı ise bu zayiat cunta yalnızca timsah gözyaşları dökecek.

Çükü cunta da temsil edilen o zümrelerin gözünde Türkiye halkı bir düşmandır. Geçmiş tarihlerinde içlerinden kimileri, kimi eğilimleri bu topluma hangi niyetlerle bakmıştır bilemeyiz. Ama siyasi anlayışlarının dibindeki karanlık güdüleri artık tamamen sahiplendikleri son üç yılın deneyiminden sonra onlar Türkiye halkının tam düşmanı kesilmişlerdir. Böylece karşımızdadırlar.

SİVİLLERİ GİYDİLER AMA ASKERLİKTEN VAZGEÇMEDİLER TÜRKİYE HALKININ ÖZGÜRLÜK YÖNELİMİNİ KUŞATMAK İSTİYORLAR

Yerel seçimlere giderken

12 Eylül rejiminin Türkiye toplumunu içine sokmak istediği düzen tutmadı. Daha 6 Kasım seçimleri öncesinden beri Türkiye, üstte Cuntanın tehdidiyle ayakta tutulan yasal çerçeve altta ise bu çerçevenin sınırlarını kendine mahsus tavırlarla zorlayan toplum gerçekliği arasındaki sürtüşme ve gerilimin ortamını yaşıyor. Bunun sonucuyladır ki epeydenberi Türkiye'de herşey çift anlamlı oldu. Örneğin 6 Kasım seçimlerine Cuntanın verdiği resmi anlam, bunun genel bir seçim olduğudur. Oysa toplumun nazarında 6 Kasım, Cuntanın onay referandumu anlamına gelmektedir. Cunta ve destekçilerine göre MDP. ANAP ve HP üç ayrı partidir. Oysa toplumun nazarında MDP'ye oy vermek, bir partiye oy vermek değil Cuntayı onayladığını bildirmektir. ANAP ve HP'ye verilen oylar, programları benimsenen partilere oy vermekten ziyade Cuntaya muhalefetini bildirmenin şekilleridir. Oylar bu anlamda verilerek kullanılmıştır.

Aynı durum 6 Kasım seçimleri ertesinden beri de sürmektedir. Örneğin resmi anlamına göre Meclis Başkanlığı seçimi parlamentonun kendi iç işidir. Ama asıl gerçekliği ifade eden gayri-resmi ve geçerli anlamı ise; Cunta ile onu toplumun çoğunluğu ile uzlaştırmak isteyen iktidar partisi arasındaki ilişki-anlaşma düzeyidir. Meclis Başkanlığına kimin getirileceği Cuntanın şu veya bu düşünceyle iktidar partisine bu **"uzlaştırma"** misyonunda onay ve insiyatif tanıyıp tanımadığının göstergesi olacaktı. Aynı şey açıklanacak kabine içen de sözkonusu idi. Kabine listesi ANAP'nin hükümet programını hangi kadro ile yürüteceğini gösterdiğinden daha fazla, Cuntanın uzlaşma konusundaki tutumunu, ANAP'ye tanıdığı hareket serbestisini gösterecekti.

Şüphesiz, bu çifte anlamlılığın en bariz örneği 1984'de yapılacağı ilan edilen **"mahalli seçimler"** dir. Resmi anlamı **"mahalli"** olan bu seçimin - eğer bazı koşullar gerçekleşirse- bir genel seçim değerini taşıyacağı aylar öncesinden belli olmuştu. Nitekim 6 Kasım meclisi fiilen teşekkül ettikten sonra bütün gözler bu **"genel seçim"** gibi olabilecek mahalli seçimlere çevrildi.

Olabilecek diyoruz çünkü **"olması"** için hala birçok engel var. Hatırlanacağı üzere daha 6 Kasım seçimlerinden önce Cunta üyesi N.Tümer Danışma meclisine bir **"yasa önerisi"** göndererek, 6 Kasım seçimlerine katılmayan partilerin -yani Cuntanın seçime sokmadığı 1980 öncesi düzen partilerinin devamı konumundaki SODEP, DYP ve kurulacağı söylenen yeni S.Demokrat partinin- mahalli seçimlere de girmemesini istemişti. Yasa önerisinin 1982 Anayasasına bile birçok noktadan açıkça aykırı oluşunu Danışma Meclisi bile sonunda kabul etmek zorunda kaldı. Cunta buna rağmen önerisini ancak 6 Kasım seçim sonuçları belli olduktan sonra geri çekti. Bir süre Cuntanın sözkonusu **"önerisi"** ni hala elinde tuttuğu yasa çıkarma yetkisine dayanarak işlerliğe sokacağı beklendi ise de Cunta yaptığı durum değerlendirmesi sonunda topu icazetli partiler meclisine atmayı daha uygun gördü. Şimdi o partiler 1984 mahalli seçimlerini düzenleyecek yasayı yapacaklar. Böylece seçimin genel seçim değerini taşıyıp taşımayacağını bizzat kendileri belirleyecekler. Ancak ekleyelim ki eğer 6 Kasım seçimlerine katılmamış partilere 1984 seçimlerini de kapayacak bir yasa çıkarırlarsa; siyasi varlıklarını büsbütün gayri meşrulaştırmış olacaklardır.

İKİ UCU DA YAKAN ÇUBUK NASIL TUTULACAK

6 Kasım meclisindeki partiler, ötekilerin katılacağı bir mahalli seçimde aldıkları oyların önemli bir kesimini mutlaka yitireceklerini biliyorlar. Bu en fazla elbette HP için geçerli. Daha sonra ANAP. En tuzu kuru durumda olan, hatta ANAP ve HP'nin oy gücü sarsılacağı için 1984 seçimlerine katılabilecek partilere engel çıkarılmamasından yana olan parti ise MDP. MDP kendisine verilmiş oyların büyük kısmının **"suçlu"** oylar olduğunu, o nedenle de MDP ile suç ortaklıklarını koparamayacaklarını biliyor. MDP, mahalli seçimlerde olsa olsa pek az oy kaybedeceğini, ama buna karşılık ANAP ve HP'den öteki partilere çok büyük oranlara varabilecek bir oy kayması olacağını hesaplıyor. Böyle bir durumun doğması MDP'nin yeniden **"şu veya bu tarzda"** iktidar olmasına yol açabilecek koşulların oluşması demek. MDP o yüzden **"mahalli seçimler"** konusunda en **"demokrasiye saygılı"** parti.

Enkaygılı parti ise HP. Oy kaymasını durduracak veya **"tahammül edilir"** bir düzeyde kalmasını sağlayacak sözü edilir hiçbir avantajı olmadığını biliyor. O nedenle de hazırlanan yasa tasarısına 1984 seçimlerinin Haziran ayında yapılması maddesini koymak en fazla onun işine geliyor. Seçimler bu tarihte yapılırsa DYP ve SODEP'in katılması imkansız olabilecek, yeni S.Demokrat Parti için ise bu büsbütün kesin. Çünkü seçimleri düzenleyen genel yasa seçime katılabilmek için ya mecliste grubu olmayı veya örgütlenme şartlarını yerine getirerek seçim tarihinden altı ya önce büyük kongresini yapmış olmayı gerektiriyor. SODEP ve DYP'nin o durumda Ocak ayında genel kongrelerini yapmış olmaları şart oluyor ki bu imkansız gibi.

ANAP ise varolduğu bilinen ama hassasiyet derecesi henüz ortaya çıkmayan parti içi dengeleri gözetmenin yanı sıra Cuntayla uzlaşma sağlama misyonunu yükleyen iktidar partisi olma konumuyla 1984 seçimlerine ilişkin tutum ve stratejisini en titiz biçimde düşünen parti. 6 Kasım seçimlerine katılamayan partilere 1984 seçimlerini de kapatacak bir formulün ANAP teşkilatında ve hatta meclis grubunda ciddi kopmalara yol açması muhtemel ANAP 1984 seçimleri konusunda hangi tavrı takınırsa takınsın önemli sorunlarla yüzleşecek. Yani ANAP için karşılaşacağı sorunun türünü belirlemek sözkonusu. Ya ilk etapta kendi meclis çoğunluğunu tehlikeye düşürebilecek biçimde başgösterip ardından oy gücünün eridiğine dair belirtilerle büyüyecek bir sorunla boğuşmayı göze alacak, ki bu halde Cuntanın kollarına ister istemez koşacak onun oyuncağı olacaktır, ya da 1984 seçimlerinde başlıca rakibi DYP ile hesaplaşmayı göze alıp oy gücünü en az kayıpla korumanın yollarını araştıracağı bir sorunla uğraşmayı seçecektir.

Cunta, tercihi ANAP'nin kendisine bırakmıştır. Ancak 6 Kasımdan bu yana ANAP'nin DYP karşısında siyasi avantaj kaybına uğramamasına çalışan bir **"anlayışlılık"** tutumu göstererek ANAP'nin DYP ile hesaplaşmasını teşvik yönünde bir tercihi olduğunu da belli etmiştir.

Cunta, daha açıkçası Cunta ve MDP ile kendilerini temsil ettiren güçler, özellikle bu kesimdeki topluma diş bileyen eğilim, 1984 seçimleri etrafında kopan ve kopacak çatışmaların kendisine yeni fırsatlar vereceği beklentisi ve hesabı ile şimdilik perde gerisine çekilmiş, kısık gözlerle perde önündekileri seyretmektedir.

DYP-SODEP ve S.DEMOKRAT GİRİŞİM

6 Kasım öncesinde sahne kenarına itilmiş duran DYP ve SODEP seçim ertesiyle beraber perdenin önünde yerlerini aldılar. Ecevit'in manevi ve

aracılar eliyle yürüttüğü fiili önderliği altında şekillenmeye doğru giden Sosyal demokrat yeni parti girişiminin ise yakında perde kenarından sahneye çıkması bekleniyor. İddialı tavırlarıyla 1984 seçimlerini kritikleştiren bu partiler seferber edebildikleri tüm kozlarını devreye sokmanın hummalı çabası içine çoktan girdiler.

Aralık ayı başlarından itibaren bu cephede sansasyonal haberler birbirini izlemeye başladı. Ecevit güdümündeki S.Demokrat partinin kurulacağı mutemet adamlar tarafından resmen ilan edildi ve bu partinin **"tabandan başlayacak"** kuruluş süreci ile ilgili çalışmalar su yüzüne çıkmaya başladı. Hernekadar daha önce sosyal demokrat bir partinin tarlalarda, fabrikalarda oluşucak örgütlenmeler üzerinde yükselmesi gerektiği ilan edilmiş idiyse de. Ecevit'in partisinin mevcut yasal çerçeveye uymak için sandık çevrelerini temel alan yaygın bir örgütlenmenin üzerinde bir süreç öngördüğü belli oldu. Kurucular heyeti üst kademesi bir alt kademesindeki seçimler sonucunda kurulan bu örgütlenme sürecinde, bütün seçimlerden geçerek ulusal düzeyde partinin en üst organlarını oluşturacak ve sayısı yasanın öngördüğünden çok fazla olacaktı. Proje buydu ve kurucu sayısı konusunda binli rakamlardan söz edilmektedir. Birçok ilde partinin çekirdek birimleri olan sandık çevresi örgütlenmeleri şekillenmiş düzenli çalışmalar içine girmişlerdi. Öte yandan partinin en üst organları için etkili isim ve kadrolar ile temaslar sıklaştırılmakta. Dikkati çeken nokta Ecevit güdümündeki partinin eski CHP'nin üst düzey isimlerini dıştalaması, onları işe dahil etmeyi değil aksine uzaklaştırmayı hedefleyen bir yol izlemesidir.

Oysa yanıbaşındaki SODEP eski CHP'nin devamı olduğu izlenimini pekiştirmek için bu kesime kapılarını açmıştır. SODEP'i daha kurulurken geri planda kalıp destekleyen CHP'nin ünlü isimleri artık SODEP'in çevresinde yerlerini aldılar. Öyle görünüyor ki çok yakında SODEP eski CHP'nin Topuzcu ve Baykalcı diye adlandırılan iki önemli hizibini bir araya getiren bir parti olduğunu resmen tescil edecek. Geçmişte CHP içinde sürtüşen bu iki hizbin SODEP içinde de aynı şeyi yapmamaları için Erdal İnönü'nün genel başkanlığa getirilmesi ve ortada ona bağlı **"tarafsız"** bir kadronun kilit yerlere geçirilmesi türünden **"önlemler"** üzerinde mutabakata varıldıktan sonra eski CHP'nin başta milletvekili, senatör ve belediye başkanı gibisinden kalburüstü isimlerinin büyük bölümünün şaşacak törenlerle SODEP'e katılmaları ile bir etap geçilmiş olacak.

DYP, bu etabı şimdiden geçti. Aralık başında eski AP'nin yüzü aşkın milletvekili ve senatörü, eski bakanları DYP saflarına törenle katıldı. Sanırız yakında veto gazisi BTP kurucuları da şanlarına layık bir tantanayla DYP yığınağına katılırlar. Ve gerçekten de seçime katılmaya hazırlanan partiler arasında DYP, kesin muharebe için yığınağını yapan tarafa en fazla benzeyen partidir. Toplumda seslendiği kesimlerin özelliği, nedeniyle böyle bu. Parlementer bir demokrasiyi tercih eden ama bu tercihi için göstereceği fedakarlık düzeyi oldum olası düşük olan ve güçlük anında yan yollara sapmaya eğilimli orta sınıf drijanlarla kitle gücünü tutan AP-DYP çizgisi, drijanlarının bu niteliği nedeniyle **"az zamanda çok iş"** yapma zorunda olduğunu biliyor. SODEP ve yeni S.Demokrat partinin yakın seçimdeki başarısızlık halinde bile büyük kısmıyla parti içinde kalıp yeni bir atağa hazırlanmayı sürdürebilecek bir drijanlar ağına sahip olduğu söylenebilir ama DYP örneğin 1984 seçimlerindeki bir başarısızlığın hatta katılamama durumunun bile kendi drijanlarının büyük ölçüde dağılmasına yol açacağının endişeyle farkındadır. O bakımdan DYP seçimlerde en azından ANAP'den daha fazla oy alması hedefini tutturmak zorunda dır. Seçimden ANAP'ın gerisinde çıkmış bir DYP'nin kendi varlığını sürdürmesi bile zordur. O yüzden DYP şu anda legal planda en radikal çıkışları yapan partidir ve seçimlere katılması halinde seçime kadar bu görünümünü daha da pekişterecek çıkışlar yapması gerektiğinin bilincindedir.

DYP seçimden asgari hedefinin üzerinde bir güçle çıkarsa aynı tutumunu sürdürür mü? Bu sorunun cevabı DYP'nin kendi tercihinden çok cuntanın ve temsilcisi olduğu güçlerin alacağı tutuma bağlıdır.

Ve unutulmamalıdır ki 1984 seçimleri şu anda sahne önünde yer almış ve almakta olan aktörler arasındaki bir oyun görünümünde ise de, ya da hep bu aktörlerden sözediyorsak da, o seçimler ortamına girildiğinde, oyunun kendisini değilse bile onun anlamını bambaşkalaştıracak asıl faktör şimdi seyirci durumunda olan Türkiye toplumudur, halk kitleleridir. Onlar 6 Kasım seçim oyunundan beklenmedik bir anlam çıkmasını hafif kımıldanışlarıyla sağlamışlardır. Perde gerisinde kendileri için keyifli bir komedi düzenlediklerine güvenip oturan **"yönetmen"** ler 6 Kasım oyunun kendilerine yönelik bir taşlama haline geliverdiğini görmüşlerdir.

Türkiye toplumu bunu yapabilmiş olmanın deneyiyle ama kendi oyun gücüne güvenmesini zorlaştıran bir dizi iç sıkıntısıyla 1984 seçim oyununa seyirci diye çağrılmaktadır. 6 Kasım seçimlerine sokulmamış aktörlerin de katılmasıyla 1984 seçimleri süreci ister istemez bir dramdan başlamak zorunda. Aktör olması yasaklanmış olan ama eğer buna yol açan süreçten gereken dersi çıkarmışsa kendi aktörlüğünü değil, **"seyirci"** nin bizzat aktörler olmasını amaçlaması gereken en güzel oyunun ancak böyle olacağı bilincine ermiş devrimci demokratların, bu **"seyirci"** lere, başlayan dramın, yaşayageldiğimiz trajediyi anlatacak hale dönüşmesi zorunluluğunu açıklamaları için daha başka ne beklenebilir?

Cuntanın şefi Evren, Özal'ın Bakanlar Kurulu listesini onayladı. Bakalım arının iğnesi kime batacak.

Burjuvazimizin demokrasi perspektifi ve burjuva demokrasisi

1960'tan 73' e kadar Türkiye solu, siyasal arenada demokrasi muhalefeti olarak bir tekel'e sahipti. Bu tekelini fazlasıyla da sorumsuz bir biçimde kullandı. Haldeki siyasal sistemin demokrasi açısından eleştirisi yerine **"filipin tipi demokrasi"** alayları ile demokrasinin kendisinin küçümsendiği ve karalandığı bir solculuk yaşandı bu yıllarda... Elitçi CHP'nin ideolojik çerçevesinin dışına çıkamayan bu solculuk, darbeci yolları, kapsamlı bir demokrasi alternatifinin topluma sunulması faaliyetine tercih ediyordu.

Sonra sol, özgürce at koşturduğu demokrasi muhalefeti alanında, burjuvazinin geleneksel siyasal odağı CHP'nin kimlik değiştirmesi sonucunda yeni bir rakiple karşı karşıya kaldı. Ve bugün, yine bir askeri darbenin ertesinde sol, bu alanda hiç ummadığı bir rekabetçiyle de karşı karşıya... sağ cenahın geleneksel siyasal eğilimi de 83 gerçekliğinde cuntaya karşı demokrasi alternatifini öne sürüyor. Kısaca, demokratik muhalefet alanı, artık birçok siyasal odağın hayat bulduğu bir yer olmakta...

Bu nedenledir ki bir süredir sol'un bazı çevreleri bir hayli rahatsız. Bu rekabetçiler karşısında şaşkın... Bu rekabetçilerin varlığını gösterenlere, onların ciddiye alınması gerektiğini söyleyenlere kızıyor... Veya, demokrasi söylemiyle bu alanda endamını gösteren **"burjuva sivil siyasal odakların söylediklerini yapamayacakları"** yada **"bunların aslında cuntadan pek farklı olmadıkları"** nı söyleyerek rahatlamaya çalışıyor. Yani eski hikaye... Sol yine kendini, kendinde tanımlama yerine başkalarının olumsuzluğunda tanımlıyor. Kısaca, topluma kendi alternatifiyle seslenemiyor. Sadece herkesin kötü olduğunu anlatıyor.

Yapılması gereken nedir? Önce, bu alanda endamını gösteren sağ yada sol söylemli burjuva siyasal odakların varlığını ciddiye almak, onların **"demokrasi"** lerinin nasıl bir şey olduğunu tüm çıplaklığıyla anlamak ilk yapılacak iştir. Ve sonra bu alanda, rekabetçilerin varlığından hayıflanmayarak marksizmin demokrasi alanında çok şeyler söyleyebileceğini bilmek...

Burjuvazimizin demokrasi perspektifi nedir?

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlının bir kısım üst düzey yöneticilerince kurulduğu bilinen bir gerçektir. Osmanlıdan kalan nedir?

Hayatın her alanına müdahale eden, hoşgörüsüz, baskıcı bir devlet anlayışı ve yüzyıllardır herşeyi denetleyen bir devletin baskısı altında, yeteneklerini özgürce geliştirebileceği hiçbir boş alan bulamayan bir toplum... Yasalarda ve kurumlarda mutlakiyetten cumhuriyete geçen ama işçisiyle, köylüsüyle, burjuvasıyla ve aydınıyla kulluktan vatandaşlığa geçemeyen bir toplum...Böylesi bir toplum içinde yer alan burjuvazimizin devletle olan ilişkisi ise daha bir ilginçtir. Devlet fideliğinde yetişen bu burjuvazi, en palazlanmış evresinde bile devlet desteğine ihtiyaç duymaktadır. Batı burjuvalarında olan müteşebbislik ruhu, burjuvazinin 83 Türkiyesindeki kişiliğinde bile tam oturmamıştır. Daha doğrusu çifte kişiliğe sahip bir burjuvazidir bu... Bir yanıyla devletsiz yapamaz, diğer yanıyla da devletin iktisadi alandaki varlığından rahatsızdır. Son yıllarda, burjuvazimizin KİT'lerin özel sektöre devri için giriştiği tantanalı kampanyalarla, batan şirketlerin nalı kampanyaları, batan şirketlerin devlet eliyle kurtarılması gibi arsızca istekleri, bu çifte kişiliğin çarpıcı örnekleridir.

Böylesi oturmamış kişilikteki bir burjuvazinin siyasal temsilcilerinde demokrasi bilincinin yüzeyselliği bu nedenle anlaşılır bir durumdur. Kesinlikle bu siyasal yöneticilerin siyasal bilincine ve siyasal entrika yeteneklerine söylenecek bir sözümüz yoktur. Hele birkaç yüzyıllık merkezi bir devletin yönetme deneyiminin süzüle süzüle, bir devamlılık içinde T.C yönetici kadrolarına kadar aktarılması düşünülürse...

Ama burjuvazimizin demokrasi bilincinin yetersizliğinin nedenlerinden can alıcı olanı da, tam bu noktada yatmaktadır. Bir yanda devletin koruyucu elleri altında yetişmiş bir burjuva sınıfının oturmamış kişiliği öte yanda bu sınıfın siyasal temsilcileri ve yöneticilerinin, demokrasinin kırıntısının bulunamayacağı bir devletçilik geleneğiyle dolu olan siyasal bilinçleri...Bu bileşim, derinliğine bir burjuva demokrasisi bilincinin oluşumunu engelleyen önemli bir faktördür.

Osmanlıdan cumhuriyete geçişi sağlayan yönetici kadrolar arasında, siyasal yönetim anlayışı itibariyle belli belirsiz farklar söz konusuydu.Bu farklılığın kökleri osmanlının kurtarılması tartışmalarının başladığı Tanzimata dek dayanır.

Bu farklar, toplumun tek parti bürokrasisine olan tepkilerinin ve daha iyi bir yaşam istemlerinin etkisiylede derinleşmiş ve bugün hala etkisini sürdüren, Türkiye toplumunun geleneksel iki siyasal eğilimi haline gelmiştir. Kitleleri politikanın dışında tutan ve kitlelerin denetiminden geçmeyen mekanizmalarla siyasal iktidarını sürdürme anlayışına sahip elitçi kanadın devletteki kesin hakimiyeti ve karşı tarafın, yani DP'de daha sonra AP'de ifadesini bulan populist kanadın ise bu hakimiyete karşı kitlelerin devlete olan tepkisinden faydalanarak, kitleleri siyasal yaşama sokacak bir çizgiyle etkinliğini sürdürme ve geliştirme çabası, bu farklılığı dahada derinleştirmiştir. Ve giderek bu populist kanat, zaten etkili olamadığı devlet mekanizmasıyla ve onun en etkili kurumu olan orduyla arasına bir mesafe de koymuştur.

11. Paylaşım savaşının sonunda çok partili parlamenter sisteme geçişle birlikte, siyasal yöneticiler arasındaki bu fark tüm topluma yayılmış, toplum geleneksel iki siyasal eğilim arasında parçalanarak bir siyasallaşma sürecine girmiştir. 1950-60 arasında, bu iki siyasal eğilimin demokrasi itibariyle olgunluk düzeyine baktığımızda; Devletçi bir elitçilik ve bunun karşısında demokrasi söylemi burjuva demokrasisinin temel kavramı ve değerleriyle alakası olmayan bir popülizmi görürüz.TC ordusuna **"Battal gazi ordusu"**, profesörlere **"kara cübbeliler"** diyerek elitçilikle, onların asker-sivil kadrolarıyla dalga geçen bir DP... ama aynı zamanda kitlelerin en ilkel duygularını koyu bir dinsel taassuba göz kırparak harekete geçiren bir DP... Tek parti dönemine diktatörlük diye haklı bir biçimde karşı çıkan, ama seçimlerde çoğunluğu aldığında tek parti dönemini aratmayacak bir çoğunluk diktatörlüğüne yeltenen bir DP...

Kısaca bu dönemde burjuvazimizin demokrasi perspektifi burjuva demokrasisi çerçevesinde bile çok ilkel bir durumda. Demokrasiyi,sadece seçimler ve seçimlerde ortaya çıkan çoğunluğun parlamentoya yansıması düzeyinde kuran ilkel bir perspektif. Çoğunluğun kazanılmasının her türlü anti-demokratik uygulamaya meşruluk sağladığı bir anlayış... Bir bütün olarak toplumda ve yöneticilerdeki demokratik değerlerin yokluğunun ortamında, siyasal faydacılığın ve entrikacılığın hakim temaları ile demokrasinin en kaba yorumunun karışımından oluşan bu perspektif...

1960'dan 12 Eylül darbesine ve günümüze kadar burjuva siyasal güçler arasındaki bu geleneksel iki farklı siyasal eğilim, iki farklı yönetim anlayışı, değişik kimlikler altında süregelmiştir. Toplumumuzdaki siyasal bilincin yükselmesi, toplumda mayalanmaya başlayan solun etlisi kırsal kesim egemenleriyle sanayi burjuvazisi arasında derinleşen çıkar farklarının ayrı siyasal partilerde ifade bulması, geleneksel iki burjuva siyasal eğilimin, bu farklı iki yönetim anlayışının kimlik değiştirmesine hatta taşıyıcılarını değiştirmesine yol açmıştır. Bu değişimin en çarpıcı örneği Ecevit CHP'sidir. Devletçi-elitçi yönetim anlayışının geleneksel temsilcisi

CHP, 12 Mart sonrasında, bu çizginin temsilcisi olmaktan çıkmaya başlamıştır. Artık bu anlayış, sivil siyasal alanda CGP-MHP (Bugün MDP) gibi küçük partilerle faşist yorumlada karışık temsil edilmekte, güçlü temsilcisini de ordunun üst yönetiminde bulmaktadır. Ecevitli CHP'nin demokrasi perspektifi ise, sol söylemli popülist bir demokrasi çeçevesi içinde yer yer burjuva demokrasisinin öğelerini taşıyan bir muhtevadadır 70-80 arasında... Öte yandan 1960 sonrasında, gerek güçlü sendikaların, meslek örgütlerinin ve duyarlı bir sol kamuoyunun varlığının, gerekse de elitçi kanadın 60 darbesiyle oluşturduğu yasal ve idari kurumların etkisiyle DP'nin devamcısı AP'de de değişim yaşanmıştır. Artık bu yıllarda AP, meclisteki çoğunluğunu DP gibi sorumsuzca kullanmamakta, iktisadi ve siyasi uygulamalarında daha bir rasyonel olmaktadır. Ama gerek AP'de gerekse CHP'deki bu değişimler, devletçi-elitçi yönetim anlayışına karşı olan bu burjuva siyasal güçlerimizin demokrasi itibariyle olgunlaştıklarına pek delil teşkil edemiyordu. Çünkü bu iki siyasal odak 75-80 arasında, demokrasi perspektifleri itibarıyle pekte 50'lerdeki çizgilerini aşamadıklarının ilginç örneklerini veriyorlardı. 70 sonrası mecliste eskisi gibi salt çoğunluğu bulamayan AP, M.C tezgahlarıyla hiçte DP'yi aratmayacak bir şekilde demokrasi dışı uygulamalara ne kadar eğilimli olabileceğini sergilerken, Ecevit CHP'si ise sivil sıkıyönetim gibi ilginç uygulamalarla hala devletçi-elitçi geleneğini bütünüyle aşmadığını sergileyebilmekteydi.

Sonuç olarak gerek AP gerekse CHP'de (Bugün DYP ve SODEP'de) ifadesini bulan, devletçi-elitçi yönetim anlayışına karşı olan bir biçimdeki burjuva siyasal yönetim anlayışının demokrasi perspektifi, popülist bir demokrasiciliği aşamamıştır. Bu henüz burjuva demokratik muhtevalı bir demokrasi anlayışından uzaktır. Böylesi bir demokrasi perspektifinde kitlelerin siyasal faaliyete katılımı sadece seçimlerde söz konusudur. Bu nedenle, kitlelerin yönetimi seçim mekanizması dışında denetlemesine, bu amaçla örgütlenmesine, düşünce ve söz özgürlüklerini geliştirmesine böylesi bir demokrasi perspektifinin çerçevesi pek el veremez.

Popülist demokrasilerde seçimlerden sonra yönetimin denetlenmesi ve yönetim üzerindeki demokratik baskı işlevi bütünüyle parlamentonundur. Böylece artık demokratik muhalefetin tek alanı, bir başka deyişle demokrasinin tek alanı parlamentoyla sınırlanır. Seçimlerin ve parlamentonun temel öğe olduğu bir demokrasi perspektifinde, kitlelerin örgütlenme ve ifade özgürlükleri, parlamento dışı demokratik muhalefeti gibi halkın demokratik hak ve özgürlükleri doğal olarak tali öğeler olmaktadır. Bu nedenledir ki, bunlar popülist demokrasilerde belli konjonktürlerde yeralırlar yada savunulurlar. Ama bu öğeler, populist demokrasiler için varlık şartı değildir. Bir burjuva demokrasisinde ise toplumun devletin belirleyiciliği dışındaki iktisadi, siyasi sosyal, kültürel içerikli örgütlenmeleri düşünce ve ifade özgürlükleri, seçimler dışında da yönetimi denetleyecek onun üzerinde baskı unsuru olabilecek tüm siyasal faaliyetleri ve örgütlenmeleri temel öğelerdir. Burjuva demokrasimizin olmazsa olmaz şartlarıdır bunlar... Çünkü burjuva demokrasileri, devletin toplumun yaşamı üzerindeki belirleyiciliğini tersine çevirme, devleti toplumun denetimi altına alma mücadeleleriyle sağlanmıştır. Bu nedenle burjuva demokrasisinin muhtevası, toplumun devlete rağmen yaşamın her alanındaki özerk örgütlenmelerinde ve haklarında ifade bulur.

Bizim burjuva siyasal güçlerimizin geleneklerinde ise devlete rağmen varolma sözkonusu değildir. Bu nedenle devletin bekası en demokratiklerinin bile ayaklarında ağır bir pranga gibi sürüklenmekte, onların daha ileriye gitmesini engellemektedir. Bu nedenledir ki 12 Eylül cuntası karşısında köklü bir tavır alışa girememişler, 1950'lerden beri derli toplu bir burjuva demokrasisi perspektifi üretememişlerdir.

Bazıları yukarıda söylenenlerden, devletçi-elitçi yönetim anlayışına sahip olan cuntayla, ona belirttiğimiz içerikteki bir demokrasi perspektifiyle karşı olan burjuva muhalefeti arasında pek bir fark olmadığını yada bu farkın pek önemli olmadığı sonucunu çıkartarak rahatlayabilir.

Bizce ise, bu fark köklü ve önemlidir. Birilerinin toplumun denetimi dışındaki mekanizmalarla ve topluma rağmen iktidarını gerçekleştirirken, diğerleri sınırlıda olsa toplumsal onaydan geçen mekanizmalarla iktidarını gerçekleştirmek istiyorsa bu fark ciddiye alınmalıdır. Eğer sol,Türkiye toplumana özgü gerçek bir demokrasi alternatifi üretmek istiyorsa bu farkı kavramak zorundadır. Çünkü Türkiye toplumu, bizim solun anlayamadığı bu fark yüzünden otuz yıldır ağırlıkla sağ popülist siyasal güçlerin arkasından gitmektedir.

Önümüzdeki dönemde burjuva muhalefeti, demokrasi söylemini muhtemelen daha kapsamlı hale getirecektir. Sağ söylemli popülist demokrasi yanlısı çevreler, bu söylemlerine biçimsel demokratik öğelerde katarak **"çağdaş sağ"** kimlikle çıkabilecektir. Öte yandan sosyal-demokratların Ecevitçi çevreleri ise derli toplu bir burjuva demokrasisi programıyla demokratik muhalefet alanında yerini alacaktır.

Burjuva muhalefet odaklarının demokratik muhalefet alanında kapsamlı bir biçimde yer almaya çalıştığı bu noktada,sol, burjuva muhalefetin **"demokrasi yanlısı olamayacağı, söylediklerini yapamayacağı"** gibi, sadece başkalarının olumsuzluğunda temellenen bir reaksiyon çizgisinden, çıkmalı, kendini kendi demokrasi alternatifinde tanımlamalıdır.

Marksizmin demokrasi alanında söyleyecekleri bir hayli fazladır.

Çanakkale Cezaevinde yatan tutuklular

Direnecek, yenilmeyecek bu can

Çanakkale E-tipi Özel Cezaevinde devrimciler görüşe çıkartılmıyorlar, güneş yüzü görmüyorlar. İdarenin sürekli keyfi uygulamaları altında, can güvenliğinden yoksun yaşıyorlar.

Çanakkale-Bartın Cezaevindeki devrimcilerden tahliye sırası gelenlerin tahliyeleri durduruldu. Cezaevi yönetimi tutukluların infazının yakıldığını söylüyor.

Metris'te görüşe çıkış sırasında, arama yapacağız bahanesiyle tutuklulara karşı ahlak dışı uygulamalarda bulunuluyor. Devrimciler görüşe çıkmayı reddediyorlar.

Çanakkale içinde vurdular beni
Ölmeden mezara koydular beni.

Çanakkale içinde bir uzun selvi
kimimiz nişanlı, kimimiz evli.

Çanakkale içinde aynalı çarşı,
Ana ben gidiyorum düşmana karşı.

Kurtuluş savaşından önce Osmanlı İmparatorluğunun son savaşlarından olan Çanakkale savaşında, emperyalizmin donanma ve ordusuna karşı savaşan ordunun askerleri söylemişler bu türküyü. Yıllar geçmiş aradan, nasıl ki o savaş unutulmamış, türküsü de unutulmamış. Bu halk türküsü yıllardır insanlarımızın dillerinde, yazılarında, sözlerinde. Belirli zamanlarda ön plana çıkar popüler olur, bazen hatıra geldikçe söylenir.

Bu türkü şimdi yine söyleniyor. Hemde Çanakkalede yüzlerce insan tarafından. Sesi pek yankılanmıyor, yayılmıyor türkünün. Çünkü dört duvar arasında söyleniyor. Bunun yankısını bazılarımız hissediyor, duyuyor. Söyleyenler yabancımız değil, bizim insanlarımız, canımız, ciğerimiz, oğlumuz, kardeşimiz, kocamız, nişanlımız.

Bu türkü şimdi faşizmin zindanlarından biri olan Çanakkale'de E.Tipi cezaevindeki mahkumlar tarafından söyleniyor. Hergün, defalarca bıkmamacasına, usanmamacasına.

E- TİPİ CEZAEVİ NEDİR?

E-Tipi özel cezaevleri Cunta'nın uygulamalarından biri. Bu cezaevleri Amerika'nın meşhur Sing-Sing Cezaevi örnek alınarak yapılmış. Şu anda Çanakkale, Bartın, Kayseri ve Malatya'da yapılan ve kullanılan bu E-tipi üç cezaevine 1984 içinde dört tane daha eklenecek. Bunlardan bir tanesi Ankara-Keçikıran'da inşa ediliyor. Bu cezaevleri, Türkiye'de bulunan 640 cezaevinden farklı bir amaç için kuruldular. Yapılmalarındaki amaç kaçışı önlemek, disiplin ve topluma kazandırma değil, buralara yerleştirilen devrimcileri gün gün, saat saat tüketmek, yoketmek. Bu cezaevlerine Sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanıp hüküm giyen ve hükümleri kesinleşen devrimciler konuluyor.

Cezaevine getirilen mahkum, daha geldiği andan başlayarak baskı altına alınıyor. Yeni gelen bir mahkumun en aşağı üç ay tekbaşına bir hücreye atılması kural haline getirilmiş. Özel bir eğitimden geçirilen cezaevi personeli, mahkumları Atatürkçülük ve din dersi görmeye zorluyorlar. Bu dersler sırasında, sudan bahanelerle mahkumlar hücreye atılma, görüşe çıkartılmama ve dayak uygulamalarıyla karşı karşıya geliyorlar.

Bir hükümlü yakını, Eylül ayında görüşe gittiği sırada, cezaevi önünde gördüklerini şöyle anlatıyor:

"Dağ başı gibi bir yer, korunmak için başını sokup oturacak bir yer yok. Sabah erken gittik, soğuktu. Bir gurup ziyaretçi ateş yakmış ısınıyordu. Babam daha önce gittiği için birkaç tanıdıkla selamlaştı. Saat 9'da toplandık. Elinde bir listeyle subay çıktı. *'ismini okuyacaklarımın görüşü yok'* **dedi. Liste okunmaya başlayınca herkesin eli yüreğinde ve tam bir sessizlik içinde dinledik. Bir kısmı derin bir nefes aldı. Bir kısmı** *'Biz çocuğumuzdan tel aldık görüşü varmış, şimdi yok diyorsunuz neden?'* **diye bağrıştılar. Bize görüşü kıyafet giymedikleri için vermiyorlardı. Ama o gün giymeyen tek kişi kalmadığı halde bir kısmını çıkarmadılar. Dışardaki aileler** *'bizim çocuğumuz giyinmiş niçin göstermiyorsunuz? 6 aydır çocuğumuzu göremiyoruz'* **dediler. Subay** *'onlarda slogan atmıştır da ondan'* **dedi. Büyük bir hengame içinde görüşe girdik. Hepsi tam bir paçavra işkence ile giydikleri o elbiseler. Bembeyaz tenler, sıfır numara kafalar. Hepsi birer canlı cenaze gibiydi......in ayağında parçalanmış bir spor ayakkabı.., pislikten görünmüyor. İçinde bir atlet üstünde Devlet babanın(!) verdiği numaralı lacivert takım. Hepsinin hali yürekler acısıydı. ...... çok çökmüş. Gördüğümüz için çok sevindik, daha sonra da çok üzüldük. İnanırmısın daha etkisinden kurtulamadım. Hep gözümün önünde, sesi kulağımda"**

İÇERDE NELER OLUYOR

Çanakkale E-tipi cezaevinin dışında bunlar olurken içerde neler oluyordu. İçerdekilerin çok zor koşullar altında dışarıya çıkarttıkları haberlerde cezaevi içindeki uygulamalar şöyle anlatılıyor:

Koğuşlar 24 kişilik ama 30 kişi kalıyoruz. Her koğuşun kendi havalandırması var. Havalandırmaya çıkışımız çoğu zaman keyfi olarak kısıtlanıyor. Koğuşlar iki katlı. Altı yemekhane, üstü yatakhane. Herkesin çelik elbise dolabı var ama içi boş. Cezalılar için müşahadesi mevcut. Müşahede denilen yer 4 katlı. Tek tek hücreler şeklinde odalar. İçinde yatak, tuvalet ve lavabo var. Ön tarafı demir parmaklı. Her katta 10 hücre var. En üst kat kapalılılar denilen yer. Stil olarak aynı olmasına rağmen ön tarafı saçla kaplanmış. Yemekler kapının altında bırakılan bir aradan veriliyor. Burada kalanlar hiç güneş yüzü görmüyorlar. Dışardan hiçbirşey almıyorlar. Bir tek mektup ve posta havalesiyle gönderilen gazete, dergi kitap gelebiliyor. Koliyle eşya dahi yasak"

Bu koşulları protesto etmek için devrimciler Nisan ayı içinde 22 günlük bir açlık grevi yaptılar. Bunun üzerine cezaevi yönetimi direnişe katılanların infazını yaktı. Daha sonra da üzerlerindeki elbiseleri alarak don ve atletle hücrelere dolduruldular. Sistemli dayak uygulaması ve geceleri dışarı çıkarıp üzerlerine soğuk su dökmek, sabaha kadar uyutmamak gibi yöntemlerle hükümlüler üzerindeki baskılar artırıldı.

Direnişe katılanlar idareye karşı gelmek, devletin güvenlik kuvvetlerine hakaret suçlarından mahkemeye verildiler. 15 Aralıkta mahkemeye çıkarılacaklar. Mahkemeye çıkacak olan hükümlülerden birisi görüşte bir yakınına **"insanlık onurunu korumak isteyen bizler, onursuzlar tarafından yargılanacağız. Onların bize verecekleri ceza karşısında sevineceğiz, demekki doğru yapıyoruz"** diye duygularını anlatıyor.

Şimdi cezaevindeki baskılar daha da artmış durumda. Dışarısıyla haberleşiyorlar diye mahkumlar sürekli işkenceye alınıyorlar. İdare cezaevinin dışına hiç bir haber çıkmaması için büyük özen gösteriyor. Mahkumlara haftada bir mektup yazma hakkı tanınıyor, gelen mektuplarda haftada bir kez veriliyor. Mektupların bazıları, mahkuma verilmeden gözünün önünde yırtılıyor. Burada mahkumlar beton, demir ve gökyüzünden başka hiçbirşey görmüyorlar.

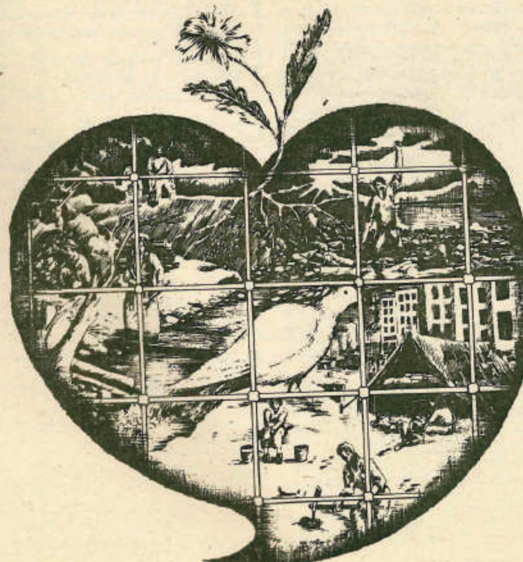
İçerdekiler bizlerden tek şey istiyorlar. Dört duvar arasında boğulmak istenen seslerini duymamızı, duyurmamızı. Pişmanlık, tövbekarlık yok yaptıklarında, bizlere şu dizelerle sesleniyor direnenler:

"Çanakkale içinde bir zindan,
Dolsada her koğuşu, hücresi kan
Direnecek, yenilmeyecek bu can."
ve
"Öyle bir ufka vardık ki
dostum
Yalnız değiliz.
Gerçi gece uzun,
Gece karanlık,
Ama bütün korkulardan uzak.
Bir sevdadır böylesine yaşamak.

Tek başına, ölüme bir soluk kala,
Tek başına, zindanda yatarken bile
Asla yalnız kalmamak."

İSTANBUL METRİS CEZAEVİNDE TUTUKLULAR GÖRÜŞE ÇIKMIYOR

İstanbul Metris Askeri Ceza ve Tutukevinde bulunan devrimci tutuklulara karşı baskılar son günlerde iyice arttı. Gerek görüşe giderken, gerekse mahkemeye götürülürken yönetimin ahlak dışı arama uygulamalarıyla karşlaşan devrimciler görüşe çıkmayı ve mahkemeye götürülmeyi reddediyorlar.

6 Kasım seçimleri

Demir ÖZLÜ

6 Kasım seçimlerinin souçları üzerine, çeşitli açılardan yorumlar yapılmakta. Bu yorumlar içinde, gerçekten düşündürücü olan gözlemler de var. Belki, bu gözlemlerin bir bölümü, yarın da geçerlililklerini koruyacaklardır. Fakat ben, kendi açımdan, her çeşit toplumsal olayın anında açıklanabileeğini düşünenlerden değilim. Özellikle, bu toplumsal olaylar, bugünün Türkiye'sinde olduğu gibi, üzerini kapatan bir örtü altında oluşuyorsa, güçlü bir haber alma gerekmektedir.

6 Kasım seçimlerinden çıkan en önemli sonucun, oy veren halkın, askeri diktaya olan tepkisini gösterdiğine, ben de inanıyorum. Buna inanan bütün öteki insanlar, yazarlar ve yabancı basın gibi. Bu tepki gelenekseldir ve Anadolu halkının, uzun yıllardır, despotik merkezi otoritelere gösterdiği sevgisizliğin tarihsel nedenleri de oldukça bilinmektedir. Bunların, yakın tarihimizle ilgili çerçevesini arkadaşımız Doğan Özgüden, **Demokrat Türrkiye**' nin 21 Kasım 83 tarihli sayısında yayınlanan **"Darbecilere Darbe"** adlı yazısında, açık bir bilinçle, göstermiştir. (Özellikle, Özgüden'in yazısının üçüncü bölümüne bakılmalıdır).

Halk, Turgut Özal'da, 'Sivil yönetim' ve 'hızlı ekonomik büyüme' isteklerinin simgesinin görmüş gibidir. Fakat, bugünden anlaşılması olanaksız olan sorun, sanırım, SODEP ve Doğru Yol gibi partilerin, boş oy verme çağrılarının yankı bulmamış olmasıdır.

Turgut Özal imajının büsbütün yeni -sadece Demirel imajının yerine konmuş yapay- bir imaj olduğunu sanmak, sanırım, doğru değildir. Bu imajın, hem geçmişe dönük, hem de son dönemlerde oluşmuş **temelleri** vardır. Şöyle ki:

-Turgut Özal, ekonomik emperyalizme sıkı sıkıya bağlı olduğu halde, Türkiye'de tarihsel bir mirasa dayanarak, MSP'nin oluşturduğu, **"kendi yapımıza ve geleneğimize uygun"** bir ekonomik kalkınma modelinin uygulanacağı görüntüsünü vermiştir. Nitekim, -herhalde- bütün MSP teknik kadroları da onun arkasındadır.

-Kısa vadeli ekonomik tedbirleri alacak bir lider gibi davranmıştır.

Hemen herkes, halkın sivil yönetimi seçtiğinde, fakat bu sivil yönetimin gerçek bir Batı demokrasisi anlamına gelmediğinde birleşmektedir. Fakat, öyle sanıyorum ki, halk -geniş çoğunluğuyla- 'sivil yönetim' le 'demokrasi' yi bir **tutmamaktadır. Demokrasinin temel kurumları onu fazlaca ilgilendirmemektedir. Bu da tarihteki aldatmacalardan gelmektedir. Politik üst-yapının anayasal kurumları, daha çok, halkı aldatmak için kullanılmıştır.**

İçinde bulunduğu koşullar dolayısıyla, gündelik maddi hayat da halk çoğunluğunu çok yakından ilgilendirmektedir. Bu düşüncemi şöyle açıklayayım:

Türkiye'de 1940-45 arası ekonomik büyüme hızı (-6,3)'dür. Oysa, çok partili yaşama geçildiğinde, örneğin 1947-53 arasında bu büyüme hızı (8,5)'dir. Ardından gene düşer. Fakat, görece demokratik olan 1963-1977'de (6,7) ye yükselir. Gene 12 Mart rejimini saymazsak, bu hız 1971-77'de (7,2)'dir. Oysa aynı hız, 1978-80 arasında (0,6) ya düşer.

Söylemek istediğim, Türkiye halkının, büyük çoğunluğu ile pragmatik dünya görüşüne sürüklenmiş olduğudur. Kısa vadeli de olsa, kalkınma yöntemlerini tercih ettiğidir. Özal'ın yaptığı da budur: kısa vadeli ekonomik akılcılık telkin etmiştir.

Halkımız çoğunlukla ekonomik büyümeyi (ya da şişmeyi), demokrasi ile bir tutuyor gibidir.

1977 sonunda Demirel, **"70 sente muhtaç olduk"** diyerek iktidarı bırakmış, halk 1978 başından itibaren Ecevit hükümetinden ekonomik başarı beklemiş; o tam bir başarısızlığa uğrayınca da, 1979 Ekim 'ara **seçimlerinde CHP'ye oy vermemiştir.**

Kısa vadeli, faydacı yaşam felsefesi Türkiye'de sistemden ve yöneticilerden halka yayılmıştır. Türkiye, bu felsefe sonucu, bugün **"taşıma suyla değirmen döndüren"** bir ülke durumundadır. Varolan zenginlikler de, bu felsefenin etkisi sonucu, uzun süreli temel sanayi girişimlerine değil, mala mülke, toprağa, lükse yatırılmaktadır.

Bugün, Özal'ın felsefesi, emperyalizmin birçok ekonomik çevresince benimsenmektedir. Kendisi, soyut olarak haklı şu düşünceyi öne sürmektedir: **"siyasi liberalizm, ancak, ekonomik liberalizm üzerine oturtulabilir."** Bu doğrudur. Özellikle, bizdeki devlet kapitalizmine karşı söylendiğinde, daha da doğrudur. Ama, bu slogan bir 19. yüzyıl gerçeğidir. Jön Türkler'i himaye eden Mustafa Fazıl Paşa, despotizme ve keyfi yönetime karşı çıkan ünlü bildirisinde: **"Türkiye'nin ihtiyaçlarına, ahlak ve adetlerine uygun serbest bir düzen"** getirilmesini istiyordu.

Özal'ın felsefesi de budur, ama bir yüzyıl farkla. Bu arada Batı kapitalizmi çok değişmiştir. Öte yandan Mustafa Fazıl Paşa, hiç olmazsa Viktor Hugo, J.-J. Rousseeau, Montesquieu... okuyordu, Tom Miks, Red Kid... değil.

Özal'ın başarı şansı olduğunu söylemek aşırı bir hayalcilik olur. Özal, tarihsel olarak çok geç kalmıştır. Fakat, gene de, kendisine iki alanda dikkat edilmelidir:

1- Onun siyasal hareketi ordu-sivil güçler arasındaki **uzaklaşmayı** arttıracak mıdır?

2- Özal, ABD'nin, NATO statüsü dışındaki dayatmalarına karşı çıkacak mıdır?(*)

(*) Özal'ın seçim kampanyasından marksist solun öğreneceği bir şey vardır: o da propaganda yöntemlerinin modernliğidir. Avrupa'daki marksisit sol, bugüne kadar büyüteçle okunabilen küçük dergiler yayınlayıp, birbiriyle tartışacağına, birleşip gündelik bir gazete kurabilseydi, elbette çok daha faydalı bir iş yapmış olurdu. Marksist solun kimi çevrelerinde, hala 20, yüzyıl başındaki 'propaganda ve ajitasyon' yöntemlerinden, başlıca propaganda yöntemi olarak, sözedilmesi anlaşılır şey değildir. Çünkü, bu yöntemlerin kullanıldığı yüzyıl başında henüz **Radyo** dahi yoktu. Bu sol, Sovyet bilim çevrelerinin, çağdaş **mass media ve enformasyon** kavramlarıyla, be denli yakından ilgilendiğini de bilmez görünüyor.

Teknisyen Özal'dan siyasetçi Özal'a

İş çevreleri arasında Özal'ın iktidara gelişini kaygıyla karşılayanlar var. İhracatçı firmalar ise düğün bayram yapıyor.

Bazı aydınlar Özal efsanesi bitmiştir derken, Özal'ın demokrasinin üzerine oturabileceği sağlam bir ekonomik yapıyı oluşturabileceğini düşünenler de var.

Özal, orta sınıflarda yeni bir kapitalist atılım hızı sağlayabileceği umudunu yerleştirmeye çalışıyor.

"Ekonomiyi güçlendirme Programı"nın ülkemizin ve dünyanın içinde bulunduğu koşullarda ne kadar gerçekçi olduğu ve uygulanabilirliği bir soru halinde duruyor. Cevaplanması gereken bir başka soru da, bu programın "siyasal teröre" ne kadar ihtiyacı olduğu.

1970'lerin ve 80'in ilk yıllarının iktisat politikalarına damgasını vuran teknisyen Özal bugün başbakanlık koltuğunda. Bugüne kadar en önemli ekonomik kararların içinde yer almış, 1960 sonrasında bütün bir toplumu saran ekonomik kararları, hiçbir ödün vermeden uygulamış bir teknisyen olan Özal şimdi bir siyaset adamı, birinci adam olarak çıkıyor ortaya. Demirel iktidarlarının istikrar programının, 24 Ocak Kararlarının mimarı ve uygulayıcısı bu yeni durum karşısında nasıl davranacak? Üstlendiği siyasal sorumluluk "teknisyen Özal"ı ne kadar değiştirecek? Bu merakla bekleniyor.

Özal ekonomide ne yapacak? Son günlerde hararetli tartışmalara kaynak olan bir soru bu. Gerek iş çevrelerinde, gerekse aydınlar arasında Özal'a ve onun savunduğu ekonomik modele çok farklı tepkiler var.

KAYGI DUYANLAR-SEVİNENLER

İş çevrelerinde başlıca iki tepki gözlenebiliyor. Birinci gruptakiler Özal'ı **"kaygı"** ylakarşılıyorlar. Şu anda tepkilerini açıkça ortaya sermeyen bu grup içinde **"bekle-gör"** politikası hakim. Kaygılarını kamuoyuna açıklamasalarda, dost meclislerinde duygularını şöyle dile getiriyorlar:

"Türkiye bu deneyi yaşamalıdır. Özal'ın kazanması iyi oldu. Zaman kazanıldı. Kaybetseydi efsanesi sürecekti. Çok geçmez herşeyi arapsaçına çevirir efsanesi de söner."

Hatta alaycı bir şekilde **"iki yıl için herşey serbest, iki yıl sonrada herşey planlı"** diyerek Özal'ın Türkiye'yi getirebileceği noktalara işaret edenler de var.

Özal'ın kazanmasını düğün-bayram ederek karşılayan ikinci grupta ise ihracatçılar yer alıyor. Bunlara göre kaygı duyan çevreler, 12 Eylül döneminde de Özal'ın kuyusunu kazan, sadece iç pazara yönelik üretim yapan, bu yüzden de ithalatın serbest bırakılmasına karşı çıkan banka sahibi büyük holdingler ve sanayiciler.

Bu grupta yer alan işadamları **"serbest piyasa ekonomisi"** nin bütün gereklerinin yerine getirilmesinden yana gözüküyorlar. Şirket kurtarma operasyonlarının son bulmasını, kaynak kullanımında dış satıma büyük ağırlık verilmesini istiyorlar. İthalatın serbest bırakılması, serbest faiz uygulamasının benimsenmesi ve bankaların üç dört ailenin elinde yoğunlaşmasının önünne geçilmesi de bunların istekleri arasında.

AYDINLARIMIZ NEYİ TARTIŞIYOR

Aydınlar arasında da Özal'ın ekonomik programı tartışılıyor. Kimilerine göre Özalın efsanesi çoktan bitmiştir. Bunlara göre, Özal, bilinen ekonomik politikalarını aynen sürdürürse, Türkiye tam bir kaosa girer, demokrasi Türkiye'nin gündeminden kalkar, askeri yönetimler yerleşik hale gelir.

Bazıları da Özal'ın **"çok partili demokratik bir sistemin üzerine oturabileceği ekonomik altyapıyı oluşturabileceğini"** düşünüyor. Bunlara göre Türkiye kapitalizmi serbest piyasa sistemine dayalı bir ekonomik model içinde rasyonel işleyen bir mekanizmaya sahip kılınırsa **"sivillleşme ve demokrasi"**ye giden yol açılabilir. Özal'ın kendisi de bu ikinci gruba yakın şeyler söyleyerek tartışmaya katılıyor. Özal ise **"basın ve düşünce hürriyeti sizce nedir?"** sorusunu yanıtlarken **"serbest ekonomik sistem geliştikçe siyasette de liberalleşmenin artacağını"** ileri sürerek **"demokrasi ancak serbest ekonomik sistemin üzerine inşa edilebilir"** diyor.

Cumhuriyet'te İlhan Selçuk **"Özgürlüğün Kaynağı?"** başlıklı yazısında **"Serbest rekabet sistemi adı verilen ekonomik düzenin altın çağı 19. yüzyılda, Avrupa'da sanayi kapitalizmi oluşturulurken basın ve fikir özgürlüklerinin olmadığını"** söyleyerek bu tezlere karşı çıkıyor.

"Batı'da sanayi devrimi dışa dönük yüzünde emperyalist, içe dönük yüzünde baskıcı yöntemlerle gerçekleşmiştir. Basın ve fikir özgürlükleri baskıcı yönetimlere karşı emekçi halkın uzun süreli savaşımlarla kopara kopara aldıkları haklardır" diyen İlhal Selçuk **"Bugün yeryüzünde sözde 'Liberalizm' ya da 'serbest rekabet sistemleri' nin basın ve fikir özgürlüklerini içerdiğini söylemek olası mı? Türkiye'de 'serbest rekabetçi' işadamlarımızın bayıldıkları G.Kore ve Brezilya modelleri meydandadır. Sanayileşmiş bir avuç zengin Batı ülkesinin dışında Güney Amerika'dan Afrika'ya ve Güney Asya'ya değin açık pazar ekonomilerinde dikta yönetimlerini görmezlikten mi geleceğiz?"** sorusunu soruyor.

Aynı soru, çeşitli şekillerde geçmiş dört yıllık uygulamaya üstü kapalı bir şekilde değinilerek, ifadesini şöyle buluyor: **"Uygulamanın bundan sonrasında 'ekonomidışı zor'a, siyasi teröre ne ölçüde başvurulmak zorunda kalınacak?"**

Uğur Mumcu'da yazılarında **"sivil topluma ve demokrasiye altyapı olabilecek bir ekonomik yapıyı liberal, serbest rekabetçi uygulamalarla oluşturulması"** tezine şiddetle karşı çıkarak **"MDP ile Özal arasında benzerlikler ayrılıklardan çok daha fazladır. Bunlardan ikincisi daha yetenekli, daha esnek, daha kurnaz ve deneylidir o kadar"** diyor.

EKONOMİYİ GÜÇLENDİRME PROGRAMI

Bugüne kadar başkasının tuttuğu davulu tokmaklayan Özal, bu kez davulu da kendi elinde tutuyor. Şimdiye kadar Özal'ın damgasını taşıyan uygulamaların faturalarını hep başkaları ödemişti. Bugün ise Özal, uygulamalarının siyasal faturasını da kendisi üstlenecek. Açıktır ki siyasetçi Özal, teknokrat Özal'dan daha farklı davranacaktır.

Özal bu farklılığı seçim kampanyası sırasında oldukça açık bir şekilde ifade etti. Bundan önceki istikrar tedbirlerinde hiç göz önüne almadığı **"sosyal"** yanı bu kez temel propaganda malzemesi olarak kullandı. Bugüne kadar sağ iktidarların genel büyüme içinde **"köşeyi dönme"** sloganıyla peşlerina taktıkları orta sınıflara yeni bir umut verdi: **"Hisse senedi satışlarıyla, işletmelerin karına milleti ortak etmek."**

Özal, 1960'lı yıllardan 80 başlarına kadar süren ekonomik büyümeyi, bugün gelinen noktada, gerek iç gerekse dünya konjonktürünün içinde bulunduğu şartlarda, sağlayamayacağını biliyor. Ama bununla birlikte orta sınıflarda, hisse senedi satışı, özellikle karlı devlet işletmelerine ortak etme, faizleri yükseltme gibi uygulamalarla, yeni bir kapitalist atılım sağlanabileceği umudunu yerleştirmeye çalışıyor.

Böylece Anavatan Partisinin geliştirdiği **"Ekonomiyi Güçlendirme Programı"** ile serbest piyasa ekonomisi anlayişiyla popülizmi birleştiren bir söylemle kitlelerin karşısına çıkıyor. Özal alın teriyle kazanılan paradan, meşru kazançtan, hatta sömürüden bahsediyor, tasarruf sahipleri yıllardır sömürülmüşlerdir diyor. Serbest rekabetçi program uygulanmadığı, devletçiliğin, himayeciliğin, enflasyonist politikaların sürdürüldüğü bu süreçte iş çevrelerine bir rehavet gelmiştir. Kolay para kazanmaya, sömürmeye alışmışlardır diyor. Bu sömürünün de tasarruf sahibine serbest piyasada belirlenen faizin ödenmesiyle son bulabileceğini öne sürüyor.

Özal sunduğu bu platform ile, küçük sanayici ve tüccar, küçük köylü ve esnaf, küçük tasarruf sahipleri için bir cazibe oluşturuyor.

ÖZAL'IN EKONOMİ POLİTİKASINDAKİ "YENİLER" NE GETİRECEK

Dört yıldır uygulanan **"istikrar"** programı ekonominin içine düştüğü bunalımı çözebilmiş değil. 12 Eylül faşist darbesinin hemen sonrasında, **"demokrasiye geçiş"** le ekonomide düzlüğe çıkış zamanlama açısından çakıştırılacak kanısı yaygınlaştırılmıştı.

Bugün, seçimler yapıldı, parlamento oluşturuldu, yeni anayasanın sınırları içinde bir sivil yönetim oluşturulması sürecine girildi. Ama ekonomide öngörülenin aksine tehlike çanları çalıyor. İşsizlik resmi verilere göre üç buçuk milyona ulaşmış, dış borçlar daha da artmış ve fiyatlar yeniden tırmanışa girmiş durumda. İhracatta ise ciddi düşüşler var. Özal bu ortamda iktidara geldi.

Özal'ın ekonomi programı genel çizgileri ile biliniyor. Bu programın mantığı içinde eksik kalan iki öge bugünkü **"ekonomiyi güçlendirme programı"** içinde yer alıyor.

Bunlardan birincisi finansman kuruluşlarının, bankaların işlerliğini arttırmak, bunları yeniden organize etmek. İkincisi ise yerli üretimin dış rekabete karşı korunmasından vazgeçmek.

Özal bu tedbirlerle önce sermeyeyi tekrar üretime yöneltmeye çalışıyor. Yerli üretimin yabancı mallar karşısında gümrük vergileri ve başka mallarla korunmasından vazgeçerek ve ithalatta da tümüyle bir serbestliğe giderek yerli üretimin dışta rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulmasını amaçlıyor.

Bu tedbirlerin ülkemizin ve dünyanın içinde bulunduğu bugünkü koşullarda ne kadar gerçekçi ve uygulanabilir olduğu şimdilik bir soru halinde duruyor. Bu sorunun yanıtını kısa sürede hepberaber göreceğiz.

Özal'ı bekleyen bir başka sorunda bizzat kendi partisinin yapısındaki ikilik. Anavatan Partisi kültürel açıdan muhafazakar, ekonomik açıdan liberal olduğunu ileri süren bir parti. Bu da Özal için bir zaaf yaratıyor. Liberal ekonomi anlayışının yaratacağı yeni faydacı değerler, parti içindeki geleneksel değerleri muhafazaya yönelik tutum ile çatışacaktır. Bu durumda hangisinden taviz verilecektir. Ayrıca kitle partisi olarak popüler refah talepleriyle de karşılaşacak olan Özal nasıl bir yol izleyecek?

Göreceğiz!..

Özal seçim kampanyası sırasında

ÖZAL'IN REÇETELERİ

Özal'ın programının iki temel ekseni var. Bunlardan birincisi enflasyonun aşağıya çekilmesidir. İkinci temel eksen ise dışa açılma politikasının derinleştirilerek sürdürülmesidir.

Bu programın, alınan ekonomik kararların uygulanabilmesi için tek merkezden yönlendirilmesi gerektiğine inanıyor Özal. Bu nedenle, bunu sağlayacak organizasyonlara gitme kararında. Bunu önce bakanlıkların sayısını indirerek yapacak. Daha sonrada bütün bürokraside bir reforma gitmeyi düşünüyor.

Özal'ın ekonomide yapıyı değiştirme çabası sırasında zor duruma düşecek şirket ve bankaları kurtarma konusunda görüşü açık ve basit: Ölen ölür kalan sağlar bizimdir.

Hükümet programında yer alması beklenen bazı konular şöyle:

VERGİ REFORMU: *1-Gider vergilerinin tümü düşürülecek, 2- Gümrük affı çıkarılacak, gümrükte biriken mallar vergisi yatırılarak tasviye edilecek, 3- Gümrük vergileri büyük oranda indirilecek, 4-Beyannameler yoluyla vergi denetimi yerine, vergi bilgi merkezi kurulacak. Herkeze bir* **"vergi cüzdanı"** *verilecek, 5-Servet beyannamesi kaldırılacak.*

AMAÇ: *Yatırımlar için iç kaynak yaratmak.*

BANKACILIK: *1-Faiz oranları kademeli olarak önce yükseltilecek sonra serbest bırakılacak. Programda altı aylık bir* **"şok"** *politikası öngörülüyor. Bu politikaya göre bankacılıkta yeni vergi düzenlemelerine gidilecek. Mevduat sahibinin faiz gelirinden alınan stopaj vergisi düşürülerek net faiz geliri arttırılacak, kredi faizlerinde uygulanan gider vergisi oranı düşürülerekte kredi maliyetleri düşürülecek. Daha sonrada faizler* **"serbest"** *bırakılacak. 2-Rekabeti artırıp bankalar birleşmeye teşvik edilecek. 3-Banka bilançolarının üç ayda bir yayınlanmasıyla tasarruf sahibi bilgilendirilecek(Şeffaf bankacılık uygulaması) 4-Üç milyon liraya kadar mevduat sigortalı olacak. 5-Herkez bankalarda döviz hesabı açtırabilecek, bu hesabın faizide döviz olarak işleyecek. Bu para istenildiği an, o günkü kur üzerinden Türk lirasına çevrilebilecek.*

AMAÇ: *-İç tasarruf hacmini artırmak, 2- Üretimin artmadığı bir dönemde talebe olan hücumu azaltmak ve talep enflasyonunu aşağı çekmek, 3- Tasarruf sahibi orta kesimlerin bir kısmının yüksek enflasyon koşullarında durumlarını korumasını sağlamak.*

ÜRETİCİ ve MÜTEAHHİT ALACAKLARI: *Bu alacaklar "hemen" ödenmeyecek. Saptanan politikaya göre, bir plan çerçevesinde aylara yayılarak yavaş yavaş ödenecek.*

KİTLER: *1-Kamu İktisadi Teşekküllerinde devlet desteği kaldırılacak. KİT'kerin karlı çalışması esas alınacak. Bu uygulama KİT ürünlerini sürekle sürekli zam yapılmasını getiriyor. 2- KİT'lerhalka devredilecek.*

ORTA DİREK: *Programda işçi ve memur kesimi için de vaadler sıralanmış. 1-Memur ve işçi kesimlerinin 1984'de, Gelir Vergisinin yüzde 30'a indirilmesi ve enflasyon oranının yüzde 25'e düşürülmesiyle bir ölçüde rahatlayacağı varsayılıyor. 2-Uygulamasının nasıl olacağı pek anlaşılmayan* **"vergi iadesi"** *sistemi getiriliyor. 3-Tasarruflara verilen faiz arttırılıyor. 4-Düşük faizli konut kredisi uygulaması getiriliyor.*

KONUT: 1-Konut yapımında yeni kredi olanakları öngörülüyor. *Bankada 300 bin lira tasarrufu olana bir buçuk, iki milyon lira dolayında kredi verilecek. Bu kredilerle konutunu tamamlayana tasarrufu olan 300 bin lira devletçe geri verilecek. 2-Emekli sandığı, Bağ-Kur ve Sosyal Sigortalar Kurumu konut yapımına teşvik edilecek. 3-Özel şirketlerin kendi mensuplarına konut yapmaları halinde, bu şirketlere yüzde 60 oranında "yatırım* **indirimi"** *uygulanacak. 4-Konutla ilgili vergiler azaltılacak.*

AMAÇ: *Konut sektörü cezalandırılarak ona bağlı diğer sektörlerde de canlanma sağlamak belli sektörlerde hem üretimde belli bir dinamizm hem de çalışan kesimlerin hiç olmazsa bir kesiminin desteği sağlanmaya çalışılacak.*

ASKERLİK: *1-Elde bir NATO'ya ve ABD'ye bağlıyız. Bu konuda Özal'ın bir itirazı zaten yok. Ama pazarlığı iyi yapmalıyız daha çok yardım almalıyız diyor sadece. 2-Asker sayısı azaltılarak ordunun donanımı modernleştirilmelidir. Bunun yanı sıra askerlik süresi azaltılarak yoğun eğitim yaptırılmalıdır. 3-Bedel konusu da incelenerek dikkate alınacak.*

Genel Af tartışılıyor

Seçim kampanyaları boyunca tartışılan konulardan bir tanesi de af olmuş ama hiçbir parti bunu temel veya ana propaganda konusu yapmamıştı. Seçimlere katılabilen partiler konuya oldukça çekingen yaklaşmışlardı. **"Kader kurbanları için af düşünülebilir"**, **"Fikir suçlularına da af olmalı diye düşünüyoruz"** gibi sözlerle konuya değinmişlerdi. Seçimlerden iktidar partisi olarak çıkan Anavatan Partisinin başkanı Özal ise konuya en az değinen, en çekingen davranan liderdi. Tabii **"Terör suçluları" "Devlete karşı işlenen suçlar"** kavramlarında tartışmaya giriyordu. Halkçı Parti lideri Calp **"Bildiri dağıtan, afiş asan kişiler bu kavramlara girmez"** derken MDP sadece **"Kader kurbanları"** ndan söz ediyordu.

Bugün gerek sağ basında gerekse sol-liberal basında af konusu aktüel bir durumda. Tercüman'da Nazlı Ilıcak af tartışmasını bundan bir yıl önce yattığı cezaevinde yaptığı röportajları yayınlarken başlatmıştı.

"kader Kurbanları" af bekliyor diyen Ilıcak daha sonraki bazı makalelerinde de bu konuya değindi. Ama çok açıkça belirtmese bile affın kısıtlı(sola kapalı) olmasından yana bir tavır gösteriyordu. Aynı gazeteden Ahmet Kabaklı'da Osman Yüksel'in 1948 yılında cezaevindeyken yazdığı afla ilgili bir yazıya sütununda yer veriyordu.

Cumhuriyet'te Oktay Akbal'da son cezaevi anılarını anlatarak, cezaevindeki tutukluların "af" özlemini dile getirdi.

Af konusu çeşitli boyutlarıyla tartışılıyor. Hükümet olma görevinin verileceğnin anlaşıldığı Kasım ortalarında Özal afla ilgili olarak **"af seçimlerde diğer partilerin konusuydu, meclise tekliflerini götürenler"** diyordu. Bugün ise daha temkinli konuşuyor. Özal, Yavuz Donat'ın bu konudaki sorularını yanıtlarken şunları söyledi:

"Bu (af) çok hassas bir konudur... Fevkalade ölçülü olmak gerekiyor. Bu konuda ağzımı açmadan önce 'etraflıca' düşünmem gerekir. Türkiye daha önce bir tecrübe geçirdi. Bu tecrübe çok tazedir... Af sorununa cevap verebilmem için on defa düşünmem gerekir. İnsani tarafını anlayışla karşılıyorum. Ama... çok dikat edilmesi gereken bir mesele bu."

Yavuz Donat'ın "Kader Kurbanları" için birşey söylemeyecekmisiniz?" sorusunu yanıtlarken ise tavrını şöyle açıklıyordu: **"Maalesef kanunlarımızda 'kader kurbanı' diye bir tabir yok... Şimdi 'kader kurbanı' diye bir tabir yok... Şimdi 'kader kurbanı' diye bir ayrım yaparsınız, bir de bakarsınız işin içinden 'başka şeyler' çıkıvermiş. Hiç arzu edilmeyen sonuçlar doğar."**

Af konusu bugün hem anayasal hem de sosyal boyutlarda tartışılıyor.

"KADER KURBANLARI" KİMDİR ?

Kader Kurbanları" sözü tartışmalarda solcuların, devrimcilerin af kapsamına alınmaması için öne sürülüyor. Bu konuda Nokta dergisinde yayınlanan bir röportajda, Barolar Birliği eski Başkanı Atilla Sav şunları söyledi:

Kader kurbanları deyimi bence yerinde değil. Eğer 'kurban' olma durumu söz konusu ise, hepsi birden 'toplum kurbanı'dır. Bir toplumda değer yargıları sarsılmışsa, bütün toplum bunlardan zarar görür. Suçla suç olmayan arasında ayrım belirsizleşmişse, suç işleyenin cezadan kurtulma olasılığı çoksa, suçlular bu olasılığın kurbanıdır."

"1976-81 olaylarının, daha önce 1974'de çıkartılan af yasasına bağlanması, afedilen solcuların bu olayların sorumluları olduğu" görüşüde affın bu çevreler dışında tutulmasını savunanlar tarafından tekrar ileri sürülüyor.

Gerek Barolar Birliği Başkanvekili Teoman Evren, gerekse Uğur Mumcu bu görüşlere karşı çıkarak bu görüşün hiçbir temele dayanmadığını ve politik bir istismar konusu olmaktan öteye gitmediğini yazdılar.

ANAYASA MADDELERİ ve AF

Af tartışmasının bir başka boyutu da 1982 Anayasasıyla getirilen kısıtlamalar. 1982 Anayasasının 87 ve 14'üncü maddeleri siyasal nitelikli suçların TBMM tarafından af kapsamına alınmasını engellemektedir. Buna göre Ceza Yasasının **141-142-146-149** ve **163** üncü maddelerinde yazılı eylemlerden ötürü hüküm giyenler affedilemeyecekler.

Sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanan MHP ve diğer sivil faşistlerin aldıkları cezaların Askeri Yargıtay tarafından TCK'nun **173.** maddesine sokulduğu da düşünülürse bu anayasa maddesinin kimleri hedeflediği ortaya çıkar.

Hukukçular **"Af için yol arandımı, bulunur. Yeter ki aransın..."** diyerek bu engelleri aşabilecek çözümler öneriyorlar.

Uğur Mumcu Anayasa'daki affı kısıtlayan engellemeler için şöyle diyor:

"...bu engel 'kesinleşmiş yargı kararları' içindir. Anayasa bu suçlar nedeniyle yargılanmakta olan sanıkların af kapsamına alınmasını engellemiş değildir. Af yasağı, ancak kesinleşmiş mahkumiyet kararları içindir. Bu nedenle mahkemelerce verilmiş, ancak henüz Yargıtay onayından geçmemiş dosyaların af kapsamına alınmasına herhangi bir engel yoktur."

Mumcu Hükümlüler içi ise **"647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkındaki Yasa'da değişiklik yaparak 'şartlı salıverme', sürelerinde yapılacak yeni düzenlemelerle"** bir af uygulamasının getirilebileceğini belirtiyor.

Aynı konuya değinen Lütfü Oflaz ise haftalık Soyut dergisindeki bir yazısında **"gerekirse anayasanın 87. maddesinin değiştirilebileceğini, bunun için mecliste üçte iki çoğunluğun sağlanabileceğini"** savunarak tartışmalara yeni bir boyut kazandırdı.

SONUÇ

Genel Af önümüzdeki günlerde tartışılan önemli konulardan biri olmayı sürdürecek. Bu tartışma mahalli seçimlere giderken, seçimlere yeni katılacak partilerin, meclisteki partileri oluşturmasıyla yeni bir boyut kazanabilir. Önümüzdeki süreçte burjuva partilerinin birbirlerine karşı alacakları tavırlar ve bunların çatışmalarını, cuntayla olan ilişkileri içinde alacağı şekil, birçok konuyu olduğu gibi af konusunda açığa çıkartacaktır.

Türkiye'de halklar sorunu

Prof. Dr. Hakkı Keskin

Bundan önceki iki yazımda Türkiye'de gerçek bir siyasi demokrasiye geçişin koşullarını irdelemeye çalıştım. Bunun için ordu darbe ve karışımlarına (müdahalelerine) karşı ve batılı anlamda bir s i y a s i demokrasiden yana olası en geniş birlikteliğin sağlanmasının kaçınılmaz olduğunu yineledim. Yunanistan, Şili deneyimlerini buna örnek verdim. Böyle bir birliktelik için Türkiye soluna büyük bir sorumluluğun düştüğünü ve bu süreçte Türkiye solunun bu gelişmeyi belirleyici unsur olmaya çalışması gerektiğini açıkladım.

Böyle bir süreç içersinde Türkiye'deki halkların birliği büyük önem taşıyor. Kuşkusuz Türkiye'deki halkların birliğinin siyasi demokrasi ereğini de aşan bir toplumsal aşamayı ve geleceği gözardı etmemesi gerekir. Ancak bu Türkiye'de sosyalizmi amaçlayan güçlerin görevi ve sorunlarıdır. Sosyalistler, sosyalizm için savaşımı demokrasi için savaşımdan ayrı tutmazlar. Siyasi demokrasi (burjuva demokrasisi) sosyalizm savaşımında çok önemli ve onu tamamlayıcı bir aşamadır. Marx ve Engels bu konuyu özenle işleyerek, sosyalizmin burjuva devrimini yapmış, siyasi demokrasiyi yerleştirebilmiş ülkelerde daha başarılı olabileceğini belirterek, çağlarının İngiltere ve Amerika Birleşik Devletlerini buna örnek verirler. Andropov, Marx'ın 100. ölüm yıldönümü nedeniyle bu yılın Mart ayında yayınlanan bir yazısında bu konuya da değinmektedir.

Eğer bizler günümüzde çekinmeden içimize sindirebileceğimiz ve eleştirisiz benimseyebildiğimiz sosyalist bir ülke gösterebilmekte güçlük çekiyorsak, bunun gerçek nedenini, sosyalizme geçilen ülkelerde gerçek bir siyasi demokrasinin ve onu besleyen altyapı burjuva devrimlerinin daha önceden gerçekleşmemiş olmasında aramak gerekir.

Türkiye'de halkların gerçek kurtuluşu ve her düzeyde eşitliği siyasi demokrasi aşamasında olası değildir. Bu nedenle halkların gerçek kurtuluşlarının ancak sosyalizmle sağlanabileceğinin bilinciyle savaşımlarını vermeleri gerekir. O halde halkların birlikteliği yalnız siyasi demokrasiyi sağlama hedefiyle sınırlanamaz. Türkiye'de halkların birlikteliği geçiciliği, kısa hedefliliği değil, varılmak istenen son toplumsal aşamayı, sosyalizmi ve onu izleyecek tam anlamda sömürüsüz bir toplumu erekleyen kalıcı bir birlikteliği öngörmelidir.

Türkiye halkının büyük bir kesimi Türktür. Ancak Türkiye'de halkın büyük çoğunluğunu oluşturan Türklerin yanısıra diğer azınlık halklar da yaşamaktadır. Kürt halkı bu azınlık halkların en büyük kesimini oluşturuyor. Ulularарası verilere göre Türkiye'de 8 ile 10 milyon arasında Kürt yaşamaktadır. Demek ki Türkiye halkının ortalama beşte biri Kürt halkından oluşmaktadır. Ne var ki Türkiye egemen sınıfı yıllardır Türkiye'de bu çoğunluktaki bir Kürt halkının varlığını gözardı etmektedir. Türkiye'de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan herkesin Türk olduğu ve olması gerektiği söylenip işin içinden çıkılmaktadır. Oysa Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak Türk olmayı mutlaka gerektirmiyor. Türkiye'de yüzyıllardır yaşayan, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan bazı azınlıklara, örneğin Rum, Ermeni, Yahudilere kendi ulusal benliklerine sahip olma ve bu benliği koruma ve sürdürme olanağı verilirken, bu hak neden Kürt halkından esirgensin? Rum, Ermeni ve Yahudi azınlıklar bugün Türkiye'de Türkiye halkının çok küçük bir kesimini oluşturdukları halde, isterlerse çocuklarını gönderebilecekleri özel okulları vardır, kiliseleri ve kültürel benliklerini yaşatıp geliştirebilecekleri olanakları vardır.

Her insanın kendi anadilini özgürce konuşabilmesi ve kültürünü engelsiz geliştirebilmesi gerçekte bir insanlık hakkıdır. Bu hak hiç kimseden ve hiç bir halktan esirgenmemelidir. Aksine halkların kendi ana lisanlarını konuşabilmeleri, kendi kültürlerini yaşatabilmeleri ve geliştirmeleri devletin önemli bir görevi olmak zorundadır. Azınlıkların lisanlarını ve kültürlerini yaşatmaları ve geliştirmeleri, bir ülke için büyük yararlar da sağlayabilir. Çeşitli kültürlerin biraradalığı, karşılıklı etkilenmeleri, zenginleştirici ve yaratıcı olabilir ve olmaktadır da çok ulusku ülkelerde.

Dıştan kışkırtmalar olmadığı, yönetimlerden baskı ve terör uygulanmadığı sürece Kürt halkı Türkiye'de yüzyıllardır Türk halkıyla birlikte içiçe, kardeşçe yaşamaktadır. Türkiye egemen sınıfı Kürt halkının varlığını, Türk halkından ayrı bir halk olarak günümüze değin kabul etmediğinden, Kürt halkının istemlerini gözardı etmiştir. Özellikle doğu ve güneydoğu Anadoluda bir çok köyün ve kasabanın halkı ya tamamen, ya da büyük çoğunlukla Kürtlerden oluşmaktadır. Bu köylerden ve kentlerden bir çoğunda halk kendi arasında tamamen veya çoğunlukla Kürtçe konuşmaktadır. Buna karşın nüfusu tamamen veya çoğunlukla Kürt olan köylerde bile okullarda ve resmi dairelerde yalnızca Türkçe konuşulmaktadır. Halkların eşitliği ilkesi yalnız sosyalistlerin değil, gerçek her demokrat kişinin de ana ilkelerinden biri olmak zorundadır. Halkların eşitliği her alandaki eşitliği içerir. Her düzeyde eşitlik kültürel, ekonomik, sosyal ve politik eşitlik demektir. Yani Kürt halkının Türkçenin yanısıra okullarda Kürtçeyi öğrenebilmesi, kendi lisanında basın ve yayın olanaklarına sahip olması, devlet desteğiyle kültürünü geliştirebilmesi gerekir.

Sosyal, politik ve ekonomik hakların verilmesinde ve sağlanmasında hiç bir halka veya hiç bir bölgeye farklı ya da ayrıcalıklı uygulama yapılmaması gerekir. Türkiye egemen sınıfı, Kürtlerin varlığını benimsemediğinden, yani Kürt vatandaşı da Türk saydığından, Kürt vatandaşa sosyal, politik ve ekonomik hakların verilmesinde farklı uygulama genelde yapamamıştır. Kürt vatandaş Türk olarak görüldüğünden, general de, profesör de, bakan de, başbakan da olabilmiştir. Aynı şekilde sosyal ve ekonomik haklardan ayrıcalıksız yararlanabilmiştir her vatandaş. Türkiye'de ve tüm diğer azgelişmiş ülkelerde çok yoğun olarak göze çarpan bölgesel dengesizlikler (gelir dağılımı, sanayileşme, alt yapı hizmetlerinde, vb.) Türkiye'deki çarpık kapitalist sistemin ürünüdür.

Bu durumda Türkiye'de Kürt halkına kültürel düzeydeki bir eşitlik verilmemiştir. Kürt halkının çoğunlukla yaşadığı bölgeler Türkiye'nin engeri kalmış bölgeleri arasındadır. Bu eşitsizliğin ve dengesizliğin giderilmesi demokratların ve hele sosyalistlerin vazgeçemeyecekleri ilke ve görevleri arasındadır.

Sosyalist ülkeler de dahil tüm ülkelerde büyük çoğunluğun konuştuğu dil aynı zamanda resmi dildir. Resmi dil olan Türkçenin yanısıra Kürt halkına çoğunluk oluşturduğu köy, mahalle ve kentlerde aynı zamanda kendi ana dilini öğrenme hakkı neden verilmesin? Neden Kürt halkı kendi dilinde bir radyo ve televizyon yayınına, basın organlarına sahip olmasın? Neden Kürt dili, edebiyatı ve kültürü için fakülteler olmasın Türkiye'de? Geleceğin sosyalist Türkiye'sinde Kürt halkının çoğunlukla yaşadığı bölgede eğitim, kültür, bölgesel kalkınma gibi konularda karar hakkı olan bir eyalet hükümeti neden öngörülmesin ki? Örneğin, yaşadığımız ülke Federal Almanya belli konularda karar yetkisi olan 11 eyaletin oluşturduğu bir Federal Cumhuriyet değil midir?

Evet, çok tehlikeli, egemen güçlere göre çok sakıncalı fikirler bunlar. Bu fikirleri tartışmaya açmak bile ağır cezaları öngörebilir günümüz Türkiyesinde. Çünkü egemen sınıflar bu fikirleri **"Türkiye'yi bölmek, parçalamak, Türk halkının birlik ve bütünlüğünü tehlikeye sürüklemekle"** özdeş sayarlar.

Aksine ben Türkiye Cumhuriyetinin bütünlüğünü ve bu cumhuriyette yaşayan halkların kalıcı, barışcıl birliğini ve kardeşliğini savunuyorum. Halkların aynı toplumda bir arada, kardeşçe ve barış içinde yaşayabilmelerinin koşulu, onların eşitliğidir. Bu eşitliğin sağlanmasını Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünün gereği olarak görüyorum.

Birlikte politik çalışma yaptığım veya diyalog içersinde olduğum bir çok Kürt demokratın ve sosyalistin bu konuda farklı düşünmediğini biliyorum.

Ne varki bazı sol gruplar ve özellikle bazı Kürt sol grupları, çoğu Türk demokratı ve sosyalisti kuşkuda bırakan ve eylem birliğinden alıkoyan görüş ve tutumlarını sürdürmekteler. Halklar sorununa sınıfsal açıdan bakmayan bu görüşler, Türk halkını "ezen ulus", Kürt halkını "ezilen ulus" olarak göstererek, iki halkı isteyerek veya istemeyerek karşı karşıya gatirmektedirler. Oysa Kürt ve Türk emekçisini ezen Türkiye egemen sınıfı, Türk ve Kürt sermayedarından, toprak ağasından, işbirlikçisinden ve bürokratından oluşuyor. Kürt halkının yaşadığı sömürü ve baskı, Türk halkının yaşadığı sömürü ve baskıdan genelde farksızdır, sınıfsaldır. Kürt halkı kendi dilini konuşamıyorsa, kültürünü geliştiremiyorsa ve çoğunlukla geri kalmış bir bölgede yaşıyorsa, bunun sorumlusu Türk halkı değildir. Bunun sorumlusu egemen sınıf ve dışa bağımlı kapitalist sistemdir. Türkiye örneğinde ezen ulus,ezilen ulus teorisi yüzyıllardır bir arada, içiçe ve sınıf ittifakı içersinde yaşayan Kürt ve Türk halkını karşı karşıya getirme tehlikesini beraberinde taşımaktadır.

Ezen ulus, ezilen ulus teorisi yanlıları, bilerek veya bilmeyerek Türk milliyetçiliğine ve şövenizmine karşı Kürt milliyetçiliğini ve şövenizmini işlemektedir. Ne var ki milliyetçilik ve şövenizm, kontrolü kolay yapılamayacak kadar tehlikeli bir akımdır. Her türlüsüne ve Türk milliyetçiliğine ve şövenizmine karşı savaşım veren Türk demokratının ve solcusunun, hangi özürlerle olursa olsun, Kürt milliyetçiliğine ve şövenizmine hoşgörülü davranması beklenemez.

Yine bu grupların Türkiye Cumhuriyetinin bütünlüğü konusundaki görüşleri açık değildir. "Her ulusun kendi kaderini tayin hakkı" Türkiye Cumhuriyeti sınırları dışına taşan, Irak, Iran, Suriye Kürtlerini de içeren bir Kürt devletini öngörmekte midir? "Her ulusun kendi kaderini tayin hakkı" tezini geliştiren Stalin de Lenin de bundan neyi anlayıp neyi anlamadıklarını günümüzde de varlığını koruyan uygulamayla kanıtladılar. Onlar 14 halktan oluşan bir Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği kurarak, ayırımcı, ayrılıkçı, ve milliyetçi akımlara set çektiler, engel oldular.

Türkiye solunun geleceği ve ittifakları açısından bu kuşkuların giderilmesi ve soruların berraklık kazanması büyük önem taşımaktadır. İttifakların ve eylem birliklerinin koşulu açık-seçik görüşler ve varılmak istenen hedeflerdir. İttifakların ve eylem birliklerinin kalıcılığı ve etkin bir güç olabilmeleri ise, açıklık kazanmış ve anlaşmaya varılmış ortak ilkelere ve programa dürüstçe sonuna dek bağlı kalınmasıyla olasıdır.

Yukarıda açıklandığı gibi, Türkiye'de halkların her alandaki tam eşitliğine, barış içersinde bir arada yaşamasına ve tüm emekçilerin birlikte verecekleri bir sınıf savaşımına evet diyorum ben. Her türlü ayrılıkçı, ayırımcı ve şöven görüşlere ise zamanında ödünsüz karşı tavır alınmasının gerekliliğini yineliyorum. Bu konudaki tavırsızlık, sonradan özürü olamayacak çok yanlış gelişmelere götürebilir halklarımızı.

YENİ DÖNEMİN YAKICI SORUNU

Doğan ÖZGÜDEN

MİLLİ Güvenlik Konseyi Cuntası'nın üç yıllık açık askeri diktatörlük dönemi, 6 Aralık günü Millet Meclisi Başkanlık Divanı'nın kurulmasıyla kapandı, aynı cuntanın sivillere bürünmüş beş üyesinden oluşan "Cumhurbaşkanlığı Konseyi" Cuntası'nın örtülü militarist diktatörlük dönemi başladı. MGK Cuntası'nın "demokrasi vitrini" Danışma Meclisi'ydi, şimdi aynı işlevi icazetli üç partiden oluşan Millet Meclisi görecek.

Tabii sivilleşmiş cuntanın işi, daha önceki üniformalı cuntanın işi kadar kolay değil. Hepsi de cunta'dan icazetli olmalarına rağmen, yeni seçilen milletvekillerinin çoğu, hele hele Ana.P ve HP listesinden seçilenler, kitlelerin, tepkilerini dile getirebilecek başka olanak olmadığı için, sırf Evren'in gözdesi MDP'ye inat kendilerine oy verdiğinin farkındadır. Hele hele, güdümlü siyaset alanında imtiyazlı durumlarının Sodep ve DYP'nin de devreye girmesiyle sona ereceğini bildiklerinden, beş yıl sonrasını garantilemek için kendilerine oy veren kitlelerin özlem ve istemleri doğrultusunda çıkışlar yapmak zorunda kalacakları muhakkak. Meclis Başkanlığı seçiminde Bülent Ulusu'nun ıskalanması bunun ilk örneği. Önümüzdeki günlerde sivilleşmiş cuntayı rahatsız edecek başka gelişmeler de beklenebilir.

RAHATSIZ edici gelişmelerin kaynağı sadece Millet Meclisi de olmayacaktır. Gelecek seneki yerel seçimde, aynı mirasa oynayan çeşitli partilerin yarışması sonucu oluşacak yerel yönetimler, cuntanın çizdiği çerçeveyi zorlayan güç merkezleri haline dönüşebilir.

Sivilleşmiş cunta, kendisiyle kitleler arasındaki çelişkiyi ve çatışmayı daha somutlayacak olan bu gelişmelerin yanısıra, bizzat içinden çıktığı ve üç yıldır vurucu gücüne dayandığı ordunun yeni komuta kademesiyle de sık sık çelişkilere sürüklenebilir.

Bugün Necdet Ürüğ'un Genelkurmay Başkanı, Haydar Saltık'ın Kara Kuvvetleri Komutanı olduğu yeni beş kişilik komuta heyeti, başka bir iktidar odağını oluşturuyor. Gerek Ürug, gerekse Saltık, her ne kadar geçen dönemde askeri cuntanın içinde yeralmamışlarsa da, değiştokuşlu olarak üç yıl süreyle işgal ettikleri MGK Genel Sekreterliği ve Birinci Ordu Komutanlığı görevlerinde, Cunta üyelerininkine koşut yetki ve sorumluluklar taşımışlardır. Dahası, darbenin planlayıcısı ve "beyni" olarak bilinen bir Saltık, 12 Eylül darbesinin ertesi günü *International Herald Tribune* Gazetesi tarafından "NATO çevrelerinin aşina tipi" olarak nitelenmiştir.

Her ne kadar yeni anayasaya göre, Cumhurbaşkanı, "TBMM adına Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Başkomutanlığı'nı temsil etmek, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin kullanılmasına karar vermek, Genelkurmay Başkanı'nı atamak, Milli Güvenlik Kurulu'nu toplantıya çağırmak ve bu kurula başkanlık etmek" yetkilerine sahipse de, fiilen ordunun yönetimini elinde bulunduran bir Ürüğ - Saltık ikilisi karşısında bu yetkilerin, onların rızası dışında emekli general Evren'in keyfine uygun şekilde kullanılması zordur. Sivilleşmiş cunta ile kitleler arasında gelişecek çatışmada, yeni askeri komuta heyetinin sık sık devreye girmesi sürpriz olmayacaktır. Bu, özellikle, kitlelerin kendi istemlerini mevcut yapıları zorlayarak sivil cuntaya dayatabildikleri dönemlerde daha da gözle görülür hale gelecek, "ordu" faktörü bu kez, egemen sınıflar adına baskı işlevini Evren eliyle değil, Ürug'lar ve Saltık'lar eliyle yerine getirmeye kalkışacaktır.

BU yeni yapı içerisinde sol'un konumu, durumu, işlevi ne olabilir? Geçen yazıda da belirttiğimiz gibi, marksist sol, esasen legal-parlamenter plandan dışlanmıştır. Bu planda şimdilik:

a) Meclis'e girer girmez ilk açıklamasını Türkiye'ye Pershing ve Cruise füzelerinin yerleştirilmesi lehinde yapan bir Calp'ın HP'si,

b) Seçim sonrası yaptığı ilk parti gecesini üç yıldır faşizmin "muganni"liğini yapmış bayrak-fistanlı Müşerref'le renklendiren bir Sodep,

c) Ve nihayet yıllar yılı Türkiye'de CIA beslemesi sendikacılık anlayışının temsilciliğini yapmış ve ömrü Türkiye devrimcilerini jurnallemekle geçmiş bir Halil Tunç'un, Ecevit'in çileli çiçekleriyle kuracağı açıklanan "sol" parti rol oynamağa aday görünüyor.

Kuşkusuz, darbe öncesi sol hareketin çeşitli kesimlerinde ve müfrezelerinde yeralmış birçok insan, alternatif yokluğunda, bu üç hareketten birini desteklemek ve hatta bizzat içine girip çalışmak tercihini yapabilir. HP'ye verilen oylar bunun bir göstergesidir.

Ama, cuntanın çizdiği çerçeve içinde onun icazetiyle ve 7 Kasım Anayasası'na sadakat andıyla yola çıkan partilerin, üstelik kendi aralarında hangi düzeylere düşebileceğini şimdiden tahmin edebildiğimiz çekişmelerin de etkisiyle, sol'un kitle potansiyelini değerlendirmekten ve onu ciddi bir iktidar alternatifine dönüştürmekten çok, bu potansiyeli bozuk para gibi harcamaları olasıdır.

BU noktada, legal plandan dışlanmış olsa bile, Türkiye marksist solu'na, bu kitle potansiyelinin heba edilmemesini sağlama konusunda büyük sorumluluk düşüyor. Kuşkusuz koşullar ağırdır, kitlelerle doğrudan bağ kurma zorluğu vardır. Ama marksist sol, teoriye göre, her koşulda değişik mücadele biçimlerini uygulamakla yükümlü değil midir?

Bu yükümlülüğü yerine getirmenin birinci koşulu, kuşkusuz, devrimci örgüte sahip olmaktır. Marksist solda, gerek bildiri veya yayın organı çıkartarak, gerekse yurt dışında eylem birliklerine katılarak parti veya devrimci örgüt olarak ayakta durduklarını açıklayan 20'ye yakın mihrak vardır. Hepsi de marksist veya marksist-leninist olduklarını vurgulamakta, "komünist", "sosyalist", "devrimci", "işçi" nitelemelerini içeren isimler taşımaktadır.

Evet, geçen üç yılda yüzbinleri aşan bir tutuklama kampanyası yürütülmüştür. Ancak bugün birçok örgüt yöneticisi veya militanı, ya kanıt yetersizliğinden yada hükümlülük süresini tamamladığından serbest bırakılmıştır. Resmi verilere bakılırsa, sol örgüt davalarından tutuklu veya hükümlü olarak hapishanelerde bulunanların sayısı 15 bin civarındadır. Örgütlerden bazılarının tüm yöneticileri ve militanları, haklarında bazı kovuşturmalar ve davalar sürmekle birlikte, tamamen serbesttir. Yöneticilerin belli bir kısmı da yurt dışında, en azından Türkiye'ye oranla daha serbestçe çalışma, kaynak sağlama, uluslararası ilişki kurabilme ve daha önemlisi Türkiye işçi sınıfının yurt dışındaki bir milyonluk kesimiyle hiçbir yasal engel olmaksızın ilişki kurabilme olanağına sahiptir. Hele bu göçmen kitlesinin atıl değil, her yıl Türkiye'ye girip çıkan, yeni görgü ve deney aktarımı yapabilecek durumda dinamik bir kesim olduğu göz önünde tutulursa, Türkiyeli devrimci örgüt yöneticileri, Avrupa'da sürgünde bulunan Latin Amerika, Afrika ve Asya devrimcilerine göre çok daha avantajlı durumdadırlar.

BU avantajlar üç yıldır kullanılabilmiş midir? Her hal ve şartta örgütlü mücadele vermenin gerekleri yerine getirilebilmiş midir? Türkiye'nin içine girdiği ve legal planda "sol" potansiyeli harcamağa aday üç merkezin oluştuğu yeni dönemde yapılması gerekenler nelerdir?

Bu soruların cevabını vermek, yukarıda bahsettiğimiz marksizmden esinlenmiş sol örgütlerin yöneticilerine düşer. Geçen üç yılın bütün acısını çeken militan ve sempatizanlar, bu konuda kendilerinden açıklama beklemektedir.

Ve herhalde bu cevap, yeni kurulan icazetli "sol" partiler kafaları iyice karıştırmadan verilmelidir.

Dahası, bu mesaj özellikle Türkiye işçi sınıfına iletilebilmelidir. Burjuvazinin filtresinden geçirilerek legal "sol" önderler aracılığıyla zerkedilmek istenen ideolojik zehirlere karşı panzehir işçi sınıfının öncüsünden gidecektir. Tartışılmaz.

Öncü evet, ama kaç öncü?

GEÇTİK tek öncüden... Üç yıllık ağır baskıya rağmen, aynı ideolojik ve politik platformdaki diğer partilerle birliği sağlamış tek örgüt yok. Diğerleriyle birlik sağlamak şöyle dursun, darbe sonrası koşulları fırsat bilip kendi örgütü içinde tasfiye üstüne tasfiye yapan, tasfiye edilenleri demokratik mücadele alanından bile dışlamağa kalkışan öncü örgüt önderleri bile görüldü.

Dünya işçi sınıfı hareketindeki ayrışıma koşut olarak Türkiye marksist solunda da ayrışım olması doğal. Her ülkede beş aşağı beş yukarı böyle. Ama ayrışmanın her parçasında üç dört öncü örgüt, Türkiye işçi sınıfı hareketi genelinde yirmiden fazla öncü örgüt. Doğaldır, denebilir mi?

Kuşkusuz hiçbirini küçümsemek mümkün değil. En azından herbirinin oluşum ve mücadele sürecinde özveriyle katkıda bulunmuş, özgürlüğünden ve canından olmuş devrimcilerin anısına saygı buna elvermez. Birbiri hakkında ne derse desinler, herbiri Türkiye devrimci hareketinin ayrılmaz bir parçası. Bu harekete uzaydan devrimci ithal edilmeyecek. Türkiye'nin birleşik devrimci hareketi, bu parça bölük hareketlerde yetişmiş, mücadelede bilenmiş, sınanmış devrimcilerin omuzlarında yükselecek.

Ama bu yükselişi geciktirmemek, devrimci sol'un mesajını işçi sınıfına, emekçi kitlelere iletebilmek için, isminde "komünist", "sosyalist", "işçi", "devrimci" v.b. nitelemeleri taşıyan mihraklar herşeyden önce öncü örgüt sayısını düşürebilmelidir. Nicel düşüş nitel güçlenişi getirecektir.

Ancak böyle bir güçlenmedir ki, yeni dönemde legal "sol"un ve Bâbıâli basınındaki "sol" yazarların hiçbir zaman gündeme getirmeyecekleri gerçek demokratik hedefleri canlı tutabilir, toplumun dinamik kesimlerini bu hedefler uğrunda çeşitli mücadele biçimlerine seferber edebilir:

a. Tutuklu ve hükümlü tüm devrimci, yurtsever ve demokratlara ayrımsız özgürlük;

b. İşçi sınıfının ve Kürt ulusunun kendi çıkarları temelinde sınırsız propaganda ve örgütlenme hakkı;

c. Faşist anayasanın topyekun değiştirilmesi, devlet yapısının insan hak ve özgürlükleri evrensel bildirgeleri temelinde yeniden kurulması;

d. Emperyalizmin Türkiye üzerindeki ekonomik ve askeri hegemonyasına son verilmesi.

Aslında işe sıfırdan başlanacak da değildir. Türkiye işçi sınıfı, güçlü bir politik öncülükten yoksun olduğu halde, son yirmi yılda, kuşkusuz yukarıda değindiğimiz tüm örgütlerinin hepsinin farklı düzeylerdeki çabalarıyla, bu hedefleri benimseyecek bir bilinç düzeyini ve bunların gerçekleşmesi için gerekli mücadele deneyimini kazanmıştır.

Bugünün yakıcı sorunu, devrimci solu bölük-pörçüklükten kurtarıp, tek parti olmasa bile, "az parti, öz parti" etkinliğine kavuşturabilmektir. Onu gerçekten öncü kılabilmektir.

Ulusu hükümetinin zamları,

Özal'a başbakanlık hediyesi

6 Kasım seçimlerinden sonra iğneden-ipliğe gelen zamlar, piyasanın denetimsizliği halkın alım gücünü yok denecek hale getirdi.

Amerikan Doları'nın belirli bir artışı karşısında ayarlanan benzin fiyatlarına yapılan yüzde 14'lük zam, piyasada herşeye anormal ölçüde yansıdı. Son zamlarla normal benzin 110 liradan 126 liraya, süper benzin 119 liradan 136 liraya yükselirken, büyük boy tüp gaz da Ankara fiyatıyla 1080 liradan 1250 liraya yükseldi. Çeşitli iller de ekmek, yakacak vs. fiyatlar yeniden ayarlandı. Yine bütün şehirler de suni zamlar yapıldı.

Zamların yansımadığı tekel ürünlerine ise zam yapılmayacağı söylenirken, halk, çok miktarda sigara vb. stoklar yaptı. Gümrük ve Tekel Bakanlığı stokları önlemek amacıyla zam yapılmayacağını söyleye dursun, bu kadar zamdan sonra Özal hükümetinin tekel ürünlerine zam yapması kaçınılmaz oluyor.

Bu arada Ulusu hükümeti tarafından giderayak yapılan zamlarla ilgili olarak, Ulusu'nun, Özal'ın bu küçük "zam" ricasını kırmadığı anlaşılıyor. Tekel ürünlerine yapılması gereken zammın ise Özal'a bırakıldığı söyleniyor. Böylece Özal'ın başbakanlığı sırasında kendisini bekleyen ekonomik sorunlar arasında , zamlarla başının bir süre rahat olmasını, küçük bir ricayla halletmiş oldu.

Gittiler ama nereye

MGK üyeleri C.Başkanlığı Konseyi üyeleri oldu

Aralık ayı başında Türk Silahlı Kuvvetleri, kuvvet komutanlıkların da devir-teslim törenleri yapıldı.

Tören ki ne tören, madalyalar takıldı, söylevler verildi. Cuntanın adam kaydırma hareketin de, "eskiler" yerlerini yenilere bırakırken bir dönem üzerine perde çekileceğini düşünerek Komutanlıklardan basit bir "askeri manevra" gibi ayrıldılar. Ve bu "manevra" yı da herkesin yuttuğunu düşündüler.

Şimdiye kadar ilk defa törenlerle yapılan devir-teslim işlemlerinde, Org. Nurettin Ersin yerine Kara Kuvvetleri Komutanı Org. Necdet Ürüğ Genel Kurmay Başkanlığına, Ürüğ'-dan boşalan Kara Kuvvetleri Komutanlığına Org. Haydar Saltık getirildi. Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Nejat Tümer görevini Oramiral Zahit Atakan'a, Hava Kuvvetleri Komutanı Org. Tahsin Şahinkaya görevini Org. Halil Sözer'e devrederken, Jandarma Genel Komutanı Org. Sedat Celasun'da görevini Org. Mehmet Buyruk'a devretti.

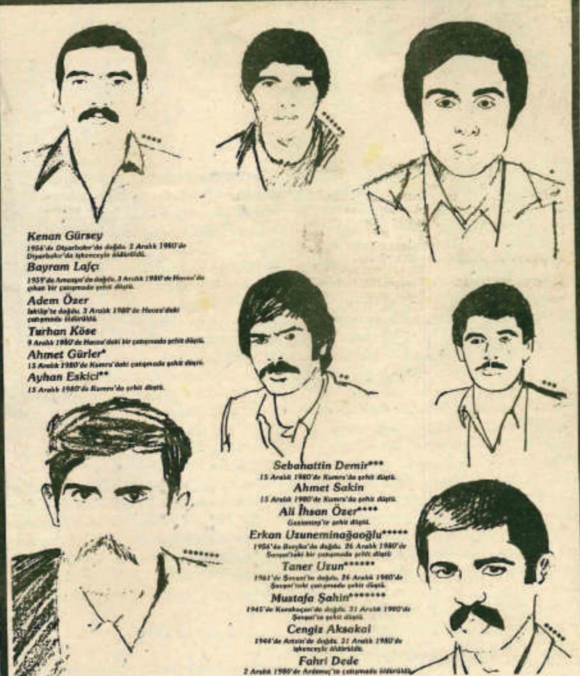
Görevlerinden ayrılan! kuvvet komutanları 6 yıl süreyle Cumhurbaşkanlığı Konseyi Üyeleri olarak görevlerine devam edecekler.

Türk modeli iflas mı etti?

Kozanoğlu-Çavuşoğlu Grubunun bankaları Ziraat Bankası'na devredildi.

Türk Modelinin mucidi Kozanoğlu-Çavuşoğlu Grubu iflas etti. Bu gruba bağlı olan Odibank, Hisarbank ve İstanbul Bankası Ziraat Bankası'na devredildi. Ayrıca Kozanoğlu-Çavuşoğlu Grubunun 28 şirketi de tüm borç ve alacaklıları ile birlikte tüm borç ve alacaklıları ile birlikte Ziraat Bankası'na devredildi. K-Ç bünyesinde yer alan Güneş Gazetesi de bu arada 6 milyarlık borcuyla birlikte Ziraat Bankası'nın eline geçti. El değiştiren gazetenin tasviye edilmediği takdirde, Ziraat Bankasına bağlı olarak yayın hayatını sürdürmesi bekleniyor.

Tüm borç ve alacaklarıyla birlikte Ziraat bankasına devredilen Odibank, Hisarbank ve İstanbul Bankası'nın 154 şubesi Ziraat Bankası şubelerine dönüştü. Ancak bu arada devredilen üç bankanın 3 bine yaklaşan personeline bankada kalıp kalmama konusunda 20 Aralığa kadar düşünme müddeti verildi. Büyük bir olasılıkla çoğunun işlerine son verilecek olan bankaların personellerine tazminatların 5 yıl süreli devlet tahvili ile ödeneceği öğrenildi.

12 Eylül Faşizmine karşı mücadelede şehit düştüler.

ANILARI YAŞATILACAK

DEVRİMCİ İŞÇİ

Sünnet Komutanları

Ömer POLAT

Elimize bir belge geçti. Mühürlü, imzalı. Hatay Vilayeti Emniyet Müdürlüğünün İskenderun Kaymakamlığına yazdığı bir yazı. Yasaklanan kitaplar hakkında. Okuyunca hem güldüm hal'mize, hem de utandım. Güldüm, çünkü aklıma bizim ordaki Sünnetçi Mirzali geldi. Bu sünnetçi Mirzali ile sıkıyönetim komutanlıkları birbirlerine çok benziyorlar. İkisinin işi de ellerine ne geçerse kesmek. Örneğin yolda bizim Sünnetçi Mirzali'ye rastlasaydınız ve sorsaydınız.

"Nereye Mirzali dayı" diye.

O, hiç düşünmeden yanıt verirdi.

"Kesmeye..."Sonra başını yana çevirir, "sizinkiler ne zaman?" diye sorardı.

İşin yoksa, biraz da canın eğlence istiyor idiyse işi uzatabilirdin.

"Nereden geliyorsun?"

O, gene sorardı, seni dinlemeden.

"Kaç çocuk? Tanesini beşe keserim."

Ya da, bizim Mirzali dayıya kahvede, veya bir duvar dibinde oturурken rastladınızsa, buyur diye sigara paketini önüne uzattınız. O hemen, hiç yanından ayırmadığı, hep koyun cebinde taşıdığı usturasına el atardı. Alışmıştı hep kesmeye de ondan. Buyur denince, hep önüne bir çocuğun şeyi geliyor sanardı ve el atardı usturaya. Çünkü işi gücü kesmekti Sünnetçi Mirzali'nin.

Bu sıkıyönetim komutanlıklarının adını da Sünnet Komutanlığı gibi bir şey koysalar daha iyi olur kanısındayım. Çünkü insan avından öte onun bir görevi daha var, eline geçirdiğini kesmek sünnet etmek.

Akıl almıyor. Bir vatandaşın evinde bu Sünnet komutanlıklarından birinin yasakladığı Orhan Kemal'in "Murtaza" adlı romanı yakalansa, yandı demektir. Ama aynı roman boyalı burjuva gazetesi "Hürriyet" te şu anda tefrika edilmektedir. İpin ucunu kaçırmış görünüyorlar. Ama biz nerdeyiz? Neyse bu ayrı bir konu.

Sünnet komutanlığının yeni yasakladığı listede elli dört kitap var. Bu elli dört kitaptan otuzüçü Türkiyeli yazarlara ait. Kitapların adlarını ve yazarlarını bile doğru yazamamışlar. Yabancı yazarlar bir yana bizim yazarlarımızın adını bile doğru yazamamışlar. Haydi Siminof'u Sinan yazmışlar, neyse. Ama ya koca Abbas Sayar'ı Abbas Yar yazmalarına, Kemal Bilbaşar'ı Cuma Bilbaşar yazmalarına ne diyelim? Maşallah diyelim birinci ordunun Sünnet komutanı ve onun kadrosuna... Adamların kültür seviyesi bu işte. Amma işkence usullerini geliştirmekte ve uygulamakta, insan haklarını bir kalemde yok etmekte üstlerine yoktur. Karacahillikte önde gider onlar. İşte canımıza okuyanlar, bu elife mertek diyen zıpırlardır. Ülkem adına utandım.

Sünnetçi Mirzali hayır işlerdi, ama bu Sünnet komutanlıkları öyle mi? Aşağıda yayınladığımız yasak kitaplar listesine baktınızsa gördünüz. Sünnetçi Mirzali nasıl çocukların şeyini kesmeyi iş edinmişse Sünnet komutanlıkları da kitabı yasaklamayı yok etmeyi iş edinmişlerdir. Hitler Komünist ve Yahudi yazarların kitaplarını yasakladı, meydanlarda ateşe verdi. Bunlar ise öyle değil. Baba'yı da yasaklıyor, İnsan Asker Doğmaz'ı da. Helal olsun valla. Böyle köpeksiz köy bulup canın istediğini yapan Sünnet komutanlıklarına helal olsun.

Aşağıda adlarını okuyacağınız kitaplar neden yasaklanmış dersiniz§ Komünizm öcüsü mü? Bu etkafalılar Komünizmi de, hümanizmi de, kapitalizmi de bilmiyorlar. Hemen hepsi de sıradan masum yapıtlar.

Yıllardır kitap kıyımı yapılır Türkiye'de. Nice nice kitapları katlettiler, insanlığın en güzel yapıtlarını katlettiler, doyamadılar bu katiller. Ama doğrusunu söylemek gerekirse 12 Eylül'ün üniformalı barbarları gelmiş geçmiş tüm barbarlara rahmet okuttular. Nazım Hikmet'i, Orhan Kemal'i, Rıfat Ilgaz'ı bir yana bırakalım, Orhan Veli, Orhan Kemal, Oktay Akbal, Abbas Sayar, Talip Apaydın de yasak olursa okunacak ne kalır, hangi kitap kalır Türkiyede!..

Öfkelenmek boşuna. Et kafalı üniformalılardan başka ne beklenebilir ki?..

T.C.
HATAY VİLAYETİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : SY.ŞB.(4)2775-2776-2779-2801-2855
KONU : YASAKLANAN YAYINLAR

6 Mayıs 1983

İSKENDERUN KAYMAKAMLIĞINA

Çeşitli il mahkemelerince ve SYNT Komutanlıklarınca yasaklanan mevkutelerin adları ve yasaklama kararları aşağıya çıkarılmıştır.

İlceniz dahilinde faaliyet gösteren kitap evlerinde ve kırtasiyecilerde gerekli aramaların sık sık yapılarak bahse konu kitaplardan veda tundan önce yasaklanmış olduğunu bildirdigimiz hertürlü yayınlardan bulunduğunda gerekli kanunu işlemin yapılmasını her hangi bir aksaklığa meydan verilmemesini önemle rica ederim.

HATAY VALİSİ ADINA

Mustafa AŞKIN
Vali Yardımcısı
(İMZA)

EKİ : 1

DAĞITIM :
İLCE KAYMAKAMLIKLARINA

5990 Emn. A
9.5.1983

YASAKLANAN YAYINLAR :

1- GARDAŞLARIMIZ ELLERİNİZ GILLI ÇARIK: Nebi DADALOĞLU'nun yazdığı bu kitap İstanbul 1. sulh ceza mah.19.4.1983 gün ve 78 sayılı kararıyla yasak.
2- YEŞİL KİTAP : Libya Sosyalist Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı tarafından ya... ılan bu kitap İstanbul 2.Asliye ceza mah.18.4.1983 gün ve 45 sayılı kararıyla yasak.
3- GREVİN İÇ YÜZÜ : DİSK yayınlarından olan bu kitap 1.Ordu ve SYNT komutanlığını 20.4.1983 gün ve 1980/8131 sayılı kararları ile yasak.
4- ŞEKER PORTAKALI : Vasçon CELOS tarafından yazılan bu kitapın yasaklanmış olduğu Kars Em.Müd. 29.4.1983 gün ve Sy.Şb.601910 sayılı telsiz yazılarıyla bildirilmiştir.
5- ADIMLAR : Kohınski tarafından yazılan bu kitap yine Kars Em.Müdürlüğünün aynı tarih ve sayılı telsiz yazılarıyla yasaklanmış oldugu b...

6- TIRMANMA	: Morris JEST Tarafından yazılan kitap							
7- ÖLÜMÜN ADI	: Ladıhlavenoçko	"	"	"	"	"	"	"
8- ŞENLİK SARAYI	: Maxarlo	"	"	"	"	"	"	"
9- DALAVERE	: William MARSHALL	"	"	"	"	"	"	"
10- ŞEYTAN DENİZİ	: Edvan ÇORLEY	"	"	"	"	"	"	"
11- OTEL	: Arthur HAILEY	"	"	"	"	"	"	"
12- MELEKLER KÖRFEZİ	: Maxallo	"	"	"	"	"	"	"
13- TANRI SEVENLERİ KORUR	: M.SIMEL	"	"	"	"	"	"	"
14- İNSAN ASKER DOĞMAZ	: Sinan OB	"	"	"	"	"	"	"
15- ÇAKAL	: Prederiçik FORSYTH	"	"	"	"	"	"	"
16- BABA	: Marıopuzo	"	"	"	"	"	"	"
17- BİR YERDE	: Kosınski	"	"	"	"	"	"	"
18- HÜKÜMDAR	: Görevidal	"	"	"	"	"	"	"
19- KUDÜS EY KUDÜS	: Larry ÇORLIS	"	"	"	"	"	"	"
20- DEMİR BİLEK	: Bekir YILDIZ	"	"	"	"	"	"	"
21- İLK YAZI DEVRİMİ	: Oktay AKBEL	"	"	"	"	"	"	"
22- ACENTA MIRZA	: Osman ŞAHİN	"	"	"	"	"	"	"
23- YILKI ATI	: ABBAS YAR	"	"	"	"	"	"	"
24- CAN ŞENLİĞİ	: Abbas SAYAR	"	"	"	"	"	"	"
25- RADARIN ANAHTARI	: Rıfat ILGAZ	"	"	"	"	"	"	"
27- YILDIZ KARAYELİ	: Rıfat ILGAZ	"	"	"	"	"	"	"
28- BAŞKA BİR YAZ	: Burhan Günel	"	"	"	"	"	"	"
29- BÜYÜK SOYTARI	: İrfan YALÇIN	"	"	"	"	"	"	"
30- TÜTÜN YORGUNU	: Talip APAYDIN	"	"	"	"	"	"	"
31- KUYUCAKLI YUSUF	: Sebahattin ALİ	"	"	"	"	"	"	"
32- KÜRK ANTOLÜ MADONA	: Sebahattin ALİ							

11-5-1983

33- İÇİMİZDEKİ ŞEYTAN	: Kars Em.Müd.Aynı tarih ve sayılı telsiz yazıları ile y...				
34- TOPAL KOŞMA	: Nezihe MERİÇ	"	"	"	"
35- BOYALI KUŞ	: J.KOSİNSK	"	"	"	"
36- HAVA ALANI	: Arthur HAILEY	"	"	"	"
37- BÜTÜN ŞİİRLER	: O.Veli KANIK	"	"	"	"
38- ÇİÇEKLİ DAĞ SOKAĞI	: Zeyyan SALİNOĞLU	"	"	"	"
39- ESİR ŞEHRİN İNSANLARI	: Kemal TAHİR	"	"	"	"
40- YOL AYRIMI	: Kemal TAHİR	"	"	"	"
41- AÇLIK	: Hasan DİNAMO	"	"	"	"
42- ATEŞ YILLARI	: Hasan DİNAMO	"	"	"	"
43- TOPRAK ACIKINCA	: Erol TOY	"	"	"	"

LANET KÖR ŞEYTANA!..

TERCÜMAN GAZETESİ TKP'DEN KAÇ MİLYON ALDI?

TKP, kelime oyunlarıyla Hürriyet gazetesini uyuta rak İsmail Bilen'in ölüm ilanını bu gazetede yayınlat mayı başardı.

İlan, zorunlu olarak küçük bir çerçeve içinde verilmişti ve değme kişinin dikkatini çekmezdi.

Komünizm taciri Tercü man gazetesi bu ilanı koku ile buldu. İlanın klişesini büyüterek, devrisi gün birinci sayfasının göbeğinden iri başlıklarla yayınladı. Genişçe bir haber ekledi.

Tercüman'ın dilindeki pislikleri ve bilinen iftiralarını ayıklarsak haber yine de TKP'nin propagandasını yapar nitelikteydi.

Ayni minval üzere ardından bir yayın daha yaptı.

Sıkıyönetim Komutanı da Tercüman'ın yayınını ihbar sayarak Hürriyet gazetesini kapattı. Böylece TKP Genel Başkanı İsmail Bilen'in ölüm haberini evde kalmış kızlara varıncaya değin Türkiye'de duymayan kalmadı.

Şimdi merak edilen konu şu: Tercüman gazetesi, yaptığı bu propagandaya karşılık acaba TKP'den kaç milyon aldı?..

şebekeleri bu ilânla "kendilerini tatmin" ediyorlardı. "Marat İsmail" adlı kişi, İsmail Bilen'den başkası değildi.

TKP, Türk basınına

VEFAT

81 yıllık onurlu yaşamının, 61 yılını bu uğraşa adayan üstün insan, öğretmenimiz

MARAT İSMAİL'i

yitirdik. Acımız derindir. Ondan öğrendiklerimiz bizlere, BİLEN'in genç kız ve oğullarına yol gösteriyor.

DOSTLARI

Tercüman AVRUPA MERKEZ BÜROSU

ACI KAYBIMIZ

Dün bir gazetede yayınlanan vefat ilânını okuyan pek çok kişi, bu masum görünüşlü ilânın gerisindeki zehirli yüzün farkına bile ... bu "Türk öğretmeni", "iyi insan" için Tanrı'dan rahmet bile dilendi. Oysa hıyanet ... Bilen adlı vatan hain...

YALAN SÖYLEYENİN

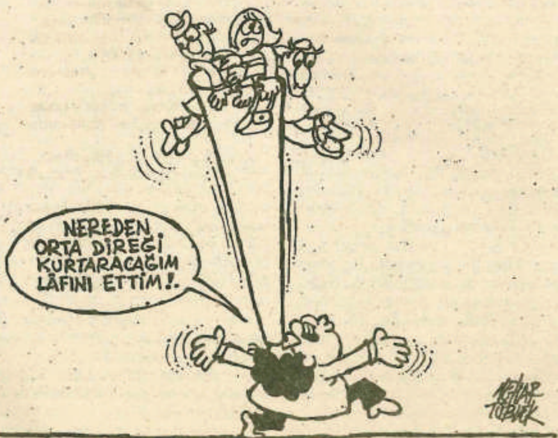
Kenan Evren, Danışma Meclisinin teskere töreninde konuşurken: **"Türkiye her alanda bağımsız bir ülke oldu!"** dedi

Hem de nasıl!.. Başta **"zatı devletleri"** olmak üzere Silahlı Kuvvetler Nato-ABD' nin buyruğunda. Doğu Anadolu hava alanları, ikmal depolarıyla ABD Çevik kuvvetlerinin hizmetinde. İncirlik Hava Üssü ve Akdeniz limanları, ABD'nin Ortadoğu savaş birliklerine karargah olarak teslim edildi. Maliye dersen, IMF'nin ipoteğinde. Ülke topraklarında ABD'nin parsel parsel kiraladığı 60 ayrı "üs" de cabası!..

Bu ahval ve şeriat içinde, adamın biri kalkar da halkın gözünün içine baka baka, **"Türkiye her alanda bağımsız ülke oldu!"** derse, bu adama nasıl bir yanıt verilir?

Yine halkın dili ile noktalayalım yazımızı:

"Yalan söyleyenin..."

PATRONLARA ÖZEL

Özal hükümetinin 16 bakanı, özel sektörde görev yapan özel sektör yetiştirmesi 16 kişi. Başbakan Özal'ın kendisi de ayni minval üzere özel sektör yetiştirmesi ve özel sektörden gelme!

Sözün kısası, Özal hükümeti özel bir hükümettir, yani patron uşaklarından oluşan, patronlara özel hükümet...

SIÇANDAN DÜŞEN

HP Genel Başkanı Necdet Calp:

"Nükleer başlıklı füzeler Türkiye'ye yerleştirilmelidir" diye bir fetva verdi. Tepkiyle karşılanınca da kıvırtmaya çalıştı.

Aslında Türkiye'ye ayrıca nükleer silah yerleştirmeye hiç de gerek yok. ABD'nin üniformalı cellatları bir yandan, açlık, yoksulluk, hastalık bir yandan sürekli can almakta, ülke mezarlıklar, zindanlar ülkesi haline gelmekte...

Ama dünyada milyonlar **"barış"** diyerek atom silahlarına karşı ayaklanırken Calp denen kıravatlı Cunta uşağının aklına bu hikmet nereden geldi böyle?

Canım, atlar tepişirken eşekler de ayaklarını kaldırmazlar mı?

KORKUYA BAKIN SİZ

Cuntacı generaller, üniformalarını sivile değiştirirken, kendilerini güvence altına alan bir dizi yasa ve kararname daha çıkardılar:

"MGK dönemine ilişkin hiçbir eylem eleştirilemeyecek, yaptıkları yasalar iptal edilemeyecek, vs. vs." Kısacası: yarın kimse onlara, kaşın üstünde kara var demeyecek!

Belli ki cellatlar müthiş korku içinde...

Amma biline ki korkunun ecele faydası olmayacaktır!

ORTA DİREK

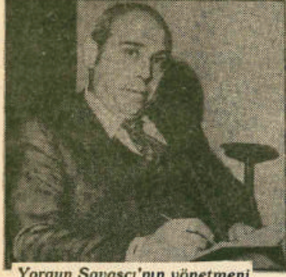
Bir **"ortadirek"** edebiyatıdır süre gider. Turgut Özal'ın ve bilcümle cunta politikacılarının dilinde: **"Ortadireği korumak"**, **"ortadireği canlandırmak"**, **"ortadireği ayakta tutmak"** vb.

Demek ki **"orta direk"** bel veriyor, çöktü, çöküyor. Yani zenginle yoksul arasında geçim düzeyi **"orta"** derecede olan sınıf ve katmanlar cançekişiyor. Biraz ilaç, iğne, biraz şırınga zorunlu.

Peki ya **"orta"** nın altındakiler, yani işçiler, işsizler, dar gelirliler, yoksul köylüler, yani yaşam pahalılığı altında can çekişen ve yoksul milyonlar ne olacak?..

Hiç!.. onların canı cehenneme! Boşuna dememişler: **"Altta kalanın canı çıksın!"**

Kitap yakmadan sonra Film yakma Hitlerden sonra Ulusu

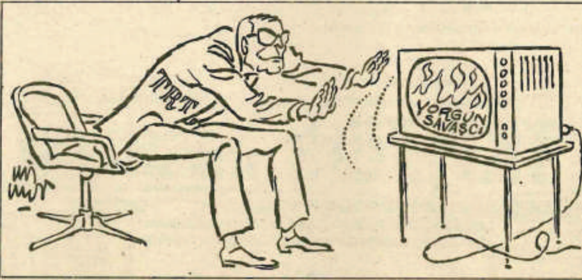
Yorgun Savaşçı'nın yönetmeni Halit Refiğ

Yorgun Savaşçı adlı 6 bölümlük televizyon filminin gösterime girmeden tüm kopyaları ve negatifi ile birlikte yakıldığını bizzat TRT Genel Müdürü Macit Akman tarafından açıklanması geniş yankı yarattı. Hitler'in bundan 50 yıl önce kitapları yakması ile benzerlik gösteren film yakma olayına karşı gerek film yönetmeni gerekse basın büyük tepki gösterdi. Tepkiler sonunda Başbakan Ulusu Yorgun Savaşçı filminin yakılması kararını kendisinin verdiğini açıkladı. Ulusu yakılma kararını bildiren yazısında "filmin gerçekleri yansıtmadığını, gösterilmesi halinde Türk halkının tarihsel gerçeklerine ve öz çıkarlarına büyük darbe vurulacağını" ileri sürdü

Kemal Tahir'in Yorgu Savaşçı adlı romanından yönetmen Hali Refiğ bir TV film senaryosu hazırlamış ve 1978'de TRT'ye başvurmuştu. TRT Yönetim Kurulu 1979'da Genel Kurmay Başkanlığı'nın iznini de alarak projeyi onaylamıştı. Dönemin TRT Genel Müdürü Doğan Kasaroğlu (şimdi MDP Genel Sekreteri)'nin özel çabaları ile filmin çekimine Ekim 1979'da başlanmıştı. Başrollerini Can Gürzap, Erkan Yücel, Haluk Kurdoğlu, Meral Orhansoy gibi sinema ve tiyatro sanatçılarının paylaştığı filmin çekimi TRT ile SİNE-SEN arasındaki toplu sözleşme görüşmeleri yüzünden bir müddet durmuş ancak 12 Eylül'den sonra tamamlanabilmişti. Filmin bitiminden sonra TRT ile yönetmen arasında tartışmalar çıkmış ve TRT filmin televizyonda gösterilmemesi kararı almıştı. Filmin ana kopyelerini yönetmen Halit Refiğ öğretm üyesi olduğu Mimar Sinan Üniversitesi Sinema Televizyon Okulu'n da saklamış ancak üniversite rektörü filmi TRT Genel Müdürlüğü'ne gizlice vermişti. Filmin TRT'ye verilmesinden kısa bir süre sonra yakılma haberleri ortaya çıktı. Bunun üzerine Halit Refiğ üniversiteden de istifa etti..

Yorgun Savaşçı filmi, "...Durum bildiğin gibi değil arkadaş. Dağıldık ki kül ufak olduk. Sil, yeniden başla derler ya; bizim başımıza gelen daha çapraşık. Yoktan başlıyacağız..." diyen Yüzbaşı Cemil'in İstanbul'dan Anadolu'ya geçişini ve Kurtuluş Savaşına katılışını anlatır. Yüzbaşı Cemil emireri Kör Şaban, Miralay Bekir Sami ve Halil Paşa filmin kahramanlarındandır. Film, Kemal Tahir'in bilinen yorumuyla, yani Kurtuluş Savaşına Ankara cephesi perspektifinden değil Osmanlılık perspektifinden bakar.

Yorgun Savaşçı filminin yakılması, üç yılı aşkın bir süredir Türkiye halkının üzerinde baskı uygulayan cuntanın terörizmine yeni ve çarpıcı bir örnektir. Yakılma olayı karşısında Türk basınında yer alan yazılarda zaman zaman filmin içeriğinin tartışılması ön plana çıkarılmaktadır. Bu konu da söylenecekler vardır ve söylenmelidir ama herhalde bunları söylemek için, filmin gösterildiği zaman daha uygundur, yakıldığı zaman değil. Yazarlarımız "cuntanın hışmına uğramaktan çekindikleri için böyle yapıyorlar" diye düşünmek istiyoruz. "Demokrasiye" geçiş süreci bir yakılma olayı ile başladı, bakalım neyle devam edecek.

DİSK tasfiye mi oluyor

DİSK
13 ŞUBAT 1967

DİSK

Son açılan SİNE-SEN davası ile DİSK'e bağlı sendikalardan hakkında soruşturma yapılmayan-dava açılmayan sendika kalmadı. DİSK Merkez davası ise sürekli eklenen yeni davalar ile sürüyor. Mahkeme delillerin okunması aşamasında. 1 Ocak 1984 tarihi yaklaştıkça DİSK ve DİSK'e bağlı sendikaların hukuki varlıklarını sürdürüp, sürdüremeyeceği tartışması yoğunlaştı. 7 Mayıs 1983 tarihli 2821 sayılı yeni sendikalar yasasının geçici 1. maddesine göre 1 Ocak 1984'e kadar tüm sendikalar tüzüklerini ve örgütlenmelerini yeni yasaya göre değiştirmek zorundadır. Yoksa tasfiye olacaklar. Aynı yasanın geçici 5. maddesi ise haklarında dava açılan sendika veya sendikacılar beraat kararı alınıncaya kadar kapalı kalacaklar.

Sendika yönetiminden-denetiminden birinin mahkumiyeti halinde dahi sendika kapatılacak. Yasanın bu iki geçici maddesi DİSK'e bağlı sendikalarda farklı yorumlara yol açıyor. Bir yoruma göre (ki gerçek herhalde) DİSK ve sendikaları 1 Ocak 1984'te hukuken ortadan kalkmış olacaktır.

Diğer yorum ise davalar sonuçlanmadan hukuki varlık sona ermez iddiasında. Aslında bu yorumlar bir yana son üç senelik dönemde zaten zayıf temeller üzerine oturan DİSK örgütlülüğü dağılmış durumda ve işçiler kararsız bir bekleyiş içinde. Yeni sendikal yasaya göre yeni sendika kurmak oldukça zor, TÜRK- İŞ'in tavrının ise DİSK'li işçileri bu seçimli dönemde dışarda bırakmak olduğundan işçilerin durumu daha da ağırlaşmıştır.

Ayrıca 1 Ocak 1984'te YHK'nın toplu sözleşme yapma fonksiyonu ortadan kalkacağından DİSK'li işçilerin örgütsüz olduğu kadar sözleşmesiz kalması da mümkün. Bu arada işkolundaki zorunlu % 10 luk barajı aşmak için bazı bağımsız sendikalar ve hatta HAK-İŞ Konfederasyonunun özel olarak ilgilendiği duyulmakta.

TÜRK-İŞ'TE DURUM VEYA BALAYI ÖNCESİ

Son 6 aydır tüm sendikalar tüzük ve yeni örgütlenme biçimi için kongre üstüne kongre yapan TÜRK-İŞ tam bir balayına çıkacak gelinin heyacanı içinde. Yasaya göre Genel Kurul delege ve yönetim seçimleri yargı denetiminde olması gerekiyordu. Ancak TÜRK-İŞ'in önerisi üzerine MGK yargı denetimini kaldırdı ve TÜRK-İŞ'e delegeler istediği gibi seçmesi hakkını verdi. Tüm sendikal hakları yok eden, grev ve toplu sözleşmeyi imkansız hale getiren yasalara ses çıkarmayan TÜRK-İŞ'in bu ufak(!) isteğini elbette cunta kıramazdı. Tabi tüm sendika şube ve merkez seçimlerinde eski oyunlar devam etti. Hileli seçimler, yolsuzluklar vb. sonucunda gene tüm eski sendika yöneticleri göreve geldiler. Bu seçimler döneminde sorunlar çıkarmaması, seçme ve seçilme hakkı talep etmemesi için DİSK'li işçiler özellikle sendikalardan uzak tutuldu. Seçim sonuçları, yeni sendikal yasaların sadece ve sadece politik olabilecek tüm örgütlenmeleri hedeflediği bir kere daha açığa çıktı. Yeni yasalar TÜRK-İŞ'li sendikalara pek işlemedi. Yalnız bir iki ufak problem olmadı da değil. Yasa her iş kolunda tek sendikayı istediğinden TÜRK-İŞ'deki geniş yapılı federasyonlar biraz zorluk çektiler. Örneğin Maden-İş Federasyonu Milli Tip sendikaya dönüşürken Zonguldak Maden İşçileri Sendikası yönetim sorunu yüzünden ayrıldı (bu sorun hala çözülemedi). Yol İş Federasyonundan ayrılan Köy Yol-İş ise bazı tavizler (!) alınca anlaşmaya yanaştı. Bu arada bazı işkolları birleştiğinden bazı sendikalar birleşmek zorunda kaldılar. Tez Büro-İş-Koop-İş ile, Çimse-İş-Kristal İş-Seramik İş birleşti. Yine Bankacılık-Büro-Sigorta ve Güzel Sanatlar işkolunda İş Bankası sendikaları birleşerek BASS'ı kurdular ve TÜRK-İŞ'e üye oldular.

6 Kasım seçimlerinde ise MDP adayları olan Türk-İş Yönetim Kurulu üyeleri Emin Kul, ve Orhan Erçelik seçilemezken HP adayları olan Kemal Özer ve Mustafa Alpdündar seçilerek parlemetoya girdi. Böylece Türk-İş'in Meclise girme geleneği devam etti.

21-25 Aralık tarihlerinde yapılacak Türk-İş kongresi ise pek heyecanlı olacağa benzemiyor. Şevket Yılmaz yine tek başkan adayı. Genel Sekreter ise büyük olasılıkla Kaya Özdemir (Türk Metal Sen.) olacak. Eski sekreter ve bakan Sadık Şide'nin seçilmesi ise biraz zor. S. Şide'nin durumu biraz Meclis başkanlığına aday olmak isteyen B. Ulusu'nun durumuna benziyor. B. Ulusu 3 senenin sorumlusu olduğu için yeni dönemde Meclis başkanı olamadı -Şide'de aynı durumda. Ama Şide ısrarla seçilmek istiyor.

Anlaşılan TÜRK-İŞ 1 Ocak 1984'ten itibaren tek Konfederasyon olarak gelecek dönemin en fazla üzerinde tartışılacak örgütü olacak.

İŞÇİLER NE DURUMDA

Cuntanın gelişinden şu güne kadar en ağır baskı işçi sınıfının üzerinde yoğunlaştı. Sendikaların yok edilmesi, toplu sözleşme, grevin yasaklanması, örgütsüzlük bir yana, işçileri korkutan işsizlik bir yana ülkede artık işsizler değil işi olanlar rakamlarla saptanıyor. İşçilerin gelirleri son iki yılda net % 20 daha düştü. Bir kilo Muz'un 800 TL. si olduğu ülkede asgari ücret net 10.000 civarında. Ek olarak giderek artan memurlaştırma operasyonları yapılıyor. Kıdem tazminat-sigorta artık sadece kelimeden ibaret bir şeye dönüştü.

Evet tüm bu ağır koşullara rağmen 3 sene içinde işçi sınıfından ciddi bir eleştiriveya direniş haberi de yok. Bu sorunun cevabınında herhalde araştırılması gerekiyor.

Karadeniz bölgesinde kitlesel tutuklamalar var

Fatsa, Amasya ve Erzincan'da binlerce kişi gözaltına alındı

Karadeniz bölgesinde 6 Kasım seçimlerinden önce başlayan operasyonların yaygınlaştığı ve binlerce antifaşistin gözaltına alındığı öğrenildi. Alınan haberlere göre, Fatsa ve çevresinden 1700, Amasya'dan 400, Erzincan ve Tokat'tan ise 1000'e yakın yurttaş gözaltına alınıp işkenceden geçiriliyor.

Bölgedeki operasyonların 6 kasım seçimlerinden önce başladığı öğrenildi. Bazı silahlı gurupların köyleri dolaşarak seçimlerle ve cunta ile ilgili propaganda yaptıklarını, bildiri dağıttıklarını tesbit eden cunta kuvvetleri operasyon hazırlığına girdiler. Silahlı devrimci grupların birçok köyde görülmesi üzerine bölgedeki tüm askeri birliklerin alarma geçirildiği görüldü. 6 kasım seçimleri öncesinde yoğunlaşan operasyonlar sırasında bölgede dolaşan bir silahlı devrimci gurupla cunta kuvvetleri arasında çatışma çıktı. Çatışmada iki devrimcinin öldüğü, ikisininde yakalandığı açıklandı. Hem bu çatışma sırasında hemde tüm operasyonlar sırasında cunta kuvvetlerinden de ölenler olduğu bildiriliyor. Resmen açıklanmamakla beraber, cunta kuvvetlerinden ölenler arasında, 6 tane özel timden polis, 1 yüzbaşı, 1 astsubay ve 3 asker bulunduğu öğrenildi.

Bu çatışmadan sonra operasyonları tüm bölgeye kaydıran cunta, geniş bir tutuklama faaliyetine başladı. Kayseri'de getirilen Hava İndirme Birliği ve Komando alayı da operasyonlara katıldı. 3.Ordu Komutanının emri üzerine bir generalle 20 albay tarafından yönetilen özel bir birlik oluştirildu. **"Fatsa Taktik Harekat Birliği" 1 adı verilen bu birlik tüm köyleri sabaha karşı saat 5'te kuşatıyor. Tüm evleri didik didik aradıktan sonra köy çevresindeki ormanlara yöneliyor. Ormanları gündüz gözüyle aramaya özel bir dikkat gösteren operasyon güçleri, ormanların içine girmeden önce helikopterlerle havadan gaz ve sisi bombası atıyorlar. Helikopterlerden sürekli siren düdükleri çalınıyor. Daha sonra orman karış karış aranıyor. Bu operasyonlar sırasında bazı halktan kişiler silahlandırılarak zorla kullanıldığı bildiriliyor.**

Bu arada gözaltına alınanlar, devrimcilere yardımcı olmak, bildiri dağtmak, gibi gerekçelerle suçlanarak işkenceden geçiriliyor. Tüm 3.Ordu Komutanlığı bölgesinde yer alan kent ve köylerde, 3.Ordu Komutanının imzasıyla bildiriler dağıtılarak "teröristlerin ihbar edilmesi" isteniyor. Dağlarda dolaştığı zannedilen devrimcilerin afişlerei yapılarak bunlar tüm yerleşim yerlerine asılıyor.

Operasyonlara halen devam edildiği bildiriyor.

Operasyonlar devam ediyor

Tuceli'de bir devrimci öldürüldü

Türkiye'de MİT ve güvenlik güçlerinin yurtsever ve devrimcilere yönelik operasyon ve katliamları devam ediyor. Geçtiğimiz ay Tunceli'de bir devrimci öldürüldü, yurt çapında yapılan operasyonlarda ise 83 yurtsever ve devrimcinin yakalandı.

30 Kasım günü Tunceli-Hozat'ta Tekin Çakmak adlı devrimci öldürüldü. Öldürülen Çakmak'ın Dev-Sol üyesi olduğu ileri sürülüyor. Bölge de operasyonların geniş çapta devam ettiğ öğrenildi.

83 kişi operasyonlarda yakalandı

Ankara, Artvin, Elazığ, İzmir ve Balıkesir'de yapılan operasyonlarda 83 yurtsever-devrimcinin yakalandığı öğrenildi. Ankara vr Artvin'de yakalanan 26 kişinin, İzmir'de çeşitli tarihlerde yapılan operasyonlarda yakalanan 30 kişinin Devrimci-Yol üyesi oldukları ileri sürülürken, Elazığ'da yakalanan 22 kişinin Alanzgarı, Balıkesirde yakalanan 5 kişinin TDKP üyesi oldukları ileri sürülüyor. Operasyonlar tüm yurt çapında devam ediyor.

Kırsal kesime yeni hizmet...

Jandarma bünyesinde araştırma ve sorgulama bölümü kuruldu

Seçimlerin yapılmasından kısa bir süre sonra Jandarma Teşkilatı bünyesin de "araştıma ve Sorgulama Bölümü" kuruldu. Polis ve MİT bünyesin de faaliyet gösteren "araştırma ve sorgulama bölümleri" ni yetersiz bulan cunta, "özellikle kırsal kesimde görev yapan" Jandarma aracılığıyla resmi işkence ve katliam çetelerini kırsal kesimde de kalıcı kıldı.

Güvenlik kuvvetlerinin, zabıta tekniğinde çağın gelişmelerine ayak uydurmalarını, teknik, bilgi ve tecrübe açısından yeterli düzeye gelmelerini sağlamak amacıyla oluşturulan "Araştırma ve Sorgulama Bölümü" İstihbarat Başkanlığı bünyesin de, İl Jandarma Alay Komutanlıkları'nda da faaliyete geçti.

Yeni oluşturulan bölümün, örgütsel ve organize olayların oluşumunun önlenmesi, suçlu ve suç kanıtlarının belirlenmesini amaçlıyor. Gerektiğinde seyyar olarak da görev yapabilecek olan bölüm de birer adet sorgulama ve narkotik timler bulunuyor.

Böylelikle kırsal kesimde yaşayan insanlarımız "işkence"görmek için şehre getirilmek zahmetinden kurtulmuş oldu. Nasıl olsa hizmet ayaklarına götürülüyor artık!

Cunta Lübnan'da ABD' den yana taraf oluyor

Gelişmeler, son haftalarda ardarda alınan İncirlik üssüne ve Kuzey Kıbrıs'a ilişkin kararların Generaller tarafından 6 Kasım seçimlerinden önce kararlaştırıldığını göstermektedir.

Cunta'nın Türkiye'yi arap ve İslam ülkeleriyle karşı karşıya getirecek kararlar almasının Özal'ın uygulamaya çalışacağı ekonomi politikaya ne ölçüde uygun düşeceği tartışılmaktadır. Çünkü Özal'ın ihracat ekonomisi modelinde Ortadoğu ülkelerinin özel bir yeri vardır.

Türkiye'nin Amerikan emperyalizminin Ortadoğu halklarına karşı saldırılarının sıçrama tahtası yapılmasına izin verilmemelidir.

Generaller, hükümeti Özal'a bırakmadan önce Türkiye'nin dış politikasında son yirmi yılın en büyük virajını aldılar ve İncirlik üssünü Lübnan'daki Amerikan güçlerinin kullanımına açarak Türkiye'yi orta doğudaki çatışmada doğrudan ABD yanlısı bir tavır içersine soktular.

Herşey 28 Kasımda Dışişleri Bakanı Türkmen'in açıklamasıyla başladı. Türkmen düzenlediği basın toplantısında hükümetinin, Lübnan'daki Barışgücü içinde bulunan Amerikan kuvvetlerine bazı **"sınırlı kolaylıklar"** sağlamaya karar verdiğini ve bunda bir sakınca görülmediğini söyledi. Daha sonraki günlerde **"bu sınırlı kolaylıkların"** şimdilik neler olduğu yavaş yavaş açığa çıkmaya başladı. Bölgedeki tüm ABD savaş gemilerinin dinlenme ihtiyaçları için limanlarımıza (özellikle de Lübnan'a en yakın liman olan İskenderun'a) daha sık gelmelerine izin verilmiştir. Adana'daki NATO amaçlarıyla kullanılan İncirlik Hava Üssünden ABD'ye Lübnan'da bulunan kuvvetlerine personel aktarma ve posta hizmetleri sunma olanağı sağlanmıştır.

Cunta 12 Eylül'den buyana doğrudan Amerikan yanlısı adımlar atmakta oldukça zorlanmıştır. Bu nedenle generaller çok geniş bir viraj alma tutumu içine girmişlerdir.(Kuşkusuz bunda, 60'lı ve 70'li yıllarda Sosyalist Muhalefetin sürdürdüğü anti-emperyalist mücadelesi toplumun geniş kesimlerine maledebilmiş olmasının önemli rolü vardır.) Cunta ilk elde dış politika konularını -diğer birçok konu gibi ve onlardan çok daha açık bir biçimde- kitlelerin tartışma konusu olmaktan çıkarmaya çalışmıştır. Dış politika tıpkı 60'lar öncesinde olduğu gibi ağırlıkla, ulusal güvenlikten sorumlu bazı devlet kurumlarının tekeline alınmaya başlanmıştır. Diğer yandan Cunta geçtiğimiz üç yılda, ABD'nin Ortadoğu'da kendisinden atmasını istediği adımları ilerdeki bir döneme erteleyerek bu adımları atmanın politik ve askeri ön koşullarını yaratmayı tercih etmiştir. (12 Eylül'den bu yana hem ABD ve Türkiye arasında askeri ve politik konularının tartışıldığı üst düzeyde ortak örgütlenmeler kurumlaştırılmaya başlanmış hem de Çevik Güç dahil çeşitli NATO ve Amerikan müdahaleleri için gerekli askeri yatırim ve düzenlemelere yönelinmiştir.)

Bu arada Cunta, bir yönüyle de uyguladığı istikrar programı nedeniyle, iç ve dış politikaya ilişkin sivil burjuva siyasal güçlerle doğrudan çatışma içine girmesine yol açacak kararları mümkün oldukça kendi denetimindeki bir **"sivil"** politik gücün egemenliğinde yaşamayı düşündüğü bir döneme ertelemeyi tercih etmiştir. Kamuoyu önünde sorumluluğun doğrudan kendi adına siyaset yapacak bu politik gücün omuzlarına yıkılmasını ve böylece,her zaman devreye girebilecek bir güç olma konumunu yitirmemek için, 12 Eylül darbesi ile yaratılan kendisinin ve ordunun tarafsız olduğu görüntüsünü koruyabilmeyi hesaplamıştır. Evren Cuntası dış politika alanında, MDP'nin egemenliğinde yaşamayı tasarladığı **'sivil dönemde"** atacağı adımların ön girişimlerine 6 Kasım seçimlerinden çok önce başlamıştır. Ama 6 Kasım sonuçları cunta açısından hesaplanmadık ve tercih edilmeyen bir gelişme olsa da generaller ön girişimlerini yaptıkları adımları atmaktan vazgeçmemişler ve bu adımları hızla atmışlardır.

Gerek Kıbrıs, gerekse İncirlik Üssü konusunda alelacele ardarda alınan kararlar ve gün geçtikçe açığa çıkan yeni bilgiler, her iki konuda da, üstelik birbirleriyle bağlantılı bir biçimde, önceden hazırlık yapıldığını göstermektedir. Örneğin, iç ve dış kamuoyunda her nekadar İncirlik Üssü'ne ilişkin kararın KTFD'nin sürpriz bağımsızlık ilanı karşısında ABD'nin fazla tepki göstermemesini sağlamak için verilmiş bir ödün olduğu görüntüsü yaratılmaya çalışılsa da, Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin basına yansıyan açıklamaları, **"bu konudaki anlaşmaya ilişkin teknik görüşmelerin Kıbrıs'ın ilanından önce gerçekleştirildiğini"** açığa çıkarmıştır.(Milliyet, 11 Aralık) Halbuki aynı konuda 21 Eylül'de basına yaptığı açıklamada İlter Türkmen,ABD'nin Lübnan için istemiş olduğu lojistik kolaylığın, sakınca teşkil edeceği için rededildiğini belirtmişti. 21 Eylül'de bu yana ise Orta Doğu'da durum çok daha gergin bir hal almış, Lübnan'daki(İngiliz, Fransız İtalyan ve Amerikan askerlerinden oluşan) Barış Gücü, özellikle de ABD kuvvetleri çatışmalarda doğrudan taraf olmaya yönelmişler ve üstelik ABD İsrail ile son yılların en büyük işbirliği anlaşmasını imzalamıştır. Bütün bu gelişmeler, ortamı Türkiye'nin ABD yanlısı bir tavır içine girmesi açısından çok daha sakıncalı hale getirilmiştir. İki ayda daha da artan sakıncaları göğüslemeye iten gelişme KKTC'nin ilanı olabilir mi? Olamaz, çünkü bu konudaki görüşmeler KKTC'nin ilanından önce başladı. Açıktır ki Cunta ve Türkmen Kıbrıs ve İncirlik Üssü konularında kamuoyu karşısında ikili davranmışlardır. Ve Cunta açısından Kıbrıs'ın bağımsızlığına ve İncirlik Üssü'ne ilişkin kararlar birbiriyle bağlantılı biçimde alınmıştır.

Generallerin, her iki konuda 6 Kasım sonrasında, çevirdikleri dolapların açığa çıkmasına da yol açabilecek biçimde alelacele karar almalarından Özal'ın bu kararlara özde karşı olduğu sonucu çıkartılmamalıdır. Ama açıktır ki Özal çeşitli güçlükler devralarak hükümet olduğu günümüz koşullarında bu kararları almada zorlanırdı ve büyük bir olasılıkla bunları erteleyebilirdi de. Dolayısıyla Cunta bu kararları alarak Özal'ı da rahatlatmıştır. Özellikle İncirlik Üssüne ilişkin kararda hem ABD memnun kılınmıştır hem de Özal burjuva muhalefet karşısında bu konuda sorumlu olmaktan kurtulmuştur.

Şimdilerde burjuva sivil muhalefet konuyu, **"Nasıl olur da böylesi hayati bir konuda hiçbir sorumluluğu kalmamış bir hükümet giderayak önemli kararlar alabilir"** noktasından -cuntayı geriletme mücadelesinin bir motifi haline getirerek- tartışmaktadır. Özal ise,**"Bana bu konuda soru sormayın, daha detayları bilmiyorum"** deyip, burjuva muhalefetin kendisine yakıştırmak istediği Cuntayla özdeşleşme konumundan kurtulmaya çalışarak topu generallere atmaktadır.

Doğal olarak bu tartışma dış politika kararlarında Özal ve ANAP'ın ne ölçüde söz sahibi olabileceği tartışmasını gündeme getirmektedir. Özal hükümeti ve onun Dış İşleri Bakanı, İlter Türkmen'i Milliyet'te Mehmet Ali Birand' a açıkladığı gibi, **"dış politikada politika yapıcısı Cumhur Başkanıydı, ben uygulayıcı idim"** tutumunu mu devam ettirecektir? Böylesi bir durumda, Cuntanın Türkiye'yi Arap ve İslam ülkeleriyle karşı karşıya getirecek kararlar alması, Özal'ın uygulayacağı ekonomi-politika ile ne ölçüde uyuşacaktır?(Özalın" ihracat ekonomisi" modelinde Orta Doğu ülkelerinin özel bir önemi vardır.) Dolayısıyla, bu gelişme ve çatışmaların önümüzdeki dönemin ekonomik ve politik istikrarsızlık unsurları arasında yer alacağını söylemek erken bir yargı olmaz.

ABD'nin Lübnan'da Falanjistlerle İsrail lehine müdahalelerde bulunması ve SSCB'nin desteklediği Suriye ile çatışmaya girmesi gözönüne alınırsa, son kararla birlikte Cunta, Türkiye'yi hem Arap ve Müslüman ülkeleriyle hem de Orta Doğu'daki anti-Emperyalist ve anti-Amerikancı güçlerle doğrudan karşıkarşıya getirmiştir. Ülkemizi ABD Emperyalizminin bölge halklarına karşı saldırıları için sıçrama tahtası yapan bu karar, halklarımızın çıkarlarına aykırı düşen, onun iradesine rağmen alınmış bir tavırdır. Bağımsız Türkiye için mücadele eden tüm ilerici ve demokratik güçler Cuntanın bu tavrına karşı çıkabilmeli, NATO ve ABD Emperyalizminin ülkemizdeki işbirlikçilerini gemliyebilmelidirler.

Lübnan'daki ABD birlikleri

Mahkemelerde 3 idam 17 ömür boyu hapis cezası verildi

Geçtiğimiz ay Sıkıyönetim Mahkemelerinde sonuçlanan davalar da 3 idam, 17 ömür boyu hapis kararı verildi.

Diyarbakır'da sonuçlanan PKK davasında 3 idam 10 ömür boyu hapis, Ankara ve Balıkesir'de sonuçlanan iki Devrimci Yol davasında 5 ömür boyu hapis cezası verildi.

PKK ELAZIĞ GRUBU DAVASI SONUÇLANDI 3 İDAM KARARI VERİLDİ

Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'n de sonuçlanan PKK Elazığ Grubu davasında 3 devrimci hakkında idam kararı verildi. 10 Devrimci de ömür boyu hapis cezalarına çarptırıldı. 148 kişinin yargılandığı davada Cevdet İnak, Hamili Yıldırım ve Mehmet Yıldırım haklarında idam kararı verildi 10 devrimci hakkında da önce idam cezası, sonra ömür boyu hapis cezası verilirken, 53 devrimci de 1 ay ile 24 yıl arasında hapis cezalarına çarptırıldı. 53 kişinin beraat ettiği davada 24 dosyanın da ayrılmasına karar verildi.

SEYRANBAĞLARI DEVRİMCİ YOL DAVASINDA 2 ÖMÜR BOYU HAPİS CEZASI VERİLDİ

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'n de görülmekte olan Ankara Seyranbağları Devrimci Yol davası sonuçlandı. Mahkeme sonucu 2 devrimci ömür boyu hapis cezasına, 6 devrimci de 1,5 yılla 20 yıl arasında değişen hapis cezalarına çarptırıldı.

BALIKESİR DEVRİMCİ YOL DAVASINDA KARAR; 3 ÖMÜR BOYU HAPİS

İzmir'de sonuçlanan Balıkesir Devrimci Yol davasında 3 devrimci hakkında ömür boyu hapis kararı verildi. Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'n de sonuçlanan davada , 29 kişi hakkında 1 ile 15 yıl arasında değişen hapis cezaları verilirken 22 kişide beraat etti.

HALKIN KURTULUŞU DAVASINDA KARAR

İzmir'de görülmekte olan bir Halkın Kurtuluşu davası daha sonuçlandı. Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'n de görülmekte olan 29 kişilik Eşme halkın Kurtuluşu davasında 16 devrimci hakkında 6 ay ile 5 yıl 6ay arasında değişen hapis cezası verildi.

ANTALYA DEVRİMCİ YOL DAVASINDA 2 ÖMÜR BOYU HAPİS KARARI

30 devrimcinin yargılandığı Antalya Devrimci Yol davası Ege Ordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Numaralı Askeri Mahkemesi'n de sonuçlandı. 2 devrimci ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. 5 devrimcinin de 4 ile 16 yıl 8 ay arasında değişen hapis cezalarına çarptırıldığı davada 21 kişi beraat etti

TEMEL ATEŞ VE ERTUĞRUL GÜNAY'A 3 YIL CEZA VERİLDİ

Kapatılan CHP'nin eski milletvekillerinden Temel Ateş ve Ertuğrul Günay'a üç yıl ağır hapis cezası verildi.

Ankara Sıkıyönetim 3 numaralı mahkemesinde yargılanan iki eski Milletvekili, Devrimci Yol'a yardım ettikleri iddiasıyla suçlanıyorlardı. İki eski milletvekiline TCK 169 maddesi gereğince ceza verildi.

YÖK-Hükümet çelişkisi

Çıkartılan gerici yasalarla kendi kendini yönetir duruma gelen kurumlardan bir tanesi olan YÖK'e, partilerden eleştiriler gelmeye devam ediyor.

YÖK yasasına gelen eleştirileri yanıtlayan İhsan Doğramacı **"yeni hükümetin YÖK'ün çalışmalarını etkileyemiyeceğini"** söyledi. İşlemlerin Bakanlar Kurulu kararlarına göre değil, kanuna uygun olarak yürütüldüğünü belirten doğramacı ile hükümet arasında sürtüşmelerin doğacağı da bir gerçek olsa gerek.

YÖK Başkanı öğretim üye açığının kalmadığını söylerken, Resmi Gazete de ilanla emekli öğretim üyeleri aranıyor. Doğramacı, Rotasyonun tamamlanması nedeniyle öğretim üye açığının kalmadığını, Kasım ayında Resmi Gazetede emekli öğretim üyelerinin üniversitelerde sözleşmeli olarak çalıştırılmasına ilişkin karar yayınlandı. YÖK bunları söyleye dursun hala birçok üniversitede de kabarık sayıda dersler boş geçiyor, yada mesleğinde bilimsel yetkinliğe ulaşmış öğretim elemanları tarafından veriliyor. Örneğin 5 bin öğrencinin okuduğu A.Ü.Fen Fakültesinde son iki yılda 93 öğretim üye ve elemanın'çeşitli nedenlerle ayrılması sonucu bir öğretim elemanına 33 öğrenci düşerken, bir profesöre 250, bir doçente 100 öğrenci düşüyor. Halen Fen Fakültesinde 150 öğretim üye elemanı görev yapıyor.

İSMAİL BİLEN ÖLDÜ

TKP Genel Başkanı İsmail Bilen, 16 Kasım 1983 günü yaşamını yitirdi.

Türkiye Komünist Partisi saflarında uzun yıllar çalışan Bilen, 1973 yılında Parti Genel Sekreteri oldu ve bu görevini 10yıl kesintisiz sürdürdü.

1983'ün ortalarına doğru TKP Genel Başkanılığına getirilen Bilen, ölümünden kısa bir süre önce 51 yıldan beri yapılamayan partinin 4.Kongresini yaptı ve 81 yaşında hayata gözlerini yumdu.

Devrimci Polis memuru İsmail Kıran işkenceyle öldürüldü

Kapatılan POL-DER Merkez Yönetim Kurulu üyesi Polis Memuru İsmail Kıran geçtiğimiz ay içinde Diyarbakır cezaevinden götürüldüğü Diyarbakır Emniyet Müdürlüğünde işkenceyle öldürüldü.

Evli ve iki çocuk babası olan İsmail Kıran Trabzon'un Beşikdüzü ilçesinde doğdu. Göreve atandığı Giresun'da devrimci saflarda ve meslek örgütündeki çalışmalarıyla kendini herkese sevdiren Kıran, daha sonra tayin olduğu Elazığ ve Diyarbakır'da da bu yoldaçalışmalarını sürdürdü.

1981 yılında Giresun'da gözaltına alınan Kıran daha sonra Diyarbakır'a gönderilmişti. O günden beri Diyarbakır Askeri Cezaevinde tutukluydu. Geçtiğimiz ay içinde tekrar Diyarbakır Emniyetine götürüldü ve orada gördüğü işkenceler sonucu öldü.

Kuzey Kıbrıs'ta Cunta- Den

"Ya Taksim, Ya Ölüm", 1950'li yılların ikinci yarısından günümüze, gerek Türkiye'deki burjuva yönetimlerin, gerekse Küçük-Denktaş önderliğinin bazen doğrudan ve açıktan, bazen de dolaylı ama her zaman gündemden kalkmayan politikası olmuştur. Adada 1974 Temmuzunda Türk askeri müdahalesiyle de de facto (fiilen) gerçekleştirilen taksim, 15 Kasım 1983'de KTFD Meclisinin bağımsızlık kararıyla birlikte, uluslararası düzeyde de jure (hukuki) o-larak açıkça ilan edilmiştir. Bu ka-rar Kıbrıs-Türkiye-Yunanistan üçgeni-nin her bir unsurundaki son yıllarda-ki gelişmelerin ürünüdür. Ve bu ka-rar gerek her üç ülkede, gerekse gerilimlerin giderek arttığı Ortado-ğu-Doğu Akdeniz bölgesinde yeni sorunlar yaratmaya adaydır.

KIBRIS CEPHESİ

1981'de ve 1982'de önce Türk ke-siminde, ardından Rum kesiminde yapılan seçimlerin sonuçları ve bun-ların yarattığı gelişmeler gerek NATO gerekse ABD yönetim çevre-leri açısından oldukça olumsuzdur.

* * *

KIBRIS TÜRK KESİMİNDE ilk ya-pılan başkanlık seçiminde yıllardır *"ulusal kahraman"* olarak empoze edilen Denktaş oyların ancak yüzde 51'ini alabilirken, kısa bir süre son-ra 81 sonbaharında yapılan millet-vekili seçimlerinde Denktaş'ın par-tisi UBP (Ulusal Birlik Partisi) mec-liste çoğunluğu sağlayamaz. Sol mu-halefet partileri -büyükten küçüğe-Toplumcu Kurtuluş Partisi (TKP), Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP) ve Demokratik Halk Partisi (DHP) koalisyon görüşmeleri yaparken MGK üyesi Nurettin Ersin'in biz-zat adaya gidip müdahale etmesi sonucu UBP-DHP koalisyonu kuru-lur. Kıbrıs Rum kesiminde tarih-sel olarak oldukça etkin olan demok-ratik, bağımsızlıkçı ve sol politika-ların Türk kesiminde de daha ilk ya-pılan seçimlerde böyle etkin olma-sı, gelişmeleri, adanın şu veya bu biçimde ama mutlaka *"NATO'nun Doğu Akdeniz'deki batmayan uçak gemisi"* haline dönüşmesi yönünde zorlayan emperyalist ülkeleri olduk-ça endişelendirmiştir. Çünkü Türk muhalefet partileri de Rum yöne-timinde dolaylı da olsa oldukça et-kin olan komünist AKEL ve sosya-list EDEK partilerinin savunduğu gibi üslerden arınmış, tam bağım-sız ve demokratik Kıbrıs politika-sını savunmaktadırlar. Üstelik, muha-lefet partilerinin bu başarısı Türk toplumunda daha 50'lerde, 60'larda kriz veren bu düşünceyi savunan Türk ilericilerini katlederek, adayı terke zorlayarak bastıran TMT (Türk Mukavemet Teşkilatı) gibi faşist odaklar ve Denktaş ekibinin *"Taksim"*'i hedefleyen politikaları için de oldukça tehdit edicidir. Diğer yandan, KTFD bünyesinde-ki ekonomik ve sosyal sorunlar artmakta, Denktaş ve UBP yöne-timi -politik nitelikleri gereği- bu sorunlara çözüm getiremedikleri i-çin kitleler nezdinde giderek yıp-ranmakta idiler. 74 *"Barış hare-katı"* sayesinde kendi politikaları doğrultusunda bir atak yapıp Türk toplumunun bütünü açısından (60'lı yıllarda yine Türk kesimi önderliğinin ayrılıkçı çizgisi nedeniyle içine girdiği açmazdan) bir çıkış yolu sağlayan tek politik seçenek olma konumunu kazanan Denktaş, son zamanlarda bu konumunu da yitirmeye başlamıştı. Çünkü 75'ten bu yana sürdürülen toplumlararası görüşmelerde bir türlü kalıcı çözümlere ulaşılamamıştı. Ve özellikle de 83 yılında Rum yönetiminin hem Yunanistan'daki Papandreu hükümetinin de teşvikiyle görüşmeleri tıkamış olması, hem de uluslararası platformlarda Türk kesiminin buralarda daha önceki yıllarda elde ettiği kazanımları ortadan kaldıran kararlar aldırtması Denktaş'ı oldukça zor durumda bırakmıştı. Denktaş gerek dışarıda Rum yönetimi karşısında gerekse içerde muhalefet partileri karşısında düştüğü açmazı aşmak için politik bir atak yapmak durumundaydı. Aksi takdirde 2 yıl sonra yapılacak seçimlerde Denktaş ve UBP'nin kaybetmesi güçlü bir olasılıktı. (Böyle bir şey ise ne adada gelişen Türk burjuvazisinin, ne Türkiye egemen sınıflarının, ne Cunta'nın, ne de ABD başta olmak üzere NATO ülkelerinin istediği bir gelişme olurdu.)

Bu arada Türk kesimindeki muhalefet partilerinin konumu Türkiye'deki Generaller Cuntası açısından da önemli bir çelişkidir. Türkiye'de her türli demokratik ilerici muhalefeti susturan faşizmi ülkemizde daha da sistemleştiren Cunta, KTFD'deki sol muhalefetin *"garantör"*'ü olmaktadır. Barış Derneği yöneticileri, DİSK yöneticileri, Kıbrıs konusunda SSCB'nin tezlerine paralel görüşler öne sürmekle suçlanır, yargılanır ve cezalandırılırken, Kıbrıs Türk kesiminde benzer görüşleri yavunan CTP oradaki Türk silahlı kuvvetlerinin güvencesi altındadır. Açıktır ki Cunta açısından bu çelişkinin ortadan kaldırılması gerekmektedir. (Yunanistan'da Albaylar Cuntası da 1967-1974 arasında Kıbrıs Rum kesimine lilşkin benzer bir çelişkiyi yaşamış ve bu çelişkiyi ortadan kaldırmayı hedefleyen politikaları onları - ABD'nin de yeşil ışık yaktığı- Makarios yönetimine karşı Samson darbesine kadar götürmüştü.

Denktaş'ın yapabileceği tek atak ise bağımsızlık ilanıydı. Açıktır ki Cunta onay vermese Denktaş bu konuda adım atamazdı. Ve Cunta onayı daha 83 yazı başında vermişti. Bütün sorun bağımsızlık kararının açıklanmasının zamanının beklenmesiydi. Cunta ve MDP yönetimi bu kararı seçimler sonrasında kendilerinin belirleyecekleri günü bekliyorlardı. Denktaş ise bu onayın verdiği güçle 83 yazından itibaren bağımsızlık kararının ön adımlarını atmaya başladı. Kıbrıs Türk kesiminin kendi kaderini tayin hakkı konusunda KTFD Meclisini yetkili kılan yasa bağımsızlık adımının hazırlığıydı. Türkiye'deki *"sürpriz seçim sonuçları"* karşısında Denktaş fırsatın kaçacağı endişesiyle bağımsızlık ilan etme konusunda beklememeyi tercih etti. Generaller ise 6 Kasım seçimleriyle kritikleşen kendi konumlarını korumak, seçim sonuçlarını gölgelemek ve başlamış olan aksine gelişmeleri durdurmak için Denktaş'a *"yeşil ışık"* yaktı.

Denktaş, bağımsızlık ilanıyla birlikte, hızla, Cunta tarafından da desteklenen ve çok önceden hazırlandığı giderek açığa çıkan bir *iç-operasyona* girişti. Cuntanın tehdidi sonucu, *"Rum kesimi ile federal bir devlette birleşmek kapısını açık tutma"* koşulu ile bağımsızlık kararına zorla onay vermeleri sağlanan TKP ve CTP, KKTC'nin ilanı ile birlikte bir anda tasfiye edilme durumuyla karşılaştılar. Denktaş bağımsızlık kararını açıkladığı gün KTFD Meclisi üyelerini yeni devletin *"Kurucu Meclisinin temel üyeleri"* olarak selamlamış ve Kurucu Meclisin yeni bir anayasa yapacağını açıklamıştır. Muhalefet partileri Denktaş'ın bağımsızlık ilanını kendi diktatoryal amaçları için bir fırsat olarak kullanma politikasına karşı çıkarken, Denktaş da yaratılan şöven havadan, kitlelerdeki *"ulusal birlik"* psikolojisinden yararlanarak, girişimlerini gerçekleştirmeye başladı. 2 Aralık'ta KKTC Meclisi Denktaş'ın Kurucu Meclis tasarısını görüşmek üzere olağanüstü toplanır. Tasarıya göre varolan 40 kişilik meclise 30 kiş daha eklenerek kurucu meclis oluşturulacaktır. (Bu 30 üyenin 10'unu Denktaş atayacak, diğer 20 üye ise *çoğu* Denktaş yanlısı meslek örgütü, dernek ve partiler tarafından görevlendirilecektir. Örneğin, 81 seçimlerinde oyların nerdeyse yarısını, yüzde 48'ini alan TKP ve CTP'ye kontenjan tanınmazken MHP'nin adadaki uzantısı olan, başında Barış Harekatında yer almış bie emekli subay bulunan ve de ağırlıkla, adaya müdahale sonrasında MHP'nin oy aldığı bölgelerden getirilip yerleştirilmiş olan göçmenlerden aldığı oyla tek milletvekili çıkartan Türk Birlik Partisi'ne (TBP) bile kontenjan tanınmıştır.

Tasarı, muhalefetin karşı çıkmasına rağmen 16'ya karşı 24 oyla kabul edilir. Daha sonra Kurucu Meclisin üyeleri hızla atanır ve 7 Aralık'ta Kurucu Meclis görevine başlar. Kurucu Meclisin gündeminin ilk maddesi, Denktaş'ın danışmanı Turan Feyzioğlu'nun kaleminden çıkan ve Türkiye'ye 82 anayasası ile getirilen başkanlık sistemini andıran bir anayasa değişikliğidir. Denktaş bu anayasa değişikliğinden sonra istifa etme ve *"ulusal birlik"* havasından yararlanıp hem yeni anayasayı hem kendini onaylattırma hazırlığı içindedir. Böylece muhalefeti etkisizleştirip yönetimin başına yeniden güçlü bir destekle geçmeye hazırlanmaktadır. Özetle Denktaş bağımsızlık kararı ile, TKP'nin belirttiği gibi, *"darbe yapmış"*tır. Denktaş otoriter bir başkanlık sistemi kurmak, siyasal hak ve özgürlükleri kısıtlamak, kendine bağımlı bir meclis ve güçsüz bir muhalefet yaratmak istemektedir. Böylelikle ABD'nin, NATO'nun, Cunta'nın ve Kıbrıs'taki gerici faşist odakların siyasal manevraları için çok daha elverişli bir ortam yaratılmış olacaktır.

* * *

Mayıs 1958: Rum ve Türk ilericiler İngiliz sömürgelerine karşı birlikte yürüyorlar.(Okla gösterilen Ahmet Sadi'dir)

ADADA BUGÜNE

● **1571:** Lala Mustafa Paşa'nın emriyle Osmanlı birlikleri Kıbrıs Adasını Venediklilerden aldı.

● **4 Haziran 1878:** Berlin Kongresi'nde Kıbrıs Birleşik Krallık'a **"kiralandı"**. Osmanlı devletinin ada üzerindeki hakimiyet hakları saklı tutularak, Kıbrıs'ın yönetimi İngilizlere bırakıldı. Birleşik Krallık'ın amacı 1869'da deniz ulaşımına açılmış olan Süveyş Kanalı'nı korumak amacıyla ve Osmanlı Hükümetini yenerek daha da güçlenmiş olan Çarlık Rusyası'na karşı ileri bir karakol oluşturmaktır.

● **1923:** Lozan antlaşmasında Türkiye Cumhuriyeti Kıbrıs'ın 5 Aralık 1914 tarihinden beri İngiltere'ye ilhak edilmiş olduğunu kabul eder.

● **1925:** Birleşik Krallık Kıbrıs'ın sömürgesi olduğunu açıklar.

● **14 Ağustos 1926:** Kıbrıs Komünist Partisi(KKE) kurulur.

● **Nisan 1931:** Türk kesiminde **"sömürgeciliğin aleyhine çalışacak, esnafı, rençberi ve işçileri koruyacak"** Masum Millet adlı bir Türkçe gazete yayınlanır. Kavanin Meclisi seçimlerinde Türk kesiminde ilk kez, sömürge iradesinin onaylamadığı adaylar kazanır.

● **21 Ekim 1931:** Rumlar sömürge yönetimine karşı ayaklanır. İsyanın bastırılması üzerine bütün örgütler kapatılır, siyasi faaliyetler yasaklanır, koyu bir diktatörlük kurulur.

● **1941:** KKE, **"Çalışan Halkın Yeniden Doğmuş Partisi"** (AKEL) adını alır.

● **1947:** İngiltere, Kıbrıs'a daha büyük özerklik tanımak için önerilerde bulunur, Kıbrıslılar önerileri yetersiz bulurlar.

● **15 Ocak 1950:** Kıbrıs Başpiskoposluğunun düzenlediği halk oylamasında Rum nüfusunun %96'sı -toplam nüfusun %76'sı- Enosis(Ada'nın Yunanistan'la birleşmesi) yolunda oy kullanır. Oylama sonuçları yunan Hükümetine sunulur, NATO'ya kabul edilme hazırlığı yapan Hükümet bunları reddeder. 1950 yılında Makarios başpiskopos seçilir. Yunanistan'da ise Papagos ve Karamanlis hükümetleri milliyetçi yapıları nedeniyle daha etkin bir mücadele verirler Papagos Hükümeti ABD'nin tavsiyesiyle Kıbrıs sorununu BM gündemine getirir.

● **1950-1954:** Kıbrıslı yurtseverler gizlice örgütlenmeye ve silahlı mücadele vermeye hazırlanırlar. Gerilla savaşının olanaklarını araştırmak için Grivas adaya gönderilir. 1954 Martında Ada'ya ilk silahlar gönderilir. Yunanistan Dışişleri Bakanı Stefanopulos bu gelişmelerden haberdardır.

● **1955:** Kıbrıslı Rumlar sömürge yönetimine karşı mücadeleyi başlatır. Silahlı mücadelenin başını Grivas ve Georgadis'in kurduğu EOKA çekmektedir. AKEL silahlı mücadele taktiğine karşı çıkar. (AKEL'e göre mücadele grevler, gösteriler yoluyla ve diplomatik kanalla sürdürülmelidir.) Yunanistan Komünist Partisi (KKE) Grivas'ın İç-savaş sırasında Yunan Halk Kurtuluş Ordusu gerillalarını cezalandıran "X" adlı kuruluşu yönetmiş olması nedeniyle EOKA'ya karşı tavır alır. 1956 Zakkariadis'in KKE Başkanlığından uzaklaştırılmasından sonra KKE tavır değiştirir EOKA'yı destekler.Yine 1955'te Kıbrıs'lı Türkler KITEMP (daha sonra VOLKAN, 1957'de ise TMT adını alacak olan) örgütünü kurarlar. Örgüt Türk mahallelerinde Kıbrıs Türklerini Kıbrıs Rumlarına karşı savaşa çağıran bildiriler yayınlarlar. Aynı anda İngiltere, Türkiye'deki Menderes Hükümetine olaya karışması için çağrıda bulunur. Ağustos 1955'te adanın geleceğini belirleyecek Londra Konferansına Türkiye'de çağrılır. Türkiye Enosis'e karşı çıkar. Enosis durumunda Türkiye Taksim(ve çifte Enosis) önerir. Böylece Ada halkının sömürgeciliğe karşı başlattığı hareketin Kıbrıs toplumunu oluşturan iki farklı etnik grup arasında bir çatışmaya dönüştürülmesinin ilk adımı atılmış olur. Londra Konferans'ı Menderes Hükümetinin çıkarttığı İstanbul'da Yunanlılara karşı saldırıya dönüşen 6-7 Eylül olaylarıyla kesintiye uğrar.

● **26 Kasım 1955:** Ekim ayında Ada'ya tayin edilen İngiliz Valisi Mareşal John Harding olağanüstü hal ilan eder. AKEL yöneticilerini tutuklayıp, partiyi yasaklar. Aralık ayı içinde de 10 bin kişilik bir güç EOKA'ya karşı harekete geçer.

● **9 Mart 1956:** Makarios sürgüne gönderilir.

● **1957:** Önce Yunanistan sonra da Makarios **"kendi kaderini tayin etme hakkı"** ndan **"bağımsızlık"** kavramına doğru bir tavır değişikliği gösterirlar.

● **28 Mart 1957:** Makarios ve onunla birlikte sürgüne gönderilenler serbest bırakılırlar. EOKA Başkanı Grivas'ın Kıbrıs'tan güven içinde ayrılabileceği açıklanır. Komutan Harding istifa eder.

● **Kasım 1957:** Denktaş ve arkadaşları EOKA karşısında **"Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT)"** kurarlar. Bu silahlı mücadele veren milliyetçi bir örgüttür. TMT **"Türklerle Rumların bir arada yaşayamayacağının"** propagandasını yapar ve Türk kesiminde Rumlara karşı hızlı bir silahlanmayı teşvik eder.

● **9-12 Aralık 1957:** BM Genel Kurulu ilk kez Kıbrıs konusunda **"kendi kaderini tayin etme hakkı"** ilkesine dayalı bir karar tasarısını onaylar.

● **Ocak 1958:** EOKA AKEL üye[…]

● **1 Mayıs 1958:** 1 Mayıs yürüyüş[…] ve Rum bayraklarını yanyana taşı[…] **"yüzyıllardan beri olduğu gibi bug[…]** yaş[…] haykırırlar. […] çıkanların Magosa'daki örgütü ateş[…]

● **Mayıs 1958:** 22 Mayıs'ta Ru[…] toplayan Kıbrıs İşçi Sendikaları Fe[…] dikacı Ahmet Sadi ve karısı vurulu[…] kurulu üyesi Fazıl Önder öldürülür. […] saldırıları Denktaş'ın TMT'si üstlen[…] beraber aynı örgütlere üye olan Tü[…] örgütlerden çekildiklerini açıkça i[…] çağırır. 29 Mayıs'ta **"komünist fa[…]** Ahmet Yahya katledilir. TMT daha […] eder.Hasan Ali, Ahmet İbrahim, Arif […]

● **Haziran 1958:** 7 Haziran'da T[…] bir bombanın ardından,önceden ör[…] birlikler Lefkoşe Larnaka'da Rum n[…] göz yumması ile saldırırlar Mende[…] saldırıları kışkırtırlar.

● **5-11 Şubat 1959:** Türkiye Yuna[…] Kıbrıs'a verilecek statünün temel il[…]

● **17-20 Şubat 1959:** Londra Ko[…] veren anlaşmalara göre İngiltere, Y[…] sızlığının **"garantör"**ü ilanı edilirle[…] korur.

● **16 Ağustos 1960:** Kıbrıs Cu[…] Makarios Cumhurbaşkanı, Dr. Küçü[…] İngiltere'nin dayattığı 1960 Anayas[…] karşı karşıya getirecek ve kurulan […] nitelik taşımaktadır.

● **25 Mart 1962:** Rum bölgesin[…] gerginleşir.

● **23 Nisan 1962:** Kıbrıs Türk […] gazetesi yazarları Ayhan Hikmet v[…] hemen Rumlara maledilmemesini, […] failleri açıklayacaklarını yazdılar. […] müdürü biri arabasından çıkarken, […]

● **22 Kasım 1962:** Makarios […] iyileştirmek için Ankara'ya gelir. Şi[…]

● **Kasım 1963:** Makarios İngilt[…] kazandırmak için Anayasa'da 13 m[…] Türkiye Kıbrıslı Türklere önerilen d[…] önce davranarak reddeder. Bu arad[…] kaybeder, Papandreu kazanır.

● **Aralık 1963:** 20 Aralık'ı 21 A[…] kesiminde devriye gezen Yunan as[…] toplum arasında Lefkoşe'de başla[…] İngilizler çatışmaları durdurmak am[…] yayarlar ve Türklerle Rumlar arası[…] Kıbrıs'a 15 bin asker çıkarır. Aralı[…] Bakanlıklardan, Meclis'ten ve kam[…] larda nüfusu Kıbrıslı Rum ve Türkle[…] TMT terör örgütü tarafından köy[…] denetlenen bölgelere yerleşmek zor[…]

● **31 Ocak 1964:** Iki toplum aras[…] sonuç alınamadan dağılır. Konfera[…] Planı Kıbrıs Cumhuriyetinin var[…] NATO'nun denetimine bırakıyordu.

● **27 Mart 1964:** BM Barış gücü[…]

● **12 Haziran 1964:** Makarios[…] suçlayan Enosis yanlısı Grivas Ada'y[…] göstermezler!

● **Haziran 1964:** Türkiye gereki[…] ladı. ABD başkanı Johnson döne[…] mektup göndererek Türkiye'nin Kıb[…] kullanamayacağını bildirdi.

● **Ağustos 1964:** 7 Ağustos'ta K[…] saldırıya geçmesi üzerine, 8,9 Ağust[…] mevzileri bombalar. Türkiye Ada'ya […] çer. Amerikalı arabulucu Acheson[…]

...ktaş Operasyonu

Denktaş bağımsızlık ilanı ile birlikte Türk kesiminde darbe yaptı. CTP ve TKP Denktaş'ın demokratik hak ve özgürlükleri ortadan kaldırma ve tek adam olma girişimlerine karşı direniyor.

Bağımsızlık ilanı Ada'da gerilimi arttırırken Türkiye ve Yunanistan'da savaşçı-şöven rüzgarlar estirilmesine yol açtı.

ABD, Ada'da artan bunalımdan yararlanarak biran önce **"NATO'nun batmayan uçak gemisine"** *dönüştürmek için çatışan taraflarla pazarlık yapıyor.*

Bugün özellikle Türkiyeli ve Ada'daki Türk demokratlar, Türkiye Burjuvazisinin ve Cunta'nın ilhakçı eğilimlerine, Denktaş ve ekibinin taksimi kalıcılaştırma ve Türkiye'yle birleşme eğilimine ve Türk kesiminde demokratik hak ve özgürlüklere son verme girişimlerine seslerini yükseltmek tarihi göreviyle karşı karşıyadırlar.

KIBRIS RUM KESİMİNDE ise, 1982 sonbaharında yapılan seçimlerde Kipriyanu-AKEL ortaklığı gücünü koruyarak, Klerides'in sağ cephesi karşısında ezici bir çoğunluk sağlamıştır. Kipriyanu, Makarios'un 60 sonrasında izlediği bağımsızlıkçı tutumu ve bağlantısızlık politikasını kararlılıkla sürdürmekte ve AKEL'le işbirliğini geliştirmektedir. İtalyan Komünist Partisinden sonra en etkin komünist partisi olan Sovyetler Birliği yanlısı AKEL'in her türlü karşı-politikaya rağmen etkinliğini sürdürmesi ve Güney Kıbrıs'ın -Ortadoğu'da gerilimin arttığı bir dönemde- bölgedeki anti emperyalist güçlerin politik bir üssü konumunu kazanması (Türk kesimindeki benzeri gelişmeler de göz önünde bulundurulursa) NATO ülkelerini oldukça endişelendirmektedir. Böylesi bir konjonktürde Yunanistan'daki Papandreu yönetiminin Kıbrıs Rum kesiminde yeniden Enosis (Adanın Yunanistan'a ilhakı) umutlarını diriltmeye çalışması ve Rum yönetimini toplumlararası görüşmeleri tıkamaya yöneltmesi bunun sonucunda Kıbrıs sorununun yeniden sıcak bir hal alması ve böylece adadaki bağımsızlıkçı, demokratik ve ilerici güçlerin gelişmelerinin önlenebileceği koşulların yaratılması, en çok NATO'nun yararına olmuştur. Gerçekten de Kıbrıs Rum yönetimi Yunanistan'daki PASOKhükümetinin yardımıyla, Türkiye'de bir askeri-diktatörlük bulunmasının yarattığı olumsuz havadan da yararlanarak 1983 yılında uluslararası platformlarda ardarda KTFD aleyhine ve kendi lehine kararlar aldırabilmiştir. (Mart ayında Bağlantısızlardoruğunda, Mayıs ayında BM Genel Kurulunda Rum yanlısı kararlar alınırken, Avrupa Konseyi Parlamenterler Assamblesi 19 yıl sonra Kıbrıslı Rum parlamenterleri Kıbrıs'ın temsilcileri olarak kabul etti. Oysa Aralık 1963 bunalımından sonra Türk görevliler birleşik bakanlıklardan, Meclis'ten ve kamu hizmetlerinden ayrılınca Avrupa Konseyi Rum parlamenterleri Kıbrıs'ın temsilcisi olaral görmeme kararı almıştı. Yine 83 yılında Batı'da Türk tarafının toplumlararası görüşmelerde eşitlik ilkesinden vazgeçmesi yolundaki telkinler artmaya başladı. Halbuki 1975'teki Denktaş-Makarios buluşmasından sonra Türk kesimi görüşmelerde eşit bir konumda taraf oluyordu.)

Türk kesiminin bağımsızlık ilanı üzerine Kleridis bir yandan bu karara karşı çıkarken diğer yandan da bu sorunun Kipriyanu'nun kendisinden sonra toplumlararası görüşmelerde sürdürdüğü uzlaşmaz tutum nedeniyle ortaya çıktığını söylemeyi de ihmal etmemiştir. Yunanistan'da ana muhalefet partisi Yeni Demokrasi Partisinin başkanı Averof'un Papanderu'ya benzer içerikte eleştiriler yönelttiği hatırlanırsa, önümüzdeki dönem gerek Yunanistan'da, gerek Kıbrıs Rum kesiminde Amerikancı sağ muhalefetin, Türkiye ve Türk toplumu ile olan uzlaşmazlıktan ve çatışmadan bıkmış kitlelerin karşısına NATO ve Pentagon patentli *"uzlaşma çözümleriyle"* uzlaşma havarisi olarak çıkmaya hazırlandıkları anlaşılacaktır.

YUNANİSTAN CEPHESİ

Yunanistan'da Papandreu başkanlığındaki PASOK yönetimi, Yunanistan NATO üyesi olmasına karşın, dış politikada giderek bağlantısızlık yanlısı bir çizgi izlemeye yönelmektedir. Üstelik Papandreu hükümeti, Yunan halkında CIA destekli Albaylar Cuntasının baskı rejiminin yarattığı anti-NATO ve özellikle anti-Amerikan tutumu körükleyen bir siyaset izlemektedir. Ayrıca PASOK hükümetinin yıpranması sağ partilere değil, 3.parti konumundaki sovyet yanlısı Yunanistan (dış) Komünist Partisine (YKP) yaramakta, YKP giderek güçlenmektedir. Papandreu ordu, gizli güvenlik örgütleri, polis ve bürokrasideki amerikancı, faşist odakları etkisizleştirmek, sağ karşısındaki etkinliğini sürdürmek için gerek Türkiye ile olan sorunlarda, gerekse Kıbrıs konusunda oldukça şöven bir tutum izlemektedir. PASOKhükümeti kendi NATO'ya ve ABD'ye karşı olma politikalarını, ABD ve NATO'nun, Türkiye-Yunanistan arasındaki sorunlarda Yunan ulusal çıkarlarına da aykırı davrandığını kanıtlayarak meşrulaştırmaya çalışmaktadır. (Türkiye'de bazı sol çevreler de Ecevit hükümeti döneminde benzer bir tutum içindeydiler.) Bu tutum YKP tarafından da sessizce onaylanmakta, hatta zaman zaman desteklenmektedir. Sonuçta, Türkiye-Yunanistan ilişkilerinin gerginleşmesine yol açan ve uzun dönemde sağın işine yarıyan bir şövenizm dalgası ortalığı kaplamaktadır.

Papandreu'nun Kpriyanu'nun KTFD yönetimine karşı uzlaşmaz tutum içine girmesini desteklemesi ve 74 sonrasında unutulmuş görünen Enosis düşüncesini yeniden canlandıracak girişimlerde bulunması Denktaş ve ekibinin ayrılıkçı politikalarına güç katmaktadır. KKTC'nin ilanı Papandreu'yu da zor durumda bırakmıştır. Papandreu karar sonrasında yeniden *eskiye dönüşü sağlıyabilecek* hiç bir araca sahip görünmemektedir. Yapabileceği, uluslararası düzeyde KKTC'nin tanınmamasını ve tecrit edilmesini sağlamaktır. Bu ise sadece adadaki bugünkü taksimin kalıcılaşmasına hizmet eder. Ayrıca Papandreu bu sonucu elde edebilmek için ABD, NATO ve AET ülkeleri karşısında bir çok ödün vermek durumunda da kalacaktır.

Yeni Düzen Partisi (YDP) lideri Averof, KKTC ilanından sonra Papandreu'yu hatalı politika izlemekle suçlar ve *"Başbakanın tutumu"*, der *"bağımsızlığa yol açtı. Papandreu'nun bu konu da üstün vatanseverlik havasına girmesi sorunu tahammül edilemez hale getiriyor."* (27 Kasım Cumhuriyet). Papandreu'nun iki ülke arasında gerilimleri artıran, ama kısa dönemde somut herhangi bir başarı sağlayamayan politik çizgisi, YDP'nin ardında toplanan Yunan sağının (kitleler nezdinde güçlenip güçlenmeyeceği bugün için tartışma konusu olsa da) NATO'cu çözümlerle *"barış havarisi"* kimliği takınmasına neden olmaktadır.

TÜRKİYE CEPHESİ

Cunta mensupları arasında Kıbrıs'taki son 20 yılın gelişmelerinde her dönem doğrudan devresinde bulunmuş olanlar vardır. Ayrıca MDP Genel Başkanı Sunalp 60'lı yılların İnönü ve Demirel hükümetleri dönemin-

»

NASIL GELİNDİ

saldırmaya başlar.
sol eğilimli Türk ve Rumlar, Türk
anti-emperyalist sloganları ve
Türklerin ve Rumların birarada
e Rumlarla omuz omuza alanlara
irler.
Türk işçilerini çatısı altında
yonu Türk Şubesi Başkanı sen-
Mayıs'ta İnkilapçı gazetesi Yazı
Bu faşist
MT dağıttığı broşürde Rumlarla
eğer yaşamak istiyorlarsa(!) bu
den açıklamalarda bulunmaya
"te bulunduğu iddiasıyla berber
aki günlerde saldırılarına devam
i Basındi adlı ilericilere saldırılır.
ın yayın bürosu önünde patlayan
nmiş Kıbrıslı Türklerden oluşan
lelere İngiliz güvenlik güçlerinin
Küçük ve Denktaş demeçleriyle

ın Başbakanları Zürih'te buluşup
konusunda anlaşırlar.
ısı toplanır. Kıbrıs'a bağımsızlık
stan ve Türkiye Kıbrıs'ın bağım-
giltere adadaki 7 askeri üssünü

yeti'nin bağımsızlığı ilan edilir.
kan yardımcısı seçilir. Özellikle
ürk ve Rum toplumlarını sürekli
nsız Devleti işlerkılmayacak bir

ki camide bomba patlar, durum

Partisi önderleri ve Cumhuriyet
het Gürkan gazetelerinde olayın
bir tahrik olduğunu, gerekirse
e gazetenin sahibi ile yazı işleri
yatağında uyurken öldürülürler.
'la Türkiye arasındaki ilişkileri
aleyhte gösterilerle karşılanır.
in de desteğiyle devlete işlerlik
ik değişiklik önerisinde bulunur.
lik tasarısını, Kıbrıslı Türklerden
anistan'da seçimleri Karamanlis

bağlayan gece Lefkoşenin Türk
ine ateş açılır. 21 Aralık'ta iki
atışmalar hızla Ada'ya yayılır.
birliklerini Ada'nın her tarafına
Yeşil Hat" çizerler. Yunanistan
alımından sonra Türk görevliler
netlerinden çekildiler. Aynı sıra-
oluşan köylerdeki binlerce Türk,
terk edip TMT militanlarınca
bırakılırlar.

yapılan Londra Konferansı hiçbir
ngiltere'nin önerdiği Santis Ball
fiilen sona erdiriyor ve adayı

da göreve başlar.
omünistlerle işbirliği yapmakla
er. Türkler ve Türkiye olaya tepki

brıs'a çıkarma yapacağını açık-
ürkiye Başbakanı İnönü'ye bir
karşı amerikan yardımı silahları

Milli Muhafızının Türklere karşı
nü Türk jetleri adadaki bazı Rum
ma yapmaktan son anda vazge-
ğustos'ta, taraflara daha önce

önerdiği kendi planını bazı rötuşlarla yeniden gündeme getirir. Plan Türkiye'ye Ada'da üs verirken esas olarak Enosis'i öngörüyordu. Türkiye Acheson Planını 21 Ağustos'ta reddeder 25 Ağustos'ta da Makarios ve Papandreu Atina'da birlikte planı reddederler.

● **11 Nisan 1965:** Türk faşistler AKEL Merkez Komitesi üyesi sendikacı Derviş Kavazoğlu ile yine sendikacı Kosta Mişali'yi bir araba içinde katlederler.

● **1966:** Grivas'ın girişimlerini önlemek için Makarios Özel Muhafız Gücünü kurar ve Ekim ayı içinde bu birliği Çekoslovakya'da getirttiği silahlarla donatır. (Makarios Yunanistan'dan gelen subayların yönettiği ve komutanlıkları arasında Enosisci ve Grivas yandaşı kişilerin oldukça çok olduğu Milli Muhafız Kuvvetlerine güvenmemektedir.) Türk ve Yunan Hükümetleri Makarios'un bu girişimine yoğun tepkilerde bulunurken İngiltere de bu tepkileri destekler. Bu arada 1965'de İnönü, 1967'de Papandreu hükümetleri düşürülür.

● **Kasım 1967:** 15 Kasım'da Türkler Barış Gücü birliklerine rağmen Grivas'ın emriyle hareket eden Rum Milli Muhafızlarının saldırılarına uğradılar. Rum ve Yunan birlikleri Geçitkale ve Boğaziçi köylerinde imha hareketlerine girişti. Türkiye askeri müdahaleye hazırlanırken Amerikalı arabulucu Vance devreye girer. Vance'ın girişimleriyle Yunan cuntası ve Türkiye arasında anlaşma sağlanır. Anlaşmanın bir maddesine göre Kıbrıs'lı Türklere denetledikleri bölgelerde özyönetim hakkı tanınır. Bu arada 15 bin Yunan askeri adadan çekilirken, Yunanistan'ın baskısıyla Grivas Atina'ya geri döner.

● **29 Aralık 1967:** Kıbrıslı Türkler denetledikleri yerde geçici yönetim kurduklarını açıklarlar.

● **1969:** Rum kesiminde **"Milli Cephe"** adlı Enosis yanlısı faşist bir örgüt Rum demokratlara, ilericilere, yurtseverlere saldırılar düzenlemeye başlar.

● **8 Mart 1970:** AKEL kongresi toplantı halinde iken Makarios'a başarısız bir suikast düzenlenir. Suikast Makarios'u devirmeyi vce AKEL'i hedeflemektedir. Darbenin ardında Milli Cephe Örgütü, Albaylar Cuntası ve CIA vardır. Milli Cephe Örgütü kapatılır.

● **2-9 Haziran 1970:** Makarios SSCB'yi ziyaret eder. Makarios'un bağlantısızlar yanlısı politikası ABD ve NATO'yu endişelendirmektedir.

● **Eylül 1971:** Grivas Ada'ya döner. Grivas'ı Ada'ya Makarios'la giderek bozulan Albaylar Cuntası göndermiştir. Türkiye'de 12 Mart **"balyoz"**u vurulmuştur ve Erim hükümeti Grivas'ın adaya dönüşüne pek tepki göstermemiştir. Bağlantısız ülkelerle sıkı bir ilişki içinde olan SSCB'ye giderek yaklaşan Makarios ABD'nin, NATO'nun Yunanistan'daki Albaylar Cuntası'nın, Adadaki Rum ve Türk faşistlerinin, Türkiye'deki 12 Mart yöneticilerinin ortak hedefidir. Grivas adaya döner dönmez yandaşlarını Rum komünistlerine ilericilerine karşı bir iç savaşa hazır olmaya çağırır ve EOKA-B'yi kurar. EOKA-B kısa süre içinde etkinliğini arttırır.

● **28 Ocak 1974:** Grivas ölür. EOKA-B'nin başına geçen Konstantin Makarios'u devirme girişimlerini sürdürür.

● **Şubat 1974:** Türkiye'deki Ecevit Hükümetinin programı içinde yer alan **"federal devlet"** önerisine dayanarak Rum tarafı Lefkoşe'de başlayan genişletilmiş toplumlararası görüşmeleri tek taraflı bir biçimde belirsiz bir tarihe erteler.

● **Nisan 1974:** Ada'daki İngiliz üsleri sorunu gündeme gelir.

● **25 Nisan 1974:** Makarios Pekin dönüşü EOKA-B'yi yasadışı ilan eder.

● **2 Temmuz 1974:** Makarios Yunanistan Cumhurbaşkanı General Gzıkos'e gönderdiği mektupta Kıbrıs'taki Yunan subay ve askerlerin EOKA-B'yi kışkırttığını bu nedenle bu askerlerin geri çekilmelerini ister.

● **15 Temmuz 1974:** Yunanlı subayların önderliğindeki Ulusal Muhafızlar darbe yapar ve Cumhurbaşkanlığına EOKA-B'cı faşist Samson atanır. Makarios darbecilerin elinden kurtularak Baf'tan Rum Halkını silahlı direnişe çağırır ve direnişin kırılmaya başlaması üzerine Ada'dan ayrılır.

● **20 Temmuz 1974:** Türkiye'de Ecevit Hükümeti son gelişmeleri Ada'nın bağımsızlığını ortadan kaldıran bir girişim olarak niteleyerek, garantör devlet olarak askeri müdahalede bulunur. 23 Temmuz'da ateşkes ilan edilir.

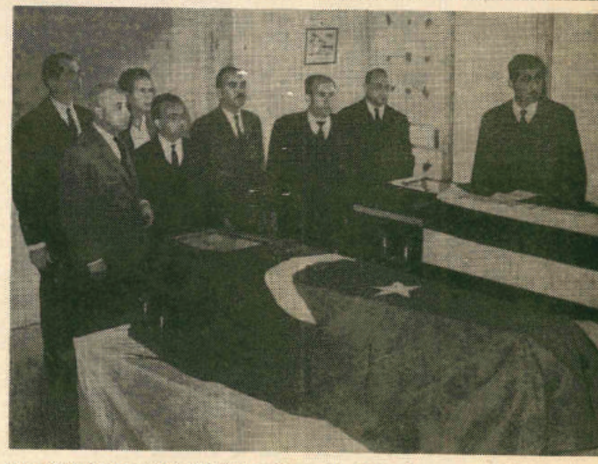
● **15 Ağustos 1974:** Zürih görüşmelerinde **"iki toplumlu federasyon"** tezi doğrultusunda herhangi bir ilerleme sağlanamayınca, Türk birlikleri adada ikinci harekata başlar. Bu arada Kıbrıs Rum kesiminde Samson devrilmiş, başa Klerides geçirilmiştir, aynı şekilde Yunanistan'da da Cunta yıkılmış Karamanlis yönetime getirilmiştir. Türk birlikleri Ada'nın Kuzeyini tümüyle denetimleri altına alırlar.

● **5 Şubat 1975:** KTFD ilan edilir. Denktaş'ın başkanlık ettiği UBP iktidara geçer.

●

KIBRIS'IN VE KKTC'NİN KİMLİĞİ

Toplam Yüzölçümü: 9251km2
Toplam Nüfus:570 bin
KKTC'nin Yüzölçümü: 3355km2 (Ada'nın % 37'si)
KKTC'nin Nüfusu: 140 bin (Toplam Nüfusun %24'ü)
KKTC'nin Dış Ticaret Hacmi: 162 milyon Dolar(Bunun %35'i Türkiye ile)
KKTC'nin Milli Geliri(1982): 1,8 milyon TL.
Türkiye'nin KKTC'ye dolaylı/dolaysız yardımı(1983):19 Milyar TL.
Kırsal Kesimde Yaşayan Nüfus Oranı: %60
KKTC'de bütün sanayi tesisleri (38 fabrika) Sanayi Holding'te toplanmış. Çalışan nüfusun %20'si Sanayi Holding bünyesinde.
Önemli Sanayi Kolları: Narenciye, işlenmiş süt-peynir üretimi, tekstil, şarap tütün, paketleme.

Türk faşistlerce birlikte öldürülen Kavazoğlu-Misauli cenazesi de Türk-Rum dostluğunun simgesi olmuştur.

de Kıbrıs'la ilgili uluslararası görüşmelere gönderilen heyette askeri danışmandı. (Sunalp, daha Temmuz 1964'te Amerikalı arabulucu Acheson'la yapılan görüşmede Türkiye'nin stratejisi bakımından, Ada'ya olan ihtiyacının sadece bir üsle karşılanamıyacağını belirtmişti. Sunalp'e göre Ada'nın önemi, Türkiye'nin komünist blokla çevrili bulunmasından ve Yunanistan'nın Çanakkale boğazından Meis adasına kadar Türkiye'nin kıyılarını denetleyebilmesinden ileri geliyordu. 1964 Ağustos'unda Kıbrıs'ta çıkan çatışmalar üzerine Milli Güvenlik Kurulu'nun aldığı kararla Ada'da Rum askeri tesisleri bombalanır ve donanmanın çıkarma yapması kararlaştırılır. Daha sonra plan uygulamaya sokulmadığında askeri danışman General Sunalp, *"Devam etmeliydik, niçin başladık, Makarios hala meydan okuyor"* diye en sert eleştiri yönelten kişidir. (Kıbrıs, Birikim Y., s. 34-35) Yine Sunalp Denktaş'ın 60'larda Ankara'daki sürgün döneminde en yakın dostudur. Denktaş'ın anlattığına göre (Cumhuriyet, 16 Kasım) birbirlerine *"ulan"* diye hitap edecek kadar samimidirler.)

Generaller, bu denli içiçe oldukları ve önem verdikleri Kıbrıs sorununda bazı adımlar atmayı programlarına almışlardı. Üstelik son günlerdeki gelişmeler (Lübnan'daki Amerikan birliklerine sağlanan kolaylıklar, vs.) Türkiye'nin Ortadoğu politikalarında yapacağı ABD yanlısı dönüşümü KKTC'nin ilanının Batı'da yaratacağı sonuçlarla meşrulaştırmayı planladıklarını göstermektedir. Sorun bu adımların zamanlamasına kalmıştı. 6 Kasım seçimleri sonuçları (Denktaş'ın zorlamasıyla) bu adımları erkene aldırttı.

Generaller, büyük basının da yardımıyla, seşim sonuçlarını gölgede bırakacak biçimde öne çıkan *"Kıbrıs sorunu"*'nun yarattığı politik-ideolojik ortamı iç siyasal gelişmeleri kendi denetimlerinde yönlendirmek için kullanmaktadırlar.

Cunta, bir yanıyla da Türkiye'ye yönelen uluslararası tepkileri etkisizleştirmek amacıyla, bağımsızlık ilanının kendisi için de sürpriz olduğu görüntüsünü sergiledi ve kararı Kıbrıs Türklerinin tek başlarına verdiğini iddia etti. (74'de Albaylar Cuntası da Makarios'a karşı düzenlenen Samson darbesi sonrasında benzer bir açıklama yapmıştı.) Ama bu tutum ve iddialarına rağmen, TC Devletinin KKTC'ni hemen tanıması ve elinden gelen her türlü yardımı esirgemeyeceğini ilan etmesi tavrıyla generaller kendi kendilerini yalanladılar.

Sivil burjuva muhalefet odakları da dahil *tüm* burjuva siyasal çevreler, bağımsızlık kararını *"kaçınılmaz"* olarak niteleyip, TC Devletinin benimsediği politikaya onay verdiler. Kararı en çok alkışlayanlar MHP'li faşistler oldu. MHP yanlısı Yeni Düşünce Dergisi daha seçimler öncesinden Ekim başında başlattığı bu konudaki kampanyanın şiddetini arttırdı. Faşist köşe yazarları özellikle de gerici-faşist çevrelerin tarihsel özlemi olan ilhak düşüncesini yeniden hararetle gündeme getirdiler. Örneğin, hala federatif sistem önerisinden vazgeçilmemiş olmasını eleştiren Ergun Göze, 3 Mart 1974 tarihli eski bir yazısından alıntı yaparak şöyle demektedir:

"Amma görülen odur ki. 'Federasyon teklifi olacak iş değildir'. Türk milleti gayretlerini bundan on sene önceki yazımda belirttiğim formüle göre ayarlamalıdır. Bakınız aynı yazıyı basıl bitirmişim. 'Ve eğer bu başlangıçtan sonra federatif sisteme ricat edilecekse, Lefkoşe'dekikonferansımda belirttiğim gibi bu, ancak Kıbrıs ile Türkiye arasında teşkil edilecek bir federatif sistem olmalıdır.' Evet, on sene önce böyle yazmışım. Ve keramet değilmiş." (Tercüman, 29 Kasım)

İlhak eğilimi, 74 askeri müdahalesinden sonra büyük sermaye çevrelerinde hızla gelişmektedir. Tekelci gruplar, Kuzey Kıbrıs'a *"ekonomik iştah"* ile bakmaktadırlar. 76 sonrasında Lübnan'ı yitiren Arap sermayesi de gözlerini Kıbrıs'a dikmiştir, Uzun yıllar Koç Holding'in danışmanlığını yapan ve halen Ortadoğu iş çevrelerine seslenen *"Middle East Business and Banking"* adlı bir dergi yayımlayan Prof. Erol Manisali bu konuda şöyle demektedir: *"bağımsızlık ilanı Kuzey Kıbrıs ekonomisini olumlu yönde etkiler... Kuzey Kıbrıs'a büyük ilgi duyan Arap iş alemi bağımsızlık ilanının er geç olacağı beklentisiyle tereddütte idi. Şimdi bu tereddüt kalktı. Kuzey Kıbrıs'ta önemli bir turizm potansiyeli var. Yine Kuzey Kıbrıs, Türkiye'deki serbest bölgelerle bütünleşerek Doğu Akdeniz'in en önemli ticaret merkezi haline gelecebilir."* (Cumhuriyet, 20 Kasım)

Büyük burjuvazinin *"ekonomık işgal"* eğilimini en iyi ve en açık biçimde Özal dile getirmektedir. Gerçi Özal, çeşitli sorunları devralarak hükümet olduğu koşullarda, Batı ülkelerinden siyasal, özellikle de ekonomik alanda göreceği desteğin azalması sonucunu yaratacağı endişesiyle bağımsızlık kararının zamanlamasını (ve alınış biçimini) eleştirmiştir. Ama Özal'ın, 6 Kasım seçimlerinden hemen sonra Kıbrıs Bayrak radyosuna verdiği demeçte *"Kıbrıs Türk kesimini bütünüyle serbest bölge ilan edeceğiz"* dediği hatırlanırsa, şimdi Türkiye tekelci sermayesinin çıkarlarının ifadesi olan bu düşüncesinin uygulanması için daha uygun bir zemin elde ettiği ve bu zemini hızla değerlendirmeye yöneleceği açıktır.

Türkiye tekelci burjuvazisinde gelişen bu eğilim aslında Kıbrıs'ta gelişen Türk burjuvazisinin de eğilimidir. KTFD'nin ilanıyla daha önce Rum burjuvazisi ve kilisenin konumu sayesinde sağlayamadığı ilkel-sermaye birikimi ve gelişme olanaklarına kavuşan Kıbrıs Türk burjuvazisi bugün Türkiye burjuvazisinden destek alıp gelişmek istegindedir. Gelişen Kıbrıs Türk burjuvazisinin siyasal temsilcisi UBP'nin başkanı Denktaş yaptığı bir konuşmada, *"Türkiye'siz yaşayamayız"* demiştir. Bu sözler adadaki Türk burjuvazisinin ve UBP'nin Türkiye'yle birleşme eğiliminin en açık ifadesidir.

Ayrıca ikinci Atatürk olma oyununu oynayan Evren de *"Gazi'nin 38'deki Hatay hediyesi"* gibi koşullar uygun olursa Kuzey Kıbrıs'ı Türkiye'nin 68. vilayeti ilan etmekten çekinmez. (Denktaşın ilerde karşılaştığı ekonomik, politik ve askeri güçlükleri gerekçe göstererek yönelebileceği Hatay Cumhurbaşkanı Tayfur Sökmen'vari bir *"Türkiye ile birleşme"* referandumu bu koşulları sağlayabilir.)

Bu arada sivil burjuva muhalefet çevrelerinin, özellikle de sol kimlikli odakların, *"bize karşı birleşen dış düşmanlara karşı ulusal birlik olalım"* şarkısını söylemeye, Cuntadan daha çok hevesli oldukları görüldü. Bazıları Cunta'nın içerde kendiliğinden yumuşamaya gideceği beklentisiyle *"Dış güçlükler karşısında ulusal birlik için iç-uzlaşma"* önerdiler. *"Kuzey Kıbrıs'ın bağımsızlığı artık Türkiye'nin bağımsızlığı sorunudur"* diyecek kadar ileri gidenler oldu. (Mümtaz Soysal, Milliyet, 18 Kasım) Şaşkınlık ta bu kadarlada yetinmiyenler *"Bağımsızlık haktır"* diye manşet atıp, *"oh! iyi ki yalnız kaldık"* başlıklı başyazılar yazdılar. (Yazko-Somut, 25 Kasım 83). Kıbrıs'taki gelişmelere ilişkin *"kimlerle nereye doğru?"* sorusunun cevabını vermek bile akıllarına gelmeden, bu çevreler nerdeyse Cunta'nın anti-emperyalistliğini ilan edeceklerdi! (Aynı çevreler 1974 *"Barış Harekatını da"* ABD'ye rağmen bir girişim olarak alkışlamışlar ve kamuoyuna anti-emperyalist bir tavır biçiminde sunmuşlardı. Ve *"Barış Harekatı"* nın ardından oluşan şöven havadan ise *içerde* daha sonra en fazla yarar sağlıyan MC partileri olmuştu.)

NATO-ABD ve SOVYETLER BİRLİĞİ ÇATIŞMASI CEPHESİ

Bugün, dünyanın orasındaki yada burasındaki gelişmeleri belirleyen,en azından etkileyen ABD-SSCB çatışması açısından Ortadoğu'daki ve Akdeniz'deki sorunlara bakıldığında, ABD'nin gerilimleri artıran, çatışmaları tırmandıran saldırgan taraf olduğu hemen görülür. Sovyetler Birliği ise daha çok varolan mevzilerini yitirmeme çabası içindedir. Özellikle Kıbrıs sorununda Sovyetler Birliği Doğu Akdeniz'de gerilimi artırmamaya özen gösteren ve varolanla yetinen bir tutum içinde olmuştur. 1960'tan bu yana SSCB Türkiye-Yunanistan ve İngiltere gibi üç NATO ülkesinin garantör olduğu Kıbrıs'ın bağımsız kalmasını savunmuştur. Sovyetler Birliği Ada'nın-Enosis ya da Taksim- şu ya da bu biçiminde NATO üssü haline gelmesi sonucunu yaratacak girişimleri engellemek en azından etkisizleştirmek siyaseti izlemiştir. SSCB'nin bu *"temkinli"* siyaseti AKEL'i zaman zaman akıl almaz bir pasifizme itmiştir. (AKEL kendi başına iktidar olabilecek güçte olmasına karşın Ada'da ve bölgede gerginlik artar endişesiyle seçimlere bağımsız girmemekte önce Makarios'u sonra Kprianu'yu desteklemektedir. AKEL 70 sonrasında Albaylar cuntasının gönderdiği Yunan subay ve askerlerinin örgütleyip ve silahlandırdığı faşist EOKA-B'nin terör siyaseti karşısında *"iç-gerilimi yükseltmemek"* gerekçesiyle oldukça pasif davranmıştır. AKEL başta olmak üzere Rum ilerici ve demokratlarının bu tutumu, EOKA-B'yi ve cuntayı saldırganlıkta daha da cesaretlendirmiştir.)

KKTC'nin ilanı Ada'da bir süredir dondurulmuş olan bunalımı yeniden canlandırmış ve gerilimi artırmıştır. Kıbrıs'ta bunalımın artması ise ABD'ye ve NATO'ya yaramaktadır. Nitekim bağımsızlık kararından bir kaç gün sonra TASS'da çıkan bir yorumda bu açıkça dile getirilmiştir: *"Kıbrıs'ta başgösterebilecek bir bunalım ABD çıkarlarına hizmet edecek, Kıbrıs'ın 'bir ABD ve NATO uçak gemisine' dönüştürülmesini kolaylaştırabilecektir... Kıbrıs Lübnan'dan 200 km.uzaktadır. Kıbrıs'ın bu coğrafi konumundan ve adadaki üslerden dolayı ABD'nin Kıbrıs'a ilgisi artmaktadır."*

YENİDÜZEN

29 KASIM 1983 — HAFTALIK SİYASİ GAZETE — SALI

DENKTAŞ'IN ORTAYA ATTIĞI KURUCU MECLİS TARTIŞMALARI SÜRÜYOR

TKP VE CTP ANAYASAYI VE DEMOKRASİYİ SAVUNACAK

BAŞYAZI

Beyaz Darbe

CTP organı Yeni düzen Denktaş'ın darbesine geniş yer vermektedir.

Ada'da gerilimin artması, ABD başta olmak üzere çeşitli NATO ülkelerinin, tarafları, herbirine şu ya da bu ölçüde baskı uygulayarak ama daha önemlisi herbirinden kendi *yararına bazı ödünler koparak*, uzlaştırmak için devreye girmelerine neden olmaktadır. Örneğin İngiltere, üç garantör ülke arasında bir zirve teklif ederek Türk askerlerinin kademeli olarak çekilmesini, Rum Milli Muhafız Ordusunun ve KKTC güvenlik kuvvetlerinin kçaldırılmasını ve Ada'da güvenliğin *Amerikan askerlerinin de katılacağı* ve çoğu AET ülkeleri askerlerinin oluşturacağı çok uluslu barış gücü kuvvetlerine bırakılmasını öneren Thatcher Planını gündeme getirmiştir. (İngiltere 63 olaylarından sonra da benzer bir öneri getirerek Ada'da güvenliğin NATO birliklerinin oluşturacağı Barış Gücü'ne bırakılmasını istemişti.) Yine New York Times gazetesinin iddiasına göre, 1982'de Reagan Yönetimi ve Kıbrıs Rum Yönetimi bir anlaşma yapmıştır; bu anlaşmada Larnaka Havaalanı, Lübnan'a Amerikan personeli ve malzemesi gönderilmesinde kullanılmıştır; Türkiye'ye ve KKTC'ye ambargo niteliğinde uygulamalar gündeme getirilmesi için, Rum yönetimi ABD'ye karşı Larnaka kozunu ileri sürecektir. Türk kesimine ilişkin aynı içerikte bir haber de Frankfurter Allgemeine gazetesinde yer almıştır. Robert Held adlı strateji konuları uzmanı gazetedeki yorumunda, *"şu toz duman hele bir dağılsın,"* der, *"o zaman Kıbrıs'ın ortayerindeki kocaman -Geçitkale- askeri havaalanı projesinin Amerika için nasıl bir önem taşıdığı açığa çıkacaktır. Çünkü Amerikanın NATO temasları dışındaki operasyonlar konusunda müttefikleriyle sorunları vardır. NATO sınırları dışında Kıbrıs Adasındaki bir ik ek tesis, Amerikan çevik müdahale kuvvetlerine ilişkin sorunlarla birlikte NATO'luların bu konudan kaynaklanan dertlerinide bir ölçüde hafifletebilir."* Her ne kadar Denktaş başta olmak üzere UBP yöneticileri Geçitkale tesislerine ilişkin ABD ile her hangi bir ikili anlaşmanın kesinlikle söz konusu olmadığını aşıklamalarına karşın, Pentagon ve NATO yetkililerinin de Örsan Öymen'ini deyişiyle, *"olaya ada da yaşayan insanlar yerine coğrafya haritasındaki stratejik konumu açısından baktıkları"* da açıktır.

SÖMÜRGE SAVCI YARDIMCILIĞINDAN BAĞIMSIZLIK ŞAMPİYONLUĞUNA

Denktaş 1950-1957 yılları arasında Kıbrıstaki İngiliz Sömürge Yönetiminin Başsavcı Yardımcılığını yapmış ve sömürge yönetimi aleyhinde açıklamalar yapan Makarios ve benzeri Rum liderler hakkında Başsavcıdan daha kralcı davranmıştır.

ABD yönetiminin, bağımsızlık ilanı sonrasında gerek KKTC'ye gerekse Türkiye'ye karşı tepkisi oldukça yumuşak olmuştur. Reagan yönetimi bağımsızlık kararının kaldırılmasını talep etmiş ve ilişki içinde olduğu bütün ülkelerden yeni devleti tanımamalarını istemiştir, ama toplumlararası görüşmelerin de bir an önce başlatılmasını istemiştir.

Sol çevrelerde ABD'nin bu tavrından kalkarak KKTC'nin ilanını Amerikan çıkarlarını bozan bir gelişme olarak değerlendirenlerde vardır. Ama ABD'nin bugün başka türlü davranması düşünülemez. Çünkü Yunanistan'daki giderek artan anti-amerikan atmosfer ve sosyalist, komünist partilerin etkinliği koşullarında Reagan yönetimi -ABD Cumhurbaşkanlık seçimlerinin de 84 yılı içinde yapılacağı gözönünde bulundurulursa- onlara güç katacak ve Averof'u güç durumda bırakacak açıktan Türkiye yanlısı bir tutumu benimseyemezdi. Bu arada Reagan yönetimi Türkiye'ye herhangi bir ambargo uygulamasını hiç bir biçimde savunamayacağını ve böylesi girişimlere karşı çıkacağını açıklamıştır. Üstelik ABD'nin yeni devletin tanınmaması için çeşitli ülkelere baskı yapması sonucu KKTC tecrit durumu devam edecek, böylelikle adadaki *"bağımsız"* Türk devleti karşı karşıya olduğu çeşitli sorunların (özellikle ekonomik sorunların) çözümünde Türkiye'ye daha fazla bağlanacak ve bu durum Türk kesimindeki Türkiye ile birleşme eğilimlerine güç katacaktır. Açıktır ki, adanın şu ya da bu yolla ama en kısa sürede NATO etkinlik alanına girmesini savunan ABD açısından böyle bir gelişme oldukça olumludur. Öte yandan Reagan yönetiminin toplumlararası görüşmeler için baskı yapması da Türk kesiminin yararınadır. Her ne kadar Rum yönetimi ve Yunanistan, Türk kesimi bağımsızlık kararını kaldırmadan görüşmelere yanaşmasalar da (çünkü aksi takdirde KKTC'yi meşrulaştırmış olurlar) toplumlararası görüşmelerin yapılması doğrultusunda uluslararası baskıların artması durumunda Kipriyanu-Papandreu ikilisi zor durumda kalırlar.

Ayrıca NATO'nun genel da Cunta-Denktaş ikilisine karşı son derece yumuşak olduğu gözlerden kaçmamaktadır. Adada yıllardır gözü olan NATO, bağımsızlık kararına hiç bir tepki göstermemiş, oldukça sessiz kalmıştır. NATO Genel Sekreteri Luns'un *"Bu durum bizi ilgilendirmez"* demesi en çok Cuntayı hoşnut kılmıştır.

ÇIKARILMASI GEREKEN DERSLER

Kıbrıs, yüzyıllardır içiçe, yanyana yaşamış iki halkın emperyalist güçler ve onların yerli işbirlikçileri tarafından nasıl birbirine düşman hale getirildiğine ilişkin en somut örneklerden biridir. İngiliz emperyalizmi 30'lar ve sonrasında adada gelişen anti-sömürgeci ve bağımsızlıkçı bir mücadeleyi adadaki kendi çıkarlarını savunabilmek için çeşitli müdahalelerle (50'li yıllarda anti-sömürgeci mücadelenin başını çeken Rumlara karşı Türkleri kullanma, Türk faşist örgütlerini kışkırtma, adadaki iki toplumu her an karşı karşıya getiren 1960 anayasasını dayatma, 63'de Rum yönetimin anayasa değişikliği istemine önce prim verip sonra Türk yönetimine karşı yalnız bırakma, vb.) iki etnik grubun çatışması haline dönüştürmüştür. Sonraları İngiliz emperyalizminin gücünün gerilemesine parelel olarak devreye ABD girmiştir. ABD'de İngilizlerin körüklediği çatışma ortamının sürmesinde yarar ummuş ve Samson darbesinde olduğu gibi CIA aracılığıyla doğrudan devreye girdiği dönemler bile olmuştur.

Gerek Rum kesiminde ve Yunanistan'da, gerekse de Türkiye'de sol güçler çoğu kez reel-politik bir tutumla,kısa dönemli yararlar uğruna, sonuçta kendi eğemen sınıflarına, sağ siyasal güçlere ve emperyalizme hizmet eden şöven politikaları izlemişler ya da böylesi politikalara sessiz kalmışlardır. Örneğin 50-60 döneminde AKEL bütün Kıbrıslı örgütler gibi Enosis'i savunmuştur. 60-74 arasında Makarios Enosis politikasına karşı çıkmamıştır ve AKEL bu dönemde de Enosis konusunda oldukça sessizdir. Baba-oğul Papandreular ise Enosis'i hep savunmuşlardır. Rum ve Yunan solu'nun bu tutumu en çok EOKA gibi faşistlerin işine yaramıştır. EOKA her zaman en militan Enosis savunucusu olarak çatışmaları tırmandırmıştır. Rum ve Yunan solu'nun bu tutumu sonuçta Türk kesiminde ayrılıkçı ve şöven Küçük-Denktaş ikilisini güçlendirmiştir. Türkiye'de de Ecevit dahil bir çok sol çevre ise, sağ ile milliyetçilik yarışına girip gerçek milliyetçilerin kendileri olduğunu ıspatlarcasına Kıbrıs başta olmak üzere Yunanistan'la olan bütün sorunlarda -yine en fazla faşist örgütlerin savunduğu ve yararlandığı- şöven bir politika sürdürmüşlerdir. Sonuçta Kıbrıs bütünüyle- bazı yönleriyle Lübnan'ı andıran bir biçimde- büyük devletlerin çatışma alanına dönüşmüş ve ada da bütün taraflar bağımsız hareket etme kabiliyetlerini giderek yitirmişlerdir. Bütün bu gelişmelerden çıkarılması gereken dersler vardır. Her üç ülkede de demokrasiden, bağımsızlıktan ve sosyalizmden yana olan güçler, üç ülkenin arasındaki sorunlara ilişkin atacakları her adımda, herşeyden önce, estirilmeye çalışan savaşçı-şöven rüzgarlara kapılmayarak, halkların eşitliğini, özgürlüğünü ve kardeşliğini geliştirecek her politikayı benimsemeli ve *cesaretle* savunmalıdırlar. Kıbrıs'ta halklar açısından gerçek barış bütün yabancı üslerden ve yabancı askerlerden arınmış iki toplumun eşit ve birleşik olarak yaşadığı tam bağımsız, özgür ve demokratik Kıbrıs gerçekleştirildiği zaman sağlanacaktır. Türkiye'de, Yunanistan'da ve Kıbrıs'ın her iki kesiminde , bu hedefe varmayı engelliyecek bütün girişimlere nerden gelirse gelsin karşı çıkılabilmelidir. Ve bugün özellikle Türkiyeli ve Ada'daki Türk demokratlar Türkiye burjuvazisinin ve cuntanın ilhakçı eğilimlerine, Denktaş ve ekibinin taksimi kalıcılaştırma ve Türkiye'yle birleşme eğilimine ve Türk kesiminde demokratik hak ve özgürlüklere son verme girişimlerine seslerini yükseltmek tarihi göreviyle karşı karşıyadırlar.

Gerçekleri tek yanlı tanımak yeterli midir?

A. ŞEREF

Türkiye'deki salt tarihsel eğilimleri açıklamak, toplumdaki kutuplaşmayı "elitistlerle Milli iradeciler" arasında bir çatışma olarak görmek yanlış ve eksiktir.

Partilerin karakteri ile bu partilere oy veren toplum kesimlerinin özlem, talep ve çıkarlarının karakteri aynılaştırıldığı için Demirel olayı yanlış konulmaktadır.

Demokrat Türkiye'nin son sayılarında yer alan bazı yazılarda, Türkiye Sosyalist Hareketi'nin bugüne kadar kazandığı tüm değerlerin ciddiye ve öneme alınmadığı gibi bir izlenim çıkmaktadır.

Demokrat Türkiye'nin birkaç sayısında, ülkemizdeki gelişmelerle ilgili olarak, bazı yaklaşımlar getirilmeye çalışılmaktadır. Kendi içinde mantıksal bir bütünlüğü olan bu değerlendirmelerde, olaylara bir başka açıdan bakılmakta, gelişmeler bir başka ufuktan görülmektedir. Bazı sol çevrelerin klişeleşmiş cümlelerle ya da dondurulmuş bir teorik zeminle açıklamaya çalıştığı bir takım olgular, değişik bir perspektifle ele alınmaya çalışılmaktadır. (Bu perspektifin kaynaklandığı teorik zeminin ülkemiz somutu açısından doğruları ne ölçüde içerip içermediğini, tartışmanın ileriki evrelerinde saptamak mümkün olabilecektir. Ama herhalde asıl yargıyı zaman ve Türkiye pratiği verecektir.) Ancak DT'nin imzasız yazılarında savunulan görüşlerin tamamı ya da bir kısmı doğru veya yanlış bulunsa bile, topluma, tarihe, kitlelere, sınıf mücadelesine, bu mücadelede taraf olanlara, bunların özelliklerine **"bir başka yerden"** bakmaya çalışan, bir başka mantıkla bakılmasını öneren bu çabanın ülkemiz solu açısından ilerletici ve yararlı yanlarının olduğu muhakkaktır. Bu çabanın ürünü olarak ortaya atılan bazı tezlerin, (bunlar gerçekten de çok yeni şeyler olmasa bile, 12 Eylül öncesi dönemde de bazı çevreler tarafından savunulmuş olsa bile) tartışılmadan, araştırılıp incelenmeden bir çırpıda **"mahkum"** edilmeye çalışılması devrimci-demokratik güçler açısından yararlı sonuçlar getirmeyecektir.

Türkiye Sosyalist Hareketi'nin **"hiç değinmediği"** ya da **"yanlış değerlendirdiği"** gibi iddialarla ve varsayımlarla ortaya atılıyor olsa bile, bu tezlerin tartışılması kadar, yanlışlıklarının veya doğruluklarının, kanıtlanmaya çalışılması kadar doğal bir şey ne olabilir ki?

Belkide başlı başına birer inceleme ve araştırma konusu olabilecek olan bir takım temel konularda ve ülkemizdeki sınıf mücadelesinin bugüne kadar ki gelişim seyri içinde doğrusu pratikte de kanıtlanan çeşitli teorik ve pratik önermelerde kesin tercihini **"bir başka yerde"** yapmış gibi görünen bu tezleri değişik yönlerden irdelemek bir dergi yazısı sınırları içinde biraz zor başarılabilecek bir şeydir.

Ancak yine de, DT'nin son sayılarındaki yönelimi, bu yönelimin temel direkleri olma önemine sahip bazı konuları, genel hatlarıyla da olsa irdeleme imkanı bulunmaktadır. Bu imkanı değerlendirirken de tartışmayı mümkün olduğu ölçüde kolay yaklaşımlarla ve suçlamalarla sürdürmemeye özen göstereceğiz.

Böyle bir tutumu neden benimsediğimiz okuyucu tarafından rahatlıkla anlaşılabilecektir. Şöyleki; Devrimci-demokratik güçlerin ve tüm Türkiye ve T.Kürdistan'ı solunun kendi içindeki ideolojik tartışmalarda oldukça katı olduğunu, herhangi bir kişinin ya da grubun görüşünün bir başkası tarafından önce savunulamayacak kadar garipleştirip şekilsizleştirildiğini, sonra da bir çırpıda **"mahkum edildiğini"**; bunun ise doğrunun ve gerçeğin ortaya çıkmasını engellemek, suni kutuplaşmalar yaratmak gibi bir dizi olumsuz sonuç doğurduğunu hepimiz biliriz. Öyleyse tartışmaları basit polemikler tarzından çıkararak Devrimci-demokratik mücadelenin doğru perspektiflere sahip olmasına hizmet edecek bir biçimde sürdürmeye dikkat etmek gerekir.

Tartışmayı sürdürürken dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta da şudur:

Ne DT'de yayınlanan yazılarla, ne de bu satırlarda anlatılmaya çalışılan düşüncelerle, devrimci gurupların resmi görüşleri arasında doğrudan bir bağ kurulması ve buradan hareketle bir siyasal hareketin eleştirilmesi sağlıklı bir yöntem olamaz.

HERŞEY SİL BAŞTAN MI?

Demokrat Türkiye'nin özellikle Ağustos sayısından bu yana ve en somut haliyle Eylül ve Kasım sayılarında yer alan imzasız yazılarda Türkiye soluna ait birçok kavramın, ideolojik, teorik ve politik değer ve birikimin sorgudan geçirildiğini görmezlikten gelmek mümkün değildir. Yazıların bütününden herşeyin sil baştan ele alınmak istendiği gibi bir izlenimin ortaya çıktığı bir gerçektir. Solu sol yapan özelliklerin, niteliklerin, perspektiflerin, mantıkların, olayları algılayış ve yorumlayış tarzının, kısacası bir çok sol çevreye hakim olan ideolojik-teorik sistematiğin sarsıntı geçirdiğ ya da gelişmeleri açıklamakta yetersiz kaldığı(veya böyle zannedildiği!) bir dönemde gündeme gelen bu **"sorgudan geçirme"** olayının kalkış noktalarını bu yazı çerçevesinde ayrıntılı olarak ele alıp tartışma olanağı bulunmamaktadır. Bunun yapılmasının gerekliliğine ve zorunluluğuna inanarak şimdilik, dergide yer alan değerlendirmelerdeki bazı yaklaşımları irdelemekle yetinmek ve bir başlangıç yapmak gerekmektedir.

TÜRKİYEDEKİ GELİŞMELER "ELİTÇİLİK-ELİTÇİLİĞE KARŞI MÜCADELE" İKİLEMİ İÇİNDE AÇIKLANAMAZ

Demokrat Türkiye'nin Kasım sayısının baş yazısında şöyle denilmektedir.

"Toplumsal onaya dayanmayan elitçi yönetim anlayışı T.C tarihinin hiçbir döneminde toplumdan geniş bir destek alamamıştı. Bu anlayışın 1980 gerçeğindeki temsilcisi Evren cuntası ise 12 Eylül'de toplumun can güvenliği ve huzur taleplerine burjuva sivil siyasal güçlerinde çıkış öneremediği bir noktada iktidara geldi. Ve bu geleneksel elitçi anlayış kendi tarihinin hiçbir döneminde, ne altın çağı olan tek parti döneminde, ne 60 darbesinde, nede 71' muhtırasında sağlıyamadığı genişlikte bir desteği 12 Eylül darbesinde sağladı".

Görüldüğü gibi DT yazarı, TC kuruluşundan günümüze kadar, siyasal ve toplumsal hayatın gelişme ve evrim çizgisinde **"elitçilik"** olarak adlandırdığı bir anlayışın hakim bir çizgi olduğunu belirtmekte, 27 Mayıs 60' daki 12 Mart 71' deki ve nihayet 12 Eylül 1980'deki askeri darbeleri **"elitçilik"** çerçevesinde görmektedir. (Yazarın **"elitçilik"** derken kastetdiği belki de Kemalizm'dir ve buradan yola çıkarak 12 Eylül Darbesini **"Kemalizmin yeniden dirilişi"**, bu darbeyle kurulan rejimi de **"Kemalist Diktatörlük"** olarak adlandırmak mümkündür.)

Tarihe başka türlü bakışın bir ifadesi olan bu analizin bir başka önemli unsuru da aynı yazıda şöyle belirlenmektedir:

"İşte bu uygun durum nedeniyle Cunta, geleneksel muhalifi, resmi devlet çizgisine her zaman karşı olmuş popülist "milli iradeci" eğilimi kendi alanında, yani milli iradenin tezahürü olan Seçimler platformunda vurma cesaretini ilk defa gösterebildi."

Dikkat edilirse, hem günümüzde, hem de daha önceki dönemlerde, *çatışan tarafların*, **"resmi devlet çizgisi"** ile, yani **"elitist anlayış"** ile, **"resmi devlet çizgisine her zaman karşı olmuş popülist iradeci"** çizgi olduğu vurgulanmaktadır.

Aynı yazının bir paragraf sonraki bölümünde ise, **"toplumun 12 Eylül icraatında ifadesini bulan demokrasi dışı bir yönetim anlayışını onaylamadığı"** belirtilerek, bu **"elitist anlayışın"** muhtevasına kısmi bir açıklık getirilmeye çalışılmaktadır. **"Elitist"** anlayışın **"demokrasi dışı bir yönetim anlayışı"** olduğu saptanırken doğal ve Mantıki olarak, **"popülist milli iradeci"** çizginin **"demokrasi yanlısı"** bir felsefeye sahip olduğu sonucu çıkmaktadır.

Bu sonuç DT'de şu cümlelerle somut olarak ifade edilmektedir:

"Türkiye toplumu demokrasi dışı çözümü reddetti. Cuntanın partisi MDP'yi eledi". (Yazıların içinde bu fikri tekrarlayan çeşitli bölümler var. Bkn. **"iki soru iki cevap"**.)

Demokrasi yanlısı olmakla Demokrasi karşıtı olmayı birbirinden ayıran ölçülerin neler olduğu sorusunu sormayı yazının ilerki bir bölümüne bırakarak "elitçilik" tesbiti hakkında bazı şeyler söyleyelim.

Anlayabildiğimiz kadarıyla DT yazarı, Türkiye'deki gelişmeleri, çatışmaları, **"elitçiler" milli iradeciler"** çatışması ana ekseninde açıklamaya daha bir yatkındır.

Bu şekilde bir değerlendirme 1933'lerde yaşıyor olsaydık, yada 1933'leri bir tarihçi gözüyle genç kuşaklara anlatmak istiyor olsaydık belki fazla yanlış bulunmayabilirdi. Ancak şimdi 1983'lerdeyiz. Bunun anlamı nedir?

Ülkemizde kapitalizm gelişmiş, modern üretime geçilmiş, toplumda sınıfsal, zümresel ayrışmalar ve kutuplaşmalar ortaya çıkmış, emperyalizm iç olgu haline gelmiş, devletin karakteri değişmiş, ve daha sayılabilecek bir dizi nedenden dolayı Türkiye 75-80 arasındaki iç savaşın eşiğine gelen bir alt-üst oluş, bir çalkantı yaşamıştır. (3 yıllık bir ara devreye rağmen, bilinen nedenlerle bu çalkantının önümüzdeki dönem bu kez değişik boyutlarda yaşanabileceği bir başka gerçektir.)

Ülkemizde **sadece toplumla yöneticiler arasında** değil, esas olarak sınıfsal ve ideolojik-politik farklılaşmalar ve çatışmalar düzeyinde bir mücadele sözkonusudur. İç savaş noktasına kadar gelen ve bundan sonra da gelebilecek olan bu çatışmaları, **"Elitistler" -"milli iradeciler"** yada bunların türevleri arasında bir çatışma olarak açıklamak, yetersiz, eksik ve yanlış olur.

Kaldı ki, sınıf mücadelesinin bir hayli geliştiği ve karmaşıklaştığı günümüzde **"elitçilik"** ya da **"milli iradecilik"** terimleri nitelik belirleyici ve öze ilişkin kavramlar olmaktan çıkmıştır.

Somut olarak söylersek:

Cuntanın **"elitçi anlayışının 1980' lerdeki temsilcisi"** olarak nitelendirilmesi, cunta politikalarının sınıfsal, siyasal ve ideolojik her boyutta özünü ve içeriğini hiçbir biçimde anlatamamaktadır. (Hatta gizlemektedir.)

Açıktır ki, Cunta politikalarının siyasal muhtevası faşizmdir. 12 Eylül Darbesi ile oluşturulan rejim bir askeri diktatörlük değil, bir faşist diktatörlüktür.

Öte yandan **"milli iradeci eğilim"** denen çizginin kendisi ve örgütleri, DP-AP-DYP vb. için hem 23'lerden sonra hem de bugünkü süreci de kapsıyan bir şekilde yapılan şu belirleme de doğruyu yansıtmamaktadır:

"Resmi devlet çizgisine her zaman karşı olmuş popülist milli iradeci eğilim..." Kastedilen eğilimin DP, AP ve diğer benzerlerinde somutlandığı biliniyor. Ancak bilinen bir başka gerçek varki, o da şudur: Bu çizgi, **"resmi devlet çizgisine her zaman karşı olmuş"** bir çizgi değil, resmi devlet çizgisinin bir türevi, türü olagelmiştir. Bunun nedeni Türkiye'de burjuva felsefesinin, iktisadının, siyasetinin ve ideolojisinin hep Devlet eliyle büyümesi ve Devlet fideliğinde yetişmesidir. Bu iki çizgi, dönem dönem aralarındaki mesafe daralıp genişleyen bir seyir izlesede çoğu zaman ve özellikle emekçi halk güçlerine, onların taleplerine, çıkarlarına ve örgütlenmelerine karşı hep beraber olmuşlar, birbirlerini tamamlamışlardır. Serbest Fırkanın kuruluş biçimi, DP kurucularının, özellikle Bayar'ın Ittihat Terakki de başlayan Cumhuriyet Halk Fırkasında gelişen **"elitçiliği"**, AP'nin bir general tarafından kuruluşu, AP'nin devamcısı kapatılan BTP'nin genel başkanlığını bir faşist generalin yapması ve nihayet ANAP başkanı ile HP başkanının yılların **"devletlüları"** oluşu gibi son derece çarpıcı ve çeşitli örnekler verilebilir. En çarpıcı olanı ise, DT'nin kavramıyla en büyük **"elitist"** olması gereken İnönü'nün çeşitli dönemlerde **"milli iradeci"** oluşudur. Hatırlanacak olursa 12 Mart 71'de İnönü, Tağmaç-Sunalp faşistlerine karşı meclisi, yani milli iradenin tecelli ettiği en yüksek organı hep el üstünde tutmuştur. Ve yine nihayet Demokrat Türkiye'den yaptığımız bir alıntıda, (Cuntanın popülist çizgiyi vurma cesareti gösterdiği söylenen bölüm). Cuntanın da milli iradeye başvurması örneği... Yine bir başka çarpıcı örnek **"milli iradeci"** Bayar, Evren Cuntasını her konuda desteklediğini açıklamış ve MDP'yi desteklemiştir...

Milli iradenin üstünlüğünü savunmanın **"Demokrasi yanlısı"** olmaya yetip yetmediğini, AP ile ona oy veren kitlelerin eğiliminin ve karakterinin bir ve aynı olup olmadığını ilerki bölümde tartışacağımız için bu bölüme ilişkin son bir kaç söz söyleyelim:

Ülkemizdeki politik ve toplumsal gelişmeleri hem tarihi olarak, hemde bugünleri kapsayacak biçimde, **"elitistler" "Milliiradeciler"** çatışması olarak sunmak, toplumun gelişim ve evrim çizgisini bunlar arasındaki mücadele ile ve git gellerle açıklamak doğru değildir. (Bu bakış 75-80 arasını acaba nasıl açıklar?)

Buna bağlı olarak herşeyi, son on yıllarda olup biteni ve özellikle 6 Kasım seçimleri öncesi ile sonrasını **"tarihsellikle"**. **"tarihsel eğilimlerin yansıması"** ile açıklamak yetersizdir. Dönemi, güncelliği, Cunta ile başlayan açık faşizm şartlarının ekonomik, siyasal, psikolojik ve toplumsal etkilerini ve sonuçlarını dikkate almayan bir değerlendirme Devrimci Demokrat güçleri yanlış politik sonuçlara götürecektir. Kuşkusuz bu tarihsel geleneğin ve eğilimlerin çeşitli sınıf ve tabakaların tavır alışlarında rolü olmuştur, olacaktır. Ama bu tavır alışı salt tarihsellik faktörüyle sınırlı tutarsak toplumun 1982 anayasasına % 93 evet oyu vermesini açıklayamayız. Toplumun çoğunluğunun oylarını ANAP ve HP'ye vermesini **"Halk cuntaya hayır"** dedi şeklinde açıklayan (kuşkusuz bunda doğruluk payı vardır.) Ve daha da ileri giden, bunun demokrasi dışı bir anlayışı reddetmek anlamına geldiğini savunan bir bakış açısı, 1982 Anayasa oylamasından **"halkın faşizmi onayladığı"** anlamı mı çıkaracaktır? Soruda çarpıklık aranabilir. Ama çarpıklığa neden olan, sorunun bu şekilde soruluşu değil, kitlelerin dönemsel yada günlük tercih ve eğilimlerine genel bir misyon, herzaman geçerli bir özellik tanınmasından ve bunun üzerine teori geliştirilmesinden ileri gelen kurgu yanlışlığıdır.

"DEMOKRASİ DIŞI-DEMOKRASİ İÇİ"NİN ÖLÇÜSÜ NE?

Seçimlerle ilgili analizlerde karıştırılan konulardan birisi de, önceki tartışma konumuzla mantiki bağı olan demokrasi sorunudur.

Her nekadar sosyalizmin içerdiği bir demokrasi anlayışı ile ilgili ve bunun siyasal düzeye ilişkin yanı ile ilgili bizlerin de katıldığı doğru bir yaklaşım sunulmaya çalışılıyorsa da, konunun bugünkü çatışma noktası ile yani, çerçevesi Cunta tarafından 1982 Anayasasında çizilen Türkiye'deki siyasal arenada cereyan eden kutuplaşma ile bağlantısı yanlış kurulmaktadır.

6 Kasım seçimleri ile ilgili yapılan analizde, **"Türkiye toplumu demokrasi dışı çözümü redetti, cunta partisi MDP'yi eledi,"** denilmektedir. Bu belirleme neyin demokrasi dışı, neyin demokrasi içi olduğu yanlış konulmaktadır. Cunta ve MDP **"demokrasi karşıtı"**;buna karşılık diğer partiler demokrasi yanlısı olarak sunulmaktadır.

Bu somut olaydan ve böylesi bir belirlemeden hareket ederek nasıl bir, demokrasi tanımı yapacağız?

MDP hangi özellikleriyle ve hangi programı ve karakteri ile **"demokrasi karşıtı"** oluyor? Diğer tüm partiler hangi özellikleriyle **"demokrasi yanlısı"** oluyorlar? Bunların demokrasi anlayışları arasındaki ayrım çizgileri nerede ve neye göre çekilmektedir?

Demokrasi karşıtı olanlar faşizmi; (yada varsa bir başka devlet biçiminin) ötekiler de şu bildiğimiz burjuva demokrasisini mi temsil ediyorlar? (DT yazarı cuntayı ve rejimi faşist olarak nitelendirmiyor, fakat DYP, SODEP, ANAP, HP ve diğerlerini burjuva demokratik muhalefet olarak nitelendiriyor!)

Anlaşıldığı kadarıyla DT yazarı, 6 Kasım seçimleri sırasındaki kutuplaşmayı analiz etmeye çalışırken demokrasi kavramını anahtar bir kavram olarak kullanıyor ve fakat seçim somutuna yaklaşırken bu kavramın muhtevasını son derece daraltan bir sonuca varıyor. Demokrasiyi, belki de sadece **"toplumsal onay"**, genel oya **başvurma"** kriterleri ile tanımlayarak tarafları yanlış mevzilendiriyor. Milli iradeci DYP bu nedenle demokrasi yanlısı; (tabiki burjuva demokrasisi kastediliyor) **"elitist"** MDP de **"demokrasi düşmanı"** oluyor. Hangi kriterden hareket edersek edelim, cunta ve MDP'nin demokrasi düşmanı olduğu sonucuna varmak çok kolaydır. Ancak DYP'nin ya da BTP'nin burjuva demokrasisi yanlısı olduğunu eldeki verilerle kanıtlamak oldukça zor oluyor. DT'nin bir sayısındaki, **"cunta ile burjuva sivil odaklar arasında köklü felsefe farklılığı olduğu"** tezi eski zayıflığını hala koruyor. Bu teze kanıt olarak yine tezin kendisinin gösterilmesinin fazla açıklayıcı bir önemi olmamaktadır.

TOPLUMUN EĞİLİMİNİN KARAKTERİ İLE PARTİLERİN KARAKTERİ KARIŞTIRILIYOR

Bir önceki bölümde belirttiğimiz yanlışlık aslında basit sayılabilecek bir teorik karıştırmadan ileri geliyor. Yanlışlık, toplumdaki eğilimlerin karakteri ve içeriği ile bu eğilimleri örgütlemeye çalışan siyasal odakların, partilerin karakterlerinin aynılaştırılması ile başlıyor.

Bilindiği gibi kapitalist sömürü ilişkilerinin siyasal şekillenmesi ve yapılanmasında sınıfla parti, toplumla siyasal kurumlar, kitle ile politik örgütlenmeler hem program ve politika olarak hem de biçim olarak birbirlerine birebir tekabül etmezler. Yani sınıfla sınıfın örgütü, hiç bir zaman bir ve aynı değildir.

Özetle, faşist partiler de dahil olmak üzere burjuva ideolojisini savunan gerici, sağcı partiler ve fraksiyonlarla bunların destekçisi toplum kesimleri birebir eşitlenip aynılaştırılamazlar.

Tekrar DT yazarının anlayısına ve Demirel örneğine dönersek: Demirel'in kurdurduğu BTP ve DYP'nin programının muhtevası ve bu partilerin karakteri ile bu partilere oy veren kesimlerin eğilimlerinin karakteri bir ve aynı değildir. DYP'ne gelecekte oy vermesi muhtemel olan geniş bir kitlenin,(ki bunların arasında emekçi sınıf ve tabakalardan çokça olacaktır, geçmişte olduğu gibi.) eğilimi, yani ekonomik toplumsal ve siyasal özlemlerinin, çıkarlarının, amaçlarının bileşkesinin niteliği burjuva demokrasisi kavramına denk düşen bir özellik taşıyabilir. Nitekim öyledir de. İşte böyle bir eğilimle Demirel'in bir faşist generale kurdurduğu, içinde Reşat Akkaya'dan Baki Tuğ'una kadar bir alay sicilli faşistin bulunduğu BTP'nin program ve yapısı bir ve aynı şey olarak görülemez.

DT yazarı bu konuyu karıştırdığı için Demirel ve ekibini, **"burjuva demokratik muhalefet"** olarak tanımlıyor. Toplumunun eğiliminin muhtevasını O'nu örgütlemeye çalışan partinin muhtevası haline dönüştürünce siyasal düzeye ilişkin analizler karmakarışık oluyor.

Demirel ve ekibinin burjuva demokrasisine has bazı unsurları, yani nisbi demokrasi öğelerini savunduğu, ama bunların O'na burjuva demokrat denilmesini hakettirmediği bir gerçektir. Hele bizim ülkemiz açısından burjuva demokrat olmanın, burjuva demokrasisini savunmanın bu kavrama ait bilinen kriterlerin yanısıra bir başka ölçü daha var ki, sadece bu ölçüden bakılırsa Demirel'in yerinin Evren'in yanı olduğu görülür. Bu ölçü, Kürt ulusal sorunu karşısındaki tutumdur.

Kuşkusuz sorun bizim açımızdan DT yazarının Kasım sayısındaki **"iki soru iki cevap"** ta öne sürdüğü gibi, **"Demirel'in samimiyeti, sebatlığı, toplumdaki etkisi, ciddiyeti"** ya da onunla ittifak yapılıp yapılmayacağı değildir. Demirel kendi tavrında ciddi ve inandırıcı bile olabilir. Hatta bugünkü noktadan daha ileri gitmek te isteyebilir. Koşullar onu **"resmi çizgi ile"** arasındaki mesafeyi daha fazla açmaya da zorlayabilir. Sorun bunlar da değildir.

Özetle asıl sorun bunların da ötesinde Demirel ve ekibinin izlediği politikanın ve aldığı tavrın sınıfsal özü ve siyasal içeriğidir. Demirel'in aldığı tavrın muhtevası şu bildiğimiz burjuva demokrasisinin muhtevası ile bir ve aynı değildir. Demirel felsefesi, burjuva demokrasisinin bazı unsurlarını, genel oyu, kısmı hak ve özgürlükleri burjuva demokrasisinin yerine ikame etmektedir. DYP,SODEP ve diğerleri burjuva demokrasisinin **şekli** bazı unsurlarını savunmakta, toplumu bu kadarına layık görmektedir. Hitabettiği ya da örgütlemeye çalıştığı kesimlerin Demirel'den daha ilerde bir demokrasi talebi ve yaşam özlemi içinde olduğu açıktır.

Bu eğilimlere seslenmek, devrimci bir demokrasi mücadelesinin bu eğilimleri de kucaklayacak bir şekilde programlanmasını savunmak, Demirel'lerin, Özalların, Ecevit'lerin kitlelerden nasıl olupta bu denli geniş destek aldığını anlamak ve araştırmak başka bir şey; Demirel'in burjuva demokrasisinin savunduğunu söylemek başka bir şeydir. Düzen partilerinin hitabettiği kesimlere devrimcilerin çok boyutlu ve zengin şekilde seslenmeleri gerektiğini anlatmak için teoriyi bu denli zorlamaya gerek olmamalıdır. Kuşkusuz bazen yanlış teorik zeminlerden kalkarak bazı doğru sonuçlara da varılabilir. Nitekim bunun çeşitli örneklerini DT'de bulmak mümkündür.

BİR UNUTKANLIK MI?

Demokrat Türkiye'deki son seçim değerlendirmelerinde, toplumun belli bir kesiminin,emekçi halk güçlerinin en ileri kesimlerinin faşizme karşı aldığ tavır görmezlikten gelinmektedir. ANAP, HP ve MDP'ne verilen oylardan ve bu partilerin politikalarıyla çok yakından ilgilenen yazar, seçimleri protesto eden anti-faşist güçlerin bu tutumundan ve bunun önemi ve anlamından sözetmemektedir.

Bilindiği gibi 6 Kasım seçimlerine, Yüksek Seçim Kurulunun **resmi** açıklarına göre bir milyon 526 bin kişi katılmamıştır. Sandığa gidip te geçersiz oy kullanan kişi sayısı ise 885 bindir. Bu sayılar toplandığında karşımıza 2 milyon 411 bin gibi bir rakam çıkmaktadır. Bu sayıya ceza aldığı için illegal yaşadığı için seçmen olarak yazılmayan onbinlerce anti-faşist de eklersek nerdeyse 3 milyon kişiye ulaşıldığını görürüz. 79 seçimlerinde 21 milyon olduğu açıklanan seçmen sayısı 6 Kasım seçimlerinde 19 milyon olarak açıklanmıştır. Arada 2 milyon fark vardır. Bu sayıya 80'de lise çağında olan, 82 sayımlarında ise 20 yaşına gelmediği için seçmen olarak yazılmayan yüzbinlerce genci de eklersek karşımıza bir hayli yüksek bir sayı çıkmaktadır.

Özetle. ülkemizde seçimleri protesto eden, rejimin dayattığı platformu reddeden ve politika olarak **"en solda"** yer alan bir eğilim ve güç vardır ki, bu gücü toplumsal mücadelede kaale almayan bir bakış açısı yanlış yerlere gider.

DT'nin Eylül sayısındaki **"12 Eylül 4. yılına girerken"** başlıklı yazıda yer alan bazı değerlendirmelerde, Türkiye Sosyalist Hareketinin 12 Eylül öncesi mücadele koşullarında kitlelerin karşısına olumsuz bir kimlikle çıktığı ve bu nedenle de daha 12 Eylül'e gelinmeden yenildiği vurgulanmaya çalışılıyordu. Bu güçlerin 6 Kasım Seçimleri sırasındaki tavrında olumlu bir özellik görülmemiş olacak ki DT'nin Kasım sayısında bu konuya sanki bilinçlice değinilmemiş gibi bir izlenim ortaya çıkıyor.

Bu izlenimi güçlendiren bazı saptamaları DT'nin Kasım sayısında bulmak mümkün. Bu sayının baş yazısında şöyle denilmektedir:

"Üç yıldır siyasal arenada kendisini etkili biçimde hissettirmeyen devrimci ve demokratların ve Ecevit'te ifadesini bulan bir kısım sosyal demokratın Cunta'nın dayattığı Seçimler platformunu bütünüyle rededen, program ve eylen itibariyle en Sol'da yer alan çizgilerini tasvip etmemiştir".

Toplumun çoğunluğunun, **program ve eylem itibariyle en Sol'da yer alan çizgiyi"** tasvip etmesi herhalde bugünkü koşullarda beklenmiyordu. Peki yukardaki cümlede anlatılmak istenen nedir? Bu yargıdan hangi politik sonuçları çıkaracağız?

Toplumun çoğunluğu tarafından 6 Kasım Seçimleri sırasında tasvip edilmemiş olmak, en Sol'da yer alanların savundukları düşüncenin yanlışlığını mı gösterir? Eğer böyleyse, en Sol'da yer alanların toplumun çoğunluğunun tasvibini almak için kendi anlayışından vazgeçip o çoğunluğun düşünce ve algılama düzeyi ile sınırlı bir çizgiyi savunması gibi mantıki sonuçlara varılabilir mi?

Yoksa, en solda yer alanlar, en ilerdeki hedeflerinden vazgeçmeden toplumun çoğunluğunun tasvibini almak, çoğunluğu kazanmak gibi bir amacı mı gütmelidirler? Sol, bunu hangi programla, hangi mücadele yöntemleri ile ve nasıl sağlamalıdır?

Tartıştığımız konu, bu sorulara verilecek cevaplarla belki biraz aydınlanacaktır.

Sosyalizmin içerdiği bir demokrasi mücadelesi için önemli bir potansiyel oluşturan ve DT'nin kendi ifadesiyle söylersek. **"elitçi resmi çizgiye"** karşı en tutarlı ve en Sol'da bir tavır alışı ifade eden 2 milyonluk güç, -kuşkusuz solun hitapettiği bu rakamdan daha fazladır- artık köklü ve tarihsel bir eğilim düzeyine yükselmiştir. Bu potansiyeli görmezlikten gelmek yerine, taşıdığı eğilimin nasıl örgütlendirileceği ve demokrasi mücadelesinin önemli bir dinamiği haline nasıl dönüştürüleceği üzerine uzun uzun düşünmek gerekmektedir.

Henüz gerçek bir demokrasi mücadelesine kazanılamayan geniş kitlelerin burjuva hayallerden kurtularak doğru bir demokrasi uğruna seferber edilebilmesi de yukarda işaret edilen eğilimin faşizme karşı, özgürlük, demokrasi ve sosyalizm için örgütlendirilebilmesi ile mümkün değil midir?

Avrupa Konseyi kış toplantısına Türk heyetinin alınmaması öneriliyor

Ocak ayı sonunda yapılacak olan Avrupa Konseyi toplantısıda ön hazırlık çalışmaları başladı. Türkiye'nin 3 yıllık aradan sonra göndereceği heyete karşı, Konsey'de değişik siyasi grupları bulunan parlamenterler, Türk heyeti hakkında şimdiden görüş belirlemeye çalışıyorlar.

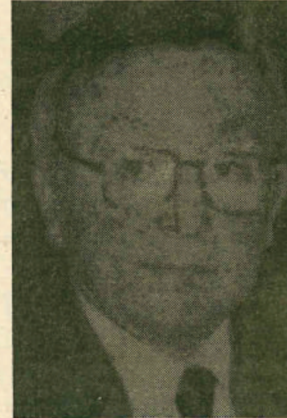
Avrupa Konseyi parlamenterleri, 30 Ocak-4 Şubat tarihleri arasında yapılacak olan kış dönemi toplantısında Sosyalist Grup, Türk Parlamenterlerini boykot edeceklerini açıkladılar.

Avrupa Konseyi'de her üye, bir diğer üyenin yetki belgesine itiraz hakkı var. İtiraz yapıldığında da konu tüzük komisyonuna gönderiliyor ve komisyon yapacağı değerlendirmenin sonucunu konseyin onayına sunuyor. Oylama olumsuz sonuçlanırsa söz konusu parlamenterin üyeliği reddedilmiş oluyor.

Türk parlamenterlerinin 3 yıldan beri ilk defa katılacakları Avrupa Konseyi toplantısında, Sosyalist Grubun, Türk heyetinin yetki belgelerine itiraz edeceklerine kesin gözüyle bakılıyor. Sosyalist Grup'tan Danimarkalı Budtsz "Türk hükümetinin Kıbrıslı Türklere tanıdığı otodeterminasyon hakkını kendi halkına tanımadığı" Hollandalı Stoffellen "Avrupa Konseyi ölçütlerine göre Türkiye'nin demokrasiye dönmüş sayılamayacağını" ve Belçikalı Dejardin'de "Türkiye'de askeri yönetimin hala sürdüğünü" savunarak, Ocak toplantılarında Türk heyetini boykot etmek için şimdiden hazırlanıyorlar.

HP-MDP ve ANAP'ın KONSEY'de DURUMU

Avrupa Konseyi toplantılarına katılacak olan HP, ANAP ve MDP li palamenterlerden HP'li parlamenterlerin işleri diğerlerine göre daha zor. Konsey'deki genel oturumun yanı sıra, bir de grupların siyasi çizgilerine göre üyeler ile yaptığı iç toplantılar var. Türkiye'ye gönderdikleri heyetler ile seçimlerin "adil" geçtiğini rapor eden Muhafazakar ve Liberal gruplar MDP ve ANAP'lı heyet üyelerini aralarına alacaklarken, HP'li üyeler Konsey'in Sosyalist Grup toplantılarına giremiyecekler. Hollanda İşçi Partisi Milletvekili Stoffellen HP'li üyeleri Sosyalist Grup toplantılarına almayacaklarını açıkladı.

Dışişleri Bakanı İlter Türkmen görevden ayrılmadan önce son kez gittiği Avrupa Konseyi Dışişleri bakanları toplantısında iyi karşılanmadı.

Sosyalist Grubun gelecek olan Türk heyetine karşı olumsuz tavrının yanı sıra, 12 Eylül sonrasında bir çok kez Türkiye'ye giden Avusturya Milletvekili Ludwig Steiner'de üniversitelerdeki duruma, basın özgürlüğüne, hapishanelerdeki açlık grevlerine değinerek, insan hakları ile durumun öncelikle izlenmesi gerektiğini vurguladı.

Muhafazakar ve Liberal Gruplar ise, Milli Güvenlik Konseyi'nin seçimleri gerçekleştirerek verdiği sözü tuttuğunu belirterek, Türkiye'yi tam destaklediklerini açıkladılar. Bu kanatta yer alan İngiliz ve Alman Bakanlar, Türkiye'nin demokrasi yolunda olduğunu vurguluyarak, Türkiye'ile Avrupa Konseyi ilişkilerinin artık normalleşmesi gereğini söylediler.

Konseyin Yunanlı parlamenterleri ise tutumlarını başından beri değiştirmiyerek sürdürüyorlar. Yunanistan'nın dış işlerinden sorumlu Devlet Bakanı Korolen Papulyan Türkiye'deki yönetimin "diktatörlük olduğunu, seçimlerin hiçbirşeyi değiştirmediğini, Türkiye'deki durumla Yunanistan albaylar cuntası arasında fark olmadığını ileri sürdü.

Bütün bunlara karşın seçimler nedeniyle Türkiye için kısmi ferahlama hissedilen Avrupa Konseyi'n de Türk heyetinin işinin hayli zor olduğu açık birşey. Avrupa Konseyi'n de, Özellikle insan hakları ve özgürlüklere ilişkin kuşkuların devam ettiği Türkiye için, Konsey'in ilkelerinden ödün verip vermiyeceği de ilerideki toplantılarda ortaya çıkacaktır.

İKİ ALMAN SOSYAL DEMOKRAT MİLLETVEKİL TÜRKİYE'DEKİ POLİTİK TUTUKLULAR İÇİN GENEL AF İSTEDİ

Alman Sosyal Demokrat milletvekilleri Türkiye'de ki politik tutuklular için genel af istediler. Aynı gün Avrupa Parlamentosu'nda da Türkiye'deki politik tutuklular içi af konusu görüşüldü.

Türkiye'ye yaptıkları 5 günlük bir geziden sonra Bonn'da basın toplantısı düzenleyen iki SPD milletvekil "Türkiye'de 30 bin kadar politik tutuklu" olduğunu söyleyerek genel af çıkarılmasını istediler. SPD'li politikacılar ordu'nun seçimlerden sonra da etkinliğini sürdürdüğünü açıkladılar.

AF KONUSU AVRUPA PARLAMENTOSU'NDA DA GÖRÜŞÜLDÜ

15 Aralık günü Strasburg'da yapılan Avrupa Parlamentosu toplantısında da Türkiye'deki af konusu gündeme geldi. Parlamento da çoğunluğu elinde tutan Sosyalist Grup tarafından verilen önerge Muhafazakar ve Liberal Grupların salonda çoğunluğu sağladıkları sırada görüşülmiyerek reddedildi. Söz konusu önerge 23 milletvekilinin imzasıyla Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup adına verilmişti.

ALMAN PARLAMENTOSU'NDA TÜRKİYE'YE YAPILAN YARDIMLARA DEVAM KARARI ALINDI

Batı Alman Parlamentosu bütçe görüşmeleri sürerken Türkiye'ye yapılan askeri ve ekonomik yardıma devam kararı aldı. Alınan yardım kararı geçen yılki yardıma eşit, 130 milyon mark olarak kabul edildi. 15 milyar Türk Lirası tutarındaki yardım 1984 yılında taksitler halinde verilecek.

Parlametodaki yardım görüşmelerinde iktidar partileri yardımın devamı konusunda tavır alırken, SPD ve Yeşiller yardımın durdurulmasını istediler.

Türkiye'de generaller İran'lı demokratları Humeyni yönetimine teslim ediyor

İran Dayanışma Komitesi'nin(BRD) yaptığı bir açıklamaya göre, Türkiye'deki askersel faşist cunta, Humeyni zulmünden kaçan ve Türkiye'ye geçen İranlı demokratları tutukluyor ve İran İslam Yönetimi'ne geri veriyor. Geçtiğimiz günlerde Türkiye'ye geçen çok sayıda İranlı demokratlardan, Van'da yakalanan 73 kişi içinden, 50'si Humeyni yönetimine teslim edildi. Ardından 200 demokrat daha tutuklandı. Bunların da geleceklerinin ne olacağı bilinmiyor. Cuntanın temel insan haklarına aykırı olan bu tutumu, Başta Birleşmiş Milletler Örgütü olmak üzere, birçok ülke tarafından kınanıyor. Dünya demokrat kamuoyunun tepkileriyle karşılaşıyor.

İran Dayanışma Komitesi(BRD) 19. 11.1983 günlü ve 73 kişinin tutuklanması ile ilgili olarak bir açık mektup yayınladı.

Alman Federal Parlamentosu'nun tüm üyelerine, Federal Parlamento Başkanı Rainer Barzel'e, Federal Şansölye Helmut Kohl'e ve Federal Başkan Carl Carstens'a gönderilen açık mektupta şunlar söyleniyor:

"Geçtiğimiz hafta Çarşamba-Perşmbe günü Türkiye'de 73 İran'lı demokrat tutuklandı. Onlar yaşamları tehlikede olduğu için İran'dan kaçmak zorundaydılar. Türk askersel cuntasının güvenlik güçleri kaçanları Van kenti yakınlarında yakaladı ve onları Başkale tutukevine sevketti. Tutukluların hemen yakın günlerde İran İslam Cumhuriyeti Yönetimi'nin güvenlik güçlerine teslim edileceği sanılıyor. Yakın geçmiş, Türk Generaller cuntası ile İran İslam Cumhuriyeti güvenlik güçleri ve gizli haberalma örgütlerinin işbirliği içinde olduklarını kanıtladı.

Tutuklu İranlı demokratların teslim edilmesi durumunda onları bekleyen hapistir, işkencedir, ölümdür.

Türkiye'de tutuklu bulunan İranlı demokratların derhal serbest bırakılmalarını istiyoruz. Türkiye'deki sorumlu yerler, İranlı demokratların kendi seçecekleri ve sığınma isteminde bulunabilecekleri bir ülkeye serbestçe gidebilmelerine izin vermelidir.

Özellikle Federal Hükümet'ten NATO bağlaşığı olan iyi ilişkiler içinde bulunduğu Türkiye'yi, İranlı demokratların derhal serbest bırakılmaları konusunda etkilemesini istiyoruz. Federal Hükümet, sürekli olarak insan hakları adına özgürlüğü, yaşama hakkı içinde tüm temel hakları savunduğunu söylüyor.

Federal Hükümet'in 73 tutuklu İranlı demokratın kendi seçecekleri ve sığınma hakkı elde edebilecekleri bir ülkeye serbestçe gidebilmelerini gerçekleştirmek için, dost bildiği hükümet üzerinde gerekli baskıyı denemesini istiyoruz"

Dünya basınında Türkiye ve Kıbrıs

FRANKFURTER RUNDSCHAU

"Demokrasi için bereketli toprak..."

Frankfurter Rundschau gazetesinde 14.11.83'de Gerd Höhler imzalı yazıda şu görüşler de yer alıyor:

"Özal, seçimlerden sonra Cumhurbaşkanı Evren'e ve orduya karşı derin şükran duygularıyla doluydu. Bunda şaşacak bir şey yok: seçimlerde sadece generallerin partilerinin karşısına çıkması, kuvvetli rakiplerinin yarışa sokulmamaları, Özal'ın başarısına yol açan etkenlerdi. (...)

(...) Özal en azından şimdi başlamış olan beş yıllık dönemde sevilmeyen rakiplerinin siyaset sahnesine çıkmasını engelleyebilecek. Bu, generallerin de hoşuna gidecek bir durum. (...) Çok parti generallerin görüşüne göre politik tartışmada çok görüş demek, bu da Evren'e göre 'politik hareketliliği' getirirki askerlerin gözünde bu anarşi ve kaostan başka bir şey değil.

Hükümet ve muhalefet partileri önemli bir noktada birbirlerinden farksızlar: Her ikisi de ödünç oylar üzerinde duruyorlar. Bu da politik hareket yeteneklerini büyük ölçüde sınırlıyor ve her ikisini de belirli ölçülerde askerlere bağlıyor. Şimdi cevap bekleyen soru, bu suni partilerin durumu ne kadar idare edebilecekleri. Şayet Türkiye, bir çok gözlemcinin haklı olarak belirttiği gibi, geçmişin acı tecrübelerinden sonra demokrasiyi uygulayacaksa, bu askerlerin buyruğu altında veya böylesine biçimsiz bir şekilde oluşmuş bir hükümetle pek mümkün değildir.

Turgut Özal'ın toplumsal klimayı 'askerilikten arındırma' yolunda ilk adımları atmaya cesaret etmeyi isteyip istemediği, veya bunu yapabilecek durumda olup olmadığı, cevabı açık bir soru. Yaratıcılığı ve muhalefeti sistemli olarak öldüren bir okul ve eğitim sistemi, dayanılmaz bir şekilde başına buyruk davranan bir devlet bürokrasisi, polisin keyfi uygulamaları ve bunları itirazsız sineye çeken, korkutulmuş, otoriteye bağlı vatandaşlar -bunlar, gerçek bir demokrasi için bereketli bir toprak oluşturmazlar. Bu ulus, herşeyden önce nesiller boyu bir garnizon muamelesi görmenin acısını çekmektedir. Acaip bir şekilde abartılmış, dünyaya düşman bir ulusal gururun yıllardır işlenmiş ve işlenmekte olduğu bu ulus, aynı zamanda da aşağılanmaktadır. Kendi ulusunun insanlarını küçümseme -bu, Türkiye'de okul müdürleri ve bürokratlar arasında çok yaygın bir duygu.

Liberal yasaların, işleyen partilerin, sorumluluk sahibi politikacıların ortaya çıkmasının, hatta askerlerin de tamamen siyaset sahnesinden tamamen çekilmelerinin Türkiye'de demokratikleşme için yeterli koşullar olacağına inanmak çok büyük saflık olur. Türkiye'deki okullarda çocukların nasıl dayak yediklerini, nasıl bir köpek gibi terbiye edildiklerini gören, durumun feciliğini kavrar. Bu durum, ne önümüzdeki beş yıllık dönemde ortadan kaldırılacabilecektir, ne de on yıl içinde. Hele bir de askerlerin denetimindeki durumda otoritenin tarışılması zaten söz konusu değildir. Ancak, Türkiye'de politik ve toplumsal yaşamla ilgili köklü reformlar için zaten gecikmiş olan adım şimdi atılmazsa, bu seferki demokrasi denemesi de başarısızlığa uğramaya mahkumdur."

DIE TAGESZEITUNG

"Arının iğnesi de vardır"

F.Almanya'da yayınlanan Die Tageszeıtung'da 23.11.83 tarihinde *"Seçimlerden Sonra Türkiye"* başlıklı bir yazı yer aldı. Yazı şöyle başlıyor:*"Türkiye'de seçim sonuçları ilk anda generallerin mağlubiyeti olarak değerlendirildi, ancak Özal da uluslararası sermayenin sadık adamlarından biri. Özal, partisinin amblemi olan arıyı örnek göstererek, arı çalışkanlığı ile bir ekonomik mucize yaratacaklarını vadetmişti. Ancak bu arının bir de iğnesi var, halk bunun acısını çok yakında hissedecek."*

Daha sonra Özal'ın tanıtıldığı yazıda, Turgut Özal'ın Türk halkı için tanıdık bir insan olduğu, bundan önce IMF ile imzalanan ve her seferinde Türkiye'nin yeni krediler bulması, ancak karşılığında da IMF'nin sert koşullarının uygulanmasıyla sonuçlanan her üç anlaşmada da Özal'ın imzasının bulunduğu belirtiliyor.

Yazıda devamla ihracat artması konusu işleniyor. Özal yönetiminde uygulanan ekonomi politikası sonucu gerçi ihracatta bir artma görüldüğü, ancak bunun iç pazarı kısma yoluyla meydana geldiği, halkın alım gücünün azalması sonucu mallarına iç pazarda alıcı bulamayan firmaların mallarını çok düşük fiyatlarla dış pazara yönelttikleri açıklanıyor. Daha sonra banka ve bankerler olayına değiniliyor, Anayasa oylamasından kısa bir süre önce Kastelli'nin iflas etmesi sonucu generallerin bir *"suçlu"* arayarak, Özal'ı cezalandırdıkları anlatılıyor. Yazının sonunda seçim sonuçları ile ilgili şu yaklaşım yer alıyor:

"Generaller, Özal'ın partisine temelden karşı olsalardı, diğer 12 partiye yaptıkları gibi bu partiyi de seçim dışı bırakırlardı. Bir eksik, bır fazla farketmez. Belki generaller Özal'ı muhalefette görmeyi tercih ederlerdi ama Özal'ın başbakanlığına da prensipte karşı değillerdi.

Gerçekler, generallerin seçimlerden mağlubiyetle çıktıklarını değil, yalnızca halkın generalleri istemediğini ve onları en kısa zamanda kışlalarında görme eğiliminde olduklarını gösteriyor. Özal'ın seçim zaferinden bu çıkıyor. Ama Özal'ın seçim zaferi bir şey daha gösteriyor: Özal, ekonomik politikası yüzünden seçilmedi, zira bu politika IMF politikasının devamı demektir, daha çok işsiz demektir. Hükümetteki arı-Özal, çok yakında iğnesini gösterecek."

TIME

"Geri alınabilir cumhuriyet"

Time dergisi, 28.11.1983 tarihli 48 numaralı sayısında Kıbrıs konusuna bu başlık altında bir sayfa ayırmış. Yazının bazı bölümleri şöyle:

"(...) Kıbrıs'lı Türk yetkililer, kararlarının geri alınabileceğini söylediler. Denktaş'ın bu harekette asıl amacı, Kıbrıs Türklerinin şimdiye dek dikkate alınmayan federasyon taleplerine dünyanın ilgisini çekmek-Denktaş'ın formülü, ada da yaşayan 500 bin nüfuslu Rum toplumu ile 120 bin nüfuslu Türk toplumuna eşit politik ağırlık verilmesimi öngörüyor.

Denktaş, bağımsızlık ilanı için Ankara'daki hükümet boşluğundan yararlandığını itiraf etti ve 'şayet önceden onlara sorsaydım engellemeye çalışırlardı' dedi. Ancak bağımsızlık adımını atarken Denktaş'ın kafasında yalnız Ankara yoktu. Rumlarla görüşmelerin bir pat noktasına gelmiş olmasının verdiği sabırsızlıkla, dünya kamuoyunun ilgisini çekmeyi amaçlıyordu. Ayrıca bazı gözlemcilerin ısrarla belirttikleri bir husus da, Denktaş'ın kişisel hırslarının olduğu ve Kıbrıs Federal Cumhuriyetinde Türk eyaletinin valisi olmakla yetinmeyeceği.

(...) Kıbrıs'lı Rumlar ise, federal devlet çözümünü prensipte kabul etmekle beraber, Denktaş'ın kendi azınlığı için istediği eşitliği tereddütle karşılıyorlar."

NEWSWEEK

"Bölünme resmileştirildi"

28.11.83 tarihli NEWSWEEK dergisinde Kıbrıs ile ilgili yazıda şunlar yer alıyor:

"(...) Aniden ilan edilen bağımsızlık, 10 yıl önce Türk askerlerinin fiilen gerçekleştirdikleri adanın bölünmesini sadece resmileştirmiş oldu, fakat Türkiye ile Yunanistan arasındaki eski gerilimin de yeniden alevlenmesine yol açtı. Adada 20 bin askeri bulunan Türk hükümeti de, bağımsızlık ilanının kendisi için sürpriz olduğunu iddia ettiyse de yeni cumhuriyet'i hemen tanıdı.

Bu karmaşık ihtilafta hemen herkes Yunanistan'ın tarafını tutar görünüyor.

Kıbrıs Rumları, Denktaş'ın bağımsızlık hareketinin baştan beri Türkiye'nin yönetiminde olduğunu iddia ediyorlar. Bununla ilgili bazı deliller de var. Bağımsızlık ilanından üç hafta önce Türk birlikleri Yeşil Hat'ta bulunan kum torbalarını sıklaştırdılar.

(...) Ankara, 6 Kasım seçimlerinin NATO ortakları arasında prestijini düzelteceğini umuyordu; Kıbrıs'ta bir değişiklik ise durumu karıştırmaktan başka işe yaramayacaktı. Ancak Kıbrıs Türk lideri Türkiye'de seçimlerden sonra , fakat parlamentonun da açılmasından önceye rastlayan dönemde bağımsızlığını ilan etti. Denktaş, Sami Kohen'e yeni hükümetin de eskileri gibi kendilerine bağımsızlık ilanı konusunda engel olmaya çalışacaklarından korktuğunu söyledi.

(...) (NATO içinde) Hiç kimse Türkiye gibi iyi bir NATO ortağını kaybetmek istemiyordu. Bu yüzden de NATO liderleri tepkilerinde çok dikkatliydiler. Kıbrıs tartışmasını 'iki taraflı anlaşmazlık' olarak niteleyen NATO Kumandanı General Bernard Rogers, NATO'nun bu anlaşmazlıkta yapabileceği bir şey olmadığını söyledi.

Kıbrıs Rumları şimdi Denktaş'la görüşmelere devam etmek -ki bu yeni statüyü dolaylı olarak tanımak anlamına gelir- veya görüşmeleri kesmek arasında karar vermek durumundalar. Ancak, pazarlık masasına iki tarafın da oturmasını sağlayacak bir formül bulunsa bile, çözüm konusunda bir ilerleme olanağı pek yok.

FRANKFURTER RUNDSCHAU

"Denktaş Petro-dolarları bekliyor"

Frankfurter Rundschau gazetesinin 9.12.1983 tarihli sayısında Gerd Höhler imzalı yazıda 'Fantom Cumhuriyet' olarak nitelenen KKTC'nin bir Türk eyaletinden farksız olduğu belirtiliyor. Daha sonra şu görüşlere yer veriliyor:

"Denktaş'a, yeni devletinin Ortadoğu'da diplomatik olarak tanınması ve -daha da önemlisi- buradan ekonomik yardım alması konusunda kuvvetli yerlerden destek var. Örneğin, multimilyoner Türk Vehbi Koç, daha 1974'de Kıbrıs'ta ayrı bir Türk devleti kurulmasından yana olduğunu göstermiş ve işgal için 600 bin Dolar bağışta bulunmuştu. Hemen sonra da Denktaş'a önemli bir ilişki konusunda aracılık yaptı: İslam Gelişme Bankası müdürü Ahmet Muhammed Ali'yi, işgal altındaki Kuzey Kıbrıs'a bir ziyaret yapmaya ikna etti. Suudi Arabistan'lı banker burada yaptığı incelemelerden sonra Denktaş'a güçlü destek vadetti. 53 işletme ve 40 bin çalışan üzerinde söz sahibi olan Koç, şimdi de Denktaş'ın yanında ve BM Güvenlik Konseyi tarafından resmen tanınmayan bu 'cumhuriyet'e yeni ilişkiler bulmak çabasında. Suudi Arabistan Enerji ve Endüstri Bakanı Fahd al Farsi'nin yakında Kıbrıs'ı ziyareti bekleniyor. (...)

LE SOIR

"NATO görüş belirtmedi"

Belçika'da yayınlanan Le Soir gazetesi, Kıbrıs'la ilgili haberi şu şekilde verdi:

"Kıbrıslı Türklerin bağımsızlık ilanı dünyada tedirginlikle karşılandı.

Bu yeni gelişme karşısında ABD Ankara hükümetinin KKTC'yi tanıma kararından dönmesini beklerken, Garantör üç devletten biri olan İngiltere bu bağımsızlık ilanının soruna çözüm getirmemesinin yanında geleceği olmayan bir karar olduğunu açıkladı. AET üyeleri KKTC'ni tanımadıklarını açıklarken, aynı zamanda ancak Birleşmiş Milletler'in soruna çözüm getirebileceğini belirttiler.

NATO'ya gelince, bu konuda belli bir görüş belirtmezken sadece, NATO'nun üye ülkeler arasında anlaşmazlıkları gidermek için değil, ortak bir düşmana karşı koymak için kurulduğunu hatırmatmakla yetinildi."

DİE TAGESZEİTUNG

"Washington'un rolü"

Markos Kaklidakis imzalı yazıda Washington'un yeni Kıbrıs devletine tepkisi şöyle değerlendiriliyor-

"Washington'daki hükümet, bu çatışmada anahtar rolü oynuyor. Gerçi Kıbrıs resmen NATO'ya dahil değil ama, Lübnan kıyılarının hemen önündeki yeri, Kıbrıs'a merkezi bir stratejik konum kazandırıyor. Reagan hükümeti ilk yorumlarında çekingen davrandı ve bağımsızlık ilanını üzüntüyle karşıladığını, bunun adanın probleminin çözümü için uygun olmadığını belirtmekle yetindi. ABD bu yeni devleti resmen tanımayacak, ancak bu bağımsızlık ilanının geri alınması için Ankara'ya baskı yapmaktan de kaçınıyor. (...)

Bu durumda Yunan hükümetinin Türk generallere baskı yapma olanağı yok gibi. ABD ile üs anlaşmasını da yeni imzelendığına göre, Papandreu'nun Washington'a müdahale şansı da yok."

"Kıbrıs: Böl ve yönet"

17.11. tarihinde bir sayfa bu başlık altında Kıbrıs konusuna ayrılmış. Yazıların başlangıcında KKTC'nin ilanı ile adanın bölünmesinin kesinlik kazandığı ve Birleşmiş Milletlerin tüm çağrılarının sonuçsuz kalacağı belirtiliyor. Yazı şöyle devam ediyor:

"Sadece NATO Türkiye'yi geri çekilmeye zorlayabilir. Ancak 1963'ten beri bölünmeyi stratejik nedenlerle onaylayanlar, 20 sene sonra Kıbrıs'ı Afganistan'la karşılaştırıp Türk birliklerinin Kıbrıs'tan çekilmesini sağlamayacaktır."

"Küçük ada, büyük çıkarlar"

Aynı sayfada Klaus Hillenbrand imzalı yazıda ise şu bölümler yer alıyor:

"(...) Bölümemiş bir ada da beraberce yaşamak sadece ada halkının talebiydi. Yunanistan adayı almak, Türkiye bir kısmını işgal etmek, ABD ve NATO ise bu bloksuzcumhuriyeti kendi içine alarak hem NATO ortakları Yunanistan ve Türkiye arasındaki çatışmaya son vermek, hem de stratejik uygun bir yerde 'batmayan bir uçak gemisi' avlamak istiyordu.

"Neden şu sırada"

Niels Kadritzke imzalı yazı da ise şu görüşler yer alıyor:

"(...) Ankara, Denktaş'a neden tam şu sırada yeşil ışık yaktı? Bu demagog paşa figürünün bağımsızlığı kendi kararı ile ilan ettiğine, taraftarları bile inanmıyorlar. 20 bin yabancı askeri barındıran, Batı Berlin F. Almanya olmadan ne kadar yaşayabilirse, kendisi de Türkiye'siz o kadar yaşayabilme yeteneğine sahip olan bir ülke nasıl bağımsız olabilir ki? Hayır, bu bağımsızlık ilanının zamanını Ankara kendi çıkarlarına göre tayin etti: askeri diktatörlükten ayrılma yanıltmasını başaran seçimlerden hemen sonra ve 'parlamenter' hükümetin kurulmasındanm hemen önce. (...)

Bu olay dramatik sonuçlara yol açmayacaktır. Devletinin uluslararası diplomatik düzeyde tanınmasını da zaten Denktaş bile beklemiyordu. ancak, Türkiye'nin bu manevrası bazı şeyleri göz önüne sermiştir. Birincisi; Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs arasında güç dağılımının nasıl olduğunu göstermiştir. Bu hareket, Türkiye'nin, Birleşmiş Milletlerin çözüm önerilerineaçık bir cevabıdır. (...) İkincisi; kaybeden Papandreu'dur. Hatta Papendreu bazı açılardan Denktaş'a yardımcı bile olmuştur. Yunanistan'dan Kıbrıs'a da taşan PASOK milliyetçiliğini Denktaş Kıbrıs Türklerinde Pan-Helenistik tehlike uyandırmakla kullanılmıştır. Lefkoşe'deki Türk parlamentosunda solcuların da bağımsızlık lehinde oy kullanmalarında hiç şüphesizki Kıbrıs'taki Yunan Büyükelçisinin Kıbrıs'ı Yunanistan'ın bir parçası olarak niteleyen konuşmasınında rolü olmuştur. Olay, Papandreu'nun Yunanistan'da güven kaybetmesine neden oldu.

Kıbrıs'taki yeni Türk devleti daha bir süre Yunan ortağının görüşmelere devam etmediğinden yakınacak, sonra da Türkiye'ye ilhak olduğunu açıklayacaktır. Türk işgal ordusu, bir Türk eyaletinin garnizonu haline dönüşecektir. Kıbrıs Rumları da şimdi bu artık-devletlerinde ısrar etmekle, milliyetçi mantığa yenilip Yunanistan'nın bir eyaleti olma arasında seçim yapabilirler."

Yeşiller milletvekili Petra Kelly sorularımızı yanıtladı

"NATO tartışması başlamalıdır"

Petra KELLY

D.T.: Pershing II ve Cruise füzeleri F.Almanya'ya yerleştirilmeye başlandı. Barış Hareketi bundan sonrası için ne düşünüyor, neler planlıyor?

Kelly: Aslında gerek parlamentodaki tartışmalar, gerekse Noel'in gelmiş olması nedeniyle bu konuda hareketsiz ve bir parça kötümser bir devreye girmiş bulunmaktayız. Ancak, planlanmış bazı eylemler var. Bunlardan bir tanesi, benim de katıldığım vergi ödememe kampanyası. Öte yandan blokajlar planlanıyor. Bunların bir kısmı merkezi kararlar sonucu, bir kısmı ise merkeze bağlı olmayan blokaj eylemleri. Ancak **"zor kullanmama stratejisi"**'ni geliştirme yönünde yeniden kuvvet toplamamız gerekiyor kanımca. bu doğrultuda merkezi ve merkezi olmayan **"sivil itaatsizlik"** eylemleri planlamak gerekiyor. Örneğin, çok büyük boyutlu Paskalya yürüyüşleri düzenlenebilir. Daha kısa vadede belirlenmiş bir stratejimiz henüz yok. Yeşiller olarak bir çeşit yeni bir koordinasyon kurma çalışmalarını sürdürüyoruz. Sivil itaatsizliğin içerdiği tek tek eylemler, bazı durumlarda göstericileri yasalarla karşı karşıya getirebilir. Bu da katılımın azlığına yol açabilir. Örneğin, önümüzdeki günler için planlanmış bir eylem var. Amerika'daki Barrigan isimli papazların yapmış oldukları gibi, **"Kılıçları Saban yapalım"** hareketinden bir grup, bir silah fabrikasına veya Pershing'lerin bulunduğu bir üs deposuna girerek çekiçlerle savaş malzemelerini sembolik olarak tahrip edecekler.

Konuştuğum, beraber olduğum bazı gruplarda belirli bir umutsuzluk, şimdiye kadar yapılan eylemlerin bir yararı olmadığı doğrultusunda bir kötümserlik seziyorum. Bu yüzden, stratejinin çok önemli olduğu, yapılacak herşeyin önceden adım adım planlanması gerektiğine inanıyorum.

D.T.: SPD'nin füzeler konusundaki tavır değişikliğini nasıl değerlendiriyorsunuz? SPD Barış Hareketini ne şekilde etkilemektedir, hareketi içine alma olanağı var mı?

Kelly: 22 Ekim'de Bonn'da yapılan büyük gösteride Willi Brandt'ın konuşmasını sağlamak için Barış Hareketinin belli konularda geri adım attığı izlenimini edindim. Halbuki Willi Brandt'ın **"füzelere hayır"** tavrı tavizsiz, kesin bir **"hayır"** değildi ve benim korkum, SPD'nin Barış Hareketinin bir parçası olması yerine, Barış Hareketinin SPD'nin bir parçası haline gelmesiydi. Zira Barış Hareketi SPD'den daha ileri taleplere sahiptir, daha ileri konumdadır. Barış Hareketi sadece Pershing II ve Cruise füzelerine değil, aynı zamanda SS-20 füzelerine, NATO'ya, Varşova Paktına, silah ve atom silahlarının ihracatına da "hayır" demektedir. Barış Hareketi silahlanmayı toptan reddederken, Willi Brandt konuşmasında sadece daha az miktarda toplu katliam silahlarının üretiminden yana olduğunu söyledi. SPD'nin füzelere hayır demesi kuşkusuz önemlidir ama, SPD "füzelere hayır, NATO'ya evet" tavrını da sürdürmeye devam edemez. NATO tartışmasını da kendi içinde başlatması gerekmektedir. NATO'nun yeni stratejisi olan Airland Battle 2000 (*) ve birtakım gerçekler gözönüne alındığında, NATO'nun tamamen ofensif (saldırgan) bir bir programı benimsediği görülmektedir. Bunun açıklanması ve teşhir edilmesi gerekir. SPD bu tartışmayı engellemekte ve tartışmayı Pershing II ve Cruise füzeleriyle sınırlandırmayı amaçlamakadır. SPD'nin Barış Hareketini geriletmesine izin vermemek ve Barış Hareketi ile birlikte ilerlemesini sağlamak gerekiyor. SPD'de tabanın parlamento fraksiyonundan daha ileri bir konumda olduğunu düşünüyorum. Gerçi SPD'nin **"füzelere hayır"** sonunda söylemiş olması, dediğim gibi sevindiricidir ama, bu onlara fazla pahallıya da mal olmadı. Muhalefette olduklarına göre, tavırlarının da böyle olması gerekiyordu. Barış Hareketi, durup SPD'nin kendisine yetişmesini beklemek yerine, yoluna devam etmeli ve SPD'yi de çekmelidir. Hessen'deki Yeşiller konusunda da söylemek istediğim şeyler var: Burada yeşiller SPD ile aralarındaki farkı açıkça ortaya koymalıdırlar. Örneğin, SPD'ye çok ileri geleceği için NATo tartışması bir kenara bırakılamaz, bu tartışma olmalıdır.

D.T.: SPD'nin muhalefette olması Yeşillerin politik geleceğini ne şekilde etkileyebilir? SPD'nin Yeşillerin taleplerinin bir kısmına sahip çıkması, Yeşillerin tabanından SPD'ye kaymalara yol açabilir mi?

Kelly: Ormanların yok olması olsun, kadın sorunu olsun, emeklilik veya sosyal politika olsun, Yeşillerin radikal değişiklikleri savundukları her konuda SPD'nin de daha zayıf bir taleple ortaya çıkması gerçekten dikkat çekicidir.Ve SPD bu konularda aynı yönde talep belirtmesine rağmen, bizimle beraber oy kullanmıyor. 22 Kasım'da Federal Meclisteki füzelerle ilgili oylama, sadece bizim oylarımızla mümkün olabilmiş, SPD ise çekimser bile kalmamıştı. Yeşillerin asıl şimdi yüzde 6-8 oranındaki gücünü koruma doğrultusunda tarihi bir şansa sahip olduğu görüşündeyim. Ama atom konusunda ödün verdikleri takdirde taban kaybetmeleri mümkündür. Ozaman, Yeşillerin güç kazanır kazanmaz güçlülerin yanında yer almaya başladığı düşünülecektir. Bu yüzden Yeşillerin ödünsüz bir yüzde 6-7'lik azınlık grupçuğu olmasından yanayım. Bu, FDP gibi çoğunluk sağlama partisi olmaktan iyidir. Yeşillerin FDP'nin konumuna düşmelerine izin vermemeiz gerekiyor. Hessen'de Yeşillerin SPD ile aynı masaya oturup görüşmeler yapmaları, bu yüzden risklidir. Ülke çapında düşünüldüğünde, SPD ile ortak çalışmanın sınırlarını çizmek gerekir. Şayet Yeşiller kendi radikal talepleri ile SPD'nin küçük reformları arasındaki farkı ortaya koymazlarsa seçmen kaybetme durumları vardır. 17 Haziran'daki Avrupa Parlamentosu seçimleri, Yeşillerin ve SPD'nin durumunu ortaya koyacaktır.

D.T.: Yeşillerin Barış Hareketi Koordinasyon Komitesinin kaldırılması yönündeki talepleri de SPD ile olan problemlerinden kaynaklanıyor olabilir mi?

Kelly: Koordinasyon Komitesinin, Willi Brandt konusunda Yeşillerin taleplerini hiç dikkate almadan hareket ettiğine tanık oldum. Willi Brandt'ın 22 Ekim'deki gösteride ne söyleyeceği hiç düşünülmedi, sadece konuşacak olmasına önem verildi. Koordinasyon Komitesi zamanla DGB (Alman Sendikalar Birliği), SPD ve DKP'nin (Alman Komünist Partisi) bir kurumu haline geldi. Ve bu kurum, planlanacak eylemlerde izin verilenin dışına çıkmama, sivil itaatsizlik kampanyasına cesaret edememe eğilimi taşıyor. DKP için de aynı şey geçerli. DKP sadece kendisini tehlikeye düşürmeyecek, devletle karşı karşıya getirmeyecek eylemlere razı oluyor. Sonra Doğu Almanya'dan bir konuşmacı çağırmak her zaman bir problem oluyor. Reagan'ın ziyareti sırasında hazırlanan çağrı da bence tek taraflı bir çağrıydı, sadece Batı'daki silahlanmadan söz ediyordu. Halbuki Doğu'daki silahlanma da o kadar önemlidir.

D.T.: Bir yandan polisin gösterilere müdahaleleri sertleşiyor, çok sert gösteri yasaları çıkıyor. Diğer yandan da siz zor kullanmadan eylem yapmayı savunuyorsunuz. Bu ikisini nasıl birleştiriyorsunuz?

Kelly: Polisle diyalog içinde bulunmak gerektiğine inanıyorum. Hardthöhe blokajında bazı polisler de eyleme katıldılar, sonradan haklarında kovuşturma açıldı. Böyle olaylar her zaman olmuyor tabi. Ama polislerin orada olan-biteni anlamaları, karılarının, çocuklarının neden gösterilere katıldığını kavramaları da bence önemli. Gösterilere sürekli artan bir sertlikle müdahale edildiği doğru ama, bu bizim de sertleşmemizi gerektirmiyor. Hatta bu tamamen yanlış olur. Buna daha akılcı, daha kurnaz yöntemlerle cevap vermeliyiz. Zor kullanmamayı öngören bir stratejiyi son derece olumlu buluyorum. Böylece polise bir kere daha düşünüp tavrını değiştirme şansını vermiş oluyoruz. Ayrıca insan olarak kendisini değil, taşıdığı üniformayı, oynadığı rolü karşımıza aldığımızı da açıkça göstermemiz gerekiyor. Bu yüzden Yeşillere korkak denildiği zaman çok üzülüyorum. Bizim bir amacımız da kurnaz davranarak şaşırtmak. Polisin son zamanlarda çok sert ve anlaşılmaz tavırları oldu. Bunlara karşı da son derece sabırlı ve inatçı olduğumuzu göstermemiz gerekiyor.

D.T.: Peki, ya gösterilere karşı sert önlemler getiren yasalar?

Kelly: Meclisteki füzeler oylamasından sonra hükümet bu konuda, füzelerin yerleştirilmesi amacına yönelik herşeye hakkı olduğunu düşünüyor, her yönden saldırıyor. Bu konuda SPD ile beraber çalışma yapmamız gerekiyor. Çoğunluğa sahip değiliz gerçi, oylarımız hep azınlıkta kalacak ama, önemli olan dışarıya (parlamento dışına) gösteri yasalarının, gösterilerde yüz örteme yasağının ne olduğu, göstericilerin yanında bulunanların başına neler gelebileceğini açıklamak. Ayrıca bir de parlamentoda bu konuda bir tartışma açmaya çalışmak gerekiyor. Yapabileceğimiz bir şey de, kendi şahsımızda bazı şeyleri sergilemek. Şu anda hemen hemen hepimizin dokunulmazlığı kaldırılmış durumda. Benimle ilgili açılmış 6 tane dava var. Buna rağmen, polis sonunda beni alıp götürene kadar gösterilere devam edeceğim. Parlamento önünde pankart açmak, SPD binası önünde gösteri yapmak gibi eylemlerin bile kovuşturmayla sonuçlandığını ve hukuki olarak bu kovuşturmaların nasıl engellenebileceği veya geciktirilebileceğini kendi örneğimde göstereceğim. Bu yeni kanunların korkutma, sindirme etkisini böylece ortadan kaldırmaya çalışacağım. Yoksa, örneğin Bavyera'da yapıldığı gibi her blokajdan sonra göstericilerden 3000 DM. isteneceği korkusu yayılırsa -ki bu durumda gösterilere katılmak da herkesin gücünün yetmeyeceği kadar pahallı oluyor- bu gösterilere katılımı da etkiler.

D.T.: Son sorumuz AL (Alternatif Liste) ve yeşillerin ortak çalışmaları ile ilgili. Örneğin Berlin'de, Hamburg'da...

Kelly: ve şimdi de Bavyera'da evet. Berlin'deki ortak çalışma, Duisburg'da kararlaştırılan bir anlaşma sonucu oldu. Ancak bu benim çok fazla hoşuma gitmedi, zira kanıma göre her iki tarafa da bir şey kazandırmadı. Şimdi Bavyera'da başlatılmakta olan ortaklık konusunda da kuşkularım var. Ben AL'i Berlin'den tanıyorum ve AL'in politik tartışmalarında bizim için önemli konular olan ekolojik prensiplerin arka planda kaldığı görüşündeyim. AL'in politikası bana zaman zaman çok sert ve sevgisiz geliyor. Bu da Yeşillerin kimliğina uymuyor. Ortak çıkarılacak listelerde Yeşillerin felsefesinin hakim olması gerektiği kanısındayım. AL ile ortak çalışmalarda atom, ekoloji, 3.Dünya, silahlanma ve ormanlarin yok olması gibi Yeşillerin felsefesini oluşturan noktaların ikinci plana itildiği görüşündeyim. Sonuç olarak AL'in politika stilini benimsemiyorum. AL'in politikasını daha dogmatik buluyorum. Bir araya gelinip çalışılsa bile, AL'in daha hareketli, daha radikal, Yeşillerin ise daha az radikal güç olarak gösterilmelerine karşıyım. DKP ile ortak çalışma konusunda da aynı şey geçerli. Hollanda, Italya, Fransa, Danimarka KP'leri Polonya'daki olayları, Dayanışma Sendikasını eleştiriyorlar ama Honecker'i de eleştirebiliyorlar. Buradaki DKP ise bunu yapmıyor. Ben buna tahammül edemiyorum. SPD'nin NATO yanlısı tutumu gibi, DKP de Varşova Paktı yanlısı bir konumda. Halbuki bu alanda hareket eden bir kimsenin bir askeri blok yanlısı konumda olmaması gerekir.

Uzun yürüyüş

Marseille'de 15 ekimde 35 kişiyle başlayıp Paris'de 3 aralıkta 70 bin kişinin katılmasıyla Fransa başkanlık sarayında bizzat devlet başkanı tarafından karşılanarak sona eren ırkçılığa karşı yürüyüş 1.5 aylık bir süre boyunca ençok konuşulan olaylardan biri oldu.

Yıllardır sürüp gelen ve son dönemlerde doruk noktasına ulaşan ırkçılık bu eylemle büyük bir şamar yedi. Özellikle büyük şehirlerin banliyölerinde yabancıların yoğun olduğu mahallelerde meydana gelen katliamlar Fransa'da yaşayan yabancıların özellikle Kuzey Afrikalı göçmenlerin artık dayanamayacakları bir hal almaya başlamıştı. Bütün bu gelişmeler sonunda Marseille'de 35 kadar Kuzey Afrikalı genç (kız-erkek) kamuoyunun ilgisini bu sorun üzerine çekebilmek için Fransa'nın başşehrine doğru 1200 km.lik bir yürüyüş düzenleme kararı aldı.

Bu eylem tamamen haklı nedenlere dayandığı için Fransız kamuoyunda da büyük bir ilgi topladı. Bütün yürüyüş boyunca yüzlerce binlerce insan bu eylemi destekledi, yürüyüşlerin yanında yer aldı, onlarla birlikte yürüdü.

Böyle bir eylem Avrupa'nın hemen her ülkesinde yaşayan göçmen işçilere örnek olacak niteliktedir. Çünkü bu sorun birtek Fransa'da yaşayan Kuzey Afrikalı göçmenlerin sorunu değildir. Bugün Alman hükümeti yabancıları (özellikle Türkiyelileri) geri göndermek için özel primler uyguluyorsa, Belçika hükümeti yabancılar hakkında yeni kanunlar çıkarmaya uğraşıyorsa, İsviçre hükümeti yabancı çocuklarının İsviçre vatandaşlığına geçmelerini zorlaştırmak için halk oylamasına baş vuruyorsa, bu Avrupa'da yaşayan tüm göçmenleri doğrudan veya dolaylı ilgilendiren bir sorundur.

Yazının asıl özelliğini teşkil eden Fransa'da yaşayan Kuzey Afrikalılara gelince; sadece 1986'da 1 milyona yakın oy kullanabilme hakkına sahip olacak. Seçme hakkının yanında seçilme hakkını kullananlar da olacak doğal olarak. Daha şimdiden önemli görevlerde yer alabilenler var. Nievre şehrinin valisi gibi.

Fransa toplumunda varlığını yavaş yavaş bu şekilde hissetirmeye başlayan göçmenler aynı zamanda ırkçılarında boy hedefi haline gelmeye başladılar. Parklarda oynayan 10-12 yaşlarında çocuklar uzun menzilli tüfeklerle, seyahat eden gençler trenlerden atılarak öldürülmeye; geceleri yalnız gezenler komalık hale gelinceye kadar dövülmeye başladılar.

Yabancılara karşı böyle kişisel saldırılar sürerken diğer yandan bu olaylar işlenip sağcı partiler tarafından propaganda aracı yapılmaya başlandı. Dreux şehrinde yapılan son belediye seçimlerinde faşist parti seçim kampanyasında tek konu olarak yabancıların dışarı atılması gerektiğini işledi.

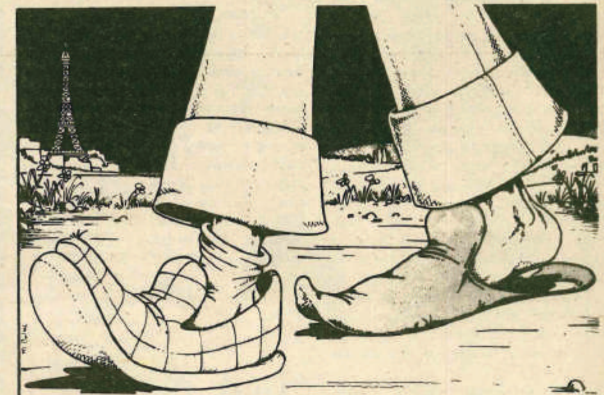
Uzun yıllardan beri, politik düşüncelerinden ötürü birçok milliyetten insana bağrını açan "özgürlükler ülkesi Fransa" son dönemlerde ülke de yaşanan krizin etkisiyle ırkçı bir kimlik kazanmaya başladı. Şimdiki iktidar ortaklarından Komünist Parti bile seçim kampanyalarında açıkça yabancılara karşı tavır takındı.

Fransa'da işsizliğin sorumlusu olarak gösterilen, Fransız kültürünü yozlaştırmakla suçlanan bu insanlar duygularını şöyle dile getiriyorlar: "hergün birer birer ölmek istemiyoruz", "artık sadece Beavbourg'un önünde dans etmekle kalmayacağız, millet meclisine kadar gideceğiz," "bizde bu toplumda bir yer istiyoruz, gerçek haklarımızı istiyoruz."

Fransa'da doğup büyümüş, Fransız çocukları ile aynı okula gidip onlarla aynı diplomaya sahip olan bu insanların bu isteklerini dile getirmeleri gayet doğaldır. Saçlarının rengi ve biçimi Fransızlara pek benzemediği için onları açlığa ve ölüme mahkum etmeye kimsenin hakkı yoktur. 1960 ların Amerika'sında zencilerin uğradığı baskılara bugün Fransa'da Kuzey Afrikalılar, Almanya'da Türkler uğramaktadır.

Unutulmaması gereken bir nokta varsa oda bugün Amerika'da eyalet valiliğine kadar yükselen zencilerin yerini yarın öbürgün Fransa'da, Almanya'da ve daha birçok ülkede Kuzey Afrikalıların, Türklerin alacak olmasıdır.

MARSEILLE 15 OCT. **PARIS 3 DÉC.**

Yürüyüşle ilgili olarak Fransa'nın tanınmış yazarları, sinema oyuncuları, film yapımcılarının yanında Fransa'da yaşayan ünlü yabancıların da içinde bulunduğu - COSTA GAURAS Yunanlı film yapımcısı, Anne WIEZENSKİ Polanyalı sinema oyuncusu, Cornelius CASTORIADIS Yunanlı yazar vb.- bir komitenin yayınladığı bildiride şunlar belirtilmektedir;

"Fransa bugün çok uluslu bir ülke. Bu bir gerçek. Bugün önemli olan bu gerçeği herkesin gelişmesi ve mutluluğu için yaşayabilmek. Bu ise, ancak, birkimsenin bir diğeri tarafından kandırılmadığı, herkesin kendisinden en iyiyi verebileceği bir benimseme politikasının kabul edilmesinden ve etkin bir biçimde uygulanmasından geçer.

Bugün bir Fransız vatandaşı ile Fransa'da yaşayan göçmenler arasında -Fransız vatandaşlığına geçmiş olsalar bile- bir eşitlik söz konusu değil. Irkçılığa karşı yürüyüş bizce selamlanması gereken bir girişimden ve bizler onlarla dayanışma içinde olduğumuzu bildiririz. Bütün maddi manevi gücümüzle bu eylemi destekliyoruz. İçimizden bazıları yürüyüş boyunca yürüyüşçülerle birlikte olacak ve 3 aralıkta Paris'e varışlarında onların yanında yerimizi alacağız."

Doğan Avcıoğlu

Türkiyenin özgün ve özverili düşünürlerinden Doğan Avcıoğlu'nu yitirdik.

1926 yılında doğan Avcıoğlu, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okuduktan sonra, Fransa'da da siyasal bilimler ve ekonomi öğrenimini görmüştü. Yurda döndükten sonra, Orta-Doğu Amme İdaresi, CHP Araştırma Bürosu ve Akis dergilerinde çalıştı. 1960 Askeri Devrimi'nden sonra, Türkiye sol hareketini ve aydınları etkileyen, haftalık "Yön" gazetesini yayınladı. 1969 yılında da "Devrim" gazetesini yönetti. **1960-70 yılları arasında Türkiye entellektüel yaşamı ve sosyalist düşüncenin gelişmesinde -kendisinin temsil ettiği akım açısından- önemli etkinlikler yarattı. 12 Mart rejimi sırasındaki tutuklanmasından ve gördüğü baskılardan sonra da, bir eylem adamı olarak değil, bir araştırmacı ve düşünce adamı olarak yaşadı. Birçok yapıt verdi.**
"Yön" dergisinin, Türkiye devrimi konusunda açıklıkla savunduğu tez, şöyle özetlenebilir:

"Çağdaş üç çeşit kalkınma yolu vardır: 1) Komünist kalkınma yöntemi; 2)Yabancı sermayeye ve özel sektöre dayalı kalkınma yolu, (Günümüzde Filipinler, Güney Kore, Brezilya... v.b. ülkelerde görülen ve bizde de Özal yoluyla tam olarak benimsenmek istenen yöntem); 3) 'Milli devrimci kalkınma yolu."

"Yön" dergisi, bu üçüncü yolu öneriyordu. Çünkü, 1960'lar Türkiye-sinde, Marx'ın anladığı anlamda sanayileşme ve yeterli, güçlü bir sanayi işçisi sınıfı yoktu. Öyleyse, bu devrimci hareketin başını, daha çok küçük burjuva kökenli, anti-emperyalist, millici aydınlar çekecekti. O dönemde çokça kullanılan bir deyimle: "**asker-sivil aydın zümre**". Bu düşünceler çevresinde -bir ölçüde işçi sınıfını da içine almak isteyen- "**Çalışanlar Partisi**" girişimi oldu. Daha sonra da, düzenli işlemeyen ve kurumlaşamayan "**Sosyalist Kültür Derneği**" kuruldu.

"Yön" hareketi, kendisine tarihsel temeller de aramıştır. Bu temeller, Türkiye'de *1930 devletçiliği* ve gene aynı yıllarda ortaya çıkmış olan "**Kadro**" hareketidir(1). Bu hareket, Sovyet Komünizmi ve İtalyan Faşizmi dışında, üçüncü bir yol arıyordu. Bu üçüncü yolun belli başlı özellikleri: anti-emperyalizm, ekonomik anlamda kapitalist sistemin dışına çıkma, otarşi(ekonomik olarak kendi kendine yetme) ve devletçilikti. (Brezilya, Arjantin... gibi bazı Latin Amerika ülkelerinde de benzer kuramlara rastlanır).

Daha geniş bir tarihsel perspektif açısından düşünürsek, bizde, 'asker-sivil aydın zümre'ye, toplumun dönüştürülmesi açısından aşırı değer verilmesinin kökeni, Yeni Osmanlılar, Jön Türkler hareketlerine ve 1908 Askeri Burjuva Devrimi'ne kadar uzanır. Türkiye'nin modern tarihinde, devrim için, orduya en açık ve kuramsal çağrıyı yapan ünlü Jön Türk lideri ve "**Meşveret**" gazetesinin yayınlayan Ahmet Rıza Bey'dir. Bu devrim çağrısı Ağustos 1906'da yapılmış ve Kahire'de basılmıştır(1323): "**Vazife ve Mes' uliyet: Asker**" (2)

Gerek Jön Türk hareketinin, gerekse "**Kadro**" ve "**Yön**" hareketlerinin halka-bu arada işçi sınıfına-açıkça güven duyduğu söylenemez. Bunlar "**seçkinlikçi**" (elitiste) akımlardır. "**Yön**" hareketine Osmanlı yenilikçilik akımlarından gelen geleneğin radikal bir devamı gözüyle bakılabilir. Ayrıca "**Yön**" hareketinde, uzaktan uzağa Nasırizmin bir etkisi de sezilebilir. Nasırizm Türkiye'nin iç düzeni açısından önemlidir. Ayrıca, 19. yüzyılın ilk yarısında hızla sanayileşen Mısır, nasıl İngiliz müdahalesiyle ulusal sanayiini yitirmişse, Osmanlı İmparatorluğu'da, 1838 İngiliz Ticaret anlaşması'ndan başlayarak, ağır ağır yarı sömürge haline dönüşmüştür.

Kadrocular, Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne aşırı bir önem veriyorlar, onun sınıfsal yapısını net olarak görmüyorlar ve dönemlerinde, dünyadaki en belirgin çelişkinin, Marx'ın gösterdiği gibi sermaye ve işçi sınıfı arasında değil, emperyalist ülkelerle "**maz lum**" ülkeler arasında olduğuna inanıyorlardı. Kadrocu yoruma göre, ulusal kurtuluşçu yönde kurulacak düzen, ülkeyi kapitalizmin sömürücü etkisi dışına çıkaracağı gibi, sosyalizme ulaşılma zorunluluğunu da gereksiz kılacaktı.

Yöncüler de, *1930 devletçiliğinde*, Türkiye açısından otarşi ve kendine özgü bir sosyalizmin arka-planını görüyorlardı. (Bugün 1930 devletçiliğinin bu nitelikte olmadığı bilimsel olarak ispatlanmıştır. Dünya bunalımı sırasında başvurulan bu devletçilik, Türkiye'de kapitalist büyümeyi sürdürmenin en akıllı bir yoludur. Bu konuda bakınız: İlhan Tekeli, Selim İlkin, Yahya Sezai Tezel, Mete Tuncay, Çağlar Keyder, Korkut Botatav, Zafer Toprak, Haldun Gülalp...v.b. çağdaş bilim adamlarının çalışmaları) (3)

Türkiye devriminin kuramsal temelleri, mutlaka "**klişeci marksizmin**" oldukça ötesindedir. Daha doğru bir deyişle, elbette marksizmin içindedir; ama *derinliğiyle* kavranmış olan marksizmin. Öte yandan, emperyalizmin dinamiklerine sıkıca bağlanmış olan Türkiye gibi ülkelerde, gündelik politik eylem felsefeleri de hızla değişebilmektedir. Zaten bu özellikten dolayı Batı toplumlarının analizi daha kolay olabilmekte, Türkiye'nin analizi ise, daha karmaşık kuramsal süreçleri gereksinmektedir.

Doğan Avcıoğlu, eksiklikleri ve yanlış değerlendirmeleri ne olursa olsun büyük bir yurtseverdi. Özellikle belgesel açıdan önem taşıyan yapıtları, Türkiye toplumuna verdiği emek "Yön" dergisinde Nazım Hikmet'i ilk defa yayınlamasındaki, yüksek ruhlu yiğitlik asla unutulmayacaktır. Nur içinde yatsın.

Yapıtları: Türkiye'nin Düzeni, Milli Kurtuluş Tarihi (4 cilt), Türklerin Tarihi (5 cilt), 31 Mart, Devrim ve Demokrasi üzerine...

---

(1) 'Kadro' dergfisi 1932-34 yılları arasında yayınlanmıştır. Başlıca yazarları: Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Şevket Süreyya Aydemir, İsmail Hüsrev Tökin, Burhan Belge, Vedat Nedim Tör.

Nitekim Ş.Süreyya Aydemir "Yön" **dergisinde yazdığı gibi, Mustafa Kemal dönemi Maarif Bakanlarından Cemal Hüsnü Taray da bu dergide yazmıştır.**

(2) Jön Türk liderlerinden pozitivist Ahmet Rıza Bey, 1908 devriminden sonra sürgünden dönecek ve Meclis-i Mebusan başkanı olacaktır. İttihat ve Terakki Fırkası'nın şiddete yönelmesinden sonra, bu gururlu insan, bu partiden çekilecektir.

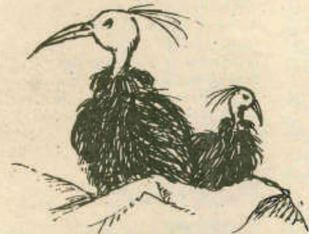
(3) 'Kadro' hareketinin, diyalektik materyalist açıdan bir eleştiri denemesi olarak da, Emin Türk Eliçin' in "*Kemalist Devrim İdeolojisi*" adlı yapıtı, İstanbul, 1965, Ant Yayınları okunmalıdır.

TGS'nin ONUNCU GENEL KURULU YAPILDI

Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın Onuncu Genel Kurulu 26-27 Kasım tatihleri arasında yapıldı. Genel Kurulun açış konuşmasını yapan TGS Genel Başkanı Oktay Kurtböke, yeni Basın Kanunu'nun getirdiği güçlüklere değinerek "ara dönemde çıkartılan ve emekçilerin örgütlenerek ekonomik çıkarlarını savınma haklarına büyük ölçüde sınırlamalar getiren sendikal yasaların yanı sıra, Basın Yasası'nın da yeni değişiklikleriyle, üyeler için yeni bir baskı unsuru olma durumunu sürdürdüğünü (...) özellikle hak sınırlamaları yoluyla sorunlara çözüm aramak ülkemezi ve ulusumuzu iç barışa, demokratik yaşama, ekonomik gelişmeye ve sösyal esinliğe ulaştırmayacaktır" dedi. Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Nezih Demirkent'te konuşmasında "Basın Kanunu, Sendikalar Kanunu, ekonomik sorunlar çalışanlar için zor günlerin göstergesi" olduğunu söyledi.

İki gün süren Genel Kurul çalışmaları yeni yönetimin seçilmesiyle sona erdi. Oktay Kurtböke yeniden Genel Başkanlığa seçildi.

ÇOCUKLARLA BERABER

SIZLERDEN

RÜYAM

Bir kişi var, fakir
Yırtık aç dolaşan

Bir kişi var, zengin
İyi giyimli, tok dolaşan

Fakir çalışır, didinir
Zengin oturur tüketir

Fakir kuru ekmeğe razı
Zengin ona el sürmez

Nedendir bu düzensizlik
Nedendir bu eşitsizlik

Eşit yaşasa herkes
Ne olur sanki?

IŞIK

HAYVANLARI TANIYALIM

Yolunu kaybeden deve

Geçmiş yıllarda, motorlu taşıtların olmadığı zamanlarda sıcak ülkelerde taşıma işlerinde develer kullanılırdı. Develer uzun süre yemeden içmeden çölleri aşabilirler. Çünkü develer sırtlarındaki "hörgüç" denilen kamburlarında yağ, vücutlarının içindeki keselerde su depo ederler. Uzun yolculuklarda vücutlarında depo edilmiş yağ ve suyu kullanarak uzun süre dayanırlar.

İşte develerle yük taşındığı zamanlarda bir deve kervanı çölü geçerken küçük develerden biri kum fırtınası sırasında arkadaşlarını kaybeder. Bu küçük devenin çölde ilk yolculuğudur. Küçük deve çölde yalnız kaldığını anladığında korkar. Ancak cesaretini toplayarak yoluna devam eder. Küçük deve yalnız da olsa çölü aşabileceğini düşünür. Çünkü vücudundaki keselere (cep) depo ettiği su ve hörgücüne depo ettiği yağın çölü geçmesinde ona yardımcı olacağını bilmektedir. Devecik, bir hafta süre ile, vücuduna depo ettiği yağ ve suyu azar azar kullanarak arkadaşlarını buluncaya dek çölde yol alır.

Böylece, amacına doğanın ona verdiği olanakları kullanarak ve kararlılığı sayesinde ulaşır.

BUNU BİLİYORMUYDUNUZ?

YÜRÜRKEN KOLLARIMIZI NEDEN SALLARIZ?

Bunun nedeni denge sağlamak değildir. İlk maymun–insanlar öteki maymunlar gibi el ve ayaklarının üzerinde yürürdü. Zamanla ayakları üzerinde yürümeye başlayan maymun–insan, kollarının hareketini sürdürdü. Bugün aynı hareketi bizler de sürdürüyoruz.

BİLMECE BULMACA

Çalar saat

Çalar saatler, her saat başı saat kaçsa, o kadar dan der biliyorsunuz. Bir gün 24 saat olduğuna göre, çalar saat bir günde kaç kez dan diyecek?

YANIT 156 kez

Geriye dönüş teşvik yasasından kimler "yararlanıyor"?

Yogoslav, Koreli, Faslı, Portekizli, İspanyol, Tunuslu, Türkiyeli işçiler yararlanıyor. (Ortak Pazar dışı ülkelerin işçileri)

30 Ekim 1983 tarihinden sonra iflas eden firmaların işçileri.

6 aydan beri %20 oranında gelir kaybı olan kısa mesai yapan firmaların işçileri.

NE GİBİ ŞARTLAR ÖNE SÜRÜLÜYOR

Yasadan yararlanmak isteyenler eşleri ve 18 yaşını doldurmamış çocuklarıyla birlikte Almanya'yı terketmek zorunda.

En son baş vurma tarihi 30 Haziran 1984.

NE KADAR PARA ALINIYOR?

10.500DM

Ayrıca vergi karnesine kayıtlı her çocuk için 1500DM.

Başvuru yapılıp da geri dönme gecikirse ikinci aydan itibaren her ay için işsizlerden 1500DM, kısa mesai yapanlardan 759DM kesiliyor.

Para kesin dönüş yapıldıktan sonra Türkiye'de daha önce işçinin bildirdiği kişiye veya kendisine ödeniyor.

10.500 Marklık primle ilgili işlemler yaklaşık üç hafta sürüyor.

Para bazı işçiler tarafından peşin alınabiliyor. Bu takdirde %7'lik bir faiz kesintisi yapılıyor.

NEREYE BAŞ VURULACAL?

10.500DM'lik prim için "Arbeitsamt" baş vurulacak.

Emeklilik sigorta pirimleri için "**emekli sandığına**" baş vurulacak. Bu çoğu işçiler için Bayreuth'daki "**Landesversicherungsamt**".

Adres: LVA Oberfranken-Mittel franken Wittelskacherihg 11 8580 Bayreuth.

EMEKLİLİK PRİMLERİ İLE 10.500'ün ALAKASI

Hayır. 10.500DM yasasından yararlanamayanlar bile Emeklilik primlerini alabiliyorlar.

10.500'lük primi alanlar aynı zamanda Emeklilik primleri için'de başvurabilirler.

EMEKLİLİK PRİMİ NEDİR?

İşçilerin emekli sandığına kesilen paralarıdır.

Bu parayı almak için her zaman başvurulabilir. Ancak normal olarak, başvurudan 2 sene sonra bu para alınabilir.

Yeni çıkan kanunla, 30 Haziran 1984 tarihine kadar başvuranlar, 2 senelik beklemeye tabi olmayacaklar.

Ancak işlemler 3 ila 6 ay sürüyor. Ve yine kesin dönüş yapıldıktan sonra para ödeniyor.

Emeklilik primi için başvuranların eşleri dönmek zorunda değil. Vergi karnesine kayıtlı olan çocuklar dönmek zorundadır.

Geriye dönüş yasası bugüne kadar eksik, fazla yoruma tabi tutuldu, eleştirildi. Bugün burada söylenenler kısmen söylenmişlerin bir tekrarı olacak. Daha çok bizim için ne ifade ettiğini kısaca açıklamakla yetineceğiz.

10.500DM, zaten hakkımız olan 12 aylık işsizlik parasının yaklaşık 7 aylık karşılığıdır. Yani burada kalıp işsizlik parası alsak 200.000 Mark civarında para alacağız.

Almanya'da işsizliği çözeceği söylenen yasanın böylesi bir hedefi olamaz. Çünkü iki milyondan fazla işsiz olan bir ülkede, en iyimser tahminle bu kanundan yararlanacağı söylenen 50.000 kişi devede kulaktır.

Eğer Neo-nazi saldırılar, resmi baskılar, işsizlik olmasa bu kanundan kimsenin "**yararlanmaya**" niyeti olmayacaktır. Birkaç ihtiyacını satın alıp evini Türkiye'ye taşımak isteyen bir aile zaten bu paranın büyük bir bölümünü nakliye masraflarına vermek zorunda kalacaktır.

Yasada işçilerin kaybolan sağlıkları, çocukların eğitimleri hiç hesaba katılmamıştır. İşsizlik sorununa "**göstermelik**" ve geçici olarak bile çözmek niyetiyle hükümetin 3-5 kuruş fazla vermeye niyeti yoktur. Aksine bu yasa Alman devletinim biz giderken bile sırtımızdan milyarlarca mark kar etmesini sağlayacaktır.

TÜRKİYE'DEKİ DURUM NE?

Yeni yasaya göre parayı döviz olarak vadeli biriktirebilirsiniz. Bu sizin için yüzde 30 civarında ek kazanç olacak. Çünkü DM, Türk lirası karşısında sürekli değer kazanıyor.

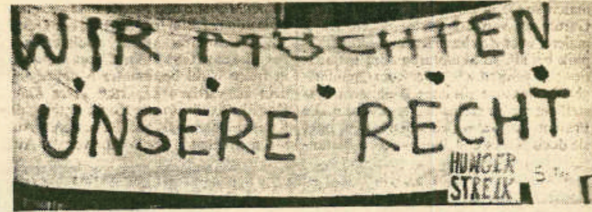
Türk bankalarından döviz karşılığı borç alabilirsiniz. Bu konuda bankanızdan bilgi alınız.

Türkiye'ye dönüşte acele kararlar vermeyin, İyi düşünün, mutlaka bu işleri bilenlere danışın.

DAHA ÖNCE OLANLARI UNUTMAYIN

Ecevit hükümeti döneminde yüksek faizli işçi hesapları ile işçilerin bankalara faiz yatırmaları sağlandı. Ama Türk lirasının hızla değer kaybetmesi sonucu işçiler yüzde 50'ye varan bir zarara uğradılar.

Almanya'daki Türk bankalarının bankacılık hizmeti yapma hakları yok. Bunlar sadece temsilcilik olarak çalışabiliyorlar. Bunların "ömür boyu gelir" "**evladiyelik emeklilik**" adlarını verdikleri uygulamalara karşı dikkatli olnması gerekiyor.

İsviçre'nin Chur şehrinde ilticacılar kampında 16 Türkiye'li açlık grevinde

Türkiyeli, Afrikalı, Şilili ve Sirilankalı ilticacıların bulunduğu İsviçre'nin Chur şehrindeki ilticacılar kampında kampın kötü şartlarının düzeltilmesini, zorla çalıştırmayı protesto için açlık grevine başlandı. Diğerlerinin daha önce kabul etmesi fakat daha sonra vazgeçmesinden sonra sadece 18 Türkiyeli (Türk ve Kürt) ilticacı 10 günden bu yana açlık grevinde bulunuyor. İsviçrenin Frieburg şehrine gelerek iltica talebinde bulunan daha sonra kalacak yer bulamadıkları için kampa gönderilen Türkiyeli ilticacılar açlık grevine başlayarak şu taleplerde bulundular:

a) İş bulmada kolaylık sağlanması, b) Kampta zorunlu çalışmaya son verilerek mutfakta yardım edenlerin ücretli çalışması, c) Kışlık elbise verilmesi, d) Yemeklerin arttırılması, e) Her ay zorunlu bankaya para yatırılma işleminin durdurulması, f) Ödenen cep harçlığının arttırılması, g) Grevdekilere basın önünde konuşma hakkının verilmesi gibi v.b. taleplerde bulundular.

Kısa adı C.E.D.R.1 olan ilticacılar komitesi açlık grevinde bulunan 18 Türkiyeli ilticacıların taleplerini destekleyerek basının yeterince ilgi göstermesini sağladı. Ayrıca birde İsviçreli kampa girerek dayanışma için bir gün açlık grevine yattı. Talepler ayrıca İsviçre hükümetine yazılı olarak gönderildi. Sağlık durumlarının kötüleşmesi sonucu iki kişi grevden ayrıldı. Şimdi ise grev 16 kişi ile devam ediyor.

Göç konulu karikatür sergisi bu kez Courcelles kentinde açıldı

Geçen Haziran ayında Bürüksel'de büyük ilgi gören "**Yaban elde çalışanlar...**" konulu karikatür sergisi, Belçika'da ikinci kez, 3 Aralık günü Courcelles Kent Kitaplığında, Info-Türk'ün işbirliğiyle, Courcelles Kültür Ocağı tarafından açıldı.

Serginin açılışında, aynızamanda Avrupa Parlamentosu Sosyalist Grup Başkanı olan Courcelles Belediyesi Kültür işlerinden sorumlu Başkan yardımcısı Ernest Glinne de hazır bulundu.

"**Yaban elde çalışanlar...**" sergisi. 1982 yılında Federal Almanya'da Exile-Kulturcentrum tarafından düzenlenen "**Göç**" konulu bir karikatür yarışmasına katılan karikatüristlerin yapıtları arasından seçilmiş 128 tablodan oluşuyor.

Sergide, Yunan. İtalyan, İspanyol ve Yugoslav sanatçılarının yanısıra Türkiye'den de Sait Munzur, Emre Sinan, Mahmut Akgün, Cengiz Dönmez, Atilla Özer, Canol Kocagöz, Beytullah Heper, Ali Özbek, Endercan Erbaş, Erdoğan Karayel, İsmail Sezer, Atay Sözer, Refik Tiniş, Ahmet Kapan, Faruk Çağla, Rasim Abay, İbraim Tuncay, Naci Yavuz, Mehmet Ali Türkmen, Sadi Dinççağ, Metin Açıkgöz, Zekeriya Okulu, Aslan Mehmet, Kemal Akkoç, Mahmut Karatoprak ve Raif Zon'un yapıtları bulunuyor.

İSVİÇRE'NİN BASSEL ŞEHRİNDE 31 ÜLKENİN KATILDIĞI RESİM SERGİSİ AÇILDI

CEDRİ(İsviçre İlticacılar Komitesi) tarafından 21.10.-9.11.83 tarihleri arasında Bassel'de bir resim sergisi açıldı.

31 ükeden 172 sanatçının resimlerinin sergilendiği serginin parolası "**Schweigen Brechen**" (Suskunluğu Kırmak) adıyla yapıldı. Sergiyi çok sayıda İsviçreli ziyaret etti. Birçok resmin satıldığı sergide alınan paraların Türkiye'deki tutuklulara bağış olarak verileceği komite tarafından söylendi. Komitenin yaptığı açıklamaya göre, Resim Sergisinin bundan sonra başka ülkelerde de yapmayı düşündüklerini söylemiştir.

Fuat Saka'nın ilk uzunçalar çalışması yakında çıkıyor

Türkiyeli sanatçı Fuat SAKA sanat çalışmalarına hız verdi. Bir süredir Paris'te bulunan SAKA son olarak bir grup Türkiyeli, Yunan ve Fransız sanatçıyla birlikte yeni bir uzun-çalar çıkarmaya hazırlanıyor. Plaktaki çalışmalar ağırlıkla sıla konusunu işleyen parçalardan oluşuyor. Gurbetteki işçilerin, mültecilerin ve Alman ilericilerinin sesini, kendine özgü üslubunu yakından tanıdıkları SAKA'nın uzunçaları heyecanla beklenmektedir.

BULMACA

SOLDAN SAĞA

1- 1891-1973 yıllarında yaşamış İtalyan komünist partisinin kurucusu marksist teorisyen devrimci faaliyetlerinden ötürü 1928'de 20 yıl hapse mahkum edilmiştir. 2- Simgesi ND olan 6.96 yoğunluğunda olan kimyasal bir element. -Tersi, birbirini itme eylemi. 3- Tersi, negatif elektrot. -Bir olayı yada bir nesnenin varlığını duyum yoluyla yalın bir biçimde bilinç alanına almak. 4- Çok bağıran, insana alışabilen, duyduğu sesleri papağan gibi tekrarlayan bir cins karga. -Takımlar grubu, küme. -Tersi, kalay elementinin simgesi. 5- Canlılarda ait oldukları familya gruplarını belirtmek için kullanılan bir ek. -Tersi, erişmiş. -İki yaşayışlı. 6- Tersi, Yugoslavya devriminin önderi. -Tersi, Niyobyum elementinin simgesi. 7- Tersi, Konçları ayak bileğini az geçen, bağlı, düğmeli yada yandan lastikli ayakkabı. -Toprağa ve özümlemeye bağlı bütün besinlerini konakçıdan sağlayan bitkisel asalak. 8- Şu yada bu durumda bulunmak, olmak anlamına gelir. -Ekmeğe katılarak yiyilen yiyecek. -Göğüs. 9- Şirin bir ilimiz. -Beyaz. -Rey. 10- Eski dilde su. -Eski dilde iki yüzlü. -Bir nevi üflemeli çalgı. 11- Bir erkek adı. -Her olayın başka olayların gerekli ve kaçınılmaz bir sonucu olduğunu ileri süren öğreti. 12- Tersi, taşları kayaları parçalamakta kullanılan sivri kazma. -Suç bağışlama. -Bir nota. 13- Tersi, soğuğun etkisini duymak. -Düzeltme yada yenileme işlemi. 14- Ced. -Canlılarda kemik ile deri arasında bulunan kısım. -Utanma duygusu. -Ceylan. 15- Kimyasal enerjiyi elektrik enerjisine çeviren aygıt. -Yardım, tasis, bağış.

YUKARDAN AŞAĞIYA

1- Karşıtlık, düşmanlık, uzlaşmazlık. -İçine yiyecek içecek konulan şey. 2- Taş devrinin son çağı ile ilgili. -Bir renk. -Eski bir devlet. 3- Demokrasi ilkelerine aykırı olan hükümet yönetimi. -Bütünleme, tümleme, bitirme. 4- Mihrak. -Organları uyaran ve güçlendiren ilaç. -Tersi şan, şöhret. 5- Tersi, ama, fakat. -Dük'ün karısı. 6- Anlam yükletilen şey, bellilik. -Tersi, tek olan, eşi bulunmayan. -Tersi, ütüyle düzlemek. 7- Laçka edilmekte olan bir halat yada zincirin elde tutulup bırakılmaması için verilen komuta. -Ütmek işi. 8- İsrail ve Suriye arasında anlaşmazlık odaklarından biri olan, İsrail işgalindeki tepelik arazi parçası. -Tersi, ayakkabı giymekte kullanılan araç. -Tuzağa düşürülen ya da elde edilen şey. 9- Tersi, bir şeyin denizden yüksekliği, kot. -Bir şeyi benzerlerinden ayıran temel özellik. 10- Başkasına hastalık geçirmek ya da birine bazı düşünceleri benimsetmek. -Tersi, beyaz ırkın arapça, asurca, ibranice dillerini konuşan çeşitli budunlarının toplandığı kol. 11- Santimin onda biri. -Batkı, batkınlık. 12- Ekonomide enflasyon ve durgunluğun bir arada bulunduğu döneme verilen ad. -Ahilik ocağından olan kimse. 13- Eski alfabede bir harf. -Tersi, ülke, yurt, el. -Bizmutun simgesi. -İçgüdü durumunu almış alışkı. 14- Dakikadan dakikaya. -Tersi, istek. 15- Artı karşıtı. -Kimi ermiş insanlarda bulunduğuna eskiden inanılan doğa üstü yetenek.

GEÇEN BULMACANIN ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAĞA

1- Kahramanmaraş. 2-Aratmak, -Esin, -Aç. 3-Pır, -İşçi, Tfrig. 4-İkas, -Aa, -Ütü. 5-Tikel, -Merasim. 6-Ali, -Re, Lal, -Töre. 7-Re, -Feodal, -Koy. 8-İkircik, -Sat, -Mi. 9-zA, -Aerobik, -Aras. 10-mroftalP, -Armoni.

YUKARDAN AŞAĞIYA

1-Kapitalizm. 2-Arikil, -Kar. 3-Harakiri. 4-rT, -Se, -eraF. 5-amİ, -Lr, -Ced. 6-Maşa, -efirA. 7-Akçam, -Ekol. 8-elO, --Bp. 9-Me, -ıraD. 10-Ast, -Alaska. 11-rifeS, -La. 12-Ani, -İt, -Tam. 13-rümöK, -rO. 14-Ait, -Roman. 15-İçgüveyisi.

DİSK-Sine Sen davası açıldı

12 Eylül darbesi ile kapatılan ve yöneticileri gözaltına alınan Sinema Emekçileri Sendikası (SİNE-SEN) hakkında İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesinde dava açıldı. Aralarında yönetmen Şerif Gören, oyuncular Tarık Akan, Semra Özdamar, Halil Ergün, Necmettin Çobanoğlu, Kameramanlar Gani Turanlı, Hüseyin Özşahin, set teknisyenleri Mevlüt Ekinci, Ahmet Keskin, Şeref Yılmaz, Kadir Çil, Azmi Yıldız ve Cemal Demirci'nin bulunduğu 13 Sendika yöneticisi hakkında 7 yıldan 20 yıla kadar ağır cezalar isteniyor.

SİNEMAMIZ ve GERÇEKLER

Sinema deyince akla hemen parıltılı yaşantıları ile starlar gelir. Oysa basına, dergilere ve beyaz perdeye yansımayan bir yüzü daha var sinemamızın. Ağır çalışma koşulları altında bulunan kamera arkası emekçileri. Setçiler, ışıkçılar, kamera yardımcıları, yardımcı yönetmenler, kameramanlar, yardımcı oyuncular, figüranlar, labaratuar işçileri...... Hepsinin ortak yarattığı bir ürün film. Kar, yağmur demeden en tehlikeli işleri yaparak üretiyorlar filmleri.

Ve sinema emekçilerinin bulunduğu işkolu 1978'e kadar sigorta kapsamında bile değildi. İşçi olarak kabul edilmiyorlardı. Ara sıra kurdukları ama uzun ömürlü olmayan sendikalarla, derneklerle haklarına sahip çıkmaya çalışıyorlardı.

SİNE-SEN tüm bu çabaların son ürünüydü sinemamızın. Kendi dinamiği ile ortaya çıkan bir örgütlenmeydi. Eğitimsizliğe, örgütsüzlüğe, düşük ücretlere, fazla çalışmaya HAYIR sloganı ile işe girişti ve kurulduğu 5 Ocak 1978 den itibaren önemli adımlar attı. Emekçiler arası birliği sağladı. Emekçiler için sigorta yasasını çıkarttı, çalışma saatlerini kısalttı. DISK'e 20 Şubat 1979'da üye olarak sinema emekçilerinin politik bilincini arttırdı. 1 Mayıs'larda görevdeydi, DISK içinde görevdeydi...

Yeni Sendikalar yasası ile sinema işkolu Banka-Büro işkoluna bağlandı(!). Sine-Sen davası açıldı. Sansür ağırlaştırıldı. Bütün bunlar sinemanın ne kadar önemli bir alan olduğunu göstermekte. Bu yasaklamalara, davalara, baskılara rağmen sinema emekçilerinin artan politik bilinci yeni biçimlerle mücadelelerini sürdürecekler. geriye düşmeyeceklerdir.

SANSÜR TÜZÜĞÜ BİR KERE DAHA DEĞİŞTİ

Elbette olumlu yönde bir değişim değil bu. Binbir çabayla-güçlükle yaratılan filmlerin daha ince yöntemlerle yok edilmesi için bir kere daha ağırlaştırıldı SANSÜR. Oysa zaten 1932 den beri gelen SANSÜR TÜZÜĞÜ astığı astık kestiği kestik bir uygulama içindeydi.

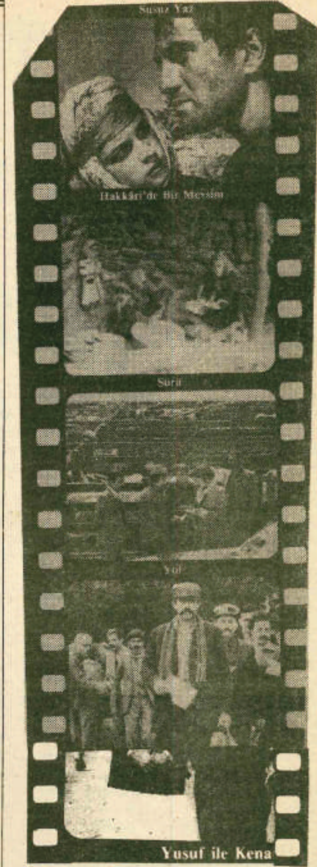
Dilerseniz biraz geriye dönelim Sinema sansürünün gelişimini tarihleriyle görelim;

* *1932 ilk sansür tüzüğü çıkarıldı.*
* *1939 yeni sansür tüzüğü Mussolini İtalya'sından aynen kopye edilerek düzenlenen tüzüğe göre tüm filmler hem senaryo hem de film aşamasında sansür edilecek. Ve özel bir SANSÜR KURULU oluşturulacak. Bu tüzük genel ilkeleri itibarıyla halen geçerlidir.*
* *1948 ve 1958'de tüzüğe yeni eklemeler.*
* *1961 Anayasa tartışmaları sırasında SANSÜR'ün kaldırılması reddediliyor.*
* *1963 Türkiye İşçi Partisinin SANSÜR'ün Anayasa'ya aykırılığı başvurusu Anayasa Mahkemesi tarafından reddedildi.*
* *1974 CHP'nin programında sansürün kaldırılması var. Ama sansür devam ediyor.*
* *5-6 Kasım 1977 Sinema Emekçilerinin SANSÜRE HAYIR yürüyüşü (İst Ankara)*
* *Aralık 1977 Milliyetçi Cephe hükümeti SANSÜR'ü daha ağırlaştıran değişikliği yapıyor.*
* *1979 CHP'li Kültür Bakanı A.Taner Kışlalı* **"Sansüre karşıyım"** *diyor. Eylül 1979'da yeni sansür tüzüğü çıkıyor ve Genel Kurmay temsilcisi sansür kuruluna giriyor.*
* *Aralık 1983 sansür tüzüğüne yeni ekler. Türkiye'de film çekmek isteyenler de izin alacaklar. Ayrıca sansürden geçmeyen film yurtdışına çıkamayacak v.s.*

Yılanların Öcü, Susuz Yaz, Karanlıkta Uyananlar, Umut, Kara Çarşaflı Gelin, Maden, Demiryolu, Sürü, Düşman v.s. Türkiye sinemasının ürettiği olumlu filmleri yasaklayan SANSÜR ne yazık ki tüm çabasına rağmen bu filmlerin halkın karşısına çıkmasını önleyemedi. Aslında yapılan yapılacak olan iyi örnekleri de durdurmaya gücü yetmeyecektir.

Sansürü tam kavrayabilmek için Sansür Kurulunun kararlarından bir iki örnek vermek gerekli;

* *Filmin ismi BİR BAHAR AKŞAMI,* **"ikinizde ayrı dünyaların insanısınız"** *sözleri sınıfsal bir ayrımı hatırlatıyor,*
* *Filmin ismi İSTANBUL DEHŞET İÇİNDE,* **"otomobilin patlayan sağ lastiğinin sol lastik ile değiştirilmesi"** *çıkarılmalı.*
* *Filmin ismi BELANIN KRALI, işe el koyan polislerin* **"Bizde şaştık"** *demesinin çıkarılması,*
* *Filmin ismi HUDUTLARIN KANUNU; filmin sonuna* **"Babanın akıbetini gördün, sen bu yola düşme, okuluna dön"** *şeklinde ek yapılması....*

Hakkari'de bir mevsim veya biraz kızgınlık

Arif ÖZSERİN

Her türlü karşılaşma aslında hem bir aniden çarpışmadır, hem de şartların, sürecin getirdiği kaçınılmaz bir mutluluktur. Karşılaşma bazen erkekle-kadın, aydınla-köylü, köy ile şehir arasında, hatta uzaylı ile dünyalı (ABD yapımı ET filmi gibi) arasında olabilir. Her karşılaşma, kaynağı tükenmez bir madendir. Edebiyat için, sanat için. Ve her karşılaşma, gerisinde, bazen sevinçli. bazen hüzünlü hikayeler, filmler bırakır. Evet, Hakkari'de Bir Mevsim filmi de bir kaçınılmaz karşılaşmanın öyküsü. Ama şimdi geriye baktığımda filmden bende kalan şey galiba biraz kızgınlık.

Yüzyıllarca kapalı yaşamış olan köy halkı ve onlarla birden karşılaşan yabancı (aydın, öğretmen, subay, politikacı) arasındaki ilişkiler elbette yoğun ve çarpıcı olacaktır. Özellikle 1900'lardan başlayarak giderek artan bu karşılaşmalar önce hikaye ve romana, sonra da filmlere yansımıştır. Reşat Nuri Güntekin'in öğretmen Feride'sini anlatan Çalıkuşu (1922) ile başlayan süreç, Lütfi Akad'ın Hudutların Kanunu (1968) filmimdeki öğretmen Ayşe (Pervin Par) ile devam etmiş ve Hakkari'de Bir Mevsim filminin öğretmeni (Genco Erkal) ile noktalanmıştır.

Elbette,bu karşılaşma var olan-yaşayan ile öğretmenin kafasında biçimlenen resimin bir karşılaşmasıdır. Bu karşılaşmanın bir yüzünde kafadaki görüntüye uymayan köylüler, diğer yüzünde ise köylü gözünde öğretmen. Yani zorba devletin zorlayıcılık, dayatmacılık imajının temsilcisi. Öğretmene göre idealizm gerçeğin karşısında (okul yokluğu, Ağa baskısı, dil sorunu, kız öğrenciler sorunu, vs.) erir gider. Bol meyva veren ağaçlar, bol süt veren inekler ve bilinçlenmiş köylüler ideali yerine, şartlara teslim olmuş (veya teslim olmamış-direnen) öğretmen kalır geriye. Ama ideallerini yerine getiren öğretmen yok mudur, uğruna canlar verilen. Vardır. Hem de çoktur...

Neyse, biz filmimize dönelim ve öğretmenin bir başka özelliğine göz atalım. Pek açık belirtilmese bile bir sürgün öğretmen imajı yaratılmış. Sürgün olgusu filmin geneline hiç oturmadığı, yamama kaldığı gibi, gerçek dışı bir olay aynı zamanda. Filmin hikayesini oluşturan olay, roman yazarı Ferit Edgü'nün 1965'de Hakkari'nin bir köyüne yedeksubay öğretmenlik yapmaya gitmesi ve gözlemlerini "O" adlı romanda anlatmasıdır. Romanda olmayan sürgün motifini filme koymaktaki hedef olsa olsa filme ille de zorlama bir toplumsal içerik kazandırma çabasıdır. Ve bu motif çizilen öğretmen-aydın tiplemesine de aykırı düşüyor, havada kalıyor.

Burada biraz sürgün olayına değinirsek; şöyle ya da böyle sürgünü yaşamamış sanatçı yok gibidir Türkiye'de. Ek olarak öğretmen-memur-öğrenci ve de Kürt halkı (Zorunlu İskan Kanunu ile 1927) sık sık sürgünden payını almıştır. Yine Almanya'daki Türkiye'li işçiler de bir anlamda sürgün değiller mi?

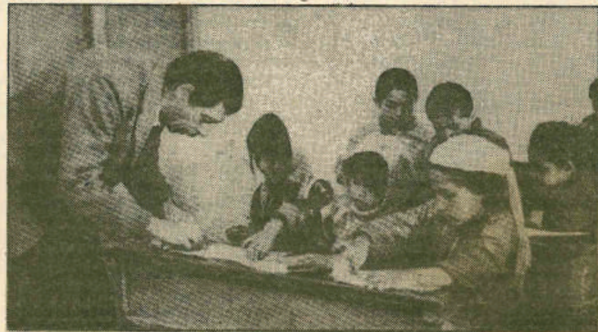
Hakkari'de Bir Mevsim'e dönersek, sürgün öğretmenin kapalı iç dünyası, kendi "ego"su ve çırpınışları ile dışardaki köylülerin kendi dünyaları, duyguları kesinlikle ikiye ayrılmış parçalar olarak filmin sonuna kadar gidiyor. Öğretmenle, kendi dünyasını anlatan Halit'in konuşması ile öğretmenin çocuğa portakal vermesi sahneleri parçaların yakınlaşmasına yetmiyor. Öyle ki, filmin son sahnesi bunu daha bir vurguluyor. Öğretmen elde bavul tek başına geriye döner. Ne bir uğurlayan, ne bir türkü. Bu sahne aslında iletişimsizliğin sembolü. Çünkü geriye dönüp baktığında ne bir sevgi, ne bir yakınlık, ne de bir arkadaşlık kalmış... Bu anlamda film temel olarak hedeflediği, öğretmenin içe ve dışa dönük hesaplaşmasında güçsüz kalıyor. Bu güçsüzlükte ana etken. öğretmenin merkez alınmasına, tüm olayları, köyü onun gözüyle görmemize rağmen geçmişine ilişkin bilgilerin, görüntülerin hiç olmamasında yatıyor. Sürgün öğretmen kimdir?

Neden sürülmüştür? Neden köylüyle bağlantı kuramaz? Neden kolayca çekip gider? vb. Bu soruların cevaplarını filmde bulamayız. Oysa "O" romanında öğretmene ilişkin yeterli bilgi vardır. Kahramanı tanırız, yaşadığı şokun niteliğini de. Burada filmin en zayıf yanına gelmek istiyorum. Romanla film arasındaki uyumsuzluk, ve dolayısıyla filmin iç tutarsızlığı.

Roman Avrupa'da yetişmiş biraydının Hakkari gerçeğindeki şokunu ve bunalımlarını anlatır. Ve yalnız kendisi vardır romanda. Köylüler, doğa hep birer fondur. Ve roman kendi mantığında tutarlıdır. Oysa Ferit Edgü gibi egsantrik bir yazarın yanlış-sakat bir yaklaşımından yola çıkılarak yapılmak istenen filme zorlama toplumsal motifler koyma isteği yüzünden film çıkmaza girmiştir. Kendi iç mantığını kaybetmiştir. Kuma olgusu, doktorsuzluk, eğitimin yanlışlığı hep bu çerçevede ayağı yere basmayan sahnelerdir.

Romanın yazarı Ferit Edgü 3 Mart 1983 tarihli Cumhuriyet gazetesinde şöyle diyor: "Klişeleşmiş doğu Anadolu imajından çıkılmıştır bu filmle" "Doğu Anadolu deyip, jandarmayı ve ağalar sömürüsü imajını bulmak için bu filme gidecekler düş kırıklığına uğrayacaklardır". Herhalde bu kadar lafın içinde üç kelime doğru: "düş kırıklığına uğramak". Ama neden dolayı düş kırıklığı, gerçeklerin örtbas edilmesinden dolayı, zulmün, baskının örtbas edilmesinden dolayı, bir ulusun yok sayılmasından dolayı düş kırıklığı. Geleneksel imaj doktorsuzluk, yolsuzluk, kadının ezilmişliği, açlık, kaçakçılık ve bunları tamamlayan iki önemli öğe Ağa ve jandarma baskısı değil midir? Ağa ve jandarma baskısı dışındaki tüm öğeler filmde var. Yok olan ya da reddedilen şey Ağa ve jandarma olgusudur. Bu bölgenin yüzyıllardır yaşadığı gerçeğin inkarı değil de nedir?

Milli baskının ağır olarak sürdüğü Türkiye Kürdistanında çekilen bu filmle Ağa ve jandarma baskısı yok demekle kime hangi mesajı iletmektesiniz? Gerçekte ise bu sahte mesajınız hemen hemen hergün hayatın içinde cevabını buluyor. Ayrıca film çekim bölgesi daha aradan bir sene bile geçmeden çok büyük askeri operasyonlara sahne olmadı mı?

Buradan tüm Kürt arkadaşların içini sızlatan şeye, filmin, bölgeye, insanlara yaklaşımına geçelim. En fazla üzerinde durulması gereken yer burası. Romanın yazarı, filmin yönetmeni ve senaristi köylülerin başka bir ulustan insanlar olduğunu, ayrı bir dile, kültüre, geleneklere sahip olduklarını başından biliyorlardı. O köye açılan bir ilkokulun (benzetme yanlış olmazsa bayrağı ile Türkiye'deki Amerikan üslerine benzeyen) zorla öğretilen Türkçenin TC devletinin bir asimilasyon politikasına tekabül ettiği de. Bu gerçeğe rağmen Türkiye Kürdistanındaki bir bölgede tüm gerçekleri göz ardı ederek (hem de 12 Eylül darbesinden sonra) film çekmek ve dünyaya göstermek mi aydın sorumluluğu? Yoksa sorumsuzluğu mu?

Be kardeşim bir gazetede de yazılan gibi maksadın "yaşanan sert doğa gerçekliğini, yalnızlığı, sessizliği" çekmek ise o zaman Erciyas Dağı, Toros Dağı eteklerindeki köylere ne olmuş, orada da istediğin karları, ayakları çıplak çocukları, üzerine kuma gelen kadınlarımızı görecektin. Be kardeşim, yüzyıllardır çözülemeyen ve giderek daha da ağırlaşan ulusal sorun karşısında bir parça duyarlı davranabilirdin, hiç olmazsa tarafsız kalabilirdin.

Son nokta, filmin sonundaki bırakıp gitme, aynı yönetmenin Kanal filmindeki kaymakamın baskılar karşısında bırakıp gitmesi ile birleşince bir ayrı anlam kazanıyor. Çektiği 3 filmden 2'sinde aydını işleyen yönetmen nedense filmlerin sonlarında kahramanlarına hep KAÇIŞ'ı salık vermektedir. Ayrıca araştırılması gereken bir konudur bu.

Kısaca film Türkiye sinemasına gerek içerik (öğretmen-köylü ilişkileri, doğa-insan ilişkileri, vs.), gerekse biçim-sinema dili açısından yeni bir şey kazandırmamıştır. Aksine konuya yaklaşımı 1968'de çekilen Hudutların Kanunu filminden daha geriye düşmüştür. Herhalde bu filmle kazanılan tek şey biraz kızgınlık ve bir kaç parça ödül olsa gerektir.

Yönetmen- Erden Kıral, Roman- Ferit Edgü ("O"), Seneryo- Onat Kutlar, Kamera- Kenan Ormanlar, Yapım- Kentel Film 1983, Oyuncular- Genco Erkal, Erkan Yücel, Rana Cabbar, Şerif Sezer, Erol Demiröz, Macit Koper, Berlin Film Festivali (1983) 4 ödül, Akdeniz Kültürleri Festivali- Büyük Ödül

"Sümeyra'nın son plağı için"

Hüseyin ERDEM

Kim yadsıyabilir sosyalist gerçekçiliğin seçkin öncülerinden Nazım Hikmet'in Türk ve Dünya edebiyatındaki onurlu yerini?... Aragonların, Nerudaların, Ritsösların, Albertilerin yanıbaşında, savaş ve sanat çizgisinin uyumuyla, bir davanın sözcülüğünü yapan Nazım Hikmet'i?...

Nazım Hikmet Türk edebiyatında nasıl önemli bir yere sahip ise, Ruhi Su öğretmenimiz de müzik dalında aynı onurlu yerdedir. Müzik sanatının ulaştığı çağdaş gelişmeleri derinliğine bilen, Anadolu halk müziğinin gizine varmış, bunları devrimci sanatın ilkeleri ışığında birleştirip insanca yoğurabilme ustalığına ermiş, Türkiye'nin yüzakı birkaç sayılı, seçkin sanatçılardan biridir Ruhi Su... Kapısı, sofrası, bilgisi, yüreği açıktır insan olan herkese... Kendi payıma, Ruhi Su - bırakın özel ders almayı- sadece iyi dinlenirse de bugünün ilerici müzikçileri için büyük bir öğretmendir.

Yetmişi aşkın yılın onurunu taşıyan cömert sanatından Türkiye'nin çoğu halk aşığı, çağdaş müzikçisi esinlenmiş, onun Yunuslardan, Pirsultanlardan esinlenerek açtığı yolda, bir ustanın ardından bile yürüyebilmek için daha nice fırın ekmek yemeleri gerektiğini görüyoruz. Kimler esinlenmedi Ruhi Su'dan? İhsaniler, Mahsuniler, Cem Karacalar, Tülay Germenlar, Zülfü Livaneliler, Tahsin İncirciler ve daha niceleri...

Bence bunlar içinde en bahtlısı Sümeyra olmuştur. 'Mimarlık ve klasik müzik eğitiminden sonra, Ruhi Su gibi bir ustanın yanında saza ve türkülerimize yeniden, sıfırdan başlayan bir öğrenci olarak Sümeyra Çakır... Yedi yıl boyunca hemen her gün büyük bir coşkuyla ders aldı Sümeyra, Ruhi Su'dan. Ve sonunda yılar süren emeğinin karşılığında, el aldı ondan.

Sümeyra'nın sürgünde yaptığı ve adını Nazım Hikmet'in bir şiirinden alan ikinci plağı çıktı: **"Kadınlarımızın Yüzleri"**... Sümeyra'nın bir araya getirdiği türkülerin özünü, söylemek istediğini N.Hikmet'in şu dizeleri dile getiriyor:

Kadınlarımızın yüzü acılarımızın kitabıdır
acılarımız,ayıplarımız ve döktüğümüz kan
kara sapanlar gibi çizer kadınların yüzünü
Ve sevinçlerimiz vurur gözlerine kadınların
göllerde ışıyan seher vakıtları gibi

Daha yaşamının seherinde, katı törelere kurban olan bir küçük gelin ağlar ilk türküsünde plağın:

Ak elime mor kınalar yaktılar
Kaderim yok gurbet ele sattılar
On iki yaşında gelin ettiler
Ağlar ağlar göz yaşımı silerim,of

Kadın sevdiğine varamayan, başkasına sevmese de verilendir. Yiğidi acısını türkülere döker onun için... Özlemini dile getirir kendisinin olamayan geline:

Gide gide elleri yurd olur
gülüm yurd olur
Sinek üşer yaralarım kurd olur
oy beni beni
Yiğidin sevdiğin eller alırsa
gülüm alırsa
Ölmez ama yüreğine derd olur
, oy beni beni

Toprağında doyamayan, ele kul olan, başka ellere, başka kapılara yeni umutlar, yeni ekmekler peşine giden sevdiğine, gurbetlere acı türküler yakar kadınlarımız:

Şu dağlar kömürdendir
nanay nanay zalım nanay kibar nanay
Geçen gün ömürdendir
yad ele bakma yüreğim yakma
Feleğin bir kuşu var
nanay nanay havar nanay kibar nanay
Çırnağı demirdendir
yad ele bakma yüreğim yakma

Derdi, belası, güzelliği, yenilmezliği ile bir doğa vardır genç gelinlerin dertleştiği. Ayrılıklarını, acılarını söyledikleri yaylalar, yüce dağlar:

O yaylalar yaylalar
Çimen bağladınız mi
Aman Alim oy
Civan yarim oy
Yarim burdan geçerken
Dağlar ağladınız mi
Aman Alim oy
Civan yarim oy

Sevdiği için, eli karanfilli, başı deste güllü gelindir kadın. Yiğidinin bir çift güvercin olup erişmek istediği gelin... Şu her gelenin bakıp gittiği ışıklı dünyayı, karanlık etmek isteyenlere karşı coşkun sularca akar Sümeyranın sesi. umut dolu bir Karadeniz türküsünde:

Güneşe çevirelim
Bu karanlık günleri hey güzel
bu karanlık günleri

Plağın ikinci yüzünde savaşlara baş kaldıran, oğullarına, gelinlerine, babasız kalan yavrularına ağıtlar dizer analar:

Kırmızı gül demet demet
Sevda değil bir alamet
balam nenni yavrum nenni
Gitti gelmez o muhanet
Şol revanda balam kaldı
yavrum kaldı balam nenni

Osmanlılar dönemindeki uzun savaş yılları nice ocağı söndürdü, nice genç insan savaşlarda can aldı, can verdi. Savaşa gidip dönemeyen askerlere kızkardeşleri ağlıyor. Osmanlıya öfkeyle:

Kara çadır is mi tutar
Beylik martin pas mı tutar
Yanarsa da bacın yanar
Osmanlılar yas mı tutar

Ne kanlı baskınlar uygulanmıştır halkın haklı istemlerine karşı Osmanlı döneminde... Halkın oğulları halkın üzerine sürülmüştür. Oğulun babayı, kardeşin kardeşi vurduğu da olmuştur. Bir ana böyle bir acıyı dile getiriyor:

Amanın böyle olur mu
Oğul babayı vurur mu
Padişahın zabitleri
Padişahın zabitleri
Bu dünya size kalır mı

Dünya ne Osmanlı padişahlarına ne de zabitlerine kaldı. Osmanlı despotluğu çöktü. Yerine emekçi halkların kanı canı pahasına yeni bir devlet, Türkiye kuruldu. Türkiye halklarına verilen sözlerin hiçbiri tutulmadı ama. Burjuvazi Türkiye'yi emperyalizme terketmede çok beklemedi. Türkiye emperyalizmin saldırgan örgütü NATO'ya sokuldu. Anadolu insanları binlerce kilometre ötelere, özgürlüğü için savaşan bir halkın üstüne sürüldü. Amerikan emperyalizminin kuklası Türk hükümeti 1952'lerde emekçi halkın çocuklarını Kore'ye ölmeye ve öldürmeye yolladı. Analara ağıt yakmak kaldı yine:

Eledim eledim höllük eledim
Aynalı beşikte bebek beledim
Büyüttüm besledim asker eyledim
Gitti de gelmedi buna ne çare

Kore dağlarında ot kucak kucak
Ne bilsin anneler böyle olacak
Irahmet yerine kurşun yağacak
Gitti de gelmedi buna ne çare

Yüzyıllardır çare arayan anaların ağıtlarına, günümüz halk ozanlarından Kul Hasan'ın türküsü özlem dolu bir yanıt sanki:

Yirminci yüzyılın insanlarıyız
Dünya sulh içinde bayram olmalı

Bu dünyayı yaratmak zorlu bir savaş gerektiriyor. Senlik benliğin bir yana itildiği, omuz omuza, örgütlü bir savaşı. Bilincinde olduğumuz ama gerçekleşmesi geciken o güzel savaşı, insanlarımızın eşit ve özgür yaşayacağı günleri yaratacak savaşı...

Sümeyra'nı başeğmez ve sıcak sesi bana bunları söyletiyor.

Paralı çıkışlar ve MAN

Son dönemlerde Almanya'da üst üste kepenk kapayan, krize giden veya bu tehlikelerle karşı karşıya bulunan işyerlerine yenileri de eklenmekte ve bu gelişmelerden en çokta işçiler ve aileleri etkilenmektedir. Bunlardan biride Alman ekonomisinde önemli yeri olan ve Bayern bölgesinin en büyük işletmesi olan **"M.A.N"** .Augsburg yönetim kurulunun (M.A.N), aralarında birçok türk işçisininde bulunduğu 1120 kişiye paralı çıkış vereceğini açıklaması, zaten 17.000 bin işsizi olan Augsburg'da büyük şok etkisi yaptı..!

...Bundan 10 yıl önce Augsburg-M.A.N işletmelerinde 10.000 personel çalışmaktaydı. Şimdi ise, iki yıl önce M.A.N Augsburg işletmelerinden ayrılan ve daha sonra **"M.A.N-Roland"** diye adlandırılan **"Druckmaschinenbau" bölümünde çalışan 2.000 personelle birlikte, M.A.N'in "Dieselmotorenbau"** bölümünde çalışanların toplam mevcudu 4.800 personeldir. Şimdi bu 4.800 kişiden 1120 kişiye çıkış veriliyor. Bununla da kalmayıp gelecek dönemde yeni çıkışların gündeme geleceğinden korkulmaktadır. Zira, Danimarka'daki M.A.N işletmeleriyle Augsburgdaki işletmelerin birleşmesi için sürdürülen tartışmaların olumlu sonuçlanması ihtimalinin kuvvetli olması ve bu zamana kadar işverenin sürekli söz verip sözünde durmaması gibi olgular, duyulan korkunun gerçekleşebileceğini göstermektedir. Ama bu şaşkınlık şoku kısa sürdü ve gencinden yaşlısına kadınından erkeğine, yabancısından Almanına ve işçisinden memuruna kadar büyük bir kitle IG-Metal sendikasınında desteğiyle direnişe geçti. İşçiler arasında temsilciler seçilerek, işveren tarafından düzenlenen toplantıya katıldılar. Toplantılarda temsilciler ; **"izine çıkan arkadaşlardan kısa çalışma devresine giren, çıkarılmak istenen işçilerden çalışanlara dek işletmelerde kalan son adama kadar mücadele edeceklerini"** açıkladılar. Toplantıda işverenler, ötedenberi yaptıkları gibi kendilerini savunarak; sipariş alamadıklarını ve bu nedenden çıkış vermek zorunda kaldıklarını belirterek, **"Peki siz önerin, hangi malı üretelim?"** diye temsilcilere soru yönelttiler. Temsilciler ise **"O halde bu işletmelerde idare heyeti (işverenler) lüzumundan fazladır"** denilerek görüşlerini belirttiler. Ayrıca toplantılarda **"Yabancılar dışarı"** ve **"Kadınlar mutfağa"** gibi konular gündeme gelmedi, aksine bir yabancı arkadaş söz alarak görüşlerini açıkça ve net olarak belirtti.

Daha sonra IG-Metal'in düzenlediği yürüyüşe geniş kitle katıldı. **"Verilen çıkışlarla Augsburgdaki işsizliğin daha da artacağı ve bunun kaldırılması güç bir iş olacağını"** belirten sendika yetkilileri ve temsilciler; **"Augsburg halkının buna tahammülü olmadığını"** belirtti ve halkı direnişe çağırdı.

Bu eylemler sırasında dikkati çeken en iyi gelişmelerden biride, Almanlarla yabancıların omuz omuza mücadele vermesi idi. Bunun yanında birde yapılan toplantıların sonuçlarını öğrenmek için birkaç yüz kişinin sürekli toplantı salonunun önünde beklemeleri idi.

Zaten, **"Barış eylemlerinin"** sürdüğü bir dönemde bu konuya duyarlı olan Alman halkı, M.A.N. işletmelerinin **"Atom başlıklı füzeler"** in taşınmasında, çekilmesinde, yerleştirilecek yerlerde edilecek montaj işlerinde v.b. birçok katkıları olduğundan bu çıkışlara olan ilgiyi daha da arttırmaktadır.

Görünen o ki; Augsburg halkının direnişi devam edecek ve M.A.N'den kolay kolay işçiler kapı dışarı edilemeyecek.

ÇOCUKLARA MASALLAR

Bir Küp Altın

Rus Halk Masalı

Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, bir toprak ağasının yanında ırgat olarak çalışan ihtiyar bir adam varmış. Karısı da çenesi düşük bir kadınmış, ne görür ne duyarsa, yemeden içmeden bütün köye yayarmış.

bir gün ihtiyar ırgat, efendisine odun toplamak için ormana gitmiş. Ormanda ayağı kuru bir ağacın dibinde bir deliğe sıkışıp kalmış.

-Allah allah, bu da ne? diye düşünmüş kendi kendine, buraya bir şey gizlenmiş olmasın!

Aşagı eğilmiş, bakmış. Deliğin içinde ağzına kadar altın dolu bir küp durmuyor mu?

-Şans dediğin böyle olmalı. Bir küp altın. İyi hoş ama, ben bunu eve götürecek olsam, çenesei düşük karım derhal bütün köye duyurur. Hele bir de ağa öğrenirse, başım mutlaka belaya girer.

İhtiyar ne olur ne olmaz diye, küpün üzerini tekrar kapatmış ve evine gitmiş.

Başka bir gün şehre inmiş. bir Başka bir gün şehre inmiş. Bir kesekağıdı halka şekeri, bir tane turna balığı ve bir de tavşan satınalmış. Tekrar ormana gidip halka şekerlerini bir ağacın dalına, turna balığını da yaşlı bir meşe ağacına asmış, tavşanı da balık ağına sarıp ırmağın kenarında sazlar arasına saklamış.

Sonra eve gidip karısına açılmış:

-Hanım, çok harikulade bir şey keşfettim. Ama sana bahsetmeğe cesaret edemiyorum. Bütün köye yayarsın diye korkuyorum.

Karısı sitem etmiş:

-Böyle bir şeyi nasıl olur da düşünebilirsin? ben kimseciklere tek kelime dahi söylemem, ağzımı bile açmam.

-Peki öyleyse, anlatayım. Ormanda altın dolu bir küp buldum.

-Ah hayatım, çabuk ormana gidip küpü evimize getirelim.

-Ama dikkat et. Kimseye bir şey deme, sonra başımız belaya girer.

-Sen hiç korkma. Şu andan itibaren ağzım kilitli kalacak.

İki ihtiyar ormana varmışlar. Karısı önce ağaçta asılı halka şekerlerini görünce hayretle sormuş;

-Şuraya bak, şuraya... Ağaçlara halkalar asılmış!

-Hayret edecek ne var bunda? Dün gece gökten halka şekerleri yağdı.

İhtiyar kadının adeta dili tutulmuş... Yollarına devam etmişler. Yaşlı meşe ağacına gelmişler. İhtiyar kadın ağaca asılı turna balığını görünce hayretten nerdeyse düşüp bayılacakmış.

-Hele şuna bak, hele şuna! Ağaçta turna balığı asılı!

-Yapma yahu! Öyleyse ağaçtan toplayalım da, akşama evde kızartırız.

Balığı da alıp yollarına devam etmişler. Karısı da kocasının ardından gidiyormuş.

Nehre varmışlar.

İhtiyar adam karısına:

-Ağıma bir şeyler düştü mü, düşmedi mi? Gidip bakayım! demiş.

Sazların arasına dalmış, tavşanı dışarı çıkarmış...

-Bak! demiş, bu kez de ne güzel bir tavşan yakaladım ırmakta!

-Irmakta tavşan yüzdüğünü ilk kez duyuyorum diye hayretle bağırmış kadın.

-Semiz bir tavşan, diye gururla tavşanı yukarı kaldırmış ırgat, bunu da kendimize kızartalım!

Sonra iki ihtiyar, ağacın dibindeki deliğe gitmişler. Altınla dolu küpü çıkartıp evin yolunu tutmuşlar.

Artık ortalık kararmağa başladığı için otlaktan sürüler geliyormuş. için otlaktan sürüler geliyormuş. İnekler böğürüyorlarmış.

-Duyuyor musun, demiş kadın, inekler nasıl böğürüyor?

-İnek mi? Onlar şeytan be!

-Nereye gidiyorlar öyleyse?

-Bizim ağayı iyice pataklamağa gidiyorlar.

Her iki ihtiyar eve varmıslar. Hallerine, keyiflerine de diyecek yokmuş. Karısı avuç dolusu paraları sokaklara saçar olmuş. Her gün konu davet ediyor, kendisine de olur olmaz giysiler alıyormuş...

İhtiyar kocası bu durumu uzun süre sabırla seyretmiş. Sonra karısını müsriflik etmemesi için yumuşak bir şekilde uyarmış. Ama karısı küplere binmiş:

-Altınların hepsini yalnız kendine mi saklayacaksın? Bunu aklından çıkar! Madem bana baskı yapıyorsun, gidip herşeyi ağaya anlatacağım!

Dediğin de yapmış, ağaya varmış. Ormanda bir küp altın bulduklarını anlatarak, bu altınları karı koca arasında eşit şekilde paylaştırmasını istemiş.

Ağa yerinden fırlamış. Öfkeyle ihtiyarı huzuruna çağırtmış:

-Seni haydut seni! diye bağırmış, ormanımda para bulursun ve bunu benden gizlersin. Derhal altınları buraya getir!

-Aman ağam, nasıl olur? Benim hiçbir şeyden haberim yok. Küp falan bulmadım ben...

-Yalan söylüyor! diye bağırmış karısı.

-Ver parayı, diye üstelemiş ağa parayı ver, yoksa senin için çok çok fena olur.

-Nereden bulayım? diye sızlanmış ırgat ellerini açarak. Rica ederim, karıma sorun, ne zaman ve nerede bulmuşum bu altınları?

-Anlatayım, demiş kadın, ormandan geçiyorduk bir gün, hani gökten halka şekeri yağdığı gün var ya, o gün...

-Kadın, kendine gel, saçmalıyorsun, diye sözünü kesecek olmuş ağa.

-Hayır ağam, diye diretmiş kadın, bir ağacın altına geldik. Hani turna balığı veren ağaç!

Bunun üzerine ırgat lafa girmiş:

-Bakın efendim, bu kadın tamamen tozutmuş!

-Evet öyle, demiş ağa. Fakat kadın hala diretiyormuş.

-Sonra ağam, nehre gittik. Dereden ağla bir tavşan tuttuk.

-Kes be kadın! Hiç duyulmuş şey mi bu?

-Ben dedim size ağam, deye ırgat konuşmuş, benim karımın kafası pek sağlam değil.

-Affetmişsin sen! diye karşı çıkmış karısı, daha hepsini anlatmadım. Efendim, sonra oraya gittik, yani hazinenin bulunduğu yere. Küpü delikten çıkardık ve eve taşıdık.

-Peki bütün bunlar ne zaman oldu diye sormuş ağa.

-Bunların hepsi, diye cevaplamış kadın, şeytanlar tam sizi pataklarken oldu!

-Neeee! diye kükremiş ağa, atın bu kadını tımarhaneye!

Kurnaz ihtiyar da, karısının dırdırından da kurtulduktan sonra, altınları bir yere gizlemiş, onları ağaya kaptırmamanın keyfiyle ömrü boyu afiyetle yemiş içmiş, günlerini gün etmiş...

OKURLARIN DİLİNDEN

Alman cezaevlerindeki Türkiyelilerle dayanışma

Sayın hanım efendiler bey efendiler,
Biz demokratlar Tegel Cezaevinden sız demokrat kardeşlerimizi selamlıyor, vermiş olduğunuz mücadeleden dolayı tebrik ediyoruz. Buradan sesimizi ve sorunlarımızı gerçek demokratlara duyurmanız için sizlerden ricada bulunuyoruz.

Tegel Cezaevinde 150 Türk vatandaşı yatmaktadır. Bunların çoğunluğu sizlerinde bildiği gibi uyuşturucu madde suçundan yatmaktadır. Yapmış olduğum araştırmalara dayanarak şu sonuca varıyorum; Anadolunun bir köşesinden kalkıp Avrupaya gelmiş bir toplum olarak Almanya'da Alman işçi kardeşlerimizle işyeri olsun, konut sorunu olsun bugüne kadar hiç bir konuda eşit bir muamele görmeyen biz emekçiler içine zaman zaman düştüğümüz ekonomik krizi bu tip insanlık suçu olan ticaretle düzeltmeye çalıştık ve bu çalışmalar neticesinde düzen koruyucuları tarafından tutuklanıp serbest ve hür denen Alman hakimleri tarafından 60 milyon Alman kardeşimiz adına yargılandık.

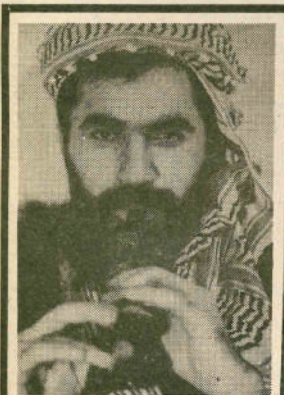
Gerçekçi demokratlara sesleniyorum ve kartları masada görmek istiyorum. Biz Avrupa'lı Türkler olarak bütün zamanımızı yalnız Türkiye'deki generallerin kritiğini yorumlamakla geçireceğimize, Avrupa'da yaşayan demokratik deyip sığındığımız ülkelerin haksızlıklarını da ele almalıyız. Benim demokrasi anlayışıma göre o zaman Türkiye'de olan haksızlıklara kafa kaldırmak daha kolay olur. Saygılarımla.

Tegel Cezaevinden Erdem

Kürdistan sorunu

Garbsenli okur "ben Türk ulusunun Kürt ulusunu ezdiği görüşünede katılmıyorum, Kürt ulusunun ezen benim ulusumuda ezmektedir" diyor.
Ben Kürdistana bir Kürt olarak bir M-L olarak , bir enternasyonalist olarak bakıyorum. Özgür bir ortamda Türk ve Kürt halklarının birarada yaşamasından yanayım. Komünistler olarak biz ve dünya Sovyetleri Cumhuriyetinden yanayız. Fakat bu ortamda bu mümkün mü? Kendi faşist sömürgeci yönetiminin suçunu başka emperyalist, gerici çevrelere yükleyerek onu suçsuz gösteren M-L altında saklanan örgüt ve partilere güven duyulabilinir mi?
Demokratik bir Türkiyenin yaratılması, bağımsız, demokratik bir Kürdistan'nın kuruluşundan geçer.
Aydın yarınlara, güzel günlere hücreden bin selam!

Saarbrücken cezaevinden

Nizamettin Ariç

Fepîyê Teyra'nın üçüncü bantı "DİLAN" çıktı. Kürtçe ve Türkçe türkülerden oluşan bu yeni bantı aşağıdaki adresten temin edebilirsiniz.

İsteme adresi:
Produktionsbüro Postdamer Str. 131
1000 Berlin 33
Tel. 030/215 47 16

Çekirdek düştü toprağa

Dayakladık kapıları ardından
Kuduzlar haneye
Dalmasın diye
Yavrularım
Siper oldu döşüme
Süngüler bağrımı
Yarmasın diye

Karanlıkta
canlar verdik
Peş, peşe..
Aydınlar zindana
Dönmesin diye

Bir çekirdek daha düştü toprağa
Dalları güneşe
Erişsin diye
Analar nakışlı
Kuşak dokuyor
Yiğitler bellere
Sarınsın diye

Behey
Ana rahmine düşen bebem
Behey...
Kına kırdık
Kayalardan yumruklar
Gelinler saçına
Sürünsün diye
Ve bir çekirdek
Daha gömdük toprağa
Dalları Güneş'e
Sarılsın diye

Kadir

Solda bir düzeltme hareketinin zorunluluğu

Dergide iki yazı, seçim sonuçlarını, halkın "radikal bir çözüm" istemediği şeklinde yorumlandı. Sanki ortada özgür bir seçim vardır yada halkın önünde umut dolu bir altenatiy varmış gibi. Alternativ olamıyışı ve özgür olmayan (korkulu) ortamı gözlerden kaçırdığınız zaman , mazeret olarak bu durumu "toplumun geleneklerine uygun" bulmak zorundasınız. Öyle ya , "gelenek" dediniz mi önderlik sorumluluğu da ortadan kalkar. Böylece ortada, olaydan olaya yorum yapan bir gazetecilik kalmaktadır. Gelenekti, töreydi bunlar bahane, ben de olsaydım ben de ÖZAL'ı seçecektim.
Sayın baylar! Günün acil sorunu ne parti kurma ve ne de ittifaklar sorunudur. En acil sorun (henüz zaman varken) so! da, cesur, namuslu bir düzeltme hareketine yönelmek ve herşeyi yeniden eleştiriye tabi tutmak suretiyle solu, gerçek devrimci kişiliğine kavuşturma sorunudur.
Ancak böyle bir devrimdir ki; parti ve ittifaklar sorununa cevap verebilir ve nihayi kurtuluşun yolunu açar. Gerisi yalancılık, sahtekarlık, basitlik ve boş laftan ibarettir.
Kendimizi taban ve kitlelerin, hatta mümkün olan herkesin eleştirisine açalım!
Düşünceyi özgürleştirelim!
Zira yaratıcılık ve kalite demokrasi ve özgürlüklerden gelir!

Saygılarımla M. Yılmaz

Kamuoyuna

Türkiye'de Devrimci Kurtuluş hareketi sempatizanıyım. 1 Şubat 1983 tarihinden beri Colmar cezaevinde tutuklu bulunuyorum, haberimin dahi olmadığım bir soyguna katıldığım gerekçesiyle suçlanıyorum. 24 Kasım 1983 günü C.M.D.P bankasının Durenentzen şubesinin (Colmar) soyulmasıyla suçlanıyorum. Oysa hiçbir ilişkim yoktur olayla. Suçsuzum.
Beni öğrenim döneminin ortasında tutukladılar. Öğrenimime devam etmek istiyorum. Bugün tahliye istemlerim Colmar savcısı bay Palpacuer tarafından reddedildi. Suçsuz olduğum bir olay yüzünden demokrat bir ülkede hayatımın ve istikbalimin cezaevinde sürdürülmesini istemiyorum.
10 aydan beri özgürlüğümü bekliyorum. Hayatım dayanılmaz bir hal aldı.
17 Kasım 1983 Perşembe gününden beri kamuoyunun ve adalet sorumlularının dikatini çekmek amacıyla ölüm orucundayım. Sonuna kadar gideceğim zannediyorum ki haklı mücadelem kamuoyu tarafından desteklenecek ve adalet sorumlularının dikatini bu olayın üzerine çekecek.
Not: Savunmam Strasbourg barosu avukatlarından KRETZ PİERRE tarafından yapılmaktadır.

Kaçar Muzaffer
5020. Q.C 20.
Maison d'arret de Colmar 68020

Kenan Evren'e açık mektup

Türkiyeli beş demokratik kitle örgütü yöneticisi, Barış Derneği yöneticilerinin mahkumiyetini, DİSK'li sendikacıların yargılanmalarını ve cuntanın son politik kararlarını protesto eden bir bildiriyi Berlin'de yayınlamışlardır. Ayrıca cunta şefi Kenan Evren'e de gönderilen bu bildiriyi aynen yayınlıyoruz.

Sayın KENAN EVREN
Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı
Milli Güvenlik Konseyi BAşkanı
Ankara/ TÜRKİYE

12 Eylül baskı rejimi 3. yılını işkence ve zorbalıkla doldurdu. 6 Kasım da yapılan göstermelik seçimlere rağmen Askeri Yönetim etkinliğini her alanda sürdürmekte. Seçimlerden hemen sonra demokrasiye geçildiği söylenirken Barış Derneği davası sonuçlandı. Ve yalnızca insanlığın en temel hakkı olan yaşama hakkını savunarak mücadele eden Barış Derneği kurucuları-yöneticileri olan bilim adamları, sanatçılar, gazeteciler ağır cezalara çarptırıldı. Oysa Avrupa'da silahlanmaya ve yeni bir Nükleer savaş tehlikesine karşı, Barış için milyonlarca insan protesto gösterisi yaparken, örgütlenme kurarken, Barışı savunurken Türkiye'de Barış Derneği yöneticileri ağır cezalar almaktadır.
Bu karanıyla Askeri Yönetimin demokrasi anlayışı ve Barış düşmanı tavrı bir kere daha ortaya çıkmıştır.
Tabii yalnız Barış Derneği davası değildir sonuçlanan. 3 yıldır tüm dernekler kapatılmış, yöneticileri gizli örgüt kurmak suçundan yargılanmakta ve aranmaktadır. Dernek üyeleri işkenceden geçirilmiştir. Yeni dernekler-Gösteri ve Toplantı Yasası ile tüm haklar elden alınmıştır.
Ayrıca DİSK davası, yöneticilerinin idam istemi ile devam etmekte olan ve ağır cezalar beklenmektedir. DİSK ve DİSK'e bağlı sendikalar 1 Ocak 1984'te resmen kapatılacaktır. Yeni sendikalar Yasası ile tüm sendikal haklar yok edilmiş, tek ve mecburi sendikacılık getirilmiş, Toplu sözleşme ve Grev hakkı kısıtlanmıştır. Uygulanan ekonomik politikalar sonucu işçiler açlığa, sefalete itilmişlerdir. Yalnız işçilere değil tüm halklara yönelik bir saldırıdır bu..
Bu arada Türkiye Kürdistan'ında ağır bir baskı ve tehdit vardır. Kürt dili başta olmak üzere tüm ulusal değerlere yasak konulmuş ve baskıcı yöntemlerle asimile politikaları uygulanagelmiştir. Ayrıca, Türkiye Kürdistan'ına NATO'nun Çevik Kuvveti yerleştirilmiştir.
Bütün bu gelişmelere ek olarak seçimlerden sonra Kıbrıs sorunu alevlendirilerek dikkatleri o bölgeye çekmişlerdir. Ve Kıbrıs'ı ilhak etme planları gündemdedir.
Biz aşağıda isimleri bulunanlar, şahsınızda TC Devletinin politikalarını kınıyoruz ve aşağıdaki taleplerin en kısa zamanda yerine getirilmesini istiyoruz.
- Tüm politik tutuklular serbest bırakılsın.
-Baskı, işkence ve idamlara son verilsin. Evrensel insan haklarına saygı duyulsun. Örgütlenme ve basın özgürlüğü sağlansın.

Arif ÖZSERİN
DİSK SİNE-SEN Genel Sekreteri

Mustafa VURAL
Ortayol Köyü Halkla Dayanışma Derneği Başkanı

Hasan GÖL
Adana Sümerbank DUK-TEKSTİL Sendikası iş yeri Baş temsilcisi

Cebrail AKKOYUN
O.K.K. Derneği Y.K. Üyesi

Selatın UYAR
DİSK-Tekstil Sendikası, Yürütme Kurulu Üyesi

İsviçre'de yeni ilticacılar yasasının revizyonu

1980 yılından 1983 yılı sonuna kadar sonuçlanmayan iltica başvurularının sayısı son dönemlerde gittikçe artarak 8 binin üzerine çıktı ve gelen ilticacıların eskiden olduğu gibi Doğu ülkelerinden gelen ilticacılar değilde, geri kalmış ülkelerden ve genellikle faşist yönetimlerin veya diktatörlüklerin olduğu ülkelerden gelmeleri ve İsviçre'deki siyasi durumu da etkilemeleri ihtimal:ıde göz önünde bulundurularak bunu engellemek için daha önce Kanton yabancı polisleri ayaklanmış ve değişiklikler önermişlerdi. Onların istedikleri görüşülüp bir yasa revizyonu haline getirilerek parla mentoya sunuldu. Haziran'da sunulan bu değişiklikler önergesi Kasım ayında parlamentoda tartışıldı.

BU YASA İLE NELER DEĞİŞTİ

Daha önce ilticacılar kendileri iş bulduklan anda iş oturumları kendilerine hemen veriliyordu. Şimdi bu durum iş piyasasına göre ayarlanacak.

Ve ilticacılar kantonlara göre daha iyi dağıtılacak. Bu durumda bir işyerinde işçiye ihtiyaç olunca önce İsviçreli, sonra "C" oturumlu yabancılar, tercih İtalyan, İspanyollar, en sonra Türkiyeliler, sonra "B" ve "A" oturumlu yabancı işçiler işe alınacak eğer bu tercihler yoksa ilticacılara sıra geliyor. Onlar içinde de Doğu ülkelerinden gelen veya diğer ülkelerden iyi eğitim görmüş kişiler olacak burda. En son sırada Türk ve Kürt ilticacılar olacak.
İlticacılar dairesi (Bundesamt für Polizeiwesen) memurları Türkiye'deki gelişmelerden tamamen habersiz İsviçre'deki duruma göre davaları değerlendiriyor.

Çeşitli hareketlere üyelik ile sempatizanlık arasında çok büyük ayrım görüyor 15-20 yaşları arasında yaptığınız politik çalışmalara inanmıyorlar. Çünkü İsviçre'de bu yaştakiler daha birşeyden habersiz çocuk diye bakılıyor. TÖB-DER ve DİSK, v.s. kuruluşların kitle örgütlerinden ziyade politik bir parti veya grup olarak bakıyor bununla başka örgüte üye birisinin aynı zamanda TÖB-DER ve DİSK'e üyeliği inandırıcı olmuyor. Kürt halkı üzerindeki baskı tamamen gözardı ediliyor. Sivil faşistler ile devlet politikası ve ilişkisini kavrayıp ona göre değerlendirmiyorlar. Para ile bu kadar fazla pasaport alınabileceğine inanmıyorlar v.s. Bu durum, bu yeni uygulamanın gelecek için ne kadar kötü olacağını gösteriyor.

Başka ülkelerde iltica yapmış veya geldiği ülkeden çıktıktan sonra 20 gün içinde İsviçre'ye gelmeyen ilticacılar daha önce geldikleri ülkeye gönderilecek. Örneğin: Almanya'da iltica yapmış bir kişi 3.reddi gelmediği takdirde gelip İsviçre'ye iltica ederse iltica başvurusu kabul edilip iltica sonucunu geldiğin ülkede bekleyebilirsin diye Almanya'ya geri gönderiliyor.

YAŞAR OKÇUOĞLU
Devrimci Metal-Sen Genel Sekreteri

24 Aralık 1980'de sokak ortasında polis tarafından kurşunlanarak öldürüldü. O, hayatını sosyalizm davasına adamış sınıf bilinçli bir işçi, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinin çok değerli bir savaşçısıydı.
Anısını daima yaşatacağız.

HALKIN YOLU'NDAN ARKADAŞLARI.

Düsseldorf veliler girişimi

Değerli Öğretmen arkadaşlar,
Değerli konuklar,
Düsseldorf Veliler Girişimi adına, öğretmenler günü toplantınıza en sıcak sevgi ve selamlarımı iletiyorum.
Ülkemizde gelişmiş bir toplumun, aydın bir neslin yetiştirilmesi için, kuşkusuz en büyük görev siz öğretmenlerin ve biz velilerin omuzlarındadır. Bu onurlu görevin yerine getirilmesi ise veli-öğretmenlerin işbirliği içinde ardıcıl çaba göstermesine bağlıdır.
Nevar ki F. Almanya'da bulunan biz velilerin ve siz öğretmenlerin Türkiye'ye yönelik görevlerimizin yanında daha önemli olanı; her geçen gün artan zorlukları göğüslememizin gerekliliğidir. Bu sorunların başında F. Almanya hükümetinin uyguladığı eğitim politikası gelmektedir. Daha geçen yıl Nord Rhein Wesfalen eyaleti kültür bakanlığı çıkardığı yeni eğitim yönetmeliği, çocuklarımızın eğitim sorunlarını daha da zorlaştırdı. Birçok öğretmenimizin durumu, çocuklarımızın anadil eğitimleri, içinden çıkılmaz hale sokuldu. Binlerce veli, yüzlerce öğretmen bu yeni yönetmelikle huzursuz edildiler.
Biz Düsseldorf Veli Girişimi olarak öğretmenlerimizin de desteğini alarak, çocuklarımızın eğitim ve öğretim durumlarının iyileştirilmesi konunda vargücümüzle çalışıyoruz ve çalışacağız.

Buradaki çocuklarımızın anadilde eğitim durumları nedir? Kısaca değinelim: Haftanın belirli bir gününde, saat 14.00-18.00 arası 1. sınıftan 4. sınıfa kadar olan çocukların bir araya getirilerek oluşturulan sınıflarda 5 saat, sözde anadil yapılmasına olanak verilmiştir. Bundan da tüm çocuklarımız yararlanamamaktadır. Sorulduğunda, yetkililerce verilen yanıt "İşte haftada 5 saat anadil dersi veriliyor" oluyor. Sorarsanız sizlere 1. sınıftan 4. sınıfa kadar olan çocukların hepsinin aynı sınıfta ders görmesiyle, her sınıftan olan çocuk başına kaç anadil dersi düşmektedir?
Ayrıca siz öğretmenler normal ders saatleri dışında ek bir yük olarak çocuğun ev ödevlerini yapması, dinlenmesi gerekirken, 4-5 saat daha eğitim görmesi -hemde kötü şartlar altında- pedagojik açıdan ne derece yararlı olabileceğini, siz öğretmenler bizden daha iyi bilirsiniz.
Haftada en az 4 okul dolaşmak zorunda kalıbta bir fincan kahve içmeye zaman dahi bulamayan öğretmenlerin, çeşitli sınıflardan öğrencilerin bir araya getirildiğini yakından izliyoruz.
Durum böyleyken, şimdi de çocuklarımızla birlikte geri dönmeye zorlanıyoruz. Peki döndük diyelim, çocuklarımızı orada ne gibi zorluklar beklemektedir? Şunuda biliyoruz ki buradan dönecek bu çocuklarımızı daha da karanlık bir gelecek beklemektedir.
D.V.Girişimi olarak çocuklarımızın eğitim sorunlarına yönelik çalışmalarda bugüne kadar olduğu gibi, bundan böyle de çocuklarımızın geleceğinde büyük sorumluluk taşıyan siz öğretmenlerin velilere yardımcı olacağınıza inancım tamdır.

26.11.1983
Düsseldorf Veliler Girişimi
Hasan Kart

Yeni bir dönemin eşiğinde Filistin hareketi

Ebu Cemal

FKÖ için; Lübnan'dan "kurtulmak",Filistin sorununu Filistin topraklarında tartıştırabilmek açısından önemli bir avantaj haline de gelebilir. İsrail Savunma eski bakanı Şaron'un Arafat'ın Trablus' tan ayrılmasına izin vermenin "delilik" olacağını söylemesi, yıllardır Israil sınırları çevresindedolananFilistin hareketinin artık içerde yoğunlaşabileceği,korkusundandır...

Filistinli ilk hareketler 1960'larda ortaya çıktı. Ancak zayıflıkları bir tarafa, 1965'de oluşturulan FKÖ bile henüz Nasır'ın Filistindeki eli olmaktan öte bir şey değildi. Ama her şeye ramen Arafat'ıyla, Habbaş'ıyla Filistin hareketi arap dünyasının tamamına mal olmuş Filistin sorununu Filistinlilere ait bir sorun haline de getirmeye çalışıyorlardı. Dolayısıyla Filistin hareketi herbiri ayrı devletlerde etkin olan, ama arap dünyasına da egemen olmaya çalışan politik akımlarla çelişkiye düştü.

Tereddütlü de olsa olsa Mısır, Suriye ve Ürdün'ün 1973'e kadar İsrail ile fiilen savaşa devam ettiği de düşünülürse, FKÖ'nün kendi sorununa sahip çıkmakta ne kadar zorlandığı anlaşılabilir. Bu arada bir başka açıdan da olsa Arafat ve Habbaş'ın sorunun çözümünü tüm arap dünyasın da gördüklerinide hatırlatalım. Habbaş'ın diğer arap ülkelerinde takipçisi gruplar oluşturmaya yönelmesi buradan kaynaklanıyor. Tabii arap devletleride başından itibaren Filistin hareketi içinde etkinlik sağlamaya çalıştı. El Saika Suriye'nin, Ahmet Jibril yönetimindeki Genel Komutanlık Libya'nın, "Arap cephesi" Irak'ın "örgütü" haline geldi.

Sovyetler Birliği ise İsrail'in kuruluşunu onaylamış bir devlet olarak Filistin hareketine 1970'lere kadar ilgi göstermedi. Arap devletleri ile ilşkileri tercih edildi. 1970'ler içinde İsrail karşısında sürekli yenilen arap devletlerinden ortaya çıkan boşluk FKÖ tarafından doldurulunca Moskova'nın ilgisi arttı. Filistin hareketinin, arap devletlerini İsrail ve Amerika'ya karşı tavır almaya zorlamasıyla Sovyetlerin konumunu Orta-Doğu'da güçlendirici bir rol oynamaya başladı. Sovyetler Filistin hareketini 1970'li yıllara kadar Filistin sorununun Sovyet çizgisine karşı olmasının önemli bir sebebi budur. Filistin hareketinde Sovyet etkinliğinin güçlenmesi Sovyetlerin FKÖ'ye yaklaşmasından sonra olabilmiştir.

1970 yılın da Ürdün Filistin hareketine saldırarak büyük bir katliam yaptı. Askeri güçleri Lübnan'da sınırlanan FKÖ, 1976 yılında da Suriye'nin saldırısına uğradı. Falanjist partinin kesin yenilgisine doğru giden iç savaşa Suriye müdahale etti. Arap devletlerinin onayı ve finansmanı ile Lübnana giren Suriye ordusu, Falanjistleri güvenlik altına alırken, Tal-El-Zaatar mülteci kampında 20 bin Filistinli katlediliyordu. Savaşın sonrasında FKÖ'nün elinde kalan Güney Lübnan ise İsrail'in serbest saldırı alanı haline geldi.

TOPRAKSIZ DEVLET

Ancak tüm Arap devletlerinin engellemelerine rağmen FKÖ, Filistinliler adına onların kendi sesi haline gelmeyi başardı. Ama bu başarı İsrail ve Arap devletleri tarafından belirlenen alanın içinde gerçekleşti. FKÖ kendini Arap devletleriyle eşdüzeye getirmenin kavgasını verirken, kendisi de topraksız devlet halinde gelişti. Karşısında yaşam kavgası vererek var olabildiği çeşitli siyasal eğilimlerdeki Arap devletleriyle bir arada yaşayabilmenin değişken koşullarına göre biçimlendi. Habbaş dahi Arap ülkelerindeki sol örgütlerle olan dayanışmasını bu politikaya göre uyarladı. Gerçi buna rağmen 1970 ve 1976 katliamları yaşandı. Ama sonuçta FKÖ Arap birliğinin, "sosyalist" ülkelerin ve daha bir çok ülkenin nezdinde Filistinin meşru tek temsilcisi olarak tanındı. İsrail'in başta Filistinlilere karşı kullanmayı başardığı uluslararası destek FKÖ'nün lehine dönmeye başladı.

Bu başarı Arafat'ın kişiliğinde simgeleşmiştir. İslami bağnazlığı, Sovyet sosyalizmiyle, İsrail'e karşı sürekli gerçekleştirilen sabotajları, uluslararası konferanslarla bir arada yürütebilme başarısı... Böylece bir Filistin kişiliği FKÖ'de ve onun lideri Arafat'ta simgeleşirken, Arap devletleriyle araya bir sınırın çekilebilmesi de sağlanmıştır. İki milyonu işgal altındaki topraklarda olmak üzere Arap ülkelerinde dağınık bir şekilde yaşayan 4.5 milyon Filistinlinin FKÖ önderliğinde ulusal bir kişiliğe sahip olmaya yönelmesi gerçek bir başarıdır. Zaten bu nedenle bugün FKÖ'ye en can alıcı saldırılar onun içinden gerçekleştirilmeye çalışılıyor. Suriye ve Libya'

Habbaş.

Arafat

nın FKÖ'yü denetim altına alabilmek için Abu Musa önderliğindeki Fetih muhalefetini destekleyip öne çıkartması bundandır.

Ancak "İsrail'e ve Amerika'ya karşı savaş" diye bağırmaktan öte bir özelliği olmayan bir Filistinli grubun bu rolü oynayabilmesi de farklı bir sorunun varlığını ortaya koyuyor. 20 yıllık mücadele içinde yaratılan Filistin kimliğinin ciddi bir zaafı var. Bugün FKÖ'nün ulusal programı Filistin'in tamamının geri alınmasını ve mültecilerin geri dönüşünü içermektedir. Fiiliyatta ise Batı Şeria ve Gazze şeridinde gerçekleşebilir bir Filistin devleti için uğraşılmaktadır. Sovyetler dahil tüm uluslararası desteğin başkoşulu İsrail'in korunmasıdır. Lübnan'da yaşayan Filistin'li aileler ve Filistin'li savaşçılar açısından ise İsrail diye bir olay yoktur. Bu düşünüş tarzı 5 milyonu aşkın nüfusuyla artık derleme bir toplum olmaktan uzaklaşan Yahudi toplumunun değerlendirilmemesine yol açmaktadır. Lübnan'daki son savaşın en kızgın anında 300 bin kişinin savaşa karşı yürüyüş yapabildiği, yüzlerce asker ve subayın savaşmayı reddettiği İsrail artık 1948'lerin derleme toplumu değildir. Ayrıca Arap dünyası da artık suni değil, gerçek sınırlarla bölünmüş, farklı ulusal şekillenmelere sahip olmuştur. Lübnan hariç diğer Arap ülkelerinde yaşayan Filistinliler de içinde bulundukları toplum ile kaynaşma eğilimindedir. Bu yığınların FKÖ'ye duyduğu sempati artık doğrudan geriye dönüş talebinden kaynaklanmıyor.

Talep edilen ulusal devletin ne olduğu muğlaklaşınca; Filistin'in tamamında ulusal devlet önerebilecek bir "sosyalist" Suriye karşısında Arafat ve Habbaş güç duruma düşebilmektedir. Üstelik Habbaş, ABD ve Ürdün'ün sunduğu zeminin üzerinde bile olsa Arafat'ın gerçekleşebilecek bir devlet için uğraşmasını "sağ tavır" olarak eleştirirken, Suriye desteğindeki "sol" muhalefetin yanında da yer almamaktadır. Filistin solu, hareketin dışına düşmek ile Arafat'ın "sağ" diye niteledikleri politikalarının takipçisi olmaktan başka ayrı bir seçenek oluşturmamaktadır.

AMAÇLA YAPILANLAR ARASINDAKİ DERİN UÇURUM

Dayatılan koşullarda gerçekleştirilebilecek adımlar atarak "ilerlemeyi" tercih eden Filistin hareketinin amaçları, yaptıkları ve söyledikleri arasında ciddi bir uçurum oluşmuştur. Ortadoğunun siyasal gelenekleriyle de "zenginleşen" bir reel politik tavır egemen anlayış haline gelmiştir. Bugün Filistin liderliğinin neyi gerçekleştirmek için uğraştığını düşmanları bile doğru tesbit edemiyor. Dolayısıyla önderliğin karşılaştığı siyasal ve askeri başarısızlıklar kitlelerde güveni ciddi bir şekilde sarsabiliyor. Gerçi Arafat her yenilgiden sonra, onu bir zafere çevirebilecek fırsatı yakaladı. Ama kendi halkının da kavrayıp üretebileceği bir siyasal hattı açıklıkla sunamamanın yarattığı zorluklar tüm kanatlarıyla Filistin hareketini ciddi bir krizin eşiğine de getirmiştir. Alternatif olarak ortaya çıkan Abu Musa'nın ise savundukları, Suriye'ye rağmen onun dışında gerçekleştirme şansı yoktur. Üstelik Filistin hareketinin en büyük kazanımını, onun bağımsız Filistin'li kişiliğini de tehlikeye sokmaktadır. Trablus'tan sağ salim de çıkılsa, Arafat ve FKÖ önderliği yarattığı şeyi koruyamama sorunuyla karşı karşıyadır.

Artık FKÖ'ye kendini Arap devletlerine dayatma olanağını veren güçlü askeri mekanizması ve bunun yerleşebildiği denetimsiz Güney Lübnan yoktur. İsrail karşısında Arap devletlerinin yenilgisiyle ortaya çıkan boşluk 16 yıl sonra kapanıyor. Filistin ulusal hareketi geldiği yerde önüne çıkan sorunu farklı bir zeminde aşabilir. Ancak bu zaten "üvey evlat" olduğu devletler düzeyinde gerçekleştirilemez. Sovyetler dahil her devletin kendi düşmanına karşı bir koz olarak görmek istediği bir FKÖ, birlik de olsa, parçalansa da uluslararası hegemonya savaşının dişlileri arasında ezilmeye adaydır.

Diğer taraftan en olumsuz koşullar içinde bile varlık savaşını sürdüren Filistinliler, bugünkü çıkmazı aşabilecek şartları yaratabilirler. Bu öncelikle ne için, nasıl bir devlet için mücadele edildiğinin açıklığa kavuşturulmasını gerektiriyor. Bunun Filistinli yığınların kendi tavrı haline getirileceği açık siyasal bir mücadele, bugün hiç bir uluslararası uzlaşmanın ve saldırının yok edemeyeceği dipdiri bir ulusal başkaldırının gelişerek devam etmesini sağlayabilir. Böylesi bir hareketi ne İsrail'in, ne de Ürdün krallığıyla Suriye'nin denetleyip yutabilme şansı vardır.

FİLİSTİN HAREKETİ FİLİSTİN'E TAŞINABİLECEK Mİ?

Bugün FKÖ Trablus'u da boşaltma hazırlığını tamamlıyor. Artık hiç bir Arap ülkesinde sembolik olmanın ötesinde bir askeri varlığı kalmıyor. Zaten Lübnan Filistinli savaşçıların elinde kalan İsrail ile sınırı olan son ülkeydi. Çatışmaların son günlerinde 6 İsrail'li esire karşılık 4800 Filistinli esir de kurtarıldı. Bunların arasında sabotaj suçuyla İsrail'de hüküm giymiş bir çok Filistinli de var. Gerek bu olay, gerekse de Trablus'taki çatışmalar boyunca Batı Şeria ve Gazze'de Arafat lehine yapılan gösteriler ve grevler Filistinlilerin kimden yana olduğunu açıkça gösterdi. Anlamlı bir örnek: Abu Musa güçlerinin eline geçen Nahr El Bared kampını yabancı gazetecilere gezdirmeye çalışan ayrılıkçılar Filistinlilerce taşlanarak kurşunlandı.

İşgal altındaki topraklarda yaşayan 2 milyon Filistinlinin tavrı karşısında 150 milyonluk Arap dünyasının hassas olduğu ise bir başka gerçeklik. Yani Arafat artık zaten yalnız Suriyenin icazetiyle kullanılabilecek olan Lübnan'dan ayrılmakla fazla bir şey kaybetmemiş oluyor. Yeter ki; işgal altındaki topraklardaki Filistinlilerin desteği korunabilsin. ve Filistin sorunu gerçekten Filistinlilerin sorunu haline getirilebilsin.

Ancak ozaman Kara Eylül'ler, Tel Zaatar'lar, Beyrut ve Trablusşam yenilgileri tekrarlanmaz. Ancak verilen savaş Filistinlilerin savaşı haline getirildiğinde, savaşın kaderi hakkında Filistinliler kendileri karar verebilir. Oysa FKÖ tarihine bakıldığında önderlerinin tüm öznel çabalarına karşın, savaş hiç bir zaman Filistinlilerin savaşı olmamıştır. İttifaklar anlayışı, temel mücadele biçimi, yerleşim alanı ile FKÖ hep Arap devletleri ve onların bağımlı oldukları süper güçlerin hegemonya mücadelelerinde bir koz olarak kullanılmıştır... Kendi halklarına cehennem hayatı yaşatan Arap egemen sınıflarının himayesindeyken bağımsızlık mücadelesi veren FKÖ, ilk adımında bağımlılığı seçmiş oluyordu. Ürdün kralının himayesinde Ürdün'e karşı bağımsızlık savaşı ilan etmek baştan yenilgiyi kabullenmek demekti. Topraksız ve toplumsuz FKÖ parçalanmaya, yenilmeye mahkumdu ve yenildi.

Bu nedenle FKÖ için Lübnan'dan "kurtulmak", Filistin sorununu Filistin topraklarında tartıştırabilmek açısından önemli bir avantaj haline gelebilir. Yüksek sesle düşünmeyi artık alışkanlık haline getiren İsrail Savunma eski bakanı Ariel Şaron, Arafat'ın Trablus'tan ayrılmasına izin verilmemesini, bunun "delilik" olacağını söyledi. Mesajı kime vermek istediği önemli değil... Ama yıllardır İsrail'in sınırları çevresinde dolanan Filistin hareketinin artık sınırlarının içinde yoğunlaşabileceği korkusu açıkça görülüyor. Bunu Filistin hareketi başarabilecek mi? İzleyeceğiz...

Ortadoğuda ayın olayları

● *Amerikan, Fransız, İsrail askerleri komutanlıklarının arka arkaya saldırıya uğramasından sonra, İsrail ve Fransız uçakları Suriye denetimindeki bölgelere hava saldırıları düzenlediler. Saldırılarının hedefinin Şii'lerin askeri kampları olduğu açıklandı. Gelen haberlere göre İsrail ve* **"sosyalist"** *Fransa'nın hava saldırılarında askeri hedeflerden ziyade sivillerin zarar gördüğü anlaşılıyor.*

● *İsrail, işgal ettiği bölgelerde Lübnan'ın geri kalan kesimi arasındaki gidiş-gelişi sınırlandırınca, günay Lübnan da ekonomik hayat felce uğradı. Bunun üzerine Şii dini liderler halkın İsrail'in oluşturmaya çalıştığı sivil milisleri boykot etmesi çağrısında bulundu. 6 milis komutanı ayrı ayrı zamanlarda öldürüldü. İsrail Şii'lerden oluşturmayı planladıkları bir Şii alayı projesinden vazgeçmek zorunda kaldı. Güvenliği artırmak için alınan yeni tedbirlere rağmen, İsrail askeri devriyelerinin uğradığı saldırıların sürdüğü bildiriliyor.*

● *Israil başbakanı İzak Şamir, Reagan ile görüştü. Ortadoğuda ortaklaşa uyumlu politikalara yönelebilmenin sorunları tartışıldı. ABD Israil'e uyguladığı kısmi silah ambargosunu kaldırıp, hibe yardımların miktarını 1.200 milyon dolara çıkartırken; İsrail Suriye baskısı altındaki Cemayel hükümetini güçlendirecek şekilde davranacağını açıkladı. İsrail bu amaçla güney Lübnan'ın denetimini Lübnan ordusu ile paylaşmaya yönelecek. Lübnan muhalefetinin ve Suriyenin talebine rağmen İsrail ile Lübnan arasındaki geri çekilme anlaşmasının korunacağı Şamir ve Reagan tarafından belirtildi. Yapılan* **"Stratejik İşbirliği Anlaşmasına"** *göre Israil ve Amerika ortak politikalar üzerinde çalışacak bir askeri politik çalışma grubu oluşturacaklar. Bu doğrultuda Ocak ayında ortak manevralar düzenlenecek. Görüşmelerde Amerikan finansmanıyla Ürdün'de kurulacak çevik müdahale birliğinin ve Amerikanın yapımının dondurulmasını istediği Batı Şeria'daki yeni yahudi yerleşim birimlerinin geleceği üzerinde anlaşılamadığı bildiriliyor.*

● *Kuzey Lübnan'daki Trablus şehrinde çarpışan ve Libyanın desteklediği Abu Musa güçleriyle Arafat'a bağlı birlikler arasında ateşkes sağlandı. Anlaşma Suudi Arabistan ile Suriye arasında yapıldı. Arafat'a bağlı güçlerin Aralık'ın 10'undan sonra gemilerle Tunus'a gitmesi bekleniyor. Güvenlik Konseyinin izniyle gemiler Birleşmiş Milletler bayrağı taşıyacak. Ateşkese rağmen zaman zaman çatışmaların devam ettiği gelen haberler arasında.*

● *Trablustaki çatışmalarda THKP-C Acilci'lerin 3 üyesinin öldüğü açıklandı. Ölenlerin FKÖ lideri Arafat'a karşı doğrudan savaşan NIDAL cephesinin bünyesinde olduğu açıklandı.*

● *Dürzilerin Yüksek Dini Konsey Başkanı Beyrut'taki bir suikastte öldürüldü. Suikastin akabinde dağlardaki Dürzi mevzileri ile Lübnan ordu birlikleri arasında topçu atışı başladı.*

● *28 Kasım'da ABD uçakları doğrudan Suriye mevzilerine saldırdı. Çatışmada iki ABD uçağı düştü. Saldırının ABD keşif uçaklarına Suriye mevzilerinden açılan ateşe cevaben yapıldığı açıklandı. Reagan saldırı sonrasında yaptığı açıklamada Suriye'nin Lübnan'dan çekilmek zorunda olduğunu vurguladı. Bu arada ayrı ayrı tarihlerde 3 pilotsuz Israil keşif uçağı Suriye kuvvetlerince düşürüldü.*

● *Irak Başkan yardımcısı Tarık Aziz'in Moskova ziyaretinin olumlu olduğu, son aylarda Irak'a verilmeye başlanan yeni Sovyet silahlarından anlaşılıyor. Bu, Sovyetler Birliği ile eski* **"sosyalist"** *Irak arasındaki ilişkilerin yeniden sıcaklaşmaya başladığını gösteriyor. Irak yönetimi yeni silahları adet olduğu üzere öncelikle Kürdistan'da denemeye basladı. Sovyet yapısı helikopterlerle peşmergelere ve sivil halka karşı yürütülen saldırılar da son aylarda yoğunlaştı.*

● *Lübnan'da Suriye-ABD çatışmasının en fazla yükseldiği günlerde Kenan Evren Ürdün'e gitti. Iki ülkenin* **"ortak çıkarlarının"** *bol bol vurgulandığı gezide, Ürdün ile yeni bir ekonomik anlaşma paketi de imzalandı. Baraj yapımları gerekçe gösterilerek Fırat'tan Suriye'ye geçen su miktarı giderek azaltılırken, Türkiye'nin Ürdün ile beraberliğini vurgulamasını Suriye'ye karşı bir tehdit olarak yorumlayabiliriz.*

● *Kızıl Haç aracılığıyla yapılan anlaşma gereği 4800 Filistin savaşçısı Cezayir'e gönderildi. FETIH'in elinde bulunan 6 Israil esire karşılık olarak serbest bırakılan esirler arasında Türkiyeli ve Kürdistanlı devrimcilerin de bulunduğu bildiriliyor. Israil hapishanelerinde tutuklu birçok Filistinli sabotaj suçlusunu da geri vermek zorunda kaldıklarını açıklayan Israilliler, geri alınan 6 askeri savaş suçlusu olarak mahkemeye verdiler.*

● *Lübnan başbakanı Şefik El Vazzan, muhalefetin de katılabileceği geniş tabanlı bir ulusal uzlaşma hükümetinin kurulabilmesi için istifasını verdi.*